

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
KURUMLAR SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE GENÇLERİNDE ŞİDDET EĞİLİMLİLİĞİ VE
ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ ŞİDDETE BAKIŞ
AÇILARI

(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

HAZIRLAYAN
Semra ATAŞ

ELAZIĞ- 2013

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
KURUMLAR SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE GENÇLERİNDE ŞİDDET EĞİLİMLİLİĞİ VE ÖĞRENCİLERİN
AİLE İÇİ ŞİDDETE BAKIŞ AÇILARI
(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

HAZIRLAYAN
Semra ATAŞ

Jürimiz, 24/06/2013 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Doç. Dr. Zahir KIZMAZ
2. Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM
3. Yrd. Doç. Dr. Hasan UZUN
- 4.
- 5.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği Ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış
Açıları
(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği)****Semra ATAŞ****Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı
Kurumlar Sosyolojisi Bilim Dalı
Elazığ – 2013, Sayfa: XIV + 193**

Aile içi şiddet eskiden beri var olan yaygın bir toplumsal sorundur. Aile içi şiddet genel olarak erkeğin kadına uyguladığı şiddet, çocuklara uygulanan şiddet, kardeşler arası şiddet ve ebeveynlere yönelik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şiddet türlerinden en fazla ise kadına ve çocuğa yönelik şiddet karşımıza çıkmaktadır. Aile içi şiddet oldukça yaygın olmasına rağmen mahrem olarak kabul edilmesi sebebiyle bu konuda yapılan çalışmalar sınırlı kalmıştır.

Bu çalışmada Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde okuyan üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete bakış açısının, tüm yönleriyle incelenmesi amaçlanmıştır. Geleceğin anne babaları olacak olan bu gençlerin şiddet karşısında takındıkları tutumları onların ilerleyen süreçte eşlerine ya da çocuklarına şiddet uygulayıp uygulamayacaklarını etkileyeceğinden dolayı görüşlerinin tespit edilebilmesi ve şiddetin bir nebze de olsa azaltılabilmesine katkı sağlanabilmesi için bu çalışma yapılmıştır. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde okuyan öğrenciler üzerinde yapılan bu çalışmanın örneklemini; 10500 bayan öğrencinin %5'i olan 525 bayan öğrenci, 9380 erkek öğrencinin %5'i olan 469 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini toplamda 994 kadın ve erkek öğrenci oluşturmaktadır.

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan anket ve Likert ölçeği öğrencilere uygulanmıştır. Kahramanmaraş Sütçü İmam

Üniversitesinde öğrenim gören üniversite gençlerinin; sosyo-ekonomik düzeyleri, anne-babalarının eğitim durumları, aile içinde şiddet uygulanıp uygulanmadığı ya da gençlerin herhangi bir şiddet türüne maruz kalıp kalmadıkları, şiddet davranışı karşısında ne tür tepkiler verdikleri, şiddetin kaynağı ile ilgili görüşleri, ekonomik, duygusal ya da cinsel şiddete maruz kalıp kalmadıkları, şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı ya da genetikle alakalı olup olmadığı, şiddeti aile içerisinde öğrenip öğrenmedikleri, aile de kadına, çocuğa yönelik şiddet ile ilgili görüşleri, şiddetin giderilmesine yönelik çözüm önerileri gibi konulara ilişkin görüşleri tespit edilmiştir.

Araştırmadan ortaya çıkan sonuca göre en dikkat çeken nokta kadın ve erkeklerin şiddet ile ilgili farklı görüşlere sahip olmalarıdır. Erkekler kadınlara oranla şiddete daha ılımlı bakmakta ve şiddeti haklı kılacak gerekçeler ortaya koymakta özellikle kadına yönelik şiddetin kaynağını kadınlarda görmektedirler. Araştırmadan elde edilen genel sonuca göre; gençliğin büyük oranı şiddete karşı olumsuz yönde bir tutum içersindedirler.

Anahtar Kelimeler: Aile, Gençlik, Kadın, Şiddet.

ABSTRACT**Post Graduate Thesis****The Slope of Violence on College Students and Students'
Standpoint on Intrafamilial of Violence
(Case of Kahramanmaraş Sütçü İmam University)****Semra ATAŞ****Fırat University****Institute of Social Sciences****Department of Sociology****Field of Institutional Sociology****Elazığ – 2013, Pages: XIV + 193**

Violence in the family is a societal problem. It is a human rights abuse against people of all genders and at all ages everywhere in the world. Domestic violence mostly occurs as violence against the spouse and the violence perpetrated by men against women. Gender discrimination lies behind the violence in the family. However, the studies conducted on the field are still limited due to the fact that it is regarded as a private matter.

In this study, we aimed to analyse the point of view of the students studying at the University of Kahramanmaraş Sütçü İmam on domestic violence in every aspect. This study has been carried out in order that the opinions of these University students who are the parents of the future can be determined and we can also contribute to the reduction of violence to some extent because the attitudes they show towards violence affect whether they will perpetrate violence against their spouses and children in the future. The sample of this study which was conducted on the students studying at the University of Kahramanmaraş Sütçü İmam consists of 525 female students which accounts for 5 % of total 10.500 female students and 469 male students which accounts for 5 % of total 9.380 male students. In other words, 994 female and male students in total are included in this research.

In this study, a questionnaire consisted of open and close ended questions and Likert scale have been carried out on the students as a data collection tool. The Socio-Economic levels of the students studying at the University of Kahramanmaraş Sütçü İmam, the educational status of their parents, whether they have violence in the family or they have ever been exposed to any kind of violence, how they have behaved and reacted in case of violence, their opinions about the reasons of violence, whether they have been exposed to economic, emotional or sexual violence, whether violence is a learnt behaviour or it is related with genetics, whether they have learnt violence within the family, their opinions on the violence against women, children in the family and their solution recommendations to stop violence have been determined.

In accordance with the result of the research, the most eye-catching point is that the boys and the girls have different opinions about violence. Boys consider violence more admissible than girls. Furthermore, they give reasons which justify violence and they especially think that the reason for the violence against women is the women themselves. The general result obtained through the research: Most of the youth adopt a negative attitude towards violence.

Keywords: Family, Youth, Women, Violence.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
ÖN SÖZ	XIV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	3
1.1. Araştırmanın Konusu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Sınırları ve Metodu	5
1.3.1. Evren ve Örneklem	6
1.3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. AİLE İÇİ ŞİDDET TEORİLERİ.....	8
2.1. Bireysel Teoriler	8
2.2. Psikolojik Teoriler	9
2.3. Sosyolojik Teoriler.....	10

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ŞİDDET VE TANIMI	13
3.1. Şiddet.....	13
3.2. Şiddet ve Saldırganlık	15
3.3. Gençlik ve Aile İçi Şiddet	16
3.4. Aile İçi Şiddet ve Türleri.....	20
3.4.1. Aile İçi Şiddetin Nedenleri	20
3.4.1.1. Bireysel Faktörler.....	21
3.4.1.2. Ailevi Faktörler	22
3.4.1.3. Toplumsal ve Çevresel Faktörler	23

3.4.2. Aile İçi Şiddet Çeşitleri.....	23
3.4.2.1. Fiziksel Şiddet.....	24
3.4.2.2. Cinsel Şiddet	24
3.4.2.3. Sözsşl Şiddet/ Duygusal Şiddet	26
3.4.2.4. Psikolojik Şiddet	27
3.4.2.5. Ekonomik Şiddet.....	27
3.4.3. Aile İçi Şiddet Türleri	28
3.4.3.1. Kadına Yönelik Şiddet	28
3.4.3.2. Çocuğa Yönelik Şiddet.....	31
3.4.3.3. Kardeşler Arası Şiddet.....	32
3.4.3.4. Ebeveynlere Karşı Şiddet	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	34
4.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Yaş Durumları	34
4.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Cinsiyet Durumları	34
4.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Doğum Yerleri.....	35
4.4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Mensup Oldukları Aile Tipleri	36
4.5. Araştırmaya Katılan Gençlerin Kardeş Sayıları	37
4.6. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ebeveyn Bilgileri.....	38
4.6.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Annelerinin Eğitim Durumları	39
4.6.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Babalarının Eğitim Durumları	40
4.6.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Annelerinin Meslekleri.....	42
4.6.4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Babalarının Meslekleri	43
4.6.5. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ailelerinin Ekonomik Düzeyleri.....	44
4.7. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi İletişimleri, Aile Bağları, Sevgi-Saygı Durumları	46
4.8. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ailelerinde Alkol-Uyuşturucu Kullanım Durumları	54
4.9. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi Şiddet Deneyimleri.....	62
4.9.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Duygusal/Psikolojik/Sözel Şiddete Maruz Kalma Durumları	72
4.9.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumları...	73

4.9.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumları	76
4.9.4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumları.....	80
4.10. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddet Karşısındaki Tutumları.....	82
4.11. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddete Genel Bakışları.....	88
4.11.1. Araştırmaya Katılan Gençlere Göre Şiddetin Kaynağı.....	88
4.11.1.1. Araştırmaya Katılan Gençlere Göre Şiddetin Nedenleri	90
4.12. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi Şiddet Kullanımları	97
4.12.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşleri.	98
4.12.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşleri	104
4.12.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Kardeşler Arası Şiddet İle İlgili Görüşleri	111
4.13. Araştırmaya Katılan Gençlere Göre En zararlı Şiddet Türü	112
4.14. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddet İle İlgili Genel Değerlendirmeleri.....	116
4.15. Üniversite Gençliğinin Şiddetin Çözümüne Yönelik Önerileri.....	147
ÖNERİLER	158
SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME.....	159
EKLER	164
KAYNAKÇA.....	188
ÖZGEÇMİŞ	193

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Yaş Oranları	34
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Cinsiyet Oranları	35
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Doğum Yerlerinin Dağılımı	35
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Mensup Oldukları Aile Tipleri	36
Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Kardeş Sayılarının Dağılımı	37
Tablo 6. Araştırmaya Katılanların Annelerinin Eğitim Durumlarının Dağılımı	39
Tablo 7. Araştırmaya Katılanların Babalarının Eğitim Durumlarının Dağılımı	40
Tablo 8. Araştırmaya Katılanların Annelerinin Mesleklerinin Dağılımı	42
Tablo 9. Araştırmaya Katılanların Babalarının Mesleklerinin Dağılımı	43
Tablo 10. Araştırmaya Katılanların Ailelerinin Ekonomik Gelirlerinin Dağılımı	45
Tablo 11. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Anneleriyle İletişim Durumlarının Dağılımı	47
Tablo 12. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Babalarıyla İletişim Durumlarının Dağılımı	48
Tablo 13. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailelerinden Gördükleri Değerle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	50
Tablo 14. Araştırmaya Katılanların Ailede Sevilip Sevilmediklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	51
Tablo 15. Araştırmaya Katılanların Ailede Kimi Örnek Aldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	52
Tablo 16. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailede Kimi Örnek Aldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	53
Tablo 17. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Alkol Kullanmanın Normal Karşılanıp Karşılanmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	55
Tablo 18. Araştırmaya Katılanların Alkol Kullanıp Kullanmadıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	56
Tablo 19. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Uyuşturucu Kullananın Olup Olmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	58
Tablo 20. Araştırmaya Katılanların Uyuşturucu Kullanıp Kullanmadıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	59

Tablo 21. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Şiddet Uygulanıp Uygulanmadığı İle İlgili Görüşleri.....	60
Tablo 22. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Uygulayan Kişinin Şiddet Uygularken Alkol Alıp Almadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	61
Tablo 23. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	62
Tablo 24. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Oluyor İse Kimler Arasında Olduğu İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	63
Tablo 25. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Şiddet Uygulanıp Uygulanmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	64
Tablo 26. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Şiddet Uygulanıyorsa Kimlerin Şiddete Maruz Kaldığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	66
Tablo 27. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Babalarının Annelerine Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	67
Tablo 28. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalıp Kalmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	68
Tablo 29. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Kim Tarafından Şiddete Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	69
Tablo 30. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Şiddet Görmelerinin Sebebi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	70
Tablo 31. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	71
Tablo 32. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Babalarının Kendilerine Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	73
Tablo 33. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Annelerinin Kendilerine Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	75
Tablo 34. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile İçinde Cinsel Şiddete Maruz Kalmaları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	77
Tablo 35. Araştırmaya Katılanların Cinsel Şiddete Kim Tarafından Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	78
Tablo 36. Araştırmaya Katılanların Anne-Babalarının Kızdıklarında Harçlıklarını Kesip Kesmedikleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	81

Tablo 37. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Kolay Unutmak İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	83
Tablo 38. Araştırmaya Katılanların İmkânları Olma Durumunda Şiddet Uygulayana Nasıl Davranacakları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	84
Tablo 39. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailede Diğer Bireylerin Şiddete Maruz Kalma Durumunda Polise ya da Savcıya Başvurma İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	86
Tablo 40. Araştırmaya Katılanların Şiddetin Kaynağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı .	91
Tablo 41. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddetin Kaynağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	92
Tablo 42. Araştırmaya Katılanların Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	99
Tablo 43. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	102
Tablo 44. Araştırmaya Katılanların Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	106
Tablo 45. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	109
Tablo 46. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre En Zararlı Şiddet Türü İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	112
Tablo 47. Araştırmaya Katılanların Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	115
Tablo 48. Araştırmaya Katılanların Şiddeti Anne-Babadan Öğrenip Öğrenmedikleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	116
Tablo 49. Araştırmaya Katılanların Şiddet Mağdurlarının Şiddeti Hoş Görmeleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları	117
Tablo 50. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Gerekli Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	119
Tablo 51. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Çözüm Aracı Olarak Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	120
Tablo 52. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Çocuğun Eğitilmesinde Araç Olarak Görüp Görmemeleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	122

Tablo 53. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Öğrenilen Bir Davranış Olarak Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	123
Tablo 54. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Genetik Yapıyla Alakalı Olarak Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	125
Tablo 55. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Etiketleme Ve Damgalamanın Suçu, Şiddeti Artırıp Artırmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	127
Tablo 56. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddet Uygulayanın Şiddeti Tekrarlayıp Tekrarlamayacağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	129
Tablo 57. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Erkektir Döverde Severde Anlayışına Katılıp Katılmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	130
Tablo 58. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailede Erkek Egemenliği Olmalıdır Anlayışına Katılıp Katılmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	132
Tablo 59. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddetin Çatışma Çözmede Uygun Bir Yol Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	135
Tablo 60. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Cinsiyet Eşitsizliğinin Çatışma Ve Şiddeti Doğurup Doğurmayacağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	136
Tablo 61. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Kadına Karşı Şiddet Eşin Öğrenim Düzeyi İle Negatif İlişkili Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	139
Tablo 62. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ekonomik Bağımsızlığı Olmayan Kadınların Şiddete Uğrama Olasılığının Fazla Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Durumları.....	140
Tablo 63. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Kadının Eğitimi İle Şiddete Maruz Kalma Arasında Negatif İlişki Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	142
Tablo 64. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddet Gören Kadınların Çocuklarına da Şiddet Uygulayıp Uygulamayacağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	144
Tablo 65. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddete Maruz Kalan Kadınların Şiddet Suçları İşleme Frekanslarının Yüksek Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	146

Tablo 66. Araştırmaya Katılanların Aile İçi Şiddetin Giderilmesine Yönelik Önerilerinin Dağılımı	149
Tablo 67. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile İçi Şiddetin Giderilmesine Yönelik Önerilerinin Dağılımı	155

ÖN SÖZ

Son yılların en güncel konularından biri olan, genelde şiddet, özelde de aile içinde şiddet konusunda, bu yüksek lisans tezini hazırlamam noktasında beni yönlendiren, bu konuda bilgisini ve zamanını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım *Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM*'e, şimdiye kadar üzerimde emeği olan ve her konuda bana yardımcı olan değerli bölüm hocalarıma, bu çalışmanın her aşamasında emeği bulunan sevgili eşim *Halil ATAŞ*'a, her zaman yanımda olan ve hayatı benim için daima kolaylaştıran, haklarını asla ödeyemeyeceğim sevgili anneme ve babama içtenlikle teşekkür ederim.

ELAZIĞ - 2013**Semra ATAŞ**

GİRİŞ

İnsanoğlu varoluşundan bu yana hep başkalarıyla bir arada yaşamıştır. Toplum içerisinde yaşama duygusuna sahip olan insanoğlu, varlığını devam ettirmek için toplum tarafından ortaya koyulan normlara uymak zorundadır. Bu bir arada yaşamamanın zorunlu kuralıdır.

İnsanlık tarihiyle neredeyse özdeş bir süreci kapsayan şiddet olgusu, kendisini çok farklı türlerde ve biçimlerde göstermektedir. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan şiddet, toplumun huzurunu bozmakta ve yaşanmaz bir hal almasına sebep olmaktadır. Böylesi bir tarihsel geçmişle ve birçok bireysel ve toplumsal öğelerle beslenen şiddetin barındığı karmaşık yapı, onun tanımlanma ve ortaya çıkarılma zorluluğunu da beraberinde getirmektedir. Öyle ki şiddet, günümüzde yaşamımızın bireysel ve toplumsal boyutunda karşılaşılabileceğimiz bir olgu durumundadır. Özellikle aile içinde yaşanan şiddet son zamanlarda daha fazla gündeme gelmiştir. Aile içinde yaşanan şiddet özellikle çocuğa ve kadına yönelik şiddet hemen hemen her geçen gün artmakta, çocuklar ve kadınlar için korkulu rüya haline gelmektedir. Aile içinde bu şiddet türleri duygusal, sözel, fiziksel, cinsel, siyasal, ekonomik ve daha birçok boyutta kendini göstermektedir.

Aile içi şiddet ve bu şiddet türü içerisinde çocuğa ve kadına yönelik şiddet çok hassas bir konudur. Çünkü ortaya çıkartılması oldukça güçtür. Bunun en önemli nedenlerinden bir tanesi mahremiyet algısıdır. Kadınlar açısından şiddetin ayıp olarak algılanması, utanılacak bir şey olarak görülmesi, ekonomik özgürlüğe sahip değilse eşinin kendisinden ayrılıp çocuğuyla perişan olacağını düşünmesi gibi nedenlerden dolayı şiddet ne yazık ki gizli kalmaktadır. Kadınlar açısından durum böyleyken çocuklarda şiddetin özellikle bir terbiye ve disiplin aracı olarak görülmesi de şiddetin ortaya çıkarılmasını güçleştirmektedir. Ancak bu konudaki araştırmalar oldukça artmıştır. Dolayısıyla da gerekli önlemler alındığında aile içi şiddet, özellikle çocuğa ve kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet en aza indirilecektir.

Aslında şiddetin bütün türleri incelendiğinde, çoğu zaman şiddet kadınların ya da çocukların gözü önünde olmaktadır. Çoğu zaman baba, anneye şiddet uygulamakta ve çocuk da bu şiddeti görmektedir. Şiddet ev içinde sadece kadına yönelik değil çocuğa yönelik de olmaktadır. Çocuk bazen şiddetin tanığı bazen de mağduru olabilmektedir. Bunu gören çocuk şiddeti öğrenmektedir. Şiddeti öğrenen çocuk

şiddetin hem uygulayıcısı hem de taşıyıcısı olmaktadır. Eğer annesinin şiddet gördüğünü ve sustuğunu gören bir kız çocuğu ise kendisi de ilerde eşinden şiddet gördüğü zaman susmayı, göz yummayı öğrenecektir. Tabi şunu da unutmamak gerekir ki, şiddet gören, şiddeti yaşayan bir çocuk aynı zamanda bir şiddet uygulayıcısı da olabilmektedir. Eğer bir çocuk evde babasının annesi üzerinde otorite kurup, her dediğini yaptırtmak için annesini dövdüğünü görürse bunun kötü bir şey olmadığını aksine gücünü göstermek için gerek kardeşi gerekse arkadaşları üzerinde şiddet uygulamanın iyi bir şey olduğunu düşünür. Bu anlamda da çocuk karşımıza bizzat şiddetin taşıyıcısı ve uygulayıcısı olarak çıkmaktadır. Şimdinin çocuğu geleceğin anne babası olduğunda, babasından gördüğü şiddeti eşine uygulamaya devam edecek ve şiddet kısıröngü şeklinde devam edecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1.1. Araştırmanın Konusu

Tarihin en eski zamanlarından günümüze kadar her dönemde şiddet var olmuştur. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan şiddet, toplumun huzurunu bozmakta, toplumu yaşanılmaz bir yer haline getirmektedir. Bu şiddet türleri çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu şiddet türlerinden aile içi şiddet son zamanlarda daha da fazla gündeme gelmiştir. Aile içi şiddet, özellikle kadına ve çocuğa yönelik şiddet hemen hemen her geçen gün artmakta, çocuklar ve kadınlar için korkulu bir rüya haline gelmektedir. Herhangi bir gün televizyonu açtığımızda, ya da elimize bir gazete aldığımızda çocuğa veya kadına yönelik şiddetin bir türüyle karşılaşmamamız neredeyse imkânsızdır. Her gün onlarca belki de yüzlerce kadına yönelik şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalmaktayız. Bu da durumun ciddiyetini biraz olsun göstermektedir.

Tezin başlığı “Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış Açıları (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği)” dir. Özellikle son yıllarda aile içi şiddetin artmasından dolayı, üzerinde durulması gereken bir konu olarak görülmüş ve bu çalışmanın yapılması planlanmıştır. Tezin konusunu, Kahramanmaraş ilindeki Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’nde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlilikleri ve aile içi şiddete bakış açıları oluşturmaktadır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için gençlerin, aile içi şiddet hakkında ki görüşleri, kadına ve çocuğa yönelik şiddet hakkında ki değerlendirmeleri tespit edilmeye çalışılmış ve şiddet detaylı şekilde incelenmiştir. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’nde yer alan üniversite öğrencilerinin aile içi şiddetin tüm yönleriyle incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın teorik kısmında; şiddet, şiddet teorileri ve aile içi şiddeti anlayabilmek için aile içi şiddet teorilerine yer verilmiştir. Aile içi şiddeti daha iyi anlayabilmek için şiddet ve saldırganlık kavramları tanımlanmıştır. Çalışmamızın temelini oluşturan, aile içi şiddet ve türleri incelenmiş, aile içi şiddet türlerinden kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet, kardeşler arası şiddet ve ebeveynlere karşı şiddet konuları incelenmiştir. Ayrıca şiddetin çeşitleri üzerinde

durulmuş ve fiziksel şiddet, cinsel şiddet, sözsel/duygusal şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve kamusal şiddet konuları incelenmiştir. Çalışmanın uygulamalı kısmında ise; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde okuyan üniversite gençlerinin, sosyo-ekonomik düzeyleri, anne-babalarının eğitim durumları, aile içinde şiddet uygulanıp uygulanmadığı ya da gençlerin herhangi bir şiddet türüne maruz kalıp kalmadıkları, şiddet davranışı karşısında nasıl hareket ettikleri ne tür tepkiler verdikleri, şiddetin kaynağı ile ilgili görüşleri, ekonomik, duygusal ya da cinsel şiddete maruz kalıp kalmadıkları, şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı ya da genetikle alakalı olup olmadığı, şiddeti aile içerisinde öğrenip öğrenmedikleri, kadına ve çocuğa yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri, şiddetin önlenmesine yönelik çözüm önerileri gibi konular incelenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin bu konulara ilişkin görüşleri tespit edilmiştir. Tespit edilen veriler SPSS for Windows 15.0 paket programında işlenmiş ve işlenen veriler cinsiyet bağımsız değişkeniyle ikili (ki kare) ilişkiler kurularak tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Özellikle günümüzde giderek daha fazla yoğunluk kazanan şiddeti; ev içinde, okullarda, kitle iletişim araçlarında, iş mekânlarında, sokaklarda, kulüplerde vb. yerlerde gözlemlemek mümkündür. Bu nedenle, gündelik yaşamın bir parçası olarak şiddet, yaşamın sürdürüldüğü veya insan etkileşiminin gerçekleştiği tüm alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Çok farklı şekillerde kimi zaman şiddete tanık olmakta kimi zaman da şiddetin uygulayıcısı olmaktayız. Ancak bu durum her zaman tam olarak açığa çıkmamaktadır. Bazen gizli kalmakta bazen de bilinçli bir şekilde üstü örtülmektedir. Gizli kalan bu şiddet türleri arasında çocuğa ve kadına yönelik şiddet de vardır. Kadına uygulanan şiddet mahremiyet alanı olarak görülmekte, bundan dolayı üzerinde konuşulmamaktadır. Gençlik araştırmaları, özellikle Türkiye gibi oldukça büyük bir genç nüfus oranına sahip, gelişmekte olan bir ülke açısından daha da önem kazanmaktadır. Konuya bu şekilde yaklaşıldığında, gençliği araştıran ve gençlik sorunları üzerinde duran özellikle de gençlik ve şiddet ile ilgili bilimsel araştırmaların ülkemiz için önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Bu çalışmada özellikle son zamanlarda çok fazla yaygınlık gösteren ve dikkat çeken aile içi şiddet konusunun incelenmesi amaçlanmıştır. Tez kapsamında yer alan

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim gören gençlerin kadına ve çocuğa yönelik şiddet ile ilgili görüşlerini tespit etmek, şiddet ile ilgili çözüm önerilerini ortaya koymak çalışmanın temel amacıdır. Geleceğin anne babaları olan bu gençlerin şiddet karşısında takındıkları tutumları, onların ilerleyen süreçte eşlerine ya da çocuklarına şiddet uygulayıp uygulamayacaklarını etkileyeceğinden dolayı görüşlerinin tespit edilebilmesi ve şiddetin bir nebze de olsa azaltılabilesine katkı sağlanılabilesi için bu çalışma yapılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda üniversite gençlerine anket çalışması uygulanarak şiddetin sadece fiziksel şiddetle sınırlı kalmadığı bunun yanında ekonomik, duygusal, sözsel, cinsel şiddetin de var olduğu gerçeğini gösterebilmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite gençlerinin ailelerinde şiddet uygulanıp uygulanmadığı ya da gençlerin herhangi bir şiddet türüne maruz kalıp kalmadıkları, şiddetin kaynağı, nedenleri ile ilgili görüşleri, şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı, genetikle alakalı olup olmadığı ya da kadının ekonomik bağımsızlığa sahip olması ya da olmamasının etkili olup olmadığı, şiddetin eğitimle bir bağlantısının olup olmadığı ve şiddeti bir kez uygulayan insanın şiddet davranışını tekrarlayıp tekrarlamayacağı ve bunun kadın ve erkeklere göre bir değişiklik olup olmadığı gibi konular hakkında bilgilere ulaşılması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Sınırları ve Metodu

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan çalışma, hem kuramsal hem de uygulamalı bir eser niteliği taşımaktadır. Çalışmanın ilk kısmında konunun daha iyi anlaşılabilmesi için kuramsal çerçeve oluşturulmuş olup, çalışmanın teorik çerçevesinde temel kavram tanımlamaları yapılmıştır. Teorik çerçevede suçun nedenlerini açıklayan kuramlar açıklanmış ve aile içinde işlenen suçlar ve bunlardan neredeyse en önemli ve en çok gündemde olan kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet ve bununla birlikte kardeşler arası şiddet ve ebeveynlere yönelik şiddet teorik bazda ele alınmıştır. Araştırma için geliştirilen plan çerçevesinde, bu alanla ilgili literatür ayrıntılı bir şekilde taranmış, ulaşılabilen konuyla ilgili Türkçe ve yabancı asıllı metinlerin çevrilmesinden oluşan kaynaklar incelenerek arşiv araştırması tekniğinden faydalanılmıştır. Bu çalışmanın teorik kısmındaki veriler, mevcut olan ve ulaşılabilen kitaplar, makaleler, web siteleri ve tezlerin taranması, derlenmesi ve analiz edilmesiyle elde edilmiştir. Çalışmanın uygulamalı bölümünü oluşturan “Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği

ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış Açıları” konusuna ilişkin, veri toplama aracı olarak kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan anket ve Likert ölçeği öğrencilere uygulanmış ve derinlemesine bireysel(nitel) görüşme tekniğinden faydalanılmıştır.

1.3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’nde okuyan 19880 öğrenci oluşturmaktadır. 19880 öğrencinin 10500’ünü bayan ve 9380’ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçilirken evrenin %5’i alınmıştır. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan bu çalışmanın örneklemini; 10500 bayan öğrencinin %5’i olan 525 bayan öğrenci, 9380 erkek öğrencinin %5’i olan 469 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini toplamda 994 bayan ve erkek öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada örneklem grubunun belirlenmesinde rastgele tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır. Örneklemin oluşturulmasında yansızlık temel kuralına bağlı kalmıştır.

1.3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma 20 ay içerisinde tamamlanmıştır. Çalışmanın ilk 4 ayında; araştırma planını belirlenmiş, literatür taraması ve araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuş ve kısmen yazımı yapılmıştır. Çalışma için ilgili literatür ayrıntılı bir şekilde taranmış, ulaşılabilen konuyla ilgili Türkçe ve yabancı asıllı metinlerin çevrilmesinden oluşan kaynaklar incelenmiş, mevcut olan ve ulaşılabilen kitaplar, makaleler, web siteleri ve tezlerden yararlanılmış ve tezin teorik çerçevesi kısmen yazılmıştır. Çalışmanın ikinci 4 ayında; veri toplama aracı olan anket soruları hazırlanmış 50 kişiye pilot uygulama yapılmış ve pilot uygulamadan sonra gerekli kontrolleri yapıldıktan sonra yeterli sayıda çoğaltılmış ve anketler öğrencilere birebir uygulanmıştır. Ayrıca öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek, daha detaylı bilgi edinilmesi için 20 kişi ile derinlemesine bireysel görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine bireysel görüşmelerde anket soruları temel alınmış konuşmanın akışına göre gerekli olan farklı sorular da sorulmuştur. Bu yönüyle araştırma, sadece nicel değil aynı zamanda nitel bir çalışma özelliği de taşımaktadır. 72 sorudan oluşan her bir anket ortalama 12-14 dakika da tamamlanmıştır. Çalışmanın üçüncü 4 ayında veriler toplanmış, analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, bilgisayar ortamında sosyal bilim araştırmalarına uygun olarak

hazırlanan SPSS for Windows 15.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin kişisel özellikleri ile aile hayatı ve şiddete ilişkin görüşlerine dair tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans ve yüzde alma teknikleri uygulanmıştır. SPSS programında tablolar indirilmiş ve Word programında yeniden çizilmiştir. Açık uçlu sorulara ve bazı soruların “diğer” biçimindeki seçeneklere verilen ve aktarmaya değer bulunan bazı ifadelerle ilgili bölümlerde yer verilmiştir. Ayrıca ikili değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için Chi- square Testi uygulanarak çapraz tablolar oluşturulmuştur. Anket formunda yer alan açık uçlu sorulara verilen cevaplar, benzer özelliklere göre belirli kategorilere dönüştürülmek suretiyle bilgisayarda işlenmiş, daha sonra tablo haline getirilmiştir. Elde edilen tablolar yorumlanırken değişkenlerin yüzdeleri esas alınmış ve veriler oransal açıdan yorumlanmaya çalışılmıştır. Basit dağılım tabloları ve çapraz tablolar belli bir sistem çerçevesinde verilmiş olup, belli alanlardaki yoğunlaşmaların sebep sonuçları üzerine bir takım yorumlamalarda bulunulmuştur. Çalışmanın dördüncü 4 ayında tez yazılmış ve teslim edilmiştir. Çalışmanın son 4 ayında ise gerekli görülen düzeltmeler yapılmış, tez son haline getirilip basımı yapıp teslim edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. AİLE İÇİ ŞİDDET TEORİLERİ

Geçmişten günümüze hayatın her aşamasında şiddet hemen hemen bütün toplumların ortak problemi olmuştur. Şiddet değişen zamana ve şartlara bağlı olarak sürekli bir değişim göstermiştir. Bu değişim şiddetin sadece kendinde değil çeşitlerinde ve nedenlerinde de değişimleri beraberinde getirmiştir.¹ Şiddeti anlamaya ve açıklamaya yönelik olarak şiddet teorileri ortaya koyulmuştur. Şiddeti anlamaya ve açıklamaya yönelik teoriler aşağıda incelenmiştir.

2.1. Bireysel Teoriler

Ayan'a göre; "Şiddet, genel olarak bireysel düzeyde, ekolojik ve toplumsal etkenlerden hareketle açıklanmaya çalışılır. Ekolojik etkenler derken, bunlar bireysel düzeyde, bireyin toplumsal yaşamını belirleyen doğal etkenlere vurgu yapar. Çünkü birey, toplumsal yaşam içinde kendine has biyolojik özellikleri ile vardır ve bu özelliklerinin etkisi ile sosyal yaşam içinde yer alır. Doğal ve toplumsal çevresinden gelecek etkilere vereceği tepkiler onun saldırgan ya da uyumlu bir kişilik olup olmadığının da göstergesi olmaktadır."²

Alkol ve madde bağımlılığı olan kişiler gerek bu sosyal faktörlerin gerekse kullandıkları bağımlılık yaratan maddelerin neden olduğu ruhsal etkiler sonucunda şiddet uygulamaya daha çok yatkındırlar.³ Balcıoğlu alkol ve uyuşturucu ile şiddet arasında bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Balcıoğlu'na göre, alkol ve madde kullanımı saldırgan davranışlara ve beraberinde şiddete yol açar. Şiddet ve saldırgan davranışlar da alkol ve madde kullanımını artırır. Alkol ve madde kullananlarda ve bağımlısı olanlarda şiddet eylemlerinin asıl sebebi, bağımlıların ruhsal durumu ve içinde bulundukları toplumsal ortamdır.⁴

¹ **Sezer AYAN**, "Aile ve Şiddet; Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet", Ütopya Yayınevi, Ankara, 2010, s.44.

² **Sezer AYAN**, "Aile ve Şiddet; Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet", Ütopya Yayınevi, Ankara, 2010, s.45.

³ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet12.asp>

⁴ **İbrahim BALCIOĞLU**, "Şiddet ve Toplum", Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.75.

Şiddet olgusunun genetik faktörlerle bağlantılı olduğu bilinmektedir. Suçlu anne ve babadan doğan bir bireyin suçlu olmayan anne ve babadan doğan bir bireye oranla suç işleme, şiddet davranışında bulunma eğilimleri daha fazla olmaktadır. Yapılan uzun süreli araştırmalarda da genetiğin şiddet, suç eyleminde bulunmayla ilişkili olduğu saptanmıştır. Bazı bireyler genetik, nörolojik ve hormonal fonksiyonları ile şiddet uygulamaya daha yatkındırlar. Örneğin, Temporal lob epilepsisi gibi beyin disfonksiyonu olanlar şiddet uygulamaya meyillidirler.⁵ “Dugdale, hapishanelerde 1874 yılında yaptığı araştırmalar sırasında Jukes ailesinin altı üyesi ile karşılaştı. Dugdale, Jukes ailesinin yedi nesil öncesine giderek Max adlı kişinin bilgilerine ulaştı, Max içki düşkününü yaşamını avcılık ile kazanan bir bireydir. Geniş bir aileye sahip olan Max’ın çocuklarından bazıları da gayri meşru idi. Dugdale, bu aile üzerinde yaptığı çalışmalar sonucunda 709 kişiyi incelemiş ve 280’ninin fakir veya dilenci olduğunu, 140 kişinin suçlu ve saldırgan olduğu, 300 adet prematüre çocuğun varlığını, 7 kişinin adam öldürdüğünü, 50 kadının fahişe olduğunu, 440 zührevi hastalıklı, 30’unun gayri meşru çocuk olduğunu tespit etmiştir.”⁶

Bireysel faktörler içerisinde kişinin fiziki üstünlüğü, bencilliği, asabiliği vs.lerde şiddet davranışının oluşmasında etkilidir. Fiziki anlamda daha güçlü olan erkek, kadına şiddet uygulama eğiliminde bulunmaktadır.

2.2. Psikolojik Teoriler

Dolu’ya göre, psikolojik teoriler suçu ve şiddeti, bozuk kişilik gelişimi sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak ele almışlardır. Dolu’ya göre suçlu davranışı daha çok 1-5 yaş arasında olan çocuklarda kazanılan ve suç işlemeye meyilli hale getiren bozuk kişilik gelişimi sonucunda ortaya çıkmakta ve devam etmektedir.⁷ “Duygusal baskı ve sorumluluklardan kurtulma, hayal kırıklıkları için çıkış yolu bulma, isteklerini gerçekleştirme, empati yeteneğinin olmaması ve aile içi şiddetin olduğu bir ailede büyüme gibi nedenler psikolojik nedenler olarak sayılmaktadır.”⁸

Seltzer ve Kalmuss, şiddet ve saldırgan davranışların temelinde 3 faktörün bulunduğunu belirtmiştir. Bireyin çocukluk döneminde yaşamış olduğu olumsuz

⁵ <http://www.saglikcalisanisagligi.org/dosyalar/saglikciyasiddet.pdf> Erişim Tarihi: 15.05.2013

⁶ Aktaran: **Sulhi DÖNMEZER**, “Kriminoloji”, Beta yayınları, İstanbul, 1994, s.105. (Dugdale, 1910).

⁷ Aktaran: **Osman DOLU**, “Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, s.178 (Einstadter ve Henry, 1995: 99-100).

⁸ **Tülin Günşen İÇLİ**, “Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu”, Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 1995, s.2-9.

sosyalizasyon süreci bozuk kişilik oluşumuna sebep olabilecek ve çocukluk döneminde yaşadığı bu olumsuzluk bireyin gençlik dönemini de olumsuz etkileyecektir. Bireyin gençlik ve yetişkinlik döneminde edindiği tecrübeler ve deneyimler ile bireyin yaşamında var olan gerilim düzeyi saldırgan davranışlarda, şiddet eylemini uygulamada etkili olmaktadır. Bireyin aile ortamında gerçekleştirdiği sosyalizasyon sürecinde şiddetin benimsenmesi sonucu, çocuklar ilerleyen yıllarda şiddetin uygulayıcısı durumuna geçeceklerdir. Çünkü bireyin yaşamış olduğu psikolojik gerilimler genel olarak fiziksel saldırganlık biçimine dönüşmektedir.⁹

2.3. Sosyolojik Teoriler

Şiddet öğrenilen bir davranıştır. Şiddetin öğrenilen kaynakları arasında, içinde bulunulan aile, sosyal çevre, okul, akran grupları vs. gösterilebilmektedir. Bunlar arasında aile ise en önemli öğrenme kaynağıdır. Aile içerisinde şiddet uygulandığını gören bir çocuğun özellikle erken çocukluk ve gençlik dönemlerinde şiddete tanıklık etmesi, şiddet mağdurunun şiddet davranışını içselleştirmesine ve benimsemesine yol açacaktır. Şiddet ortamında yetişen çocukların şiddet eğilimine sahip oldukları gösterilmiştir. Hem aile içerisinde şiddete tanıklık edilmesi hem de içinde bulunulan toplum tarafından şiddetin normal karşılanması, paylaşılan ve kuşaktan kuşağa aktarılan bir değer olarak kabul edilmesi de hem şiddetin hem de şiddetin devam etmesinin önemli bir sebebidir. “Toplumların sahip oldukları iletişim becerilerinin yetersizliği, duygu ve düşüncelerin kışkırtıcı biçimlerde ifade edilmesi alışkanlığı, bilinçsizce yapılan suçlamalar, hatalı namus ve ahlak anlayışları da şiddetin sosyal nedenleri arasında sayılabilir.”¹⁰

Şiddetin öğrenilmesi bazen bir davranışın taklit edilmesi bazen de örnek alınmasıyla olmaktadır. Bu tip öğrenmelere taklit yoluyla ya da toplumsal öğrenme denmektedir. Birey her toplumda ve her yaşta toplumsal öğrenme yoluyla var olan bu davranış kalıplarını öğrenir ve benimser. Büyüklere nazaran doğru ya da yanlış ayrımı henüz tam gelişmemiş olan çocuklarda taklit yoluyla öğrenme daha fazla olmaktadır. Bu taklitler bazen aile bireylerinden; anneden, babadan, abiden vs. olabileceği gibi

⁹ **Tülin Günşen İçli**, “Kriminoloji”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.383.

¹⁰ **Tülin Günşen İÇLİ**, “Türkiye’de Kadın Suçluluğunun Aile İçi İlişkiler ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi ” 20. Yüzyılın sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 19-21 Kasım 1997, Ankara, 1997, s.151

bazen okuldan; arkadaşlarından, öğretmenlerinden ya da bulunduğu sosyal çevreden de olabilmektedir. Kişinin çevresinden kazanmış olduğu bu davranış kalıpları kişiliğinin oluşmasında etkili olacak, eğer örnek alınan davranışlar içerisinde saldırgan ya da şiddet içeren davranışlar varsa bu tür davranışları da benimseyecektir. Böylece benzer davranış kalıplarını kullanan kuşakların yetişmesine yol açacaktır.¹¹

“Hafford’a göre şiddetin var olduğu ailelerin % 80’inde çocuk vardır. Bunların en az % 50’sinde, çocuklar doğrudan şiddete maruz kalmakta, şiddetin olduğu ailelerde büyüyen çocukların en az % 30’u başkalarına şiddet uygulamaktadır.”¹² “Sosyalizasyon sürecinin, aile içi şiddette temel rol oynadığı açıktır. Çocuk, anne ve babasının onaylamadığı bir davranışta bulunursa fiziksel olarak cezalandırılabilen, şiddeti büyük ölçüde aile ortamında öğrenmektedir. Aile içi şiddet ortamında yetişen erkek çocuk öğrendiği şiddeti ileride esine veya çocuklarına uygulayabilmekte, kız çocuk ise baba evinde gördüğü ve içselleştirdiği şiddeti kocası ile yaşadığında olağan karşılamaktadır. Aile içi şiddet ortamında yetişen kız çocuğu için şiddete katlanma cinsiyet rolünün bir parçası olarak algılanmaktadır.”¹³

Şiddetin kendisi başlı başına bir sorundur, burada önemli olan kadına, çocuğa, yaşlıya, eşe, dosta uygulanması değil şiddeti var etmektir. Küçük yaşta şiddet gören çocuklar, bu durumdan etkilenecek ileriki yaşantılarını da etkileyecektir. Şiddet gören bireyin şiddet görmeyene oranla şiddet uygulama potansiyeli daha yüksektir.

Şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılmasında öğrenilmesinde medya araçlarının etkisi büyüktür. Televizyon, internet, gazete haberlerinde her gün birbirinden farklı suç türleri ortaya çıkmakta ve bunlar en ince detaylarına kadar okuyucu ya da izleyicilere aktarılmaktadır. Tekin’e göre, “çocukların televizyonda heyecanla seyrettikleri çizgi filmler, okudukları çizgi romanlar hep şiddet içermektedir. Özellikle son zamanlarda gelişen bilgisayar oyunlarında çocukların psikolojilerini olumsuz etkileyecek birçok şiddet unsuru bulunmaktadır. Şiddet her geçen gün korkunç yüzünü göstermekte ve tüm

¹¹ İbrahim BALCIOĞLU, “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.42.

¹² Aktaran: S. Gökçen ÇETİNER, “ Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı” Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Ankara,2006, s.23. (Gülçür, 1996).

¹³ Aktaran: S. Gökçen ÇETİNER, “ Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı” Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Ankara,2006, s.23.-24. (Gülçür, 1996).

dünyada etkili olmaktadır. Bu yüzden şiddet günümüzde adeta modern insanın kimliğinin bir parçası olmuştur.”¹⁴

Ekonomik durumun yetersiz ya da düşük olması da şiddeti doğuran önemli sebepler arasında görülmektedir. Ekonomik yetersizlik tek başına şiddeti doğurmasa da diğer etkenlerle birleştiği zaman önemli bir şiddet kaynağıdır. Balcıoğlu, ekonomik ve kültürel açıdan düşük olan toplumlarda, özellikle bu toplumun erkeklerinde şiddet ve saldırgan davranışların daha fazla görüldüğünü belirtmiştir. Ayrıca Balcıoğlu, bir toplumda özellikle ekonomik gelir düzeyinin düşük oluşu gecekondu mahallelerinde insanların karşılaştıkları problemleri çözmede şiddete ve saldırgan davranışlara başvurduklarını belirtmiştir.¹⁵ “Hayat karşısında şanssız olmak, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi sosyo-ekonomik baskı unsurları da gerginlik ve kaygı yaratabilir. İşsizlik veya düşük gelir düzeyi ile beraberinde yaşanan stres ve imkânların kısıtlılığı şiddet uygulama riskini arttırabilir.”¹⁶

Kadınların ekonomik güçsüzlüğü; Kadınlar genelde erkeklerden daha düşük ücret karşılığı çalışmaktadır. Bu nedenle çocuklara çoğunlukla maddi desteği eşleri sağlamaktadır; çünkü onların çocuklarını maddi yönden destekleyecek yeterli gücü bulunmamaktadır. Bu durum kadınları yaşadıkları ilişkilerde sık sık güçsüz konuma düşürmektedir.

¹⁴ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.8.

¹⁵ İbrahim BALCIOĞLU, “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.43.

¹⁶ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet12.asp>

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ŞİDDET VE TANIMI

3.1. Şiddet

Dünyada ve Türkiye’de akademisyenler ve araştırmacılar şiddeti çeşitli şekillerde tanımlamaktadır. Bununla birlikte hemen tümünün şiddet tanımlarında ortak olan unsur kişiye yönelik ve kişinin rızası dışında güç kullanımıdır. Kocacık, şiddetin karmaşık bir yapıya sahip olmasından dolayı, onu tanımlamanın zor olduğunu, şiddetin gerek toplumsal gerekse bireysel boyutta çok farklı şekillerde ortaya çıktığını belirtmiştir.¹⁷

Her geçen gün şiddet, toplumsal hayatın her alanında artarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddeti sokakta, okulda, işyerinde, gazetede, televizyonda ya da internette, her geçen gün daha fazla görmek mümkündür. Toplumsal hayatın her alanında artarak karşımıza çıkan şiddeti görmemek neredeyse imkânsız hale gelmekte, yaşamın devam ettiği her alanda okulda, caddede hatta evde gözlemlenmektedir. Bu şiddet bazen baskı, korkutma, tehdit, tokatlama iken bazen de tecavüz, cinayet boyutlarında olabilmektedir.¹⁸

Şiddet, insan hayatının her alanında var olan evrensel bir olgudur. Onun evrenselliği, kişiye ve topluma yönelik zarar verici niteliğinden kaynaklanır. Şiddet, bir kişinin başkasına fiziksel acı vermek ya da yaralamak kastıyla yaptığı davranış olarak tanımlanabilir.

Kocacık, insana zarar veren onu olumsuz etkileyen her tür davranışı, azarlama, tehdit etme, baskı yapma, dövme ya da yaralama vs. ile bir kişinin yapmak istemediği bir davranışı ya da yapmak istemediği herhangi bir şeyi yaptırmak ya da yaptırmaya zorlamak olarak tanımlanmaktadır.¹⁹

¹⁷ **Faruk KOCACIK**, “Şiddet Olgusu Üzerine”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, Sivas, 2001, s.1.

¹⁸ **Zahir KIZMAZ**, “Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, Elazığ, 2006, s.248.

¹⁹ **Faruk KOCACIK**, “Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet”, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No:93, Sivas, 2004, s.12.

“Şiddet, fiziksel zarar ve ölümü kapsayacak şekilde, kişiye ve başkalarına dönük tehdit veya fiziksel, sözel ve simgesel güçtür”.²⁰

Sosyolojik açıdan şiddet, “şiddet bir kişi veya topluluğun, fiziksel ve ahlâki bütünlüğüne, mülkiyetine, kültürel veya sembolik değerlerine karşı, herhangi bir birey, grup ya da örgütlü bütünlük tarafından verilen zarar, fiziksel ya da psikolojik acıdır. Bu tanımlamaya göre şiddet, çatışan, çıkarları olan tarafların arasındaki sosyal ilişkiden kaynaklanmaktadır.”²¹

“Şiddet ile ilgili davranışlar, kanuna uymamak, kişiye zarar vermek, hakaret etmek, onuru kırmak, huzura son vermek, birinin haklarını çiğnemek, hırpalamak, incitmek, zor kullanmak şeklinde kendini gösterir.”²²

Şiddet insanlık tarihinin her aşamasında var olmuş ve etkili bir biçimde kendisini göstermiş bir kavram olarak farklı birçok boyutu nedeniyle karmaşık bir yapıya sahiptir. Onun karmaşık bir yapıya sahip olması yapılan tanımlarda da kendisini göstermektedir. Şiddetin farklı alanlarda ortaya çıkan türleri onun tanımının yapılmasını güçleştiren faktörlerden biridir. Şiddet, insanların yaşamına öylesine girmiş ki, konuşurken, tartışırken, haklılığı göstermeye çalışırken de şiddete başvurulabilmektedir. Yani şiddet insanların iletişim kurarken kullandıkları bir araç haline gelmiştir. Çünkü şiddet, başta bireyin sosyalizasyon sürecini gerçekleştiren en önemli birimi olan ailede, okulda, iş yerinde, kamuya açık kurum ve kuruluşlarda sıkça karşılaşılmaktadır.²³

Şiddet, tanımlanması oldukça güç kavramlardan biridir. Söz konusu güçlük, şiddetin insanlık kadar eski bir kavram olmasından, insan düşüncesiyle beslenmesinden ve çok yönlü boyutları olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sebeplerden dolayı, şiddeti bir olgu olarak, kaynağı, nedenleri, boyutları ve ortaya çıkış biçimleri açısından ele alıp incelerken, her toplum ve her zamanda geçerli olabilecek standart bir şiddet tanımlaması ve sınıflamasına ulaşmanın da mümkün olmadığı görülecektir.²⁴

²⁰ İsmail DOĞAN, “Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar”, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1996, s.421.

²¹ Doğu ERGİL, “Şiddetin Kültürel Kökenleri”, Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı:339, Şubat 2001, Promat Basım Yayın A.Ş., İstanbul, 2001, s.40.

²² Yavuz ERTEN, - Cahit ARDALI, ”Saldırganlık Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları”, Cogito (Şiddet Özel Sayısı), sayı 6-7. Kış-Bahar, 1996, s.143.

²³ Yeliz YILMAZ ÖZKAN, “Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Muğla/Milas Uğurlu Önbilim Dershanesi OKS Öğrencileri Örneği”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2008, s.19.

²⁴ Sezer AYAN, “Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri”, Anadolu Psikiyatri Dergisi, Sayı:8, 2007, s.7.

Şiddet, huzur karşıtı olup, onu bozan veya tartışmaya açan eylemler bütünü olarak, fiziksel olduğu kadar fiziksel olmayan kimi davranışları da içeren, sonucunda fiziksel ve ruhsal acı veren saldırgan eylemler olarak tanımlanmaktadır. Şiddet farklı bir tanımla; düşmanlık ve öfke duygularının, kişilere ve nesnelere yönelik fiili, yıkıcı fiziksel zor yoluyla dile getirilmesidir. Bu haliyle her türlü çatışma ilişkisinde rastlanan şiddet, saldırganlığın insan iradesini hiçe sayan en ileri boyutudur.²⁵

3.2. Şiddet ve Saldırganlık

Şiddet ve saldırganlık ilk bakışta birbirinden farklı olarak algılansa da yapılan çalışmalar incelediği zaman şiddet ve saldırganlığın birbiriyle bağlantılı olduğu görülmektedir. Bireyde doğuştan var olan saldırganlık eğiliminin başka insanlara zarar verecek bir biçimde dışa vurulması, diğer insanlara acı vermesi şiddet olarak tanımlanmaktadır.²⁶ “İnsan psikolojisinde evrensel olarak varlığı kabul edilen ve cinsellikle birlikte en güçlü iki dürtüden biri olan saldırganlık ve onun sonucu şiddet, toplumda pek çok boyutta gözlemlenen bir olgudur. Şiddet içgüdüsel olarak var olan ve çevre etkenlerden kaynaklanan bir davranış olarak görülür.”²⁷

Sürekli var olduğu için araştırmacılar tarafından sıkça inceleme konusu yapılan şiddet, sosyologlar tarafından bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Şiddet eylemleri ile saldırganlık içeren eylemler iç içe olmakla beraber bu eylemler, daha çok birbirini tanıyan kişiler arasında gerçekleşmektedir. Saldırganlık şiddetin temelini oluşturur; şiddet ise saldırganlığın uygulamaya dökülmüş kısmını ifade etmek için kullanılır. Saldırganlık ve şiddet konuları ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde şiddetin davranışın kendisini ifade etmek; saldırganlığın ise bir ruh halini anlatmak için kullanıldığı görülmektedir. Yani şiddet davranışı, sergilenen tavrı anlatırken, saldırganlık daha çok bir duyguyu, ruh halini anlatır. Saldırgan davranış sergileyen biri zarar verme niyeti taşır.²⁸

²⁵ **Selçuk BUDAK**, “Psikoloji Sözlüğü”, 1. baskı, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2000, s.716

²⁶ **Sezer AYAN**, “Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Sivas İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sivas, 2007, s.206.

²⁷ **Oğuz POLAT**, “Şiddet”, www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013

²⁸ **Celalettin VATANDAŞ**, “Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, No:58, Afyon, 2003, s.4.

3.3. Gençlik ve Aile İçi Şiddet

Gençliğin net bir tanımını yapmak güçtür. Gençliğin farklı farklı tanımlamalarını yapmak mümkündür. Yörükoğlu ve Kasatura'ya göre gençlik, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemini kapsayan; 12-15 yaş grupları arasındaki ergenlik gelişmesi ve ilk gençlik dönemi olarak devam eden biyolojik olarak genç denilen 15-25 yaş dilimindeki insanlardan oluşmaktadır.²⁹ Ancak gençliği sadece belli yaşlar arasında kalan bir kitle olarak belirtmek doğru değildir. Gençliği anlamak, tanımlamak ve gençlik sorunları ile ilgili çözümlemeler üretmek; bu tanımlamalara yeni, biyolojik referansların dışında bakılmasını gerekli kılmaktadır. Sinanoğlu ve Turan'a göre genç; "toplumsal olarak kimlik edinme sürecini yasayan ve henüz toplumsal rolü belirlenme aşamasındaki bireydir."³⁰ "Gençlik çağı, ergenlikle erişkin arasında yer alan cinsel olgunlaşma ve bedensel gelişme dönemidir. Ruhsal bakımdan çalkantılı, duygusal, iniş çıkışları çok, davranışların çelişkili olduğu bir çağdır."³¹

Toplumda kategorik bir ayrımı ifade eden gençlik, belki de en çok öğrenci statüsüyle karşımıza çıkmakta; bundan dolayı önemini belirginleştirmektedir. Aslında işçi, esnaf, köylü ve öğrenci gibi birçok ögeyi içinde taşıyan gençlik terimi; aynı zamanda kendine özgü sorunlar içermekte, bunlara da aile yapıları, çevre ve eğitim düzeylerinden kaynaklanan yetiştirme ve yetiştirilme biçim ve tarzları etki etmektedir. Bu bağlamda sorunlara baktığımızda; gençliğin aynı zamanda sosyal, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal sistemden kaynaklanan kaygıları ve beklentileri olduğunu söyleyebiliriz. Zira ekonomik yetersizliklerin içinde bulunan, anne ve baba sevgisinden mahrum, hatta bölünmüş aile içinde yetişen eğitimi alamayan gençlerimizin ortak sorunları, öğrenci olabilme şansını yakalamış gençlik içinde de kabul görmektedir.³²

Üniversite gençliği; 18-24 yaş grubunu oluşturan, formel eğitim-öğretim son evresinde öğrenim gören, araştırmacı ve sorgulayıcı, dolayısıyla bilimsel zihniyet kazanan, kendilerine has bir gençlik kültürü oluşturan, toplumun önderleri olacak gençlik kesimidir. Bu çerçevede, üniversite gençliğinin iyi, kaliteli ve sağlıklı

²⁹ İlkey KASATURA, "Gençlik ve Bağımlılık", Evrim Yayınevi, 1998, İstanbul, s.27; Atalay YÖRÜKOĞLU, "Öğrenciler, Öğretim Üyeleri, Anne ve Babalar Yönünden Gençliğin Eğitimi", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999, Ankara, s.244.

³⁰ S. Oktay SİNANOĞLU, Rıdvan TURAN, "Bilim İdeoloji ve Gençlik", Kasem Ltd. Şti. 1997, İstanbul, s.8.

³¹ Atalay YÖRÜKOĞLU, "Öğrenciler, Öğretim Üyeleri, Anne ve Babalar Yönünden Gençliğin Eğitimi", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999, Ankara, s.13.

³² Suavi TUNCAY, "Türkiye'de Gençlik Sorunlarının Psikolojik Boyutu" Muğla Üniversitesi, SBE Dergisi, Güz, 2000 Cilt:1 Sayı:1, s. 236.

yetiştirilmesi toplumların geleceklerinin sağlıklı ve sürekli olmasının da olmazsa olmaz koşuludur.³³ Üniversite gençliği, toplumun sosyokültürel yapısının en dinamik unsurunu oluşturmaktadır. Bu dinamik unsur toplumda kendini bulmaya, anlamaya, kimliğini şekillendirmeye çalışan kesimdir.³⁴

“Üniversite gençlerinin, yetişkinlere göre toplumsal yapıyı ilgilendiren birçok konuda daha duyarlı, toplumsal ve kurumsal yükümlülükler karşısında daha bağımsız, buna karşın entelektüel yaşama daha yakın olduğu söylenebilir. Bu anlamda da üniversite gençliği, kültürel yenilenmenin bir çeşit öncü grubu, toplumsal değişimin, gelişimin ve yeniden üretimin en önemli hareket ettirici unsuru, önemli bir “hız belirleyicisi”dir. Yani bir toplumsal yapı içinde siyasal, ekonomik ve kültürel değişimin, gelişimin ve ilerlemenin en önemli hareket noktası yüksek eğitim düzeyine sahip (ya da bu eğitim seviyesine ulaşmaya aday) genç kesimler ile onların dünyaya bakışlarıdır.”³⁵

Aile içinde şiddet, aynı aile içindeki üyelerden birinin bir diğer üyenin hayat, beden veya psikolojik bütünlüğü veya hürriyetini kısıtlayıcı ya da şahsiyetin gelişmesine ciddi biçimde zarar verici bir eylem veya ihmali davranış şeklinde tanımlanabilir. Aile içi şiddet tarihi olarak çok eskilere dayanmaktadır. Milattan 2500 yıl önce, kocaların, kendilerine cevap veren karılarını üzerlerinde isimleri yazılı olan tuğlayla döverek cezalandırdıkları bilinmektedir. Günümüz araştırmaları ise, şiddet uygulayan kocaların,%75’inin şiddet uygulayan ailelerden geldiğini ve hatta şiddet uygulayan ebeveynlerin %85’inin kendi çocuklarında fena muamele gördüklerini ispatlayarak, şiddet ve fena muameleyi bir fenomen olarak ortaya koymuşlardır.³⁶

Aile içi şiddet tarihin her döneminde var olmasına karşın özellikle son dönemlere damgasını vurmuş bir olaydır. Aslında eskiden beri var olmasına karşın son dönemde özellikle feminist akımın başlamasından sonra dikkatleri çekmeye başlamış ve duyarlılığın artması ile beraber aile içinde şiddetin çok yüksek oranlarda yaşandığı

³³ **Vehbi BAYHAN**, “Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma”, Kültür Bakanlığı, Kültür Eserleri, Malatya, 1995, s.163.

³⁴ **Z. Nuran OĞUZ**, “Tüketim Kültürünün Üniversite Gençliği Üzerine Etkisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği”, Isparta, 2008, s.67.

³⁵ **Özlem AVCI**, “İstanbul’da Dindar Üniversite Gençliği, İki Dünya Arasında”, 1.Baskı, İletişim Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.22.

³⁶ **Timur DEMİRBAŞ**, “Kriminoloji”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001, s.217.

ortaya çıkmıştı. Aile içi şiddet fiziksel, cinsel ve duygusal istismar boyutlarında görülebilir.³⁷

Ailede pek çok şiddet türü aynı anda yaşanmakta, ancak bu şiddetin mağdurları özellikle fiziksel açıdan güçsüz, savunmasız olan kadın ve çocukların olduğu görülmektedir. Aile içinde yaşanan şiddette en fazla erkekler tarafından şiddete maruz kalanlar kadınlardır. Ancak en az kadınlar kadar çocuklar da bu durumdan etkilenmektedir. Duygusal olan çocuk kimi zaman şiddetin mağduru olurken kimi zaman da şiddetin tanığı olmaktadır. Şiddetin mağduru olduğu durumlarda fiziksel yaralanmalara maruz kaldığı gibi psikolojik, davranışsal vb. pek çok sorunu da beraberinde yaşamakta ve bu durum ise çocuğa büyük zararlar vermektedir. Şiddet sadece aile içerisinde de sınırlı kalmamakta, evden sokağa, okula sıçramakta ve her geçen gün daha fazla sorunların yaşanmasına sebep olabilmektedir.³⁸

Aile içi şiddet farklı şekillerde olabilmekte, her yaş grubunda ve her zaman diliminde, din, dil, ırk, meslek ve sınıf fark etmeksizin görülebilmektedir. Genellikle aile içi şiddet, mağdur üzerinde sindirme, kontrol altında tutma, baskılama yaparak onun üzerinde hâkimiyet, güç kurmaktır.³⁹

Aile içi şiddet aile bireyleri arasında meydana gelen her türlü fiziksel, sözlü, cinsel ya da ekonomik saldırıdır. Aile içi şiddetten kastedilen sadece dövme yaralama değildir, aynı zamanda tehdit etmek, baskılamak, aşağılamak, hor görmek de birer şiddettir. Şiddet bunlarla da sınırlı kalamamaktadır. Çalışmak isteyen bir kadını eşinin çalıştırmaması, ekonomik özgürlüğünü kısıtlamakta bir şiddet türüdür.⁴⁰

Aile içi şiddet dünyada birçok ifadeyle bilinmektedir. Bunlardan bazıları; “aile içi şiddet (domestic violence), eşler arası istismar (intimate partner abuse), aile şiddeti (family violence), evlilik istismarı (marital abuse), eş istismarı (partner abuse)’dır. Aile

³⁷ **Oğuz POLAT**, “Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar: Suç-Suçlu-Suç Yeri”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.92.

³⁸ **Sezer AYAN**, “Aile ve Şiddet; Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet” Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, Sosyoloji Dizisi, Ankara, 2010, s.79-100.

³⁹ **L. Linda BAKER, G. Peter JAFFE, J. Kathy MOORE**, “Understanding the Effects of Domestic Violence a Handbook for Early Childhood Educators, Centre for Children & Families in the Justice System Resources”, London, 2001, pp.5-6, 30-32, 34-38.

⁴⁰ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet.asp>, Erişim Tarihi: 23.05.2011.

içi şiddet, bir tek davranış biçimi değildir; fiziksel, cinsel ve psikolojik birçok davranış örüntüsünün uygulanmasıyla oluşmaktadır.”⁴¹

Aile içi şiddet, kısa ve uzun vadede pek çok probleme sebep olabilmektedir. Aile içinde şiddete maruz kalan kadın ya da çocukta, kısa süreli fiziksel rahatsızlıklar olabildiği gibi uzun süreli sakat kalma, depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu gibi pek çok ruh sağlığı sorunları da görülebilmektedir. Şiddetin mağduru değil tanığı olan özellikle çocukların annelerinin şiddete uğradıkları zaman bundan etkilenebileceklerdir. Evde şiddet uygulanan bir aile de yetişen çocuklar ilerleyen yıllarda kendileri de şiddet uygulayıcıları ya da mağduru olabilecek bir takım ruhsal ve davranışsal problemler yaşayabilirler.

Vatandaş aile içi şiddeti, aile üyelerinden birinin bir diğer üye tarafından fiziksel, sözel, psikolojik, ekonomik vb. herhangi bir saldırıya maruz kalması olarak tanımlamaktadır. Vatandaş’a göre aile içerisinde var olan bu şiddetlerin bazen kolayca tespit edilebilecekken bazen de tespit etmenin mümkünü olmadığı ve uzun süreli zararları olan şiddet türleri olduğunu belirtmiştir. Özellikle duygusal, sözel ve psikolojik şiddetler kolayca tespit edilememektedir. Bununla birlikte de mahremiyet algısı ve özel hayatın gizliliği sebeplerinden dolayı da var olan şiddet açığa çıkarılamamaktadır. Vatandaş’a göre aile içindeki şiddetin devamlılık arz ediyor olması bu şiddet türünü diğerlerinden ayıran en önemli özelliktir.⁴²

Aile ve şiddet konusunda Türkiye’de yapılan en kapsamlı araştırma Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1994 yılında gerçekleştirdiği ve 1995 yılında sonuçlarını yayınladığı, “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları” başlıklı araştırmasıdır. Bu araştırmaya göre, Türk ailesinde en sık rastlanan şiddet türü, %84 ile dayak ve %78.9 ile hakarettir. Ayrıca, ailelerin %34’ünde fiziksel şiddet, % 53’ünde sözel şiddet olduğunu ve çocukların % 46’sının fiziksel şiddet gördüğünü bildirmiştir.⁴³

⁴¹ **Gail HORNOR**, “Domestic Violence and Children, Journal of Pediatric Health Care”, 2005, 19(4): 206-212.

⁴² **Celalettin VATANDAŞ**, “Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, No:58, Afyon, 2003, s.19.

⁴³ **Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu**, “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları”, Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara, 1995, s.140.

3.4. Aile İçi Şiddet ve Türleri

Ataerkil yapıya sahip olan toplumlarda, cinsiyete göre kadın ve erkeğe farklı roller verilmektedir. Kadına ve erkeğe verilen rollerde erkek kadından daha üstün konumdadır. Toplumlar da var olan bu eşitsiz güç dağılımı zaman zaman bireysel patlamalara ve aile içinde şiddete neden olabilmektedir. Bunun sonucunda eşler arasında, ebeveynlerle çocuk ya da çocuklar arasında çatışmalar meydana gelmektedir. Erkeğin kadından daha üstün konumda olmasından dolayı zaman zaman, erkeği kendinden daha güçsüz olan kadına karşı şiddet uygulamaya yöneltebilmektedir.⁴⁴

Aile içi şiddet, toplumun huzurunu bozan ve çatışmalara neden olan en önemli sorunlar arasında gözükmese de rağmen, aile içi şiddetin mahremiyet alanı olarak görülmesi sebebi ile ortaya çıkmasında ve önlenmesinde ciddi güçlükler yaşanmaktadır. Aile içerisinde yaşanan şiddetin mağduru genelde kadın ya da çocuklar olmaktadır. Özellikle aile içerisinde çoğu zaman şiddetin mağduru ya da tanığı olan çocuklar bu durumdan olumsuz etkileneceklerinden dolayı bozuk kişilik gelişimi ve sosyalizasyon süreci geçireceklerdir. Ailelerinde şiddetin tanığı ve mağduru olan çocuklar şiddeti benimseyerek içselleştirecekler ve ilerleyen yıllarda şiddetin uygulayıcısı olabileceklerdir. Kısır döngü şeklinde gerçekleşen bu tutum, şiddeti benimsemiş ve normal karşılamış yeni nesillerin ortaya çıkmasına sebep olacaktır.⁴⁵

Aile içi şiddet farklı çeşitlerde ve türlerde kendini göstermektedir. Aile içi şiddet bazen kendisini fiziksel şiddet olarak gösterirken bazen de duygusal, ekonomik, psikolojik, cinsel ya da sözel olarak göstermektedir. Farklı türde ortaya çıkan şiddet çeşitleri ailede sadece kadına ya da çocuğa yönelik olarak kalmamakta ve hemen hemen bütün aile bireyleri şiddetin en az bir çeşidine bazen de birden fazla şiddet türüne maruz kalmaktadır. Aile içinde meydana gelen şiddet türleri, kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet, ebeveynlere yönelik şiddet ve kardeşler arası şiddet olarak kendini göstermektedir.

3.4.1. Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Şiddet, geçmişten günümüze kadar bütün toplumların en önemli sorunlarından biri olmuş ve olmaya devam edecektir. Şiddetin ortaya çıkma nedeni arasında pek çok

⁴⁴ Sezer AYAN, “Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet”, Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, 2010, s.93.

⁴⁵ Sezer AYAN, “Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet”, Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, 2010, s.94.

faktör sayılabilmektedir. Tezcan, şiddetin çok yönlü bir olgu olduğunu belirterek, şiddeti tek bir nedene bağlamanın mümkün olmadığını belirtmiştir. Şiddet bazen birçok nedeni içinde barındırmaktadır.⁴⁶ Değişen zaman ve şartlarla birlikte hem şiddetin çeşitlerinde hem de şiddetin nedenlerinde önemli değişimler ve çeşitlenmeler meydana gelmiştir. Şiddetin nedenlerini üç temel başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar bireysel faktörler, ailevi faktörler ile toplumsal ve çevresel faktörlerdir.

3.4.1.1. Bireysel Faktörler

Tekin, bireysel faktörler içinde yer alan kişisel ya da biyolojik özelliklerin şiddetin ortaya çıkmasına etki ettiğini belirtmiştir. Tekin'e göre şiddetin ortaya çıkmasında etkili olan özellikler şu şekildedir; "eğitim hayatında başarısızlık, sosyal beceri eksikliği, çatışma ve çözüm bulma becerilerinde eksiklik, dışlanmışlık ve yalnızlık duyguları, aşırı alınganlık, özgüven eksikliği, bireysel farklılıklara karşı toleranssızlık, genetik yatkınlık, psiko-patolojik sorunlar, çabuk hayal kırıklığına uğramak, öfke kontrolünde yetersiz kalmak, sık sık öfke patlamaları yaşamak, madde ve alkol kullanımı, dürtüsel hareket etmek, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, sosyal uyumsuzluk ve engellenmişlik duygusu"dur.⁴⁷

Ayan, aile içi şiddetin nedenlerini ortaya koyamaya çalışan yaklaşımlara bakıldığında, bireyin kişilik özelliklerinin, içinde yaşanılan kültürel özelliklerin, aile içindeki etkileşimin ve ekonomik faktörlerin hepsinin birden şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğunu belirtmiştir. 2001 yılı Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Raporunda'ndan elde edilen verilerle bu yargının doğruluğunu ortaya koymuştur. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Raporunda'ndan elde edilen bu veriler;

"1) Ciddi yaralama ve öldürme vakalarının %20-50'si ailede olur. Öldürülen kadınların %40'ı kocaları tarafından öldürülmüştür, erkeklerin ise %10'u eşleri tarafından öldürülmüş olup, bunların %7'si kendini müdafaa sırasında ortaya çıkan durumdur.

2) Şiddet ailede öğrenilir. Şiddete maruz kalan kadınların %37'si çocuklarına şiddet göstermişlerdir. Şiddete maruz kalan çocuk, gelecekte şiddet gösterimine adaydır. Görüldüğü gibi şiddet şiddeti doğurmaktadır.

⁴⁶ Aktaran: **Sezer AYAN**, "Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet", Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, 2010, s.22. (Tezcan, 1996:107).

⁴⁷ **Üzeyir TEKİN**, "Şiddet", Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara, 2011, s.18-19.

3) Tüm katillerin ailede şiddete maruz kaldıkları görülmüştür. Demek ki, ailede şiddet yalnızca bireysel bir sorun olarak kalmayıp, toplumsal bir sorun haline gelmektedir.

4) Çoğunlukla şiddetin bulunduğu ailelerde geçmişe ait benzer öykülere rastlanır. Şiddete başvuran kadında, ailede şiddet, alkol sorunu ve çocukların şiddete maruz kalması söz konusudur. Erkeklerde ise duygusal sıcaklıktan yoksun bir aile geçmişi, koruyucu tutumdan yoksun ve şiddetin var olduğu alkol bağımlılığı görülen bir ortam söz konusudur.

5) Şiddete başvuran erkekler, çoğunlukla engelleme eşiği düşük, dürtü kontrolü zayıf, patolojik düzeyde kıskanç ve alkole düşkün bireylerdir.”⁴⁸

3.4.1.2. Ailevi Faktörler

Toplumların en temel yapı taşı olan aile, bireyin sosyalleşme sürecinin başladığı yerdir. Aile içerisinde sosyalleşme sürecine başlayan birey, ailesinden pek çok olumlu ve olumsuz davranış kalıplarını almakta, düşünce yapısı aileye bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Nasıl ki bir gömleği yanlış iliklemeye başlayan bir kişi son düğmeye geldiğinde yanlış iliklediğini fark eder. Son düğmeye gelene kadar her şey normal gözükür. İyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuk da aile içerisinde gördüğü her şeyi öğrenir ve benimser. Ancak ne yazık ki geri dönüş yoktur ve birey sosyalizasyon sürecini tamamlamıştır.⁴⁹

Tekin, bazı ailevi faktörlerin şiddet olgusunu etkilediğini belirtmiştir. Tekin’e göre bu ailevi faktörler; “aile içi iletişim ve etkileşim kopukluğu, tutarsız disiplin yaklaşımı, uygunsuz sınır koyma, aşırı baskıcı ya da aşırı rahat aile tutumları, sevgi, ilgi eksikliği, ihmal, sıklıkla engellenme ve cezalandırılma, aile içi şiddete maruz kalma, aile içi şiddete tanık olma, fiziksel, duygusal ve cinsel açıdan istismar edilme, yanlış ya da yetersiz gözetim ve yönlendirme, olumsuz rol modelleri, düzensiz ve tutarsız aile ortamı, suç geçmişi olan aile üyeleri akrabalar, sınırlandırıcı, baskıcı ve yargılayıcı aile ortamları vb.dir.”⁵⁰

Acar, sevgi ve ilgi eksikliğinin şiddetin ortaya çıkmasında önemli bir etken olduğunu belirtmiştir. Şiddetin ortaya çıkmasında sevgi ve ilgi eksikliğiyle birlikte,

⁴⁸ **Sezer AYAN**, “Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet”, Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, 2010, s.99-100.

⁴⁹ **Ekrem ACAR**, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Sizsiniz”, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 9.

⁵⁰ **Üzeyir TEKİN**, “Şiddet”, Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara, 2011, s.17-18.

çocukları dövmenin ve kardeşler arasında yapılan ayrımcılığın da etkili olduğunu belirtmiştir.⁵¹

3.4.1.3. Toplumsal ve Çevresel Faktörler

Tekin, şiddetin model ya da rol olarak öğrenilebilen bir olgu olduğunu belirtmiştir. Tekin, şiddetin ortaya çıkmasında toplumsal ya da çevresel faktörlerin önemli etki ettiğini “insanoğlu temiz doğar ancak toplum onu kirletir” sözüyle açıklamıştır. Tekin insanın, doğuştan şiddeti bilmemesine rağmen yaşam süreci içinde ait olduğu toplumsal ve sosyal çevreden şiddet davranışını öğrenebildiğini belirtmiştir. Tekin’e göre şiddete yol açan toplumsal ve çevresel faktörleri şu şekilde açıklamıştır; “sosyal ve toplumsal düzensizlikler, olumsuz aile ortamı, şiddetin özellikle erkekler için toplum tarafından mazur görülmesi, medyanın olumsuz etkisi, şiddet içeren programlar, filmler, bilgisayar oyunları, ekonomik sıkıntılar, eğitim sisteminde yaşanan sıkıntılar, olumsuz okul ortamı, uyuşturuculara ve ateşli silahlara ulaşım kolaylığı, akran baskısı, olumsuz arkadaş grupları vb.”⁵²

Sosyal bir varlık olan insan bir toplum ve ya gruba ait olarak yaşamını sürdürmektedir. Acar, toplum içerisinde yaşayan insanın, içinde bulunduğu toplum tarafından şekillendirilebildiğini belirtmiştir. Acar, bireyin sosyalleşme sürecinde kin, öfke, nefret ve kıskançlık gibi duyguların ait olduğu toplumun özelliklerine göre şekillendiğini ve bu duygularla birlikte de şiddetin ortaya çıktığını belirtmiştir.⁵³

Acar, toplumsal ve çevresel faktörlerin şiddetin ortaya çıkmasında önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Özellikle bilgisayar, internet, eğitim yetersizliği (özellikle de ahlaki ve dini eğitim), televizyon, arkadaş çevresi şiddetin ortaya çıkmasında önemli faktörlerdendir.⁵⁴

3.4.2. Aile İçi Şiddet Çeşitleri

Hemen hemen her alanda görülen şiddet farklı şekillerde kendini göstermektedir. Aile içinde yaşanan şiddet çeşitleri arasında fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, duygusal-sözsöz şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik şiddet gösterilebilmektedir.

⁵¹ Ekrem ACAR, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Sızsınız”, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 54.

⁵² Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara, 2011, s.19-20.

⁵³ Ekrem ACAR, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Sızsınız”, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 14.

⁵⁴ Ekrem ACAR, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Sızsınız”, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 54.

3.4.2.1. Fiziksel Şiddet

Eşi veya birlikte olduğu kişi(ler) tarafından kadına yönelik; tokat atma ya da bir şey fırlatma, itme, tartaklama ya da saç çekme, yumruklama ya da bir cisimle vurma, tekmeleme, sürüklenme ya da dövme, boğazını sıkma ya da bir yerini yakma, bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanmadır.⁵⁵

Fiziksel şiddet aile içinde uygulanan şiddet türlerinden en yaygın olanıdır. Genelde fiziksel şiddet içerine vurma, tekmeleme, itme, gibi görünürdeki zararları çok fazla olmayan şiddetler olabildiği gibi telafisi mümkün olmayan kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, öldürmede de fiziksel şiddet türü içinde sayılabilmektedir.⁵⁶

Aile içi şiddetin hemen hemen en yaygın olan biçimi fiziksel şiddettir. Bu basit anlamda yaralama olduğu gibi ciddi anlamda ölümle de sonuçlanabilmektedir. Her gün gazetelerde, televizyon haberlerinde belki yüzlerce fiziksel şiddet, dövme, yaralama, cinayet vb. haberlerle karşı karşıya kalınmaktadır. Bu kadar çok sayıda şiddet haberlerinin yaygınlığı durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Aile içi fiziksel şiddete örnek olabilecek, rastgele bir fiziksel şiddet haberi; “Bayrampaşa Kocatepe Mahallesi'nde bulunan bir tekstil atölyesinde çalışan 29 yaşındaki Serpil Kamay, eşi olduğu iddia edilen kişinin silahlı saldırısı sonucu hayatını kaybetti. H.K., çalıştığı tekstil atölyesine giden eşi Serpil Kamay'ı bir süre takip etti. Eşinin atölyeye girdiğini gören H.K., arkasından içeri girerek eşine iki el ateş etti. Bu sırada işyeri sahibi araya girerek H.K.'yı durdurmak istedi. İşyeri sahibine silahını doğrultarak aradan çekilmesini söyleyen H.K., daha sonra makinelerin arkasında bulunan eşi Sepil Kamay'ın yanına giderek kafasına iki el ateş etti. Olay yerine gelen ambulans ekipleri, yaptıkları kontrollerde Serpil Kamay'ın hayatını kaybettiğini tespit etti. Olay yerine gelen polis ekipleri, çalışmalarını sürdürürken, işyeri önünde de güvenlik kordonu oluşturuldu.”⁵⁷

3.4.2.2. Cinsel Şiddet

TÜİK'in yapmış olduğu “İstatistiklerle Kadın” araştırmasında bir kadının eşi ya da birlikte olduğu kişi ya da kişiler tarafından zorla cinsel ilişkiye zorlanması, kadının

⁵⁵ TÜİK, “İstatistiklerle Kadın”, 2011, s.XIX, Erişim Tarihi: 12.01.2013.
http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

⁵⁶ <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

⁵⁷ <http://www.haberler.com/yine-kadin-cinayeti-2597798-haberi/>, Erişim Tarihi:27.04.2011.

korkutarak isteği dışında cinsel ilişkiye girmesi ya da kadının cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eylemlere zorlanması cinsel şiddet olarak tanımlanmıştır.⁵⁸

“Cinsel şiddet, kişinin isteğine aykırı olarak cinselliğin bir sindirme denetleme ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır.”⁵⁹ Örneğin, kadınla zorla ilişkide bulunmak, aşırı kıskançlık, evlilik içi tecavüz, enstest ve ayrıca kişiye bir eşyaymış gibi davranmak, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, duygusal baskı kurarak cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak, fuhuşa zorlamak.⁶⁰

Doğan, cinsel şiddeti, aile içi şiddet türleri arasında en ürkütücü ve korkutucu olanı olarak tanımlamaktadır. Cinsel şiddet genelde kocanın karısından cinsel talebine olumlu yanıt alamaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiği zaman cinsel şiddette en fazla ortaya çıkan durumun erkeğin karısını zorla cinsel ilişkide bulunmaya ve ters ilişkiye zorlaması şeklinde görülmektedir.⁶¹ Aile içerisinde yaşanan cinsel şiddet sadece kadınlara yönelik olarak kalmamakta ve çocuklara yönelikte cinsel şiddet görülmektedir. Çocuklara yönelik olarak da taciz, tecavüz olayları da cinsel şiddettir.

Kadın ya da erkek, çocuk ya da yetişkin fark etmeksizin uygulanan taciz olayları, sarkıntılık, evlilik içinde tecavüz, kadını çocuk doğurmaya ya da doğuramaya zorlamak cinsel şiddettir.⁶² Yapılan çalışmalardan çıkan sonuçlara göre, dünya genelinde her dört kadından biri hamileliği sırasında eşi tarafından isteği dışında cinsel ilişkiye zorlanmıştır.⁶³

Cinsel tacize uğrayan bireylerde tamiri zor olan tahribatlar meydana gelmektedir. Bazen cinsel şiddet mağdurları, başlarına gelen bu olayları birilerine anlatarak ya da psikologa giderek yardım alır, ancak bunu yapabilenlerin oranı yapamayanlara oranla düşüktür. Pek çok cinsel şiddete maruz kalan mağdurlar çeşitli sebeplerle bunları anlatmamakta, gizli tutmaktadır. Bunun sebebi bazen utanç duymaktır. Başkalarına anlatıldığı durumda diğer insanların kendilerine bakışlarının

⁵⁸ TÜİK, “İstatistiklerle Kadın”, 2011, s.XIX, Erişim Tarihi: 12.01.2013.

http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

⁵⁹ Feride GÜNERİ, “Aile İçinde Kadına Yöneltilen şiddet” Evdeki Terör: Kadına Yönelik şiddet, İstanbul, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 1996, s.89.

⁶⁰ Gülay AKKAYA ŞAHİN, “Aile İçi Şiddet Kavramı ve Aile İçi Şiddetin Uluslar Arası ve Ulusal Hukuki Belgelerdeki Düzenlemesi”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s.11.

⁶¹ İsmail DOĞAN, “Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar”, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1996, s.429

⁶² <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

⁶³ WHO, Violence Against Women : Fact Sheet, Revised June 2000, s.239.

değişeceğini, hakkında kötü düşüneceklerini düşünerek anlatmamayı tercih ederler. Bazen ise bu durum korkma sebebiyle anlatılmamaktadır. Olayın duyulması sebebi ile başkalarının da kendisine zarar verebilecekleri ihtimallerini düşünmektedirler. Bazen mağdur bunu anlatmak istese bile bana inanmazlar korkusu duymakta şahidinin olmadığı için bir sonuç elde edemeyeceğini düşünmektedir. Polise ya da ilgili başka bir makama şikâyet etmek istediklerinde ise bir sonuç elde edemeyeceklerini düşündüklerinden dolayı durum gizli kalmakta ve ortaya çıkmamaktadır. Bütün bunların dışında bazen ise kadınlar kendilerini aklayamamaktan çekinerek gizli tutmakta bu da tacizci, tecavüzcülerin işine gelmektedir. Cinsel şiddetin mağduru ister kadın-erkek isterse çocuk-yetişkin olsun etkileri çok ağır ve zararları uzun süreçli olacaktır. Cinsel şiddet mağduru yaşadığı bu olayı unutmaya çalışsa da etkisinden kurtulamayacak ve olayları tekrar tekrar yaşayacak, her hatırladığında acıyı tekrar yaşayacaktır. Olayın etkisinden kolayca kurtulamayacağı için mağdurun daha fazla yıpranmasına sebep olacaktır. Bu durumdan kurtulabilmesi için uzun süreçli tedavi görmesi gerekecektir ancak bunu yapabilenlerin sayısı düşüktür.⁶⁴

Hemen hemen her gün gazetelerde televizyonda cinsel tacize, tecavüze, kısacası cinsel şiddete uğrayan onlarca cinsel şiddet olayı görülebilmektedir. Bu haberlere bir örnek; “Üniversiteli kıza köprü altında tecavüz. Arkadaşına dayak atıp arabadan attılar genç kıza tecavüz ettiler. İzmir Bornova'da araçlarına aldıkları üniversiteli bir genç kıızı dövüp tecavüz ettikleri öne sürülen iki kişi gözaltına alındı.”⁶⁵

3.4.2.3. Sözel Şiddet/ Duygusal Şiddet

Söz ve hareketlerle bir bireyi korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır.⁶⁶ Sözel Şiddete ilişkin davranışlardan en belirginini, kişinin değer verdiği konulara yönelik güven sarsmak ve kişiyi yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemektir. Kişiyi küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir.⁶⁷

⁶⁴ <http://engelliler.gen.tr/f76/kadina-yonelik-cinsel-taciz-ve-getirdigi-sorunlar-4469/>, Erişim Tarihi: 27.04.2011.

⁶⁵ <http://www.xhaberler.com/?mxz=haber&hid=4433>, Erişim Tarihi: 27.04.2011.

⁶⁶ **Mehmet Ali UÇAR**, “Aile İçi şiddet ve Ailenin Korunması Yasası”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s.81.

⁶⁷ **Neslihan SÜMER**, “Kültür, Yasa ve Aile İçi şiddet” 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 19-21 Kasım 1997, s.133.

Duygusal ve sözel şiddet, duygusal çocuk istismarı, çocuğun zihinsel sağlığı veya sosyal gelişimine zarar verme davranışları içermektedir. Duygusal istismarın yıkıcı etkileri fiziksel veya cinsel istismardaki kadar somut değildir; ancak psikolojik etkileri, hem fiziksel, hem de cinsel istismarın etkilerinden daha uzun süreli olumsuz olabilmektedir. Çocuğu görmezlikten gelmek veya aldırmamak; yetersiz ilgi ve sıcaklık; ileri derecede ceza, aşağılamak ve ya utandırmak ve sürekli olarak azarlamak duygusal istismar örnekleridir.⁶⁸

Aileler, sıklıkla çocuklarını cezalandırmak için fiziksel şiddetin yanı sıra duygusal şiddet de uygulamaktadırlar. Hakaretler, isim takma, tehditler, yalnız bırakma veya çocuğu reddetme gibi davranışların tümü şiddet türleridir.⁶⁹

3.4.2.4. Psikolojik Şiddet

Ruhsal açıdan kişiye acı ve zarar veren her türlü söz ve davranış psikolojik şiddet olarak açıklanmaktadır. Psikolojik şiddet, aile içerisinde eşler, kardeşler ya da ebeveyn-çocuk arasında, düşüncelerini aktarmasına izin vermemek, psikolojik baskı uygulamak, surat asmak, aile bireylerinden herhangi birinin kendine olan güvenini ve saygısını kaybetmesine sebep olmak, sürekli eleştirmek, aile bireyleri üzerinde psikolojik baskı kurmak, kontrol etmek şekillerinde ortaya çıkabilmektedir.⁷⁰

Aile içinde yaşanan psikolojik şiddet arasına erkeğin kıskançlık, güvensizlik ya da tedbir bahanesiyle kadını sürekli baskı altında tutması, arkadaş çevresiyle görüşmesine izin vermemesi, bunu sağlayabilmek için eve, odaya kilitlemesi, giyim tarzından okuduğu kitaplara kadar pek çok konuda kadının özgürlüğünü kısıtlaması, çocuklarının arkadaş seçimini sadece kendisinin belirlemesi, eşini ya da çocuklarını ölümle tehdit etmesi psikolojik şiddettir.⁷¹

3.4.2.5. Ekonomik Şiddet

“Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın kişi üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır.”⁷² Örneğin, erkeğin,

⁶⁸ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara, 2011, s.34.

⁶⁹ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara, 2011, s.35.

⁷⁰ Coşkun HALICI, “Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basın ve Yayın Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Eskişehir, 2007, s.49.

⁷¹ <http://www.kadinistatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

⁷² Feride GÜNERİ, “Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet” Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet, İstanbul, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 1996, s.88-89.

kadının gelirine, mallarına el koyması, kadını ailesinden katkı sağlamaya zorlaması, kadının gelirini kumarda, içkide harcaması gibi tutumlar ekonomik şiddettir. Bununla birlikte erkeğin, karısının ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamaması, kazancı olduğu halde karısını ve çocuklarını yokluk içinde bırakması gibi tutumlardır, karısına ya da çocuğuna harçlıklarını vermemesi ya da harçlıklarını vermek için eşin ya da çocuklarının istemelerinin beklenmesi gibi tutumlar ekonomik şiddet arasında sayılabilmektedir.⁷³

Aile içinde, aile bireylerinden parayı elinde bulunduran kişinin diğer aile bireylerine para vermemesi veya kısıtlı para vermesi, çalışmak isteyen eşin çalıştırılmaması ya da çalışmak istemeyen eşin zorla çalıştırılması, eşin mesleğinin elinden alınması, çocukların kazanç getirici işte zorla çalıştırılması, erkeğin, karısının mallarını ve gelirlerini elinden alması, ev içinde paranın akışının katı tutumla kontrol edilmesi ekonomik şiddettir.⁷⁴

3.4.3. Aile İçi Şiddet Türleri

Aile içinde şiddet değişik şekillerde meydana gelmektedir. Aile içi şiddet denilince ne kadar da akla öncelikle kadına yönelik şiddet gelmiş olsa da maalesef ki şiddet sadece kadına yönelik olarak kalmamaktadır. Aile içinde meydana gelen şiddet olaylarını genel olarak beş başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar; çocuklara karşı ebeveyn şiddeti, kardeşler arası şiddet, ebeveynlere karşı şiddet, geniş ailelerde birkaç kuşağın bir arada yaşadığı ailelerde ki yaşlılara yönelik şiddet ve kadına yönelik şiddettir.

3.4.3.1. Kadına Yönelik Şiddet

Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan "Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildirge" de kadına yönelik şiddet tanımı: "İster kamusal, isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadına fiziksel, cinsel ve psikolojik acı ve ızdırıp veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem veya bu tür eylemle tehdit etmektir."⁷⁵

⁷³ İzzet DOĞAN, "Kadına Yönelik Şiddet Uluslararası Belgeler 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme" İstanbul Barosu Dergisi Cilt: 82 Sayı:3, İstanbul, 2008, s.1224.

⁷⁴ <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

⁷⁵ TÜİK, "İstatistiklerle Kadın", 2011, s.XIX, Erişim Tarihi: 12.01.2013.

http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

Kadınlar, pek çok farklı sebeplerle farklı şekillerde pek çok sorunla ve şiddetle karşı karşıya kalmaktadırlar. Kadınların aile içinde ya da dışında karşılaşmış olduğu bu sorunların neredeyse tamamı kendilerinden daha güçlü olan erkeklerin bulundukları toplumsal ya da fiziksel üstünlüklerini, kadına karşı, şiddet tecavüz, cinsel taciz şeklinde uygulamalarından kaynaklanmaktadır. Erkeklerin kadınlara uyguladıkları bu ve bunun benzeri şiddet türlerini kadınların erkeklere uygulamam ihtimalleri olmasına karşın karşılaşılan bütün şiddet olaylarının büyük çoğunluğunda, erkekler saldırgan, kadınlarsa kurbandır.⁷⁶

Aile içerisinde meydana gelen, türü her ne olursa olsun hepsi birlikte ev içi şiddeti oluşturmaktadır. Kadınlara sadece kadın oldukları için uygulanan şiddet ise kadına yönelik şiddettir. Hem ev içi şiddet hem de kadın yönelik şiddet insan hakkı ihlalidir, suçtur.⁷⁷

Kadına yönelik şiddet dünyada, her ülkede karşılaşılan bir olgudur. Dünya genelinde her üç kadından birinin dövüldüğü, cinsel ilişkiye zorlandığı ya da başka şekilde istismar edildiği yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Kadına yönelik şiddet fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik istismarı içerir. Bunların içinde en sık görülenleri fiziksel şiddet ve cinsel ilişkiye zorlamadır. Kadına yönelik şiddet genellikle aile içi şiddetin bir yansıması olarak psikologlar, hukukçular, feministler tarafından incelenen güncel bir konu olmuştur.

Farklı bir bakış olarak; “kadına yönelik şiddet, yaşam döngüsü içinde ele alındığında, daha konsepsiyon öncesi dönemde başlamaktadır. Aile içinde sahip olunacak çocuğun cinsiyetinin kız çocuklar aleyhine belirlenmesi, kız bebeklerin öldürülmesi, kız çocuklarının cinsel istismarı, dövülmesi, çeyiz, başlık parası, namus cinayetleri, flörtte şiddet, evlilikte hırpalanma, dayak tecavüz, ekonomik ve psikolojik baskı, genital mutilasyon ve diğer cinsel organlara zarar verici uygulamalar işyerinde cinsel ve psikolojik şiddet (taciz, mobbing), kadın ticareti, fahişeliğe zorlama, yaşlılıkta fiziksel, cinsel ve psikolojik saldırıya uğrama, cinayete kurban gitme şeklinde gelişmektedir.”⁷⁸

Kadına yönelik şiddet, ilk çağlardan beri var olan, kadınların güçsüz kalmasına ve erkelerin güçlerini artırmalarına sebep olan, kadının ilerlemesini ve kendini

⁷⁶ **Anthony GIDDENS**, “Sosyoloji”, Ayraç Yayınevi, Ankara, 2000, s.209.

⁷⁷ <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

⁷⁸ **L. Lori HEISE**, “Violence Against Women: The Hidden Health Burden”, World Health Stat Q 1993; 46:78-85.

geliştirmesini engelleyen, toplumda kadın ile erkek arasındaki güç dengesizliğinden ve cinsiyet farkından kaynaklanan bir durumdur.⁷⁹

“Kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik zarar görmesiyle ve acı çekmesiyle sonuçlanan, aile içinde veya toplum önünde meydana gelen, cinsiyete dayalı şiddet olarak tarif edilmektedir.”⁸⁰ Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi, kadınlara yönelik şiddeti; "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" (1. madde) şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımın son yorumlamalarına "kurbanı ekonomik ihtiyaçlardan yoksun bırakmak" da dâhil edilmiştir.⁸¹

Kadına yönelik pek çok şiddet türü ortaya koyulmuştur. Bu şiddet türlerinin neredeyse hepsini içinde barındıran bir örnek haberle konu pekiştirilebilir. “Hürriyet Gazetesinde bir haber yayınlandı. Başlıkta “Bu kadınları bulun” yazıyordu. Habere bakılırsa, Kumkapı’da bir meyhanede içki içen kadınlar durup dururken kendilerine laf attığı iddiasıyla yan masadaki erkeklerle kapışmışlar ve çıkan kavgada bir erkeği bıçakla öldürüp kayıplara karışmışlardı. Haberi yazan imza yerine cinsiyetini ortaya koymuştu. Aradan bir ay geçtikten sonra aynı gazete de bir kadının bakış açısından tekrardan yazıldı. Olay aslında, iki kızı ve bir bayan arkadaşıyla yemeğe giden bir annenin cinsel tacize uğramasıyla başlamıştı. Kadıncağzı birden karşısına dikilip gövdesine sürtünmeye çalışan adamdan kurtulmaya çalışırken arbede çıkmış ve Kumkapı çıkışında annesinin bir grup adam tarafından tokatlandığını gören bir genç kız, eline geçirdiği bıçakla saldırganlardan birini öldürmüştü. İlk haber sonucunda katil gibi gösterilen kadınlardan biri, daire başkanlığı görevinden alınmış ve meslek hayatı fiilen bitmişti. Annelerini korumak için olaya karışan kızlardan bir cezaevinde diğeri de kaçarak, saklanarak yaşamının ve sözlüsü tarafından terk edilmenin baskısı altında okulu bırakmayı düşünmekte ve bu şekilde yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Annelerinin halini düşünmek bile çok zor...”⁸² Bu kadınları bulun başlıklı haber yazısı detaylı incelendiği zaman, kadınların pek çok şiddet türüne bir arada maruz kaldıkları görülmektedir. İki kızı ve bir bayan arkadaşıyla yemeğe giden annenin cinsel tacize

⁷⁹ Yaşar TIRAŞCI - Süleyman GÖREN, “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Dicle Tıp Dergisi, 34(1), Diyarbakır, 2007, s.71-72

⁸⁰ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet3.asp>, Erişim Tarihi: 23.05.2011.

⁸¹ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet3.asp>, Erişim Tarihi: 23.05.2011.

⁸² Can DÜNDAR, “Yağmurdan Sonra”, İmge Kitabevi, Ankara, 2007, s.57-58.

uğraması, cinsel şiddettir. Kız annesinin tokatlandığını görmüştür, fiziksel şiddettir. Suçsuz olduğu halde, meslek hayatından alınması, kamusal şiddettir. Kızlardan birinin saklanarak yaşaması, sözlüsü tarafından terk edilmesi ve okulu bırakmayı düşünmesi, duygusal şiddettir ve çalışmak istediği halde işinden alınması ve çalışamaması da ekonomik şiddettir. Örnekte de görüldüğü gibi kadın pek çok şiddeti aynı anda görebilmekte ve hem kısa hem de uzun vadede bunun etkilerini görmektedir.

3.4.3.2. Çocuğa Yönelik Şiddet

Çocukların ve gençlerin şiddete karşı duyarsızlaşma noktasına geldiği ve bunun giderek toplum sağlığının geleceğini önemli bir biçimde etkilediği kabul edilen son yıllarda, şiddetin insanlarımız arasında giderek kabul gördüğü, olağan sayılmaya başlandığı ve hatta özenilip tercih edilen bir toplum haline gelmeye başladığı tespit edilmektedir. Çocuklar tarafından aile içinde veya aile dışında gerçekleştirilen şiddetin nedeni ise, adeta bir kısır döngü gibi, daha önce çocuklara yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet, istismar ve özellikle de aile içinde yaşadığı şiddet eylemleri olduğu, özellikle sokağa ve buna paralel suça itilmiş çocukların geçmişlerinde hep cinsel veya fiziksel bir istismara maruz kaldıkları belirtilmektedir.

Yapılan çalışmalar aile içerisinde yaşanan şiddetten en fazla etkilenen kesimin çocuklar olduğunu göstermiştir. Çocuklar fiziksel açıdan yıpranmış olsalar da duygusal açıdan gördükleri zararlar daha fazladır. Yetişkinlere oranla çocukların daha hassas olması ve onların duygusal açıdan yıpranmalarına sebep olmakta ve de bu durum onların hem bilişsel hem de davranışsal gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Böylece çocuğun sosyalleşmesi olumsuz olacak ve antisosyal kişiliklere bile sahip olmalarına sebep olabilmektedir.⁸³

Aile ile çocuğun sosyal çevresi arasında değer çatışması da çocuğu uyumsuzluğa ve sapmış davranışa iten önemli bir faktördür. Kişinin ailesi ile ilişkisi zayıfladıkça, aile içinde bireylerin karşılıklı sorumluluk duygularında, ilgi ve şefkatlerinde azalma oldukça kişi daha çok dış çevreye ve kendi özel ilgilerine yönelmektedir. Bu da olumsuz çevre koşulları ile birlikte sapmış davranış ya da suçlu davranışı olarak ortaya çıkabilmektedir. Ülkemizde suçların yaklaşık olarak yarısını, 25 yaşın altındaki yaş

⁸³ Paula NICOLSON, Richard WILSON, "Is domestic violence a gender issue? Views from a British City", Journal of Community & Applied Social Psychology, J. Community Appl. Soc. Psychol, 2004, 266-283.

diliminde bulunan çocuklar ve gençler oluşturmaktadır. İleri yaşlarda suç isleyenlerin %90'ının çocukluk ve gençlik çağında suç işledikleri saptanmıştır.⁸⁴

Aile içi şiddet uygulama daha önceden şiddet olayları ile karşılaşmış olma ile yakından ilişkilidir. Sosyal Öğrenme Teorisine göre çocukluk döneminde şiddet öğrenilmekte ve çocuk yetişkin olup bir aile kurduğunda çocukluk döneminde benimsediği rol modelini eşine karşı uygulamaktadır. Bu durum çocuklukta yaşanan şiddetin öğrenilerek daha sonra şiddet davranışına nasıl dönüştüğünü göstermektedir. Çocukluk döneminde kötü muamele gören ya da şiddet yaşayan bireyler yakın ilişkilerde bu durumu normal olarak değerlendirdikleri için evliliklerinde eşlerine şiddet uygulama oranları yüksek olmaktadır. Ayrıca çocuklar şiddete tanık olarak sadece saldırgan davranışları öğrenmeyip, şiddeti problem çözmede uygun olan yol olarak görmektedirler.

3.4.3.3. Kardeşler Arası Şiddet

Aile içerisinde yaşanan şiddetlerden bir tanesi aile içinde kardeşler arasındaki şiddettir. Kardeşler arası şiddet, aile içerisinde çocuklar arasında, farklı sebeplerle yaşanan sözlü ya da sözsüz, fiziksel, duygusal, sözel ya da psikolojik şiddet türlerinden herhangi birinin yaşanmasıdır. Bazen ağabey kardeş arasında bazen de, abla kardeş arasında bu tür tartışmalar olabilmektedir. Kardeşler arası şiddet bazen terbiye amaçlı bazen ceza bazen de sebepsiz, kıskançlık vs. ile olabilmektedir.

İçli, kardeşler arasındaki şiddeti (erkek ve kız kardeşler arasındaki şiddeti) aile içi şiddetin bir başka genelleşmiş türü olarak görmektedir. İçli, bir araştırma sonucuna göre, 3-17 yaş arasındaki çocukların %80'inden fazlası yılda en az bir kere erkek veya kız kardeşinin şiddeti ile karşı karşıya kaldığını belirtmiştir.⁸⁵

3.4.3.4. Ebeveynlere Karşı Şiddet

Aile içerisinde çocukların ebeveynlere karşı uyguladıkları şiddet durumlarını ifade etmektedir. Çocukların anne ya da babalarına farklı sebeplerle şiddet uyguladıkları zaman zaman görülebilmektedir. Ancak sahip olunan toplum yapımız itibari ile ataerkil yapıya sahip olmamız neticesinde ebeveynlere saygı gösterilip şiddet uygulanma oranı azalmaktadır.

⁸⁴ **Kevser TARLA**, "Üniversite Gençliğinin Suç Algısı Üzerine, Teorik ve Uygulamalı Bir Araştırma; Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği", Kayseri, 2011, s.100.

⁸⁵ Aktaran: **Tülin Günşen İÇLİ**, "Kriminoloji", 7. Baskı, Ankara, 2007, s.381. (Ritzer, 1990:188).

İçli, çocukların ebeveynlerine karşı kullandıkları şiddetin dünyada önemli boyutlarda olduğunu belirtmiştir. Ancak Türkiye de bununla ilgili çalışmalar oldukça sınırlı sayıda ve aynı zamanda da ebeveynlere yönelik şiddetle ilgili de güvenilir bilgi eksikliği bulunmaktadır. C. Cornell ve R.Gelles'e göre, A.B.D.'de her yıl yaklaşık 1 milyon buluş çağı genci ebeveynlerinden birine karşı şiddet kullanmaktadır. Her yıl 2000 ebeveyn kendi çocukları tarafından öldürülmektedir. Buna ek olarak, yine 65 yaşın üzerinde yaklaşık yarım milyon Amerikalı ailesinin daha genç yaştaki üyelerinin çeşitli tür saldırılarına maruz kalmaktadır.⁸⁶

Aile içerisinde ebeveynlere yönelik şiddet farklı farklı şekillerde gözükmektedir. Bazen sözsel, bazen duygusal ya da fiziksel, cinsel şiddet olabilmektedir. İleri boyutta tecavüz ve öldürmeyle sonuçlanmaktadır. Ülkemizde ırza tecavüz olayları gelişmiş ülkelere oranla seyrekir.⁸⁷

⁸⁶ Aktaran: **Tülin Günşen İÇLİ**, "Kriminoloji", 7. Baskı, Ankara, 2007, s.381. (Ritzer, 1990:189).

⁸⁷ **Tülin Günşen İÇLİ**, "Kriminoloji", 7. Baskı, Ankara, 2007, s.381.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Yaş Durumları

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin hangi yaş aralıklarına sahip olduklarının oransal dağılımları tablo halinde bu bölümde incelenmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Yaş Oranları

Yaş	Frekans	%
18-21	541	54,4
22-25	386	38,8
26-29	47	4,7
30+.....	20	2,0
Toplam	994	100,0

Bireylerin toplumsal konumlarını ve rollerini belirlemede yaş önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Yaş faktörü kişilerin sergiledikleri tutum ve davranışların anlaşılması ve anlamlandırılmasında oldukça önemlidir. Yaşa göre bireylerin beklentilerinde farklılıklar görülebilmektedir. Bu farklılıklarda yaşla birlikte, cinsiyet, eğitim durumu yetiştiği sosyal çevre, doğum yeri vs. de bir arada etkili olabilmektedir. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin şiddet suçları içerisinde yer alan aile içi şiddet konusundaki görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada yaş dağılımları tabloda verilmiştir. Bu dağılımda en büyük orana sahip olan %54.4 ile “18-21” yaş grubudur. Bunu sırasıyla %38,8 ile “22-25” ve %4,7 ile “26-29” yaş grubu izlemiştir. En küçük oranı ise %2,0 ile “30 yaş ve üstündeki” grup oluşturmuştur.

4.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Cinsiyet Durumları

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin cinsiyetlerinin oransal dağılımlarını veren tablo bu bölümde verilerek incelenmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Cinsiyet Oranları

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	525	52,8
Erkek	469	47,2
Toplam	994	100,0

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin şiddet suçları içerisinde yer alan aile içi şiddet konusundaki görüşlerinin değişmesinde cinsiyetin önemli bir faktör olmasından dolayı bu araştırmada cinsiyet bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Bağımsız değişken olan cinsiyet diğer değişkenler üzerinde önemli ölçüde etkili olmuştur. Tabloda araştırma kapsamında yer alan üniversite öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Araştırma toplam da 994 kişi üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin %52,8’ini (525 kişi) “kadın”, %47,2’sini (469 kişi) ise “erkek”ler oluşturmaktadır.

4.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Doğum Yerleri

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin doğum yerleri bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin doğum yerlerinin oransal dağılımlarını gösteren tablo aşağıda verilmiş ve incelenmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Doğum Yerlerinin Dağılımı

Doğum Yeri	Frekans	%
İl	502	50,5
İlçe	377	37,9
Köy	115	11,6
Toplam	994	100,0

Kişilerin bakış açılarının oluşmasında yaş ve cinsiyet faktörü kadar doğum yeri faktörü de büyük oranda etkilidir. Tabloda araştırma kapsamında yer alan üniversite öğrencilerinin doğum yeri değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Bu dağılımda en büyük oranı %50,5 ile “il merkezleri” almıştır. İl merkezini ise % 37,9 ile “ilçeler” izlemiştir. Tablodan çıkarılan sonuca göre doğum yerlerinin il merkezlerinde yoğunluk

kazandığı ve bunu takip eden bir şekilde de ilçe merkezlerinde toplandığı görülmektedir. İl ve İlçe den sonra ise %11,6 ile de doğum yerlerini “köy” olarak belirtenler gelmektedir.

4.4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Mensup Oldukları Aile Tipleri

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin sahip oldukları aile tipleri bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin hangi tür aile tipine sahip olduklarının oransal dağılımlarını gösteren tablo aşağıda verilerek incelenmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Mensup Oldukları Aile Tipleri

Aile Tipi	Frekans	%
Çekirdek Aile	774	77,9
Geleneksel Geniş Aile	189	19,0
Eksik Aile	16	1,6
Parçalanmış Aile	15	1,5
Toplam	994	100,0

Tabloda araştırma kapsamında yer alan üniversite öğrencilerinin aile tipi değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin % 77,9’u “çekirdek aileye” sahipken %19’u “geleneksel geniş aileye”, % 1,6’sı ebeveynlerden biri vefat etmiş olan “eksik aileye”, % 1,5’i ise ebeveynleri boşanmış olan “parçalanmış aileye” sahiptir.

Balcıoğlu, birçok araştırmacının insanları suç işlemeye sevk eden sebeplerin başında ailenin geldiğini kabul ettiklerini belirtmiştir. Balcıoğlu’na göre, “Ailenin çocuktan beklentileri, o çocuğun hayatını ve çevresi ile duygusal iletişimini önemli ölçüde etkileyecektir. Uluğtekin’e göre, insan yaşamı boyunca seçme özgürlüğüne sahip olmadığı tek şey ailesidir. Parçalanmış aile deneyimi, çocuğun toplumsallaşması sürecini kesintiye uğratması sebebiyle hatalı ve eksik bir sosyalleşmeye yol açar. Bunun sonuçlarından biri de suç davranışdır. Araştırmalar suçlulukla parçalanmış aile deneyimi arasında ilişkiler bulunduğunu desteklemektedir. Birçok araştırma, parçalanmış aileden gelen suçlu çocukların oranının sağlam aile yapısından gelenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermektedir. Bazıları ise özellikle ayrılık ya da boşanma gibi bir sebeple kendini gösteren aile parçalanmasının suçlulukla daha fazla

ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Anne-baba-çocuk ilişkileri çocuğun yeterli ya da yetersiz toplumsallaşmasında, dolayısıyla suçlu davranışın çıkmasında önemli rol oynar. Anne-baba-çocuk ilişkilerinde, ebeveynin çocuğuna ilişkin bakım ve eğitimi içeren davranışları ve çocuğun bunlara ilişkin algısı toplumsallaşması sürecini de başlatır.”⁸⁸

4.5. Araştırmaya Katılan Gençlerin Kardeş Sayıları

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin kaç kardeşlerinin olduğunu belirten, oransal dağılımlarını gösteren tablo aşağıda verilerek incelenmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Kardeş Sayılarının Dağılımı

Kardeş Sayısı	Frekans	%
Kardeşim Yok	21	2,1
1 Kardeşim Var	120	12,1
2 Kardeşim Var	235	23,6
3 Kardeşim Var	199	20,0
4 Kardeşim Var	147	14,8
5 Kardeşim Var	104	10,5
6 ve + Kardeşim Var	168	16,9
Toplam	994	100,0

Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin, doğum yerleri aile tiplerini, aile tipleri de kaç kardeş olduklarını dolaylı yollarla etkilemektedir. Doğum yerleri köy olan ailelerde, doğum yerleri il olanlara oranla, geleneksel geniş aile tipine sahip olma oranları daha yüksektir. Geleneksel geniş aile tipine sahip olan ailelerde, çekirdek aile tipine oranla, fazla kardeş sayılarına sahip olma oranları daha yüksektir. Kişinin sahip olduğu aile tipi, doğum yeri, kardeş sayısı, yetiştiği sosyal çevre, sahip olunan değerler, örf adet gelenek ve görenekler gençlerin düşüncelerini şekillendirmede etkilidir. Tabloda etkili olan bu faktörlerden kardeş sayılarının oransal dağılımları yer almaktadır. Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin % 23,6’sının “2 kardeşi varken” bunu

⁸⁸ **İbrahim BALCIOĞLU**, “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.204.

sırayla %20,0 ile “3”, %16,9 ile “6 ve +”, %14,8 ile “4”, %12,1 ile “1”, %10,5 ile “5” kardeşi olanlar izlemiştir. %2,1nin ise “kardeşi bulunmamaktadır”.

Tabloda görüldüğü gibi kardeş sayılarında en fazla “2 kardeş” olduğu görülmektedir, bunu “3 kardeş” olanlar izlemiştir. Geleneksel geniş ailenin egemen olduğu dönemlerde ailelerin çok çocukları bulunurken, değişen zaman ve şartlarla birlikte aile yapılarında değişimler meydana gelmiş ve kardeş sayıları da bu değişimden etkilenmiştir. Türkiye nüfusunun yaş dağılımı, geçmişte yüksek doğurganlık deneyimi olan, ancak yakın zamanda hızlı bir doğurganlık düşüşü yaşanan ülkelerin belirgin özelliklerine sahiptir. 1955 yılı nüfus piramidi doğurganlık ve ölümlülüğün yüksek olduğu yaş yapısını yansıtmaktadır. 2011 yılı nüfus piramidinin tabanında görülen daralma Türkiye’de doğurganlık seviyesindeki hızlı azalmayı göstermektedir.⁸⁹

4.6. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ebeveyn Bilgileri

Sahip olunan meslekler, eğitim düzeyleri hem bireylerin düşüncelerinde ve düşüncelerinin şekillenmesinde hem de yetiştirecekleri çocukların nasıl bir kişiliğe, düşünüşe sahip olmalarında son derece önemlidir. Kişinin sahip olduğu eğitim düzeyi şiddetle doğrudan alakalı olduğu gibi dolaylı olarak da şiddetle bağlantılıdır. Eğitimin yüksek olması yoksullukla, yoksulluk da şiddetle bağlantılıdır. TÜİK’in 2011 yılı verilerinde Eğitim durumu yükseldikçe yoksul olma riski azalmaktadır. 2009 yılında okur-yazar olmayan veya bir okul bitirmeyen kadınlarda yoksulluk oranı % 29,5, erkeklerde % 30,3 iken, fakülte ve üstü mezuniyete sahip kadınlarda bu oran % 0,4, erkeklerde % 0,9’dur.⁹⁰ Bu sebeple bu bölümde, araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin ebeveynlerine ait bilgiler, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin sahip olduğu meslek, babanın sahip olduğu meslek, ailenin ekonomik düzeyi-geliri, ekonomik gelirini nasıl değerlendirdikleri ile ilgili bilgiler bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin bu konularla ilgili verileri tablolar halinde aşağıda verilerek detaylı olarak incelenmiştir.

⁸⁹ TÜİK, “İstatistiklerle Kadın”, 2011, s.3, Erişim Tarihi: 12.01.2013.
http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

⁹⁰ TÜİK, “İstatistiklerle Kadın”, 2011, s.26, Erişim Tarihi: 12.01.2013.
http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

4.6.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Annelerinin Eğitim Durumları

Suçla ilgili yapılan araştırmalarda suçlu çocukların ailelerinin sorunlarından birinin eğitimsizlik olduğu ortaya koyulmaktadır.⁹¹ Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin annelerinin ne tür eğitim seviyesine sahip olduklarını belirten tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılanların Annelerinin Eğitim Durumlarının Dağılımı

Annelerin Eğitimi	Frekans	%
Okur-Yazar Değil	149	15,0
Okur-Yazar	146	14,7
İlköğretim	399	40,1
Ortaöğretim	237	23,8
Üniversite	48	4,8
Lisansüstü	12	1,2
Cevapsız	3	0,3
Toplam	994	100,0

Bireylerin davranışlarında ve düşüncelerinde, sahip oldukları eğitim durumlarının etkisi son derece yüksektir. Bu durumda, sadece kendi eğitim seviyeleri değil içinde bulundukları ailenin, ebeveynlerinin eğitim durumları da görüşlerinin şekillenmesinde son derece etkilidir. Çünkü bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe, şiddetin olumsuzluklarını görme oranları, şiddete karşı çıkma oranları artacaktır. Örneğin kan davası gibi bir olgu eğitim seviyesi yüksek olan bir toplumda, eğitim seviyesi düşük olan bir topluma oranla daha düşük olacaktır.

Eğitim seviyesi yüksek olan insanlar, bir şeyi yapmadan önce olayın sonucunu düşünerek hareket ederler ve yapılan bir yanlışın kendilerini ömür boyu huzursuz edeceklerini ve hayatlarını alt üst edeceklerini bileceklerinden dolayı, mantıklı hareket ederek, kötü niyetlerden vazgeçmektedirler. Eğitimli insanların beklentileri de yükselecektir ve dolayısıyla var olan olumsuz durumdan memnuniyet düzeyleri düşecektir ve bunun oluşmaması için de ona göre davranacaklardır.

⁹¹ **İbrahim BALCIOĞLU**, “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.205.

Kişi empati kurarak başkasına vereceği bir zararın bir gün kendisine de verilebileceğini, başka bir ailenin canı yandığında bir gün kendi ailesinin de canının yanma ihtimalini düşünerek ona göre davranacaktır.

Tabloda, ebeveynlerden biri olan annenin eğitim durumlarının dağılım oranları verilmiştir. Tabloya göre, araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin annelerinin %40,1'i "ilköğretim" mezunudur. Bunu sırayla %23,8 ile "ortaöğretim", %15,0 ile "okur-yazar" değil, %14,7 ile "okur-yazar", %4,8 ile "üniversite" ve %1,2 ile "lisansüstü" takip etmektedir. "Cevapsız" bırakanlar ise %0,3'tür. Türkiye İstatistik Kurumunun, kadınların okur-yazarlık durumu ile ilgili ortaya koyduğu verilerde benzer sonuçlar göstermektedir. TÜİK verilerine göre; Okur-yazar olmayan nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı yıllar itibarıyla, cinsiyete göre azalış göstermektedir. 1935 yılında okur-yazar olmayan kadınların oranı % 90,2 iken 2010 yılında okur-yazar olmayan kadınların oranı % 9,9'a düşmüştür. Çalışmamızda ise bu oran %15,0'dır.⁹² Ayrıca yapılan araştırmalarda, dışlanmışlık ve yalnızlık duygularının, madde ve alkol kullanımının, şiddetin, eğitimden yoksun kalmış aileler ve onlar tarafından yetiştirilmiş bireylerde daha yaygın olduğu saptanmıştır.⁹³

4.6.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Babalarının Eğitim Durumları

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin babalarının ne tür eğitim seviyesine sahip olduklarını belirten tablo aşağıda verilerek incelenmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılanların Babalarının Eğitim Durumlarının Dağılımı

Babanın Eğitimi	Frekans	%
Okur-Yazar Değil	20	2,0
Okur-Yazar	82	8,2
İlköğretim	358	36,0
Ortaöğretim	365	36,7
Üniversite	147	14,8
Lisansüstü	20	2,0
Cevapsız	2	0,2
Toplam	994	100,0

⁹² TÜİK, "İstatistiklerle Kadın", 2011, s.13, Erişim Tarihi: 12.01.2013.
http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

⁹³ Üzeyir TEKİN, "Şiddet", Ankara, 2011, s.8.

Bireylerin, davranışlarında ve düşüncelerinde, sahip olduklar eğitim durumunun etkisi son derece yüksektir. Bu durumda sadece kendi eğitim seviyeleri değil, içinde bulunduğu ailenin, ebeveynlerinin eğitim durumu da görüşlerinin şekillenmesinde son derece etkilidir. Çünkü bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe, şiddetin olumsuzluklarını görme oranları, şiddete karşı çıkma oranları artacaktır. Örneğin kan davası gibi bir olgu eğitim seviyesi yüksek olan bir toplumda, eğitim seviyesi düşük olana oranla daha düşük olacaktır.

Eğitim seviyesi yüksek olan insanlar bir şeyi yapmadan önce olayın sonucunu düşünerek hareket ederler ve yapılan bir yanlışın kendilerini ömür boyu huzursuz edeceklerini ve hayatlarını alt üst edeceklerini bildikleri için mantıklı hareket ederek kötü niyetlerden vazgeçmektedirler. Eğitimli insanların beklentileri de yükselecektir ve dolayısıyla var olan olumsuz durumdan memnuniyet düzeyleri düşecektir ve bunun oluşmaması için de ona göre davranacaklardır. Kişi empati kurarak başkasına vereceği bir zararın bir gün kendisine de verilebileceği ihtimalini düşünerek ona göre davranacaktır.

Tabloda ebeveynlerden biri olan babanın eğitim durumlarının dağılım oranları verilmiştir. Tabloya göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin babalarının %36,7'si “ortaöğretim” mezunudur. Bunu sırayla %36,0 ile “ilköğretim”, %14,8 ile “üniversite”, %8,2 ile “okur-yazar”, %2,0 ile “okur-yazar değil” ve %2,0 ile “lisansüstü” takip etmektedir. Babasının eğitim durumunu belirtmeyenler ise %0,2 dir. Türkiye İstatistik Kurumunun, kadınların okur-yazarlık durumu ile ilgili ortaya koyduğu verilerde benzer sonuçlar göstermektedir. TÜİK verilerine göre; Okur-yazar olmayan nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı yıllar itibariyle, cinsiyete göre azalış göstermektedir. 1935 yılında okur-yazar olmayan erkeklerin oranı % 70,7 iken 2010 yılında okur-yazar olmayan erkeklerin oranı % 2,2'ye düşmüştür. Çalışmamızda ise bu oran %2,0'dır.⁹⁴ Ayrıca yapılan araştırmalarda, dışlanmışlık ve yalnızlık duygularının, madde ve alkol kullanımının şiddetin eğitimden yoksun kalmış aileler ve onlar tarafından yetiştirilmiş bireylerde daha yaygın olduğu saptanmıştır.⁹⁵

⁹⁴ TÜİK, “İstatistiklerle Kadın”, 2011, s.13, Erişim Tarihi: 12.01.2013.
http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

⁹⁵ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.8.

4.6.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Annelerinin Meslekleri

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin annelerinin sahip oldukları meslekler bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin annelerinin sahip oldukları mesleklerin dağılımlarını oransal olarak belirten tablo aşağıda verilerek incelenmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılanların Annelerinin Mesleklerinin Dağılımı

Annenin Mesleği	Frekans	%
Ev Hanımı	875	88,1
Memur	35	3,5
Ticarette Uğraşüyor	29	2,9
İşçi	18	1,8
Emekli	37	3,7
Toplam	994	100,0

Tabloda ebeveynlerden biri olan annenin meslek dağılım oranları verilmiştir. Öğrencilerin annelerinin %88,1'i "ev hanımı", %3,7'si "emekli", %3,5'i "memur", %2,9'u "ticarette uğraşüyor", %1,8'i "işçi"dir.

Araştırma verilerine göre, ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun annelerinin mesleklerinin ev hanımı olduğu anlaşılmaktadır. Mesleği ev hanımı olan kadınların, ekonomik kazanç getiren bir işte çalışmamaları ve dolayısıyla ekonomik özgürlüğe sahip olmamaları şiddete maruz kalma ihtimallerini artırmaktadır. Demirbaş'ın Ankara'da "Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele" adlı çalışmasında, şiddet mağduru kadınlara "neden bu şiddete katlandıkları" sorulduğunda, alınan cevapların genellikle "çocuklarım için, çocuklarıma bakamam" ve "gidecek yerim ve işim yoktu" şeklinde cevapların olduğu görülmüştür.⁹⁶ Bunun en önemli sebeplerinden biri ev hanımı olan kadınların ekonomik özgürlüğe sahip olmamasıdır. Bunun yanı sıra, yetiştikleri ailelerin eğitim düzeyleri de şiddet karşısında ki bireyin tutumunu etkileyecektir. Birçok toplumda sahip olunan değerler sebebiyle şiddeti doğal karşılanmaktadır. Özbudun'un yapmış olduğu araştırma sonuçlarında ifade edildiği gibi; Türkiye'deki kadınların aile içinde uğramış olduğu şiddeti gösteren araştırmalar ve bulguları ilgi çekicidir. H. Ü. Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yapmış olduğu araştırmaya göre; eğitimsiz kadınların %62'sinin, tüm evli kadınların ise yarısının, 'kadın hak

⁹⁶ **Z. Ferda DEMİRBAŞ**, "Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele" Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006, s.99.

ettiyse erkek dövebilir' diye düşünmektedir.⁹⁷ Özbudun'da da belirtildiği gibi aile içinde birtakım yanlış düşünceleri (kocadır döverde severde anlayışı) özümsemeleri, eğitim seviyelerinin düşük olması, şiddeti arttıran ve şiddete ortam hazırlayan sebeplerdendir.

4.6.4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Babalarının Meslekleri

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin babalarının sahip oldukları meslekler bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin babalarının sahip oldukları mesleklerin dağılımlarını oransal olarak belirten tablo aşağıda verilmiş ve incelenmiştir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılanların Babalarının Mesleklerinin Dağılımı

Babanın Mesleği	Frekans	%
İşçi	241	24,2
Memur	184	18,5
Ticarette Uğraşılıyor	176	17,7
Tarımla Uğraşılıyor	110	11,1
Emekli	234	23,6
Çalışmıyor	18	1,8
Vefat Etti	14	1,4
Cevapsız	17	1,7
Toplam	994	100,0

Tabloda ebeveynlerden biri olan babanın meslek dağılım oranları verilmiştir. Tabloya göre; %24,2'si "işçi", %23,6'sı "emekli", %18,5'i "memur", %17,7'i "ticarette uğraşılıyor", %11,1'i "tarımla uğraşılıyor", %1,8'i "çalışmıyor" ve %1,4'ü ise "vefat etmiştir". "Cevapsız" bırakanların oranı ise %1,7'dir.

Tablodaki oranlardan, ankete katılan öğrencilerin babalarının mesleklerini çoğunlukla işçi ve emekli oldukları anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra memur, tarımla uğraşan ve ticaretle uğraşanlarda yoğunluktadır. Babanın yaptığı mesleğin, çalışma şartlarının iyi olmaması, stres yoğunluğunun fazla olması şiddeti arttıran sebepler arasında gösterilebilir. Aynı zamanda babanın ailesiyle yeterince vakit geçirememesi de

⁹⁷ **Sibel ÖZBUDUN**, "Anneler Gününüz Kutlu (mu) Oluyor?, Küreselleşme, Kadın ve 'Yeni' Ataerki", Ütopya Yayınları, Ankara, 2007, s.17.

bu faktörler arasında gösterilebilir. Başboş ortamlarda yetişmiş ve de bu sebeple ortaya çıkmış kişilik bozukluklarının neticesi olarak da şiddete meyil oldukça sık görülür.⁹⁸

4.6.5. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ailelerinin Ekonomik Düzeyleri

Günümüzde toplumların önemli problemlerinden biri olan çocukların ve genç insanların suça yönelmeleri olgusu pek çok araştırmaya da konu olmaktadır. Araştırmalar incelendiğinde suç olgusunun çok etmenli olduğu görülmektedir. Nottingham Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmada, ülkenin maden işçilerinin çok, ekonomik düzeylerinin oldukça düşük olduğu beş bölge seçilmiş ve bu bölgelerde yetişkin nüfusun %63'ünün, genç nüfusun %70'inin suça yöneldiği, yani suç olabilecek eylemlere giriştiği ortaya konmuştur.⁹⁹ Bu tür yörelerde oldukça yüksek oranda görülen suça eğilimin temelinde eğitim eksikliği, sağlık şartlarının kötülüğü, aile düzensizliği, gelir azlığı, kötü ev şartları, yetersiz çocuk terbiyesi gibi etmenler yer almaktadır.¹⁰⁰

Ailenin sosyo-ekonomik şartları aile hayatının ruh sağlığını etkilediği gibi çocuğun kişiliğini de etkiler. Arzularına doyum bulamayan veya somut olarak açlığa ve kötü hayat şartlarına mahkûm olan çocuklarda yoğun bir endişe görülür. Bu, kişiliğinde derin izler bırakır ve çocukta sürekli bir güvensizlik hali oluşturur.¹⁰¹ Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin ailelerinin, ne kadar ekonomik gelire sahip oldukları bu bölümde incelenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin sahip oldukları ekonomik gelir dağılımlarının oransal olarak belirtildiği tablo ve öğrencilerin ekonomik gelirlerini nasıl değerlendirdikleri ile ilgili tablo aşağıda verilmiş ve incelenmiştir.

⁹⁸ Hamdi KALYONCU, "Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar", İstanbul, 2009, s.22.

⁹⁹ Selahattin ÖZYURT, M. Sait DOĞAN, "Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği", Değişim Yayınları, Adapazarı, 2002, s.49-53.

¹⁰⁰ Aktaran: Selahattin ÖZYURT, M. Sait DOĞAN, "Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği", Değişim Yayınları, Adapazarı, 2002, s.49-53. (GÜNÇE, Gülseren "Çocuk Suçluluğu ve Aile", Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu (22-23 Haziran 1983).

¹⁰¹ İbrahim BALCIOĞLU, "Şiddet ve Toplum", Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.205.

Tablo 10. Araştırmaya Katılanların Ailelerinin Ekonomik Gelirlerinin Dağılımı

Ailenizin Ekonomik Durumu	Frekans	%
Geliri Yok	50	5,0
1-750	236	23,7
751-1500	364	36,6
1501-2250	200	20,2
2251-3000	87	8,8
3001-+	57	5,7
Toplam	994	100,0

Yoksulluk, hayat karşısında şanssız olmak, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi sosyo-ekonomik baskı unsurları şiddet uygulanmasına neden olabilir. Tabloda ailenin ekonomik gelir dağılımları verilmiştir. Ailelerin %36,6'sı “751-1500”, %23,7'si “1-750”, %20,2'si “1501-2250”, %8,8'i “2251-3000”, ve %5,7'si ise “3001 ve üzeri” gelire sahiptir. %5,0'nın ise “geliri yok”tur.

Tablodaki verilere göre, gelir düzeyi asgari ücret olanların sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Gelir düzeyinin düşük olması, aile içi şiddeti arttıran sebeplerden biri olarak gösterilebilir. Özellikle gelir düzeyinin düşük ve çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde, ihtiyaçların yeterince karşılanamaması, mutsuzluğu, çözümsüzlüğü ve beraberinde şiddeti getirmektedir. Ekonomik faktörlerin şiddetin oluşmasında etkili olduğunu belirten düşünürler arasında Moses gösterilebilir. Moses'e göre, saldırgan ve şiddet içerikli davranışın meydana gelmesinde sosyal, kültürel ve ekonomik faktörleri oluşturmaktadır. İşsizlik ve yoksulluk şiddetin oluşmasına etki eden ekonomik faktörleri oluşturmaktadır.¹⁰² Yine ekonomik yetersizliğin şiddeti doğurduğu ve artırdığı görüşünü savunan bir diğer isim de Kalyoncu'dur. Kalyoncu, “Evi geçindirme sorumluluğu altında olan erkeğin maddi sıkıntıları ve kadının da çalışmıyor olması, ihtiyaçların yeterince karşılanamaması tarafların tahammülünü azaltan ve şiddete yönelten bir etkidir.”¹⁰³

Kızmaz, sosyal gerilim perspektifinden hareketle suç/şiddet olaylarının sosyo-ekonomik açıdan düşük olan fakir, yoksul aileler tarafından işlendiğini belirtmiştir.

¹⁰² **Rafael MOSES**, “Şiddet Nerede Başlıyor”, (Çev.: A.Kul), Cogito, s.391-392.

¹⁰³ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.71.

Kızmaz’a göre, “Bu kuram suçluluğu, büyük ölçüde üst sınıfa özgü olmaktan çok bir alt sınıf fenomeni olarak resmetmeye eğilimlidir. Çünkü alt sınıfa mensup olanlarda olduğu gibi, dezavantajlı bir pozisyona sahip olan bireylerin yukarıya tırmanma imkânları kısıtlıdır veya engellenmiştir. Bu çerçevede, kültürel amaçların meşru yollardan gerçekleştirilme imkânlarının bloke edilmiş olması, dezavantajlı konumda olanların meşru olmayan yolları denemeye yönelmelerine en çok alt sınıfta rastlandığı anlamına gelmektedir.” Yani, global bir dünyada yaşadığımızı baz alırsak teknolojinin fazlasıyla gelişmiş olması tüm dünyadaki yeniliklerin ve gelişmişliklerin takip edilmesini kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla beklentilerin artması fakat imkânların yetersizliğiyle bu beklentilerin karşılanamaması da doyumsuzluğa ve mutsuzluğa yol açacaktır. Çocukların bu teknolojiden etkilenecek birçok şeyi aynı anda istemeleri; ancak ailenin ekonomik yetersizliklerden dolayı bunu karşılayamaması sonucu oluşan çaresizliğin şiddete dönüşmesi ihtimali, ekonomik açıdan yeterli seviyede olan ailelere oranla daha yüksek olacaktır.¹⁰⁴

4.7. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi İletişimleri, Aile Bağları, Sevgi-Saygı Durumları

Kalyoncu ailenin temelinde her şeyden önce sevginin olması gerektiği görüşünü savunmaktadır. Kalyoncu, insanlar üzerinde sevgi yerine korku duygusunun kullanılması, şiddet dâhil, birçok olumsuzluğun sebebini oluşturduğunu belirtmektedir. Kalyoncu, erken çocukluk döneminden beri sevgiden uzak kalmış çocuklar için, diğer bütün şartlar elverişli olsa bile, sağlıklı bir psikolojik gelişme beklenmediğini, sevgi duygusunun insanı, önce kendi içinde huzura kavuşturan, sonra da canlı, cansız tüm çevresi ile bütünleştiren, kaynaştıran bir duygu olduğunu, sevginin, şefkat, acıma, yardımlaşma, cömertlik gibi duyguların temelinde bulunduğunu belirtmiştir. Sevgiden yoksun olan kişinin onu, kendisi ve çevresi ile barıştıracak bir gücü bulmanın zor olduğunu belirtmiştir.¹⁰⁵ Kalyoncu’nun da belirttiği gibi aile içerisinde sevgi-saygı-hoşgörü bireyin yetişmesi açısından oldukça önemlidir, doğal olarak bu durum da şiddetle doğrudan ilintilidir. Koçöz’de sevginin şiddeti azaltacağını belirtmiştir. Koçöz’e göre; “Sevgi yerine korku ile büyüyen yürekler yüzyılların getirisi şiddeti daha da büyüterek egemen kıldılar. Korkuyu bastırmak için saldırmak -sorunları çözmek

¹⁰⁴ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.15-16.

¹⁰⁵ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.27.

yerine daha da artırsa da- istem dışı davranış olarak adlandırılır. İster tepki diyelim, ister içgüdüsel dürtü! Duygular yerine şiddeti doğuran korku bastırılınca sevgi yeşerecektir. Sevgi çoğaldıkça da şiddet -yok olmasa da- azalacaktır.”¹⁰⁶

Apuhan, Amerikan aile hayatının sona ermesiyle modern gençlerin yalnızlık hislerinin büyüdüğünü belirtmiştir. Apuhan bu yalnızlığın, gençler için şiddeti ihtiyaç haline getirdiğini, şiddetin yanı sıra alkol, uyuşturucu madde kullanımı ve ruhsal bozukluklar artırdığını söylemiştir. Apuhan; “Hacettepe Ruh Sağlığı Kliniği’nin araştırmaları bizde de çocuklardaki ruhsal bozuklukların Batı’dan az olmadığını ortaya koymuştur. Aile içindeki ilişkiler koptuğunda genç, çevreden gelecek her tehlikeye açık olacaktır. Başarılı aile içi iletişim, çocukların çevreden aldıkları kötü etkileri süzer, büyük ölçüde zararsız hale getirir. Ailede iletişim olmadığından çevrenin kötü etkileri genkte birikir ve sonunda onu nefessiz bırakır.”¹⁰⁷ demiştir.

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin aile içindeki sevgi-saygı-hoşgörü-anlayış, aile ağları ve aile içi iletişimlerinin nasıl olduğu, cinsiyete göre anneleriyle iletişim durumları, cinsiyete göre babalarıyla iletişim durumları, cinsiyete göre ailelerinden gördükleri değerle ilgili görüşleri, ailede sevilip sevilmediklerine ilişkin görüşleri, aile de kimi örnek aldıkları ve cinsiyete göre kimi örnek aldıkları ile ilgili verilen tablolar ve oransal dağılımlarını belirten tablolar bu bölümde verilerek incelenmiştir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Anneleriyle İletişim Durumlarının Dağılımı

			Anne İle İletişim					Toplam
			Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü	
Cinsiyet	Kadın	n	277	184	53	5	6	525
		%	52,8	35,0	10,1	1,0	1,1	100,0
	Erkek	n	235	165	41	16	12	469
		%	50,1	35,2	8,7	3,4	2,6	100,0
Toplam		n	512	349	94	21	18	994
		%	51,5	35,1	9,5	2,1	1,8	100,0

¹⁰⁶ **Remzi KOÇÖZ**, “Şiddet Üzerine!”, Ankara Barosu Dergisi, 2011, sayı:1, s.243.

¹⁰⁷ **Recep Şükrü APUHAN**, “Ergenlerle İletişim Gençleri Anlama Rehberi”, Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2006, s.75.

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin anneleriyle ile iletişimlerinin oransal dağılımı şu şekildedir; öğrencilerin %51,5’inin anne ile iletişimi “çok iyi” iken %35,1’inin “iyi”, %9,5’inin “orta” ve %2,1’inin “kötü”dür. %1,8’inin ise annesi ile iletişimleri “çok kötü”dür. Cinsiyet açısından anne ile iletişimin oranlarına bakıldığında ise; Kadınların %52,8’inin anneleriyle iletişimi “çok iyi” iken, %35,0’ının ki “iyi”, %10,1’inin “orta”, %1,0’ının “kötü” ve %1,1’inin ise “çok kötü”dür. Erkeklerin ise %50,1’inin anneleriyle iletişimi “çok iyi” iken, %35,2’sinin ki “iyi”, %8,7’inin “orta”, %3,4’ünün “kötü” ve %2,6’sının ise “çok kötü”dür.

Tabloda annenin cinsiyet farkı olmaksızın çocuklarıyla olan ilişkilerinin, iletişimlerinin iyi olduğu görülmektedir. Erkeklerin %6’sının anneleriyle iletişimleri “kötü” ya da “çok kötü” olmasına karşın kadınlarda ise bu oran %2’dir. Tekin’e göre, şiddet eğilimli bir kişide onu şiddet eğilimli davranışa yöneltten etkenler, yetersiz kalan anne-baba çocuk ilişkisi ve aile de hâkim olan şiddet olmaktadır.¹⁰⁸ Yaşadığımız toplumda erkeklerin şiddete eğilimlerinin kadınlara göre daha yüksek olması anne ve babayla olan ilişkiye bağlanabilir. “Eğitim ve yetiştirme tarzı, bazılarını şiddete yatkın hale getirebilir. Erkek, çocukluğunu aile içi şiddet ortamında geçirdi ise, bu onun şiddeti benimseyip kendi eşine ve çocuklarına karşı da uygular hale gelmesine sebep olabilir.”¹⁰⁹

Tablo 12. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Babalarıyla İletişim Durumlarının Dağılımı

			Baba İle İletişim					Toplam
			Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü	
Cinsiyet	Kadın	n	231	171	92	14	10	518
		%	44,6	33,0	17,8	2,7	1,9	100,0
	Erkek	n	195	144	81	20	25	465
		%	41,9	31,0	17,4	4,3	5,4	100,0
Toplam		n	426	315	173	34	35	983
		%	43,3	32,0	17,6	3,5	3,6	100,0

¹⁰⁸ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.2.

¹⁰⁹ Hamdi KALYONCU, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.71.

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin baba ile iletişimlerinin oransal dağılımı şu şekildedir; öğrencilerin %43,3'ünün baba ile iletişimi “çok iyi” iken %32,0'nın “iyi”, %17,6'sının “orta” ve %3,5'inin “kötü”dür. %3,6'sının ise babası ile iletişimleri “çok kötü”dür. Cinsiyet açısından baba ile iletişimin oranlarına bakıldığında ise; Kadınların %44,6'sının babalarıyla iletişimi “çok iyi” iken, %33,0'nın ki “iyi”, %17,8'inin “orta”, %2,7'sinin “kötü” ve %1,9'unun ise “çok kötü”dür. Erkeklerin ise %41,9'unun babalarıyla iletişimi “çok iyi” iken, %31,0'nın ki “iyi”, %17,4'ünün “orta”, %4,3'ünün “kötü” ve %5,4'ünün ise “çok kötü”dür.

Tablo 15'deki veriler kadınların babalarıyla ilişkilerinin erkeklerden daha iyi olduğunu göstermektedir. Bunun sebepleri arasında kadınların daha uyumlu olması erkeklerin ise özellikle ergenlik dönemlerinde daha dik başlı olması, aileden çok arkadaşlarına dönük olması gösterilebilir. Bu da aile içerisinde özellikle baba ve erkek çocuk arasında çatışmalar yaşanmasına ortam hazırlayabilir. Acar, baba ile çocuk arasındaki iletişimin ne kadar önemli olduğunu şu küçük hikâyeyle anlatmıştır; “Genç bir adam ceza evini boylamak üzereymiş. Yargıç onu çocukluğundan beri tanıyormuş ve ünlü bir yazar olan babasıyla da tanışıyormuş. Sulh yargıcı, “Babanı hatırlıyor musun?” diye sormuş. Bu soruya; “Onu oldukça iyi hatırlıyorum” şeklinde cevap vermiş. Suçlunun vicdanını yoklamaya çalışan yargıç şöyle demiş: “Mahkûm edilmek üzereyken ve şu anda mükemmel bir insan olan babanı düşünürken, onun hakkında net olarak ne hatırladığını anlatır mısın?” Bir sessizlik olmuş. Daha sonra yargıç beklenmeyen bir cevap almış; “Öğüt almak için yanına gittiğimde, yazdığı kitaptan başını kaldırarak bana baktığını ve “Çek git başımdan; çok meşgulüm!” dediğini hatırlıyorum. Ona arkadaşlık etmek için yaklaştığımda bana dönerek; “Çek git başımda oğul; bu kitabı bitirmeliyim!” derdi. Sayın yargıcım siz onu büyük bir yazar olarak hatırlarsınız fakat ben onu kaybedilmiş bir arkadaş olarak hatırlıyorum”. Yargıç kendi kendine söylenmiş; “Yazık! Kitabı bitirdi ama oğlunu kaybetti!” »¹¹⁰

Balcıoğlu, sert ve otoriter bir babanın, çocukta olumsuz tavırların oluşmasına onun uyumsuz bir birey olmasına, hatta evden kaçma gibi davranışlarla antisosyal davranışa ilk adımların atmasına sebep olacağını belirtmişlerdir. Balcıoğlu; “Ana-babalar bilmelidir ki, aşırı koruma ve hoşgörünün egemen olduğu eğitim ve disiplin anlayışı kadar, aşırı sert ve otoriter bir uygulama da yanlış ve zararlıdır. Çocuğun

¹¹⁰ **Ekrem ACAR**, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Siz’siniz”, Yediveren Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 2012, s.83.

sağlıklı, ruhsal ve toplumsal bir gelişme gösterebilmesinin ilk şartı ailede tutarlı bir eğitim uygulanması ve belirli bir ölçüde otoritenin varlığıdır.”¹¹¹ demiştir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailelerinden Gördükleri Değerle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Ailelerinden Görülen Değer		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	n	513	11	524
		%	97,9	2,1	100,0
	Erkek	n	440	28	468
		%	94,0	6,0	100,0
Toplam		n	953	39	992
		%	96,1	3,9	100,0

Araştırma verilerine göre, araştırmaya katılanların cinsiyete göre ailelerinden gördükleri değerle ilgili alınan cevapların oransal dağılımı şu şekilde olmuştur; öğrencilerin %96,1'i ailelerinin kendilerine değer verdiklerini söylerken %3,9'u kendilerine değer vermediklerini söylemişlerdir. Cinsiyet açısından kıyaslandığında ise birbirlerine paralel cevaplar ortaya çıkmıştır. Kadınların %97,9'u ailelerinin kendilerine değer verdiklerini düşünürken erkeklerde bu oran %94,0'dır. Kadınların sadece %2,1'i ailelerinin kendilerine değer vermediklerini belirtirken erkeklerin ise %6,0'sı kendilerine ailelerinin değer vermediklerini belirtmiştir.

Araştırma verilerinden çıkan sonuca göre, ailelerin neredeyse tamamına yakını, çocuklarına değer vermektedirler. Ancak az da olsa kadınlarda bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir. Canatan ve Yıldırım, çocuğun ilk sevgi ve ilgi ihtiyacını karşılayan kişinin anne olduğunu belirtmiştir. Canatan ve Yıldırım'a göre; anne sevgisi karşılıksızdır. Anne sevgisini hisseden çocuk, daha mutlu ve sosyal çevresiyle daha uyumlu bir kişilik sahibi olur. Buna karşı sevgi ve şefkatten yoksun olarak yetişen çocuklar ise uyum ve davranış bozuklukları sergileyebilirler. Sevgi, ilgi, değer verme sadece bir anne tutumu olarak yeterli değildir, anne kadar babanın da ilgi göstermesi gerekmektedir. Baba sevgisi, ilgisi anneden farklı koşulludur. Baba otorite ve kuralları

¹¹¹ **İbrahim BALCIOĞLU**, “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.205.

temsil eder. Babanın olmaması durumun da kuralsızlık, başıboşluk olma ihtimali yüksektir. Anne ve babası tarafından sevilmeyen değer görmeyen çocukların kendilerine güven duyguları gelişmemiş, çevresiyle uyumsuz bireyler olmaktadır.¹¹²

Tablo 14. Araştırmaya Katılanların Ailede Sevilip Sevilmediklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Sevilme Durumu	Frekans	%
Tamamen Katılıyorum	808	81,3
Katılıyorum	132	13,3
Kısmen Katılıyorum	33	3,3
Katılmıyorum	3	0,3
Hiç Katılmıyorum	18	1,8
Toplam	994	100,0

Likert ölçeğinde bulunan “ailemde seviliyorum” öncülünde öğrencilerin %81,3’ü “tamamen katılıyorum” derken, %13,3’ü “katılıyorum”, %3,3’ü “kısmen katılıyorum”, %0,3’ü “katılmıyorum” ve %1,8’i “hiç katılmıyorum” demiştir. Bu tablodan çıkan sonuç aileniz size değer veriyor mu sorusuna aldığımız yanıtlarla büyük oranda paralellik göstermiştir.

Tabloda görüldüğü üzere aile içerisinde sevilenlerin oranı oldukça yüksek görülmesine karşın sevilmediğini düşünenler de vardır. Çocukların böyle düşünmelerinin sebebi aile içerisinde şiddete maruz kalmaları olabilmektedir. Aile içinde şiddet gören çocuklar sevilmediklerini önemsenmediklerini hissedebilmekte ve bu sevgiden mahrum kalarak yetiştikleri ve şiddet gördükleri bir ortamda yaşadıkları için şiddete eğilimli olabilmektedirler.

Ailesinde şiddet uygulanan şiddeti bir disiplin aracı olarak kullanan ailelerde şiddet olasıdır. Moses’e göre de, aile ve yakın çevrede şiddetin uygulanması, kabullenilmesi ve disiplin yöntemi olarak değerlendirilmesi, şiddeti oluşturan sosyal ve kültürel faktörleri meydana getirmektedir.¹¹³ Bunun yanı sıra sevilmiyorum diyenlerin oranları da şiddete meyilli olma açısından düşünüldüğü zaman azımsanacak oranda olmadığı görülmektedir. Aile içerisinde sevilip sayılan kişilerin kendilerine olan

¹¹² Kadir CANATAN, Ergün YILDIRIM, “Aile Sosyolojisi”, Açılım kitap, 2.Baskı, 2011 s.140.

¹¹³ Rafael MOSES, “Şiddet Nerede Başlıyor”, (Çeviren: A.Kul), Cogito, s.23-27.

güvenleri, sevilmeyenlere oranla daha yüksek olmaktadır. Aile içerisinde sevilmediğini düşünen çocuklar, ilgiyi üzerlerine çekmek için farklı yollara başvurabilmektedirler (çocuğun büyük ya da küçük olması fark etmeksizin). Bu farklı davranışların aileye ters düştüğü durumlarda şiddete yönelme olasılıkları da artabilir. Şiddete maruz kalan çocukta evden kaçma, kendini iyi hissedebileceği arkadaş ortamına yönelme ve bunun sonucunda da suça karışma eğilimi görülebilmektedir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılanların Ailede Kimi Örnek Aldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Kimi Örnek Aldıkları	Frekans	%
Annemi	256	25,8
Babamı	350	35,2
Ağabeyimi	91	9,2
Ablamı	71	7,1
Halam	13	1,3
Annem-Babam	57	5,7
Hiç Kimse	122	12,3
Amca-Dayı	11	1,1
Cevapsız	23	2,3
Toplam	994	100,0

Araştırma verilerine göre “ailenizde kimi örnek alırsınız” sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; öğrencilerin %35,2’si “babasını”, %25,8’i “annesini”, %9,2’si “ağabeyini”, %7,1’i “ablasını”, %5,7’si “hem anne hem babayı”, %1,3’ü “halayı” ve %1,1’i de “amca ve dayısını” örnek almaktadır. %12,3’ü “hiç kimseyi” örnek almaz iken %2,3’ü ise “cevapsız” bırakmıştır. Öğrencilere ailede kimi örnek alırsınız denildiğinde en fazla orana babanın ve ikinci olarak da annenin sahip olduğu görülmektedir.

Araştırma verilerine göre öğrencilerin kimi örnek aldıkları, oransal dağılımları ile birlikte aşağıda ki tabloda cinsiyetle ilişkiler kurularak ayrıntılı olarak incelemiştir.

Tablo 16. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailede Kimi Örnek Aldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Ailede Kimi Örnek Aldıkları								Toplam
			Annemi	Babamı	Ağabeyimi	Ablamı	Halam	Annem-babam	Hiç Kimse	Amca-Dayı	
Cinsiyet	Kadın	n	194	136	29	62	9	37	44	1	512
		C%	37,9	26,6	5,7	12,1	1,8	7,2	8,6	0,2	100,0
		T%	20,0	14,0	3,0	6,4	0,9	3,8	4,5	0,1	52,7
	Erkek	n	62	214	62	9	4	20	78	10	459
		C%	13,5	46,6	13,5	2,0	0,9	4,4	17,0	2,2	100,0
		T%	6,4	22,0	6,4	0,9	0,4	2,1	8,0	1,0	47,3
Toplam		n	256	350	91	71	13	57	122	11	971
		T%	26,4	36,0	9,4	7,3	1,3	5,9	12,6	1,1	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Tablo 15’de “ailede kimi alırsınız” sorusuna cevap verenlerin oransal dağılımı belirtilmiştir. Tablo 16’da ise araştırma kapsamın da yer alan öğrencilerden soruya cevap verenlerin (boş bırakanlar hariç) cinsiyetle ikili ilişkiler kurularak toplam içerisindeki dağılımları(yüzdeleri) şu şekildedir; öğrencilerin %36,0’ı örnek olarak “babayı” alırken, %26,4’ü “anneyi”, %9,4’ü “ağabeyi”, %7,3’ü “ablayı”, %5,9’u “hem anne hem babayı”, %1,3’ü “halayı” ve %1,1’i ise “amca-dayıyı” örnek almaktadır. Örneklerin %12,6’sı ise “hiç kimseyi” örnek almamaktadır.

Kadınların toplam yüzde içerisindeki oranları; %20,0’ı “anneyi”, %14,0’ı “babayı”, %6,4’ü “ablayı”, %3,8’i “anne-babayı”, %3,0’ı “ağabeyi”, %0,9’u “halayı” ve %0,1’i ise “amca-dayıyı” örnek almaktadır. Öğrencilerin %4,5’i ise “hiç kimseyi” örnek almamaktadır. Kadınların ise; %37,9’u “anneyi”, %26,6’sı “babayı”, %12,1’i “ablayı”, %7,2’si “anne-babayı”, %5,7’si “ağabeyi”, %1,8’i “halayı” ve %0,2’si ise “amca-dayıyı” örnek almaktadır. Öğrencilerin %8,6’sı ise “hiç kimseyi” örnek almamaktadır.

Erkeklerin toplam yüzde içerisindeki oranları; %22,0’ı “babayı”, %6,4’ü “anneyi” ve “ağabeyi”, %2,1’i “anne babayı”, %1,0’ı “amca-dayıyı” %0,9’u “ablayı” ve %0,4’ü “halayı” örnek almaktadır. Öğrencilerin %8,0’sı ise “hiç kimseyi” örnek

almamaktadır. Erkeklerin; %46,6'sı “babayı”, %13,5'i “anneyi” ve “ağabeyi”, %4,4'ü “anne babayı”, %2,2'si “amca-dayıyı” %2,0'ı “ablayı” ve %0,9'u “halayı” örnek almaktadır. Öğrencilerin %17,0'ı ise “hiç kimseyi” örnek almamaktadır.

Tablodan çıkan sonuca bakılarak cinsiyete bağlı olarak öğrencilerin örnek aldıkları kişiler arasında ciddi farklılıklar vardır. Bunların en başında anne ve baba gelmektedir. Kadınların büyük oranı(yarıya yakını) anneyi örnek alırken erkeklerde bu oran az kalmaktadır. Erkeklerin ise yaklaşık olarak her on kişiden biri anneyi örnek almaktadır. Tablodan çıkarılan sonuca göre kız çocuklar anneyi, erkek çocukları babayı kendilerine örnek almaktadır. Buna benzer sonuç ağabey ve abla arasında da gözükmektedir. Kız çocukları ablayı, erkek çocukları ağabeyi örnek almaktadır. Aynı şekilde erkek öğrenciler amca-dayıyı örnek alırken kız çocuklar halayı örnek almaktadırlar. Bunda farklı etkiler vardır. Küçük yaştan itibaren kendisine sürekli birilerini örnek alarak gelişimini sağlayan çocuk da zamana göre örnek aldığı kişilerde de değişimler olacaktır. Babayı örnek alanlar genelde ailede otoritenin babada olmasını imrenilecek bir şey olarak görür ve babalarının gücünden dolayı babayı örnek alırlar.

4.8. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ailelerinde Alkol-Uyuşturucu Kullanım Durumları

Son yıllarda özellikle gelişmiş toplumlarda ve ülkemizde uyuşturucu madde bağımlılığı giderek artmakta ve önemli mediko-sosyal bir problem haline gelmektedir.¹¹⁴ Kalyoncu, sigara, alkol ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıkların, sağlıklı bir aile de yetişen kişilerde nispeten daha az görüldüğünü belirtmiştir. Kalyoncu, ayrıca evden soğuyan çocuğun ya da gencin benzeri problemlerle sokaklarda olan diğer yaşlıları ile birlikteliği de madde kullanımına yönelten önemli bir sebep olduğunu ve bunun ilk suçlusunu, hayatı birbirleri için cehennem eden anne babalar olduğunu belirtmiştir.¹¹⁵ Balcıoğlu alkol ve uyuşturucu ile şiddet arasında bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Balcıoğlu'na göre, alkol ve madde kullanımı saldırgan davranışlara ve beraberinde şiddete yol açar şiddet ve saldırgan davranışlarda alkol ve madde kullanımını artırır. Alkol ve madde kullananlarda ve bağımlısı olanlarda şiddet

¹¹⁴ Selahattin ÖZYURT, M. Sait DOĞAN, “Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği”, Değişim Yayınları, Adapazarı, 2002, s.51.

¹¹⁵ Hamdi KALYONCU, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.40.

eylemlerinin asıl sebebi, bağımlıların ruhsal durumu ve içinde bulundukları toplumsal ortamdır.¹¹⁶

Araştırma verilerine göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin ailelerinde alkol kullanmanın normal karşılanıp karşılanmadığı, kişinin daha önce alkol kullanıp kullanmadığı, aile de uyuşturucu kullanan olup olmadığı, kişinin daha önce uyuşturucu kullanıp kullanmadığı, bu bölümde incelenmiştir. Bu konularda elde edilen veriler ile ilgili tablolar bu bölümde verilerek incelenmiştir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Alkol Kullanmanın Normal Karşılanıp Karşılanmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Alkol Kullanmanın Normal Karşılanma Durumu	Frekans	%
Tamamen Katılıyorum	46	4,6
Katılıyorum	41	4,1
Kısmen Katılıyorum	98	9,9
Katılmıyorum	128	12,9
Hiç Katılmıyorum	681	68,5
Toplam	994	100,0

Alkol, uyuşturucu ve madde kullanımının etkisiyle bireylerin şiddet uygulama eğilimleri daha da artmaktadır. Çalışma kapsamında yer alan öğrencilerimizin alkol kullanıp kullanmadıkları veya aile de kullanan birinin olup olmadığı, ailesinde alkol kullanmanın normal karşılanıp karşılanmayacağı soruları sorulmuştur. Ailede “alkol kullanan var mı” sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı aşağıdaki şekildedir;

Öğrencilere Likert ölçeğinde “ailemde alkol kullanmak normal karşılanır” öncülünü derecelendirmelerini istediğimizde; öğrencilerin %68,5’i “hiç katılmıyorum” derken, %12,9’u “katılmıyorum”, %9,9’u, “kısmen katılıyorum”, %4,6’sı “tamamen katılıyorum” ve %4,1’i ise “katılıyorum” demişlerdir. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, öğrencilerin ailelerinde alkol kullanmak büyük oranda normal karşılanmamaktadır.

Kızmaz’a göre ailede uyuşturucu ve alkol kullanımı ile kumar oynama gibi alışkanlıklarının varlığı suçluluk açısından önemli bir ailesel risk faktörüdür. Alkol kullanımı ve kumar gibi alışkanlıklar bireylerin sosyalleşmelerinde olumsuz etkiye

¹¹⁶ **İbrahim BALCIOĞLU**, “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul, 2001, s.75.

sahip olmakta ve bireylerin gelecekte suç işleme potansiyellerini artırmaktadır. Ebeveynlerin alkol ve uyuşturucu kullanma alışkanlıkları olması çocuklar tarafından/taklit edilme olasılığı her zaman söz konusudur.¹¹⁷ Kızmazın da belirttiği gibi, aile içerisinde alkol kullanılması çocukları tarafından bunun öğrenilmesine ve taklit edilmesine yol açabilmektedir. Hatta çok yanlış bir tutum olan babanın çocuğuna para verip gönderdiği de mevcuttur. Bu durumda babayı örnek alan birey alkol kullanımını imrenilecek bir şey olarak görür ve taklit ederek kendisi de ilk fırsatta kullanmaya başlar.

Tablodaki oranlara baktığımızda, ailesinde alkol kullanmanın normal olmadığını söyleyenlerin oranı oldukça yüksektir; ancak bunun yanında normal karşılandığını belirtenler de bulunmaktadır. Alkolün sağlıklı düşünmeyi olumsuz etkilediği düşünüldüğünde, alkol kullanan ailelerde şiddete maruz kalma oranının daha yoğun olduğu söylenebilir. Aile içerisinde şiddetin özellikle kadına ve çocuğa yönelik olması kadınların ve çocukların olumsuz etkilenmelerine sebep olacaktır. Bu da özellikle aile içerisinde, çocukların kendilerini ifade edememelerine, daha çok içe kapanık, toplumda sili bir kişilik olmalarına sebebiyet vermektedir. Alkolün aynı zamanda daha farklı sapkın davranışları da maalesef beraberinde getirdiği bilinmektedir. Bunlardan bazıları: Irza geçme, hırsızlık, trafik kazaları vb. örnek gösterilebilir.

Tablo 18. Araştırmaya Katılanların Alkol Kullanıp Kullanmadıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Alkol Kullanma Durumu	Frekans	%
Evet	325	32,7
Hayır	669	67,3
Toplam	994	100,0

Öğrencilere “hiç alkol kullandınız mı” diye sordüğümüzda öğrencilerin %32,7’sinin “evet” %67,3’ünün ise “hayır” dediği sonucuna ulaşmaktayız.

Tabloda görüldüğü gibi alkol kullanmayanların yanı sıra kullananlar da azımsanmayacak düzeydedir. Gençlerin alkol kullanımlarının, kullanmaya başlamalarının farklı sebepleri vardır. Bu sebeplerden bir tanesi de özentidir. Doğru ile

¹¹⁷ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.112.

yanlışı ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuk anne babasının evde alkol kullandığını görüp onlar gibi olmak isteyecek ve özentiyile alkol kullanmaya başlayabilecektir. Aile içerisinde çeşitli sorunlar yaşayan gençlerde ise alkole yönelme oranı daha fazla olmaktadır. Özentiyile başlayan bu yanlış davranış zamanla alışkanlık haline gelmekte ve daha sonra hayatı olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Kızmaz, kriminal davranışın, alkol ve uyuşturucu kullanma ile eğitimi sonlandırma gibi çocukluğun ilk dönemlerinde ortaya çıkan bazı davranışsal problemlerden etkilenebileceği belirtmiştir. Kızmaz, yapılan çalışmalar incelendiğinde alkol kullanma ile çocukların suç işlemleri arasında doğrudan bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir. Erken yaşlarda alkol madde kullanımına başlayan çocukların alkol ve madde kullanmayanlara oranla daha çok suç işlediklerini, hırsızlık yaptıklarını ve kavga ettiklerini belirtmişlerdir. Kızmaz, erken yaşta başlanılan madde kullanımının bireyler üzerinde uzun süreli etkili olduğunu ve ilerleyen yıllarda da suç işlemlerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Çünkü madde kullanma bireylerde suça karşı alternatifler üretmek yönündeki yetkinliğini zayıflatılabilmektedir. Aynı zamanda Kızmaz, “Cezaevi Müdavimleri” adlı çalışmasında ki sonuçlara benzer olarak daha önce yapılan diğer araştırma bulgularının da birbiri ile örtüştüğünü belirtmiştir.¹¹⁸

Alkol kullanan kişilerde şiddete eğilim daha fazla görülmektedir. Çünkü birey alkol kullandığı durumunda mantıklı düşünemeyecek yaptığı davranışların bilincinde olmayacaktır. Alkol kullanmak kişi de bağımlılık etkisi yapacak ve kişi sürekli olarak alkol almayı isteyecektir. Yine Kızmaz, yapmış olduğu cezaevi müdavimleri adlı çalışmada aşırı alkol kullanımının suç işleme ile ilintili olduğunu belirtmiştir. Araştırma grubunda yer alan suçlarla ile olan görüşmelerde, alkol ve uyuşturucunun onların kriminal yaşamlarının vazgeçilmez veya ayrılmaz unsurları olduğu gözlenmiş ve suçluların büyük bir kısmı gündelik yaşamlarında alkol ve uyuşturucu kullandıklarını belirtmişlerdir.¹¹⁹ Bunun yanında söz konusu sorun sadece alkol kullanmak değildir. Hem kişi alkol kullandığı zaman bilincini kaybedecek hem de alkol alabilmek için önemli miktarda ekonomik bütçe ayrılmasına sebep olacaktır. Bu da aile içinde huzursuzlukların çıkmasına ve şiddet ortamının oluşturulmasına sebep olacaktır.

¹¹⁸ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.96.

¹¹⁹ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.141-142.

Tablo 19. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Uyuşturucu Kullananın Olup Olmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Uyuşturucu Kullanımı	Frekans	%
Evet	20	2,0
Hayır	974	98,0
Toplam	994	100,0

Öğrencilere “ailenizde uyuşturucu kullanan var mı” diye sorduğumuzda öğrencilerin; %2,0’ı “ailede uyuşturucu kullanan var mı” sorusuna “evet” derken %98,0’ı “ailede uyuşturucu kullanan var mı” sorusuna “hayır” yanıtını vermiştir.

Araştırma verilerine göre aile içerisinde az da olsa uyuşturucu kullanan kişiler bulunmaktadır. Bu da ailenin diğer fertlerini, hem maddi hem de manevi olarak olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle babanın uyuşturucu kullanıyor olması aile içerisinde maddi çıkmazların yaşanmasına, şiddet olaylarının artmasına ve ailenin parçalanmasına sebebiyet verebilmektedir. “Ebeveynlerin alkol ve uyuşturucu kullanma alışkanlıkları olması çocuklar tarafından/taklit edilme olasılığı her zaman söz konusudur. Bu konudaki araştırmalar da, ebeveynlerin veya aile bireylerinden birinin uyuşturucu kullanmasının, çocukların uyuşturucu kullanma olasılığını arttırdığını ortaya koymuştur. Bu sebeple kimi araştırmacılar, ebeveynler tarafından alkol ve uyuşturucu kullanılmasının, gelecekte çocukların suç işlemleri açısından da önemli bir risk faktörünü oluşturduğunu iddia etmektedirler. Uyuşturucu kullananların ailesel tatmin düzeylerinin düşük olduğu, ailesel ilişki niteliğinin zayıf olduğu, iletişim güçlükleri çektikleri ve disipline ilişkin bazı problemlere sahip oldukları tespit edilmiştir.”¹²⁰

Uyuşturucu kullanan kişi alkol kullanan da olduğu gibi davranışlarını kontrol altında tutamayıp şiddete eğilimli olabilecek ve şiddeti kullanabilecektir. Böyle bir aile içinde yetişen çocuk alkol kullanmayı olduğu gibi bunun daha ağır olan uyuşturucuyu kullanmaya başlayacaktır, çünkü bu çocuklara göre olması gereken o’dur. Anne babayı kendisine model alan çocuk doğruyu ve yanlış ayırt edebilme yaşına gelmediğinden dolayı yanlışları da doğru olarak kabul edecek ve hayatının bir parçası haline getirecektir. Hayatının merkezinde yer alan bu tutumlar onun hayat anlayışını da etkileyecek ve kendisine benzer özelliklere (uyuşturucu ve alkol kullanan) sahip

¹²⁰ Aktaran: **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.113, (Sydlitz ve Jenkins, 1998:60).

kişilerle arkadaşlık kurmaya çalışacaktır. Böylesi tutumlara sahip olan insanlar da uyuşturucu kullandığında ya da alkol aldığı da bilinci yerinde olamayacağı için, suç işleme şiddet uygulama ya da şiddet görme eğilimleri de daha fazla olacaktır. Uyuşturucu da alkol gibi bağımlılık yapma özelliğine sahiptir. Sürekli uyuşturucu alan kişi uyuşturucu alma zamanı geldiği zaman eğer almazsa saldırganlaşabilir hatta gözü kara olabilir. Çünkü o uyuşturucuyu alabilmek için yapamayacağı şey kalmayacaktır. Aynı zamanda sürekli olarak uyuşturucu almak önemli miktarda ekonomik kayba sebep olacağından dolayı aile içerisinde de sorun yaşanabilecek ve tartışmalar ortaya çıkabilecek ve aile içerisinde şiddet oluşabilecektir.

Tablo 20. Araştırmaya Katılanların Uyuşturucu Kullanıp Kullanmadıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Uyuşturucu Kullanma Durumu	Frekans	%
Evet	47	4,7
Hayır	947	95,3
Toplam	994	100,0

Öğrencilere “hiç uyuşturucu kullandınız mı” diye sorduğumuzda öğrencilerin %4,7’sinin uyuşturucu kullandığı %95,3’ünün ise kullanmadığı sonucuna ulaşmaktayız.

Toplam da 994 kişi içerisinde 45 kişi uyuşturucu kullanmaktadır. Uyuşturucu kullanmanın suç olduğu ülkemizde ve özellikle geleceğin anne ve babaları olacak olan eğitilmiş genç nesilde uyuşturucunun kullanılıyor olması durumun kötü olduğunu gözler önüne sermiştir. Kalyoncu, alkol ve uyuşturucu alışkanlıklarının insan tahammülünü ve şuurlu kontrolünü azaltan, istek ve arzuların gerçekleştirilmesinde saldırganca tavırların ortaya çıkmasına sebep olan önemli bir faktör olarak görmektedir. Kalyoncu, bu gibi maddelerin, beyin ve sinir sistemi üzerinde meydana getirdikleri yıkıcı etkilerin, taşkınlıklara ve dayağa yönelmeye zemin hazırlayacağını belirtmiştir.¹²¹ Gençlerin uyuşturucu kullanmaları suçun en önemli sebeplerinden bir tanesidir. Özyurt ve Doğan, nasıl ki tilkinin dönüp dolacağı yerin kürkçü dükkânı olduğu gibi, uyuşturucu madde kullananların da dönüp dolaşacağı yer hapishaneler veya hastaneler olduğunu belirtmiştir. Uyuşturucu kullananlarda beyin uyuşmuş, sinirler felce uğramış, hakikat âleminden hayal âlemine geçilmiş, irade zayıflamış, utanma kalmamış olmaktadır. Bu

¹²¹ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.69.

hal içindeki insanın öfkeli mütecaviz, fuhuş ve fuhuşa teşvik, homoseksüel ilişkiler, kavgâ, dövüş ve cinayetler, mal bulamadığı zaman hırsızlık, gasp dolandırıcılık halleri süreklilik kazanmaktadır.¹²²

Birey üzerinde uyuşturucunun olumsuz etkileri azımsanacak gibi değildir. Uyuşturucunun ülkemizde çok küçük yaşlarda da dahi kullanıldığı bilinen bir gerçektir. Küçük yaşlar da uyuşturucuya bulaşan çocuk kendisini kontrol altında tutamayacak ve her geçen gün daha da bağımlısı haline gelecektir. Bir kez bulaşan insanların bundan kurtulabilmesi için tedavi görmeleri gerekmektedir. Uyuşturucu kullandığı zaman kendini kaybeden kişi yaptığı davranışların bilincinde olmayacak ve şiddet uygulayabilecek ya da maruz kalabilecektir. Bu uyuşturucu kullanmanın sadece bir boyutudur. Diğer taraftan uyuşturucu kullanmanın suç sayıldığı ülkemizde kişinin yakalanmasıyla birlikte, zor aşamalar olmakta tedavi için hastaneye yatırılmakta, eğer bütün bunların sonucunda uyuşturucu kullanmaya devam ettiği takdirde de cezaevine bile gönderilebilmektedir. Cezaevine giren bir kişi de etiketlenip suçlu damgası üzerine vurulduğunda artık normal bir kişi gibi olamayacağını düşünerek suç eylemine bulaşma ya da suçun derecesini artırma, tekrarlama durumu olabilmektedir. Bu da küçük yaşlarda hem şiddete hem de suça yönelme oranını arttırmaktadır. Bu tür, bağımlılık yaratan maddeleri temin etmek için ailesine şiddet uygulayan çocuklar da görülmektedir. Aynı zamanda uyuşturucu kullanan kişilerin bilinci tamamen kapalı olduğu ve sağlıklı düşünemedikleri için kendilerine ve çevresine ölümcül zararlar verebilmektedirler.

Tablo 21. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Şiddet Uygulanıp Uygulanmadığı İle İlgili Görüşleri

Ailede Şiddet Uygulanma Durumu	Frekans	%
Evet	156	15,7
Hayır	838	84,3
Toplam	994	100,0

“Ailenizde şiddet uygulanıyor mu” diye öğrencilere sorulduğunda öğrencilerin %84,3’ünün “hayır”, %15,7’sinin ise “evet” dediği görülmektedir. Tablodan çıkarılan

¹²² **Selahattin ÖZYURT, M. Sait DOĞAN**, “Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği”, Değişim Yayınları, Adapazarı, 2002, s.49.

sonuca göre aile içerisinde şiddet azımsanmayacak bir orandadır. Yaklaşık her altı kişiden birinin ailesinde şiddet davranışı meydana gelmektedir.

Tablo 22. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Uygulayan Kişinin Şiddet Uygularken Alkol Alıp Almadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Şiddet Uygularken Alkol Kullanımı	Frekans	%
Evet	35	3,5
Hayır	480	48,3
Cevapsız	479	48,2
Toplam	994	100,0

“Ailede şiddet uygulayan kişi şiddeti uygularken alkol almış olur mu?” sorusuna “evet” diyenlerin oranı %3,5, “hayır” diyenlerin %48,3 ve “cevapsız” oranı ise %48,2’dir.

Tablodaki veriler bize kişilerin şiddet olayını sergileyenlerin alkol almadıklarını düşündüklerini gösteriyor. Alkol alımı şiddeti arttıran sebeplerden biri olmakla birlikte şiddetin olabilmesi için tek sebep değildir. Yani kişiler bilinçli olarak da şiddet uygulayabilmektedirler. Şiddet, kendini yetersiz gören ve konuşarak birtakım sorunları çözebilecek yeterliliği kendinde göremeyen insanların başvurduğu bir yöntem olarak düşünülebilmektedir. Aynı zamanda şiddet öğrenilen bir davranıştır. Yetiştikleri ailede şiddet davranışları olan ve alkol alıp eve gelip kendinden geçerek eşini çocuklarını döven babadan, özellikle şiddetin bazen tanığı bazen de mağduru olan çocuklar büyük oranda etkileneceklerdir. Bu tarz davranışa maruz kalan bir çocuk için gelecekte kuracağı ailede diğer aile bireylerine karşı şiddet uygulaması olasıdır ve bu durum o kişi için doğaldır. Çünkü ailesinde şiddeti gören ailesinde alkol kullanımının normal olması ve çocuğun bu davranışlar içerisinde yetişmesi çocukların doğru ya da yanlışları ayırt etmeksizin beynine işlenmesine sebep olacak ve şiddet de alkol de normal karşılanacaktır. Tabi bu demek değildir ki aile de her şiddet gören ya da alkolü aldıktan sonra babasının eve gelerek annesini dövdüğünü gören her çocuk şiddet uygulayacaktır. Bunun tam tersi de olabilmektedir, annesinin şiddet karşısında yaşadığı üzüntü, kendisinin yaşadığı şiddeti ilerleyen süreçte kendisi eşine yansıtmayarak eşine ve çocuklarına şiddet uygulamayabilmektedir.

4.9. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi Şiddet Deneyimleri

Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan gençlerin şiddet deneyimleri yer almıştır. Ailede tehdit küçük düşürme davranışının olup olmadığını, eğer tehdit küçük düşürme davranışı oluyor ise kimler arasında olduğunu, aile de şiddet uygulanıp uygulanmadığını, ailede şiddet uygulanıyorsa kimlerin bu şiddet türüne maruz kaldıkları, aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmanın cinsiyetle ilişkisine, ailede şiddet görülüyor ise kim tarafından şiddete maruz kaldıklarını, ailede şiddet gördüyseniz şiddet görmenizin sebebi, şiddet gördüyseniz hangi şiddet türüne maruz kaldığını, aile içinde hiç cinsel tacize maruz kalınıp kalınmadığını, kalındıysa cinsiyetle ilişkisine, cinsel şiddete maruz kalındıysa kim tarafından kalındığı, cinsiyete göre babalarının annelerine şiddet uygulayıp uygulamadıkları, cinsiyete göre annelerinin ve babalarının kendilerine şiddet uygulayıp uygulamadıkları ve cinsiyete göre anne-babalarının kızdıklarında harçlıklarını kesip kesmedikleri ile ilgili konuları incelenmiş ve tablolarla oransal dağılımları verilerek incelenmiştir.

Tablo 23. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Tehdit Küçük Düşürme Durumu	Frekans	%
Evet	153	15,4
Hayır	841	84,6
Toplam	994	100,0

Araştırma verilerine göre ailede tehdit, küçük düşürme davranışlarının olduğunu söyleyenlerin oranı %15,4, böyle davranışların olmadığını söyleyenlerin oranı ise %84,6'dır. Tablodan çıkarılacak sonuca göre öğrencilerin büyük çocukluğunun ailesinde tehdit küçük düşürme davranışı olmamaktadır, ailesinde tehdit küçük düşürme davranışı olan çocuklar içine kapanık olacaktır ve sosyalleşmesini sağlıklı bir şekilde gerçekleştiremeyecektir. Ailesinde şiddeti suçu öğrenen çocuk bunu içselleştirerek normal karşılayacak ve ileri ki hayatında da şiddete meyilli bir birey haline gelecektir. Bu sebeple aile içerisinde var olan sorunlar tartışma tehdit ile değil konuşarak çözüme kavuşturulmalıdır.

Tablo 24. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Oluyor İse Kimler Arasında Olduğu İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Tehdit Küçük Düşürme Davranışının Kimler Arasında Olduğu Durumu	Frekans	%
Anne-Baba Arasında	53	34,9
Baba ve Çocuklar Arasında	69	45,3
Anne ve Çocuklar Arasında	13	8,6
Kardeşler Arasında	17	11,2
Toplam	152	100,0

Araştırma verilerine göre ailede tehdit, küçük düşürme davranışlarının olduğunu söyleyen %15,4'ün (152 kişinin) ,%45,3'ü tehdit ve küçük düşürmenin “baba ve çocuklar arasında” olduğunu belirtirken, %34,9'u “anne-baba arasında”, %11,2'si “kardeşler arasında” ve %8,6'sı “anne ve çocuklar arasında” olduğunu belirtmişlerdir. Bireyin yetiştiği aile ortamının suçluluk, şiddet ile olan ilişkisi önemli ölçüde, bireyin ebeveynlere olan bağlılık düzeyini etkilemesi açısından önem taşımaktadır. Aile içerisinde tehdit küçük düşürme davranışının olduğunu söyleyenlerde en fazla orana %45,3 ile “baba ile çocuklar arasında” olduğunu söyleyenler sahiptir. İkinci sırada “anne-baba arasında” ve üçüncü sırada “kardeşler arasında” ve dördüncü ve son sırada “anne çocuk arasında” gelmektedir. Kardeşler arasında şiddet az olmakla birlikte yine de ne yazık ki bulunmaktadır.

En fazla “baba-çocuk arasında” oranının çıkmasında ataerkil bir yapıya sahip olmamız neticesinde aile reisinin baba olması ve otoritenin babanın elinde olmasının etkisi büyüktür. Aile de ki düzenin sağlanması için otoriteyi elinde bulunduran babanın anneye oranla daha katı olması, diktatör olması çocuk ile iletişiminin anneye oranla daha zayıf olmasına sebep olmaktadır. Neticede çocuk kendisine daha yakın olan, kendisiyle gülüp oynayan anneyi kendisine daha yakın hissedecek ve annesi babasından daha fazla kızsı bile bunu görmezden gelebilecek ve bu durum çocuğu etkilemeyecektir. Tablodan da anlaşıldığı üzere durumla ilişkili olarak anne ve çocuk arasında tehdit küçük düşürme davranışı daha az olmaktadır. Bu durumda annenin daha duygusal ve annelik içgüdüleriyle hareket ederek tehdit küçük düşürme ya da şiddete başvurmazacaktır. Aynı zamanda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin

%87,8'inin annesi ev hanımıdır.¹²³ Babaların ise büyük bir oranı %98 gibi herhangi bir işte çalıştıkları görülmektedir.¹²⁴ İşten yorgun gelen babanın gergin olması ve evdeki seslere tahammül yeteneğinin azalmış olması ve bunun sonucunda da tartışmaların olması beklenen bir sonuçtur.

Tablodan çıkarılacak bir diğer sonuç, şiddetin en fazla olarak ikinci sırada yer alan “anne-baba arasında” yaşanmasıdır. Anne baba arasında yaşanan şiddete tanıklık eden çocuklar psikolojik olarak bu durumdan etkilenmekte ve şiddet davranışlarını içselleştirmektedirler. Babanın anneye şiddet uyguladığını gören çocuk içte içte babaya kızgınlık ve öfke duymakta kin gütmeye başlamaktadır. Eline fırsat geçmesi durumunda da aynı şiddeti kendisi de uygulamak isteyebilmektedir. Çocukların gelişimlerinin olumsuz etkilenmemesi için aile içerisinde ki sorunlar tartışma yolu ile değil konuşularak halledilmelidir. Tablodan çıkarılacak bir diğer sonuç ise kardeşler arasında ki şiddet oranıdır. Kardeşler arasındaki şiddet oranı baba-çocuklar arasında ve baba-anne arasından sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Kardeşler arasında şiddet az olmakla birlikte yine de bulunmaktadır.

Tablo 25. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Şiddet Uygulanıp Uygulanmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailenizde Şiddet Uygulanma Durumu	Frekans	%
Evet	156	15,7
Hayır	838	84,3
Toplam	994	100,0

“Ailenizde şiddet uygulanıyor mu?” sorusu öğrencilere sorulduğunda öğrencilerin %84,3'ünün “hayır”, %15,7'sinin ise “evet” dediği görülmektedir. Tablodan çıkarılan sonuca göre aile içerisinde şiddet azımsanmayacak bir orandadır. %15,5 yani yaklaşık her altı kişiden birinin ailesinde şiddet davranışı meydana gelmektedir. Şiddet gören bazen kendi bazen abla, bazen ağabey bazen de annedir. Her ne olursa olsun şiddetin her türlü ve kime uygulanırsa uygulansın hepsi kötüdür. Bireysel görüşme yapılan bir öğrenci ailesinde uygulanan şiddet ile ilgili şunları aktarmıştır; “Evimizde şiddet uygulanırdı babam annemi döverdi, bizleri de döverdi.

¹²³ Bakınız: **Tablo 8.** “Araştırmaya Katılanların Annelerinin Meslekleri”, s.42.

¹²⁴ Bakınız: **Tablo 9.** “Araştırmaya Katılanların Babalarının Meslekleri”, s.43.

Babam, annem vefat ettikten sonra kadınlar olmasa erkeklerin bir hiç olduğunu söylemeye başladı ve annemi kaybettikten sonra beni hiç dövmedi, şuanda vicdan azabı çektiğini söylüyor. Ancak babamı her gördüğüm zaman hala annemi dövdüğü zamanları (o anları), beni dövdüğü zamanları hatırlıyorum ve aklımdan bir türlü çıkaramıyorum.”

Şiddet uygulanan evde huzur olmaz, huzurun olmadığı evde tartışmalar kavgalar eksik olmaz, bu durum en başta çocukların olmak üzere, annenin babanın varsa ailedeki diğer bireylerin de mutsuz olmasına ve psikolojilerinin bozulmasına sebep olabilir. Aile de şiddet gören anne ya da çocuklar huzuru mutluluğu, dış çevrede ararlar, bu sebeple çocuklar arkadaş çevresine yönelir, dış ortamda var olan suç hayatının içine girer. Ya da anne şiddetin olmayacağı bir hayat arayarak evden uzaklaşmaya çalışıp suç batağının içine düşebilir. Benzer görüş Kızmaz’da da görülmektedir. Kızmaz; “Sosyo-ekonomik statüsü düşük olan veya alt sınıfa mensup çocukların, sokaklara yönelmelerinin temelinde ev ortamında gerekli ilgiyi görememeleri yer almaktadır. Çünkü bazı bireyler, evde reddedilen statülerine alternatif olarak sokakta yeni bir statü arayışı içerisine girme eğilimini sergileyebilirler. Yeni bir statü arayışı, yeni bir akran çevresinde kabul görme ile başlar, suçlu bir kimlik edininceye kadar devam eder. Sonuçta sokakta olmak, suça eğilimli olma açısından ciddi bir risktir ve bu anlamda sokak, bireyin suç ve sapkın kültür etrafında sosyalleşmesi sürecine katkı yapan önemli bir faktör olarak işlev görmektedir.”¹²⁵ demektedir. Aile içinde uygulanan basit bir şiddetin ne kadar ağır sonuçlar doğurabileceğini tahmin etmek hiçte güç değildir. Bu sebeple şiddet normal olarak karşılanmamalı ve uygulanmamalıdır. Bunun yerine sevgi, saygı, anlayış ve hoşgörü ile sorunlar çözülmeye çalışılmalıdır.

¹²⁵ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.126.

Tablo 26. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Şiddet Uygulanıyorsa Kimlerin Şiddete Maruz Kaldığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Kim(ler)in Şiddete Maruz Kaldığı Durumu	Frekans	%
Kendim	97	63,1
Annem	25	16,3
Babam	3	1,9
Ağabeyim	3	1,9
Kardeşlerime	11	7,1
Herkes	15	9,7
Toplam	154	100,0

Ailede şiddet uygulandığını söyleyen %15,7'lik kesim kimlerin şiddete maruz kaldığı sorulduğunda bunların; %63,1'inin şiddeti görenin “kendisi” olduklarını belirtmişlerdir. %16,3'ü şiddeti “annesinin” gördüğünü, %9,7'sinin şiddet gören ailede sadece 1 kişi olmadığını kardeşlerin annenin ve kişinin kendisinin de olduğunu söylemişlerdir. %7,1'i şiddeti “kardeşlerinin”, %1,9'u “ağabeyinin” ve %1,9'unun ise “baba” olduğunu belirtmişlerdir.

En fazla şiddete maruz kalan araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin kendileridir. Daha evlenmeyip aile kurmamış olan bu bireyler, şiddet gördükleri için şiddeti öğrenmişlerdir ve şiddet görmeyenlere oranla şiddet uygulama frekansları daha yüksektir. Tabi ki bu demek değildir ki her şiddet gören şiddeti uygular, ancak yapılan araştırmalar sonucunda, şiddet görenlerin şiddet görmeyenlere oranla daha fazla şiddet uygulandığı saptanmıştır.

Aile de en fazla şiddete maruz kalan ikinci kişi ise annedir. Kadına yönelik şiddetin özellikle günümüzde ne kadar artmış olduğuna bakarsak aile içerisinde annenin şiddet görmesine şaşırılmamak gerekir. Güçsüz olan kadınlar maalesef ki şiddete uğramakta ve şiddete boyun eğmektedir. Ailesinde birden fazla kişinin şiddete maruz kaldığını ve kardeşlerinin şiddete maruz kaldığını belirtenlerin oranı da bir hayli yüksektir.

Ailesinde şiddet uygulandığını belirten bir öğrenci aile içindeki şiddeti şu şekilde aktarmıştır: “Erkek egemen bir toplumuz. Çoğu kadın kocasından yediği dayaktan gocunmuyor, yediği dayağı kabulleniyor ses çıkarmıyor. En azından annem böyle yapıyor. Babam annemi dövmek için bizi dövmek için sudan bahaneler buluyor.

Babam çalışmıyor zamanın büyük çoğunluğunu kahvehane de geçiriyor. Eve geldiği zaman gergin oluyor annemi dövüyor, beni dövüyor o yüzden babamı sevmiyorum.”

Tablo 27. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Babalarının Annelerine Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Babanın Anneye Şiddet Uygulama Durumu					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	11	7	24	45	433	520
		C%	2,1	1,3	4,6	8,7	83,3	100,0
		T%	1,1	0,7	2,4	4,6	43,8	52,6
	Erkek	n	13	12	29	51	363	468
		C%	2,8	2,6	6,2	10,9	77,6	100,0
		T%	1,3	1,2	2,9	5,2	36,7	47,4
Toplam		n	24	19	53	96	796	988
		T%	2,4	1,9	5,4	9,7	80,6	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin aile içerisinde yaşanan şiddet türlerinden biri olan babanın anneye şiddet uygulayıp uygulamadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “babam anneme şiddet uygular” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “babam anneme şiddet uygular” öncülünü cevaplayanların %52,6’sını “kadınlar” %47,4’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Babam anneme şiddet uygular” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %80,6 iken %9,7’si “katılmıyorum”, %5,4’ü “kısmen katılıyorum”, %2,4’ü “tamamen katılıyorum” ve %1,9’u ise “katılıyorum” demiştir.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %43,8’i “hiç katılmıyorum”, %4,6’sı “katılmıyorum”, %2,4’ü “kısmen katılıyorum”, %1,1’i “tamamen katılıyorum” ve %0,7’si de “katılıyorum” demiştir. Kadınların %83,3’ü “hiç katılmıyorum” derken %8,7’si “katılmıyorum”, %4,6’sı “kısmen katılıyorum”, %2,1’i “tamamen katılıyorum” ve %1,3’ü de “katılıyorum” demiştir.

Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %36,7’si “hiç katılmıyorum”, %5,2’si “katılmıyorum”, %2,9’u “kısmen katılıyorum”, %1,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %1,2’si ise “katılıyorum” demiştir. Erkeklerin %77,6’sı “hiç

katılmıyorum”, %10,9’u “katılmıyorum”, %6,2’si “kısmen katılıyorum”, %2,8’i “tamamen katılıyorum” ve %2,6’sı ise “katılıyorum” demiştir.

Aile içerisinde babalarının annelerine şiddet uygulayıp uygulamadığı ile ilgili olarak her 5 kişiden 4’ü babalarının annelerine şiddet uygulamadığını belirtmiştir. Bu oran oldukça fazladır. Babasının annesine şiddet uyguladığını gören, tanık olan çocuk bundan etkilenecek ve hayatının her safhasında izlerini devam ettirecektir. Babanın annesini dövmek için, kızmak için bahaneleri çok olacaktır, çok konuşuyor, beni dinlemiyor, beni sorguluyor, ekonomik açıdan yetersizim yoksulluk çekiyoruz vs. diyebilmektedirler. Durum ne kadar kötü olursa olsun erkeğin kendinden daha güçsüz olan kadına şiddet uygulaması doğru değildir. Kalyoncu; hanımını mutsuz eden bir erkeğin; “Ben çocuklarım için çalışıyorum.” demesinin hemen hemen hiç bir anlamı yoktur diyerek erkeğin görevinin sadece çocuklarına bakmasının onların geçimini sağlamasının bir önemi olmadığını ortaya koymuştur. Baba eşine şiddet uyguluyorsa, eşi evde mutsuz ise çocuk da buna tanık olacağı için ve annenin mutsuzluğundan etkilenecek mutsuz ve bozuk bir kişiliğe sahip olacaktır. Şiddeti içselleştirmiş benimsemiş bir kişi olacak, şiddeti öğrenecektir.¹²⁶

Tablo 28. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalıp Kalmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	n	71	454	525
		%	7,1	45,7	52,8
	Erkek	n	91	378	469
		%	9,2	38,0	47,2
Toplam		n	162	832	994
		%	16,3	83,7	100,0

“Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldınız mı?” sorusuna %83,7’sinin daha önce bir şiddet türüne maruz kalmadığı %16,3’ünün ise herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığı gözükmektedir. Cinsiyet ve aile içi şiddete

¹²⁶ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.87.

maruz kalma arasındaki ikili ilişkiye bakıldığında kadınların %7,1'inin erkeklerin ise %9,2'sinin herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığı gözükmemektedir. Kadınların %45,7'sinin erkeklerin ise %38,0'ının herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadığı gözükmemektedir. Toplam da aile de şiddet görenlerin %52,8'i kadın %47,2'si ise erkektir.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından 2003 yılında “aile içi şiddete” yönelik 1133 kişi üzerinde yapılan anket sonuçlarına göre, ankete katılanlardan 264'ü bizzat şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Aile içi şiddete maruz kalanlardan 95'ini erkekler oluştururken, 169'unu kadınlar oluşturmuştur.¹²⁷ Tablodan ise buna benzer bir sonuç çıkmıştır, araştırma kapsamında yer alan 994 öğrencinin 162'si şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

Tablo 29. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Kim Tarafından Şiddete Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Şiddeti Kimin Uyguladığı Durumu	Frekans	%
Babam	79	48,8
Ağabeyim	50	30,9
Amcam	4	2,5
Dayım	2	1,2
Büyükbabam	2	1,2
Bakıcım	7	4,3
Annem	10	6,2
Birden fazla	8	4,9
Toplam	162	100,0

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtenlerin %48,8'i şiddete babası tarafından maruz kaldığını belirtirken, %30,9'u “ağabeyi”, %6,2'si “anne”, %4,9'u ailede “birden fazla” kişiden şiddet gördüğünü belirtmiştir. Bunları sırayla, %4,3 ile “bakıcı”, %2,5 ile “amca” ve bunu aynı oranlara sahip olan %1,2 ile “büyük baba” ve “dayı” izlemektedir.

¹²⁷ **Yener ÜNVER**, “Türkiye’de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri”, Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ülke Çapında Kriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.15.

Aile içerisinde şiddet görenler içerisinde en fazla orana baba tarafından şiddet gördüğünü söyleyenler sahiptir. Ataerkil toplum yapısının bir sonucu olarak ortaya çıkan aile reisinin baba olması ve otoritenin babanın elinde toplanması neticesinde düzeni kurmaya ve kurduğu düzeni korumaya çalışan baba bunu sağlayabilmek için şiddete başvurmuştur. Şiddeti kullanmasında işten eve yorgun argın eve gelmesi ve tahammül gücünün kalmaması ve ortaya çıkabilecek en ufak sorunlarda bile kolay yol olan şiddete başvurmayı tercih etmektedirler. Babadan sonra aile içinde ikinci sırada ağabey gelmektedir. Bunda da dikkat çeken nokta yine şiddet uygulayan kişinin erkek olmasıdır.

Tablo 30. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Şiddet Görmelerinin Sebebi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Şiddet Görme Sebebi	Frekans	%
Sebepsiz	51	31,5
Terbiye	58	35,8
Ceza	53	32,7
Toplam	162	100,0

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtenlerin %35,8'i şiddeti görmesinin sebebini "terbiye" olarak belirtmiştir. %32,7'si şiddeti "ceza" amacı ile ailelerinin kendilerine şiddet uyguladığını belirtmişlerdir. %31,5'i ise "sebepsiz" yere şiddet gördüklerini belirtmişlerdir.

Öztürk tarafından 18 Şubat 1997'de Türkiye genelinde 8619 evli kadın ile kız öğrenciler tarafından yapılan "Kadına Yönelik Şiddet" konulu kamuoyu araştırmasında; "Şiddete maruz kalmanızın sebebi ne idi ?" sorusuna, "terbiye" %36,10, "sebepsiz" %19,37, işlediğim suçun "ceza"sı olarak %20,86 şeklinde cevap verilmesi, "terbiye" amacıyla şiddetin ilk sırada yer almakla birlikte, çocuklara yönelik "sebepsiz" şiddetin önemli bir orana sahip olduğunu göstermektedir.¹²⁸ Öztürk'ün yapmış olduğu bu çalışma, araştırmamızla benzer sonuçlar göstermektedir. Ailesinde "terbiye" amaçlı şiddet gördüğünü belirtenlerin %36,10 iken çalışmamız sonucunda da %35,8'dir. Öztürk'ün çalışmasında %20,86 "ceza" derken çalışmamız da "ceza" diyenlerin oranı

¹²⁸ **Bahri ÖZTÜRK - Mustafa Ruhan ERDEM**, "Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku" 9.Bası, Ankara, 2006, s.1087. (Bakınız: **Bahri ÖZTÜRK**, "Şiddet ve Çocuk (Araştırma)", www.kriminoloji.com 2002 Erişim Tarihi: 17.01.2013.)

%32,7 ve Öztürk'te %19,37 olan “sebepsiz” iken çalışmamız sonucunda da %31,5 “sebepsiz”dir.

Türk aile yapısı ve çocuk yetiştirme yöntemleri içinde fiziksel ceza bir disiplin yöntemi olarak yer alır ve sonuç olarak toplumumuzda sık rastlanmaktadır. Özellikle geleneksel aile yapılarında ve şehirlerde fiziksel ceza yöntemlerinin kullanıldığı bildirilmektedir.¹²⁹

Tablo 31. Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Ailede Maruz Kalınan Şiddet Türü	Frekans	%
Fiziksel Şiddet	99	61,1
Ekonomik Şiddet	10	6,2
Cinsel Şiddet	7	4,3
Sözel/Duygusal Şiddet	37	22,8
Psikolojik Şiddet	9	5,6
Toplam	162	100,0

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtenlerin %61,1'i “fiziksel şiddete” maruz kalırken bunu sırayla %22,8 ile “sözel/duygusal şiddet”, %6,2 ile “ekonomik şiddet”, %5,6 ile “psikolojik şiddet” ve %4,3 ile “cinsel şiddet” izlemektedir.

Şiddetin türü ne olursa olsun uygulanan şiddet, şiddet mağduru üzerinde tamiri mümkün olmayan tahribatlara sebep olmaktadır. Bu nedenle fiziksel, cinsel, ekonomik, duygusal ya da psikolojik şiddet fark etmeksizin şiddetin her türünden uzak durulması ve uygulanmaması gerekmektedir. Şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalan bir insan aradan uzun bir zaman geçmiş olsa bile uğradığı şiddet türüne tekrar tekrar maruz kalacakmış gibi hissedecek ve bundan psikolojisi büyük oranda zarar görecektir içine kapanık ve öz güveni düşük bir birey olma ihtimali artacaktır.

Öztürk tarafından 18 Şubat 1997'de Türkiye genelinde 8619 evli kadın ile kız öğrenciler tarafından yapılan “Kadına Yönelik Şiddet” konulu kamuoyu araştırmasında;

¹²⁹ Hüseyin GÜLEÇ, Mürüvvet TOPALOĞLU, Demet ÜNSAL, Merih ALTINTAŞ, “Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet; Violence as a Vicious Cycle”, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2012; 4(1):112-137.

“Maruz kaldığınız şiddetin türü ne idi?” sorusuna, verilen cevaplar arasında dayanın %71,78 oranında olması, dayanın Türkiye’de hala sıradan bir olay olarak görüldüğünü göstermektedir.¹³⁰ Çalışmamızın sonucuna paralel bir sonuçta Öztürk’ün çalışmasında mevcuttur. Öztürk’ün çalışmasında “fiziksel şiddet” %71,78 iken, çalışmamızda da “fiziksel şiddet” %61,1’dir. Bu sonuç ülkemizde şiddetin daha çok dayak şeklinde ortaya çıktığını ve dayanın hala sıradan bir olay olduğunu göstermiştir.

4.9.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Duygusal/Psikolojik/Sözel Şiddete Maruz Kalma Durumları

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin duygusal-psikolojik-sözel şiddete maruz kalıp kalmadıklarını ortaya koyan veriler bu bölümde incelenmiştir. Bu amaçla bireylere aile içerisinde şiddet türüne maruz kalıp kalmadıklarını eğer kaldırsa da hangi şiddet türüne maruz kaldıkları incelenmiştir.

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldınız mı diye sordüğümüzda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %83,7’sine denk gelen 832 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadığını belirtirken %16,3’üne denk gelen 162 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtmiştir.¹³¹ Herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirten 162 kişinin %61,1’i “fiziksel şiddete” maruz kalırken bunu sırayla %22,8 ile “sözselsel/duygusal şiddet”, %6,2 ile “ekonomik şiddet”, %5,6 ile “psikolojik şiddet” ve %4,3 ile “cinsel şiddet” izlemektedir.¹³²

Araştırma verilerine göre fiziksel şiddetten sonra en çok sözselsel duygusal şiddet ve psikolojik şiddet gelmiştir. Söz ve hareketlerle bir bireyi korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Bu şiddet türü fiziksel görünüş olarak zarar vermemiş olsa da duygusal ve psikolojik açıdan kişiye büyük zararlar vermektedir. Fiziksel görünüşte zararsız gibi olsa da zararları çok büyüktür, özellikle bu şiddet türünün zararları uzun süreç sonunda ortaya çıkmaktadır. Öncelikle birey duygusal açıdan yıpranacak ve kendi içinde olayları şiddeti tekrar tekrar yaşayacaktır, bunun sonucunda içine kapanabilecek ve zamanla depresyon vb gibi rahatsızlıklar görülmeye başlanacaktır. Duygusal ya da psikolojik şiddete maruz kalan

¹³⁰ **Bahri ÖZTÜRK - Mustafa Ruhan ERDEM**, “Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku” 9.Bası, Ankara, 2006, s.1087.

¹³¹ Bakınız: **Tablo 30**.“Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalıp Kalmadıkları İle İlgili Görüşleri”, s.70.

¹³² Bakınız: **Tablo 33**.“Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşleri”, s.75.

bireyin kendisine saygısı ve güveni azalacaktır, olaylara korkarak yaklaşacak ve kendini güçsüz hissedecektir. Babanın ya da annenin bağırması aşağılayarak konuşması sen zaten yapamazdın senden de ancak bu beklenirdi gibi cümleler kurması, kişiye yönelik psikolojik duygusal ve sözselsiddettir.

4.9.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumları

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin fiziksel şiddete maruz kalıp kalmadıklarını ortaya koyan veriler bu bölümde incelenmiştir. Bu amaçla cinsiyete göre annelerinin ve babalarının kendilerine şiddet uygulayıp uygulamadıkları görüşleri tablolarla ortaya konularak incelenmiştir.

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldınız mı diye sordüğümüzda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %83,7'sine denk gelen 832 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadığını belirtirken %16,3'üne denk gelen 162 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtmiştir.¹³³ Herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirten 162 kişinin %61,1'i "fiziksel şiddete" maruz kalırken bunu sırayla %22,8 ile "sözsels/duygusal şiddet", %6,2 ile "ekonomik şiddet", %5,6 ile "psikolojik şiddet" ve %4,3 ile "cinsel şiddet" izlemektedir.¹³⁴

Tablo 32. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Babalarının Kendilerine Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Babanın Şiddet Uygulama Durumu					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	7	7	29	48	429	520
		C%	1,3	1,3	5,6	9,2	82,5	100,0
		T%	0,7	0,7	2,9	4,9	43,5	52,7
	Erkek	n	15	14	28	52	357	466
		C%	3,2	3,0	6,0	11,2	76,6	100,0
		T%	1,5	1,4	2,8	5,3	36,2	47,3
Toplam		n	22	21	57	100	786	986
		T%	2,2	2,1	5,8	10,1	79,7	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

¹³³ Bakınız: **Tablo 28.** "Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalıp Kalmadıkları İle İlgili Görüşleri", s.68.

¹³⁴ Bakınız: **Tablo 31.** "Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşleri", s.71.

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin aile içerisinde yaşanan şiddet türlerinden biri olan babanın çocuklara şiddet uygulayıp uygulamadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “babam bana şiddet uygular” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “babam bana şiddet uygular” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Babam bana şiddet uygular” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %79,7 iken %10,1’i “katılmıyorum”, %5,8’i “kısmen katılıyorum”, %2,2’si “tamamen katılıyorum” ve %2,1’i ise “katılıyorum” demıştır.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %43,5’i “hiç katılmıyorum”, %4,9’u “katılmıyorum”, %2,9’u “kısmen katılıyorum” ve %0,7’si ise “tamamen katılıyorum” ve “katılıyorum” demıştır. Kadınların %82,5’i “hiç katılmıyorum”, %9,2’si “katılmıyorum”, %5,6’sı “kısmen katılıyorum” ve %1,3’ü ise “tamamen katılıyorum” ve “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %36,2’si “hiç katılmıyorum”, %5,3’ü “katılmıyorum”, %2,8’i “kısmen katılıyorum”, %1,5’i “tamamen katılıyorum” ve %1,4’ü ise “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin %76,6’sı “hiç katılmıyorum”, %11,2’si “katılmıyorum”, %6,0’ı “kısmen katılıyorum”, %3,2’si “tamamen katılıyorum” ve %3,0’ı “katılıyorum” demıştır.

Araştırma verilerine göre ailelerinde kendilerine şiddet uygulayanların belirtildiği oran düşüktür, ancak yok sayılamaz yaklaşık olarak her on kişiden biri babasının kendisine şiddet uyguladığını belirtmişlerdir. Bu şiddet bazen fiziksel olmakta bazen de duygusal, psikolojik, ekonomik ya da sözsel olabilmektedir. Babanın çocuğa uygulayacağı şiddet çocuğu olumsuz etkileyecek ve onun ileri ki yaşantısını etkileyecektir. Babası tarafından şiddete maruz kalan kişi aradan yıllar geçmiş olsa bile bu durumun etkisinden kolay kolay kurtulamayacaktır. Bu kişilerde dış çevreye karşı güvensiz bir tutum olacaktır. Bu durumla ilgili bireysel görüşme yapılan bir öğrenci şunları aktarmıştır. “Ailemde şiddet ne yazık ki uygulandı hala da uygulanıyor. Ben babamın çok dayağını yedim hem de hiç sebepsiz, sadece ben değil annemde kardeşlerimde. Babamdan yediğim dayakların sayısını bilmiyorum, ama birini hiç unutamıyorum, etkisinden hala kurtulamıyorum, babamı her gördüğümde beni dövdüğü o günü hatırlıyorum. Daha ilkokula giderken birçok kişi yemek yapmayı bilmezken ben soğan konulacak yemeğe sarımsak koydum diye babamdan yediğim dayağı hiç

unutmuyorum. Evde yoklarken heyecanla annemle babam gelene kadar yemeği yetiştirme derdiyle uğraştım geldiklerinde aferin benim kızıma diye ödül beklerken dayakla karşılaştım. Benim hiç suçum yokken saçlarımdan tutup, oturduğum yerden kaldırıp da beni diğer tarafa fırlattığında yaşadığım o korkuyu içimde ki o öfkeyi size anlatamam. O günden sonra ben kimseye güvenemedim, düşünsenize o benim babamdı, ben onun bir parçasıydım ama o bana bunu yaptıysa başkası kim bilir neler yapabilirdi, o günden sonra onun beni dövmesine alıştım içime kapanık biri oldum zorunlu olmadıkça hiç konuşmadım ve konuşmamaya da devam ediyorum.”

Tablo 33. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Annelerinin Kendilerine Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Annenin Şiddet Uygulama Durumu					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	3	9	28	46	437	523
		C%	0,6	1,7	5,4	8,8	83,6	100,0
		T%	0,3	0,9	2,8	4,6	44,1	52,7
	Erkek	n	15	13	30	56	355	469
		C%	3,2	2,8	6,4	11,9	75,7	100,0
		T%	1,5	1,3	3,0	5,6	35,8	47,3
Toplam		n	18	22	58	102	792	992
		T%	1,8	2,2	5,8	10,3	79,8	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin aile içerisinde yaşanan şiddet türlerinden biri olan annenin çocuklara şiddet uygulayıp uygulamadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “annem bana şiddet uygular” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “annem bana şiddet uygular” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Annem bana şiddet uygular” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %79,8 iken %10,3’ü “katılmıyorum”, %5,8’i “kısmen katılıyorum”, %2,2’si “katılıyorum” ve %1,8’i ise “tamamen katılıyorum” demiştir. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %44,1’i “hiç katılmıyorum”, %4,6’sı “katılmıyorum”, %2,8’i “kısmen katılıyorum”, %0,9’u “katılıyorum” ve %0,3’ü de “tamamen katılıyorum” demiştir. Kadınların

%83,6'sı "hiç katılmıyorum", %8,8'i "katılmıyorum", %5,4'ü "kısmen katılıyorum", %1,7'si "katılıyorum" ve %0,6'sı da "tamamen katılıyorum" demiştir. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %35,8'i "hiç katılmıyorum", %5,6'sı "katılmıyorum", %3,0'ı "kısmen katılıyorum", %1,5'i "tamamen katılıyorum" ve %1,3'ü ise "katılıyorum" demiştir. Erkeklerin %75,7'si "hiç katılmıyorum", %11,9'u "katılmıyorum", %6,4'ü "kısmen katılıyorum", %3,2'si "tamamen katılıyorum" ve %2,8'i ise "katılıyorum" demiştir.

Kalyoncu'ya göre, "çocukların başarı, ruh sağlığı ve kişiliklerinin sağlamlığı büyük ölçüde anneye bağlıdır. Onlar, en çok annelerinden etkilenirler. Anne ise, babadan! Baba bilmeli ki, hanımına nasıl davranıyor ve onda hangi ruh halinin oluşmasına sebep oluyorsa, çocukları da o yönde etkilenecektir. Erkeğin, kadına yüklediği duygular aynen çocuklara yansır. Mutlu bir anne, mutlu ve başarılı çocuklar, mutsuz bir anne de, mutsuz ve ruh sağlığı bozulmuş çocuklar demektir. Çocuklar için; tedirgin, huzursuz, sıkıntılı, yüzü asık, gözü yaşlı, hayata küskün, yaptığından zevk almayan, doğduğuna pişman, öfkeli, sürekli kocasından ve evliliğinden şikâyetçi, hulasa, mutsuz olan bir annenin yanında yetişmekten daha büyük bir felaket olamaz."¹³⁵ Çocuğuna şiddet gösteren onu azarlayan kadının yetiştirdiği çocuklarda bu tür davranışları benimseyecek ve şiddet kısırdöngü şeklinde devam edecektir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008 yılında başlatmış ve Şubat 2009 tarihinde yapılan araştırmaya göre; fiziksel şiddete maruz kalma oranı %39'dur.¹³⁶

4.9.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumları

Araştırma kapsamına yer alan öğrencilere hiç cinsel tacize maruz kaldınız mı maruz kadıysanız eğer kim tarafından maruz kaldınız soruları sorulmuş ve alınan cevapların oransal dağılımları bu bölümde sunulmuştur.

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldınız mı diye sorduğumuzda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %83,7'sine denk gelen 832 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadığını belirtirken %16,3'üne denk gelen 162 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtmiştir.¹³⁷ Herhangi bir şiddet türüne

¹³⁵ Hamdi KALYONCU, "Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar", İstanbul, 2009, s.86-87.

¹³⁶ Üzeyir TEKİN, "Şiddet", Ankara, 2011, s.30.

¹³⁷ Bakınız: **Tablo 28.** "Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalıp Kalmadıkları İle İlgili Görüşleri", s.68.

maruz kaldığını belirten 162 kişinin %61,1'i "fiziksel şiddete" maruz kalırken bunu sırayla %22,8 ile "sözselsel/duygusal şiddet", %6,2 ile "ekonomik şiddet", %5,6 ile "psikolojik şiddet" ve %4,3 ile "cinsel şiddet" izlemektedir.¹³⁸

Tablo 34. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile İçinde Cinsel Şiddete Maruz Kalmaları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Aile İçinde Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	n	4	521	525
		%	0,8	99,2	100,0
	Erkek	n	3	465	468
		%	0,6	99,4	100,0
Toplam		n	7	986	993
		%	0,7	99,3	100,0

Cinsel şiddete maruz kalma ile cinsiyet arasında ikili ilişki kurulduğunda, cinsel şiddete maruz kalan 7 kişiden 4'ü kadın 3'ü erkektir.

Tabloda görüldüğü gibi ülkemizde cinsel şiddete maruz kalma durumu cinsiyet farkıyla bağlantılı değildir. Buna eğitim düzeyinin düşüklüğü, birtakım tatminsizliklerin yaşanması sebep olarak gösterilebilir. Bu tarz davranışların yaşandığı toplumlarda sağlıklı bireylerin yetişmesi ve bu da sağlıklı nesillerin oluşmasına sebebiyet verebilmektedir. Aile içinde cinsel tacize maruz kalan kişiler çevreye karşı güvensiz, özgüvenleri yok olmuş kendilerine ve çevrelerine fayda sağlayamayan tek başına karar verme yeteneğini kaybetmiş suçluluk psikolojisine bürünen birer birey olma ihtimalleri yüksek olan kişilerdir. Bu durum onların çevreye karşı olumsuz yargılar geliştirmesine sebebiyet verebilmektedir. Hem bu duruma neden olan kişiden hem de çevresindeki herkesten nefret etme ve dolayısıyla intikam alma dürtüsü içinde olabilmeleri de yine ihtimaller arasındadır. Bu tarz davranışlar sergileyen insanlar muhtemel psikolojik rahatsızlıklar yaşayan fakat bu durumun farkında olmayan ya da tedaviyi reddeden sağlıklı kişilerin göstermiş olduğu davranışlar olarak nitelendirilebilmektedir.

¹³⁸ Bakınız: **Tablo 31.** "Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşleri", s.71.

Cinsel tacize, tecavüze ya da herhangi bir cinsel şiddet türüne maruz kalan insanlar utanç duydukları ve kendilerini de suçlu hissettikleri için ailenin diğer bireylerine ve çevrelerine bu durumdan bahsetmek yerine içlerine kapanarak bu yaranın daha da büyümesine ortam hazırlamaktadırlar. Genelde yaygın olan düşünce bana inanmayacaklar, dışlanacağım ya da daha büyük bir ceza ile karşılaşacağım olması muhtemeldir. Böyle bir durumun utanılacak durum olması ve herkesin bilmesiyle kendilerini daha kötü hissedecek olmaları gerekçesiyle kimseye söyleyememektedirler. Bu durumun herkes tarafından bilinmesi olası benzer durumları da beraberinde getireceği düşüncesi de cinsel şiddetin gizli kalmasına sebep olmaktadır. Özellikle kız çocuklarının ilerleyen yıllar da evlenmeyi düşündüğünde evleneceği kişinin uğradığı cinsel şiddeti başkalarından duymasıyla kendisinden ayrılmak isteyeceği evliliği gerçekleştirmeyeceği düşüncesi de gizli kalmasına sebep olmaktadır.

Tablo 35. Araştırmaya Katılanların Cinsel Şiddete Kim Tarafından Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Cinsel Şiddete Kim Tarafından Maruz Kaldıkları Durumu	Frekans	%
Ağabeyim	2	28,6
Amcam	2	28,6
Büyükbabam	1	14,3
Dayım	2	28,6
Toplam	7	100,0

Ailede cinsel tacize maruz kaldığını söyleyen 7 kişiden 2’si “ağabeyi”, 2’si “amcası”, 2’si “dayısı” ve 1’i de “büyükbabası” tarafından cinsel tacize maruz kaldığını belirtmiştir. Cinsel şiddete maruz kalmak insana zarar verirken olumsuz etkileri ölçülmezken, hele bir de buna ailem dediği kişiler tarafından maruz kalması da gördüğü zararı belki iki belki de on katına çıkarmaktadır.

Araştırma verilerinden cinsel şiddete maruz kalanlardan ikisi ağabeyi tarafından maruz kalmıştır. Ağabeyi tarafından cinsel tacize maruz kalan birey sağlıklı davranamayacaktır. Bir insan öz ağabeyine güvenmeyecekse ya da güvenemiyorsa çevre de kendisine yabancı olan ya da akrabası olan birine güven konusunda problemler yaşayacaktır. Bu psikolojiye sahip olan insan hayatta olmazsa olmaz olan güven duygusunu kaybetmiştir, güven ise her şeyin temelidir. Bunun yanında cinsel şiddete

maruz kalanlardan ikisi amcası tarafından maruz kaldıklarını belirtişlerdir. Toplumumuz da “teyze anne yarısı, amca baba yarısıdır” diye bir tabir vardır, amca baba gibi görülür, insanlar amcalara güvenir. Ancak iki kişi amcası tarafından cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Güleç ve diğerleri, kurbanın yaşı ne kadar küçükse ve tacizin süresi ne kadar uzunsa incinmenin şiddetinin de o kadar fazla olacağını belirtmişlerdir.¹³⁹ Derinlemesine görüşme yapılan bir öğrenci amcası tarafından cinsel şiddete, cinsel şiddetin daha da ilerisi olan tecavüze maruz kalmıştır. Bu durum uzun bir süre bu böyle devam etmiş ve üvey annesine olayı anlatması üzerine üvey annesi konuyu kapatmaya çalışmış ve “ailemiz dağılır, baban öldürür” gibi cümleler kurarak olayın aile içinde kalmasını sağlamıştır. Öğrencinin “küçük bedenimde o elleri hissettiğimde neler yaşadığımı bilemezsiniz” demiştir. Bu cümle cinsel şiddete maruz kalmış bir insanın psikolojisini ne derecede bozabildiğini ortaya koymaktadır. Daha küçük yaşlar da, 6 yaşında böyle bir cinsel şiddete maruz kalan bir çocuğun, hayatı alt üst olacak insanlara güvenmeyecek ve sağlıklı bir evlilik gerçekleştiremeyecektir. Amcası tarafından 6 yaşında tecavüze uğrayan bir kızın “imkânım olsaydı onu öldürürdüm, onu (onu dediği amcası) öldürmek için çok fırsat kolladım ama bulamadım, onu öldürdükten sonra da kendimi öldürecektim” demiş, ancak sonra sadece Allah’a havale etmekle yetinebildiğini belirtmiştir. Bu kişinin sahip olduğu psikoloji söylemiş olduğu sözlerden anlaşılmaktadır. Allah’ın verdiği canı almayı (amcası) ve Allah’ın verdiği cana kıymayı (kendisi) düşünmüştür.

Bireysel görüşme yapılan ve öz amcası tarafından sık sık tacize uğrayan bir öğrenci daha mevcuttur. Öğrenci içinde bulunduğu durumu şu şekilde aktarmıştır; “amcam tarafından tacize uğradığım zamanlarda ne yapacağımı bilemiyordum, daha çok küçüktüm, bu tacizle kalmadı ne yazık ki bana tecavüz etti, korkuyordum, annem yoktu babam da kalp hastasıydı durumu babama anlatmaya korkuyordum, amcama gücüm yetmiyordu, ne yapacağımı bilemiyordum, o zamanlarda lise 2.sınıfa gidiyordum rehber öğretmenime olanları anlattım. Belki bana bir yol gösterir yardımcı olur diye, rehber öğretmenim aynı zamanda benim en yakın arkadaşımın babası idi. Amcama karşı koymaya başladım, yalnız kalabilecek her türlü ortamdan uzak duruyordum, zaman geçti, okulu bitirdim ama bitirmemle birlikte bu kez de rehber

¹³⁹ Hüseyin GÜLEÇ, Mürüvvet TOPALOĞLU, Demet ÜNSAL, Merih ALTINTAŞ, “Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet; Violence as a Vicious Cycle”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry* 2012; 4(1):112-137.

öğretmenimin o sevdiğim insanın şantajlarıyla karşı karşıya kaldım, babana söylerim biliyorsun hayatta bir tek o var senin için, o da seni siler, seni öldürür vs. diye bana geleceksin, benim olacaksın diyordu. Hayatım hep çıkmazlarla dolu hep yeni sorunlar yeni sorunlar ve ben bir oyunun daha ortasında...”

Aile de cinsel şiddete maruz kalanlardan iki kişi dayı ve bir kişi de büyükbabası tarafından cinsel şiddete maruz kalmışlardır. Kadına yönelik aile içi şiddet üzerine Türkiye geneline yönelik en son araştırmayı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008 yılında başlatmış ve Şubat 2009 tarihinde araştırmanın sonuçlarını kamuoyu ile paylaşmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; sadece “cinsel şiddete” maruz kalan kadınların oranı %15,3, “fiziksel veya cinsel şiddetin birlikte” yaşanma oranı ise %41,9’dur.¹⁴⁰

Cinsel şiddete maruz kalan kişiler uzun süreli psikolojik destek almalıdırlar. Yaşanan olayın etkileri, ancak çok ciddi ve uzun süreli psikolojik destek alınarak etkisi biraz olsun hafifletilebilir ama izlerini tamamen yok etmek mümkün olmaz. Ülkemizde de psikolojik destek almak da genellikle diğer kişilerin tuhaf karşıladığı için reddedilen bir eylemdir. Stres odaklı bir dönemde olduğumuzu ele alırsak her sağlıklı bireyin dahi psikolog edinmesi bir gerekliliktir. Etkileri ve sonuçları bu kadar ağır olan bir şiddet varsa, bundan uzak durulmaya çalışılmalı, şiddetin özellikle de cinsel şiddetin önüne geçilmeye çalışılmalı, uygulamamalı ve uygulanmasına da engel olunmalıdır. Bu durum da özellikle ebeveynlere büyük sorumluluk düşmektedir. Ebeveynler bilinçli olup çocuklarının davranışlarını takip etmelidirler.

4.9.4. Araştırmaya Katılan Gençlerin Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumları

Araştırma verilerine göre bu bölümde öğrencilerin ekonomik şiddete maruz kalıp kalmadıklarını tespit etmek amacıyla, anne babam kızdıklarında harçlığımı keser, aile içerisinde hiç şiddet türüne maruz kaldınız mı kaldıysanız hangi şiddet türüne maruz kaldınız tabloları incelenerek ailede ekonomik şiddet türüne maruz kalanların oranları belirtilmiştir.

Aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldınız mı diye sorduğumuzda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %83,7’sine denk gelen 832 kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadığını belirtirken %16,3’üne denk gelen 162

¹⁴⁰ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.30-31.

kişi herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtmiştir.¹⁴¹ Herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirten 162 kişinin %61,1'i "fiziksel şiddete" maruz kalırken bunu sırayla %22,8 ile "sözselsel/duygusal şiddet", %6,2 ile "ekonomik şiddet", %5,6 ile "psikolojik şiddet" ve %4,3 ile "cinsel şiddet" izlemektedir.¹⁴² Görüldüğü gibi araştırmaya katılan gençlerin %6,2'si ailelerinde "ekonomik şiddete" maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 36. Araştırmaya Katılanların Anne-Babalarının Kızdıklarında Harçlıklarını Kesip Kesmedikleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Anne-Babanın Kızdıklarında Harçlıkları Kesme Durumu					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	25	17	52	83	340	517
		C%	4,8	3,3	10,1	16,1	65,8	100,0
		T%	2,5	1,7	5,3	8,4	34,6	52,6
	Erkek	n	32	23	47	81	283	466
		C%	6,9	4,9	10,1	17,4	60,7	100,0
		T%	3,3	2,3	4,8	8,2	28,8	47,4
Toplam		n	57	40	99	164	623	983
		T%	5,8	4,1	10,1	16,7	63,4	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalıp kalmadıklarını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki "anne-babam kızdıklarında harçlığımı keser" öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; anne babam kızdıklarında harçlığımı keser öncülünü cevaplayanların %52,6'sını "kadınlar" %47,4'ünü "erkekler" oluşturmaktadır. "Anne-babam kızdıklarında harçlığımı keser" öncülüne "hiç katılmıyorum" diyenlerin oranı %63,4 iken %16,7'si "katılmıyorum", %10,1'i "kısmen katılıyorum", %5,8'i "tamamen katılıyorum" ve %4,1'i ise "katılıyorum" demiştir. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %34,6'sı "hiç katılmıyorum", %8,4'ü "katılmıyorum", %5,3'ü "kısmen

¹⁴¹ Bakınız: **Tablo 28.** "Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalıp Kalmadıkları İle İlgili Görüşleri", s.68.

¹⁴² Bakınız: **Tablo 31.** "Araştırmaya Katılanların Ailede Şiddet Gördüklerinde Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldıkları İle İlgili Görüşleri", s.71.

katılıyorum”, %2,5’i “tamamen katılıyorum” ve %1,7’si de “katılıyorum” demiştir. Kadınların %65,8’i “hiç katılmıyorum” derken %16,1’i “katılmıyorum”, %10,1’i “kısmen katılıyorum”, %4,8’i “tamamen katılıyorum” ve %3,3’ü de “katılıyorum” demiştir. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %28,8’i “hiç katılmıyorum”, %8,2’si “katılmıyorum”, %4,8’i “kısmen katılıyorum”, %3,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %2,3’ü ise “katılıyorum” demiştir. Erkeklerin %60,7’si “hiç katılmıyorum”, %17,4’ü “katılmıyorum”, %10,1’i “kısmen katılıyorum”, %6,9’u “tamamen katılıyorum” ve %4,9’u ise “katılıyorum” demiştir. Hem kadın hem erkeklerde cinsiyet fark etmeksizin, anne-babanın kızdıklarında harçlıklarını kesme görüşüne büyük oranda her beş kişiden dördü katılmamaktadır. Katılan ya da tamamen katılanlar yaklaşık her on kişiden biridir, kısmen katılanlarla bu oran her beş kişiden biri olmaktadır. Ekonomik yetersizliğin şiddetin ortaya çıkmasında en önemli etkenlerden biri olduğu birçok araştırma sonucunda ortaya koyulmuştur. Bunlardan biri de Moses’tir. Moses’e göre, saldırgan ve şiddet içerikli davranışın meydana gelmesinde sosyal, kültürel ve ekonomik faktörleri oluşturmaktadır. İşsizlik ve yoksulluk şiddetin oluşmasına etki eden ekonomik faktörleri oluşturmaktadır.¹⁴³

4.10. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddet Karşısındaki Tutumları

Araştırma kapsamında yer alan üniversite gençlerinin şiddet karşısındaki tutumları adlı bu bölümünde, araştırmaya katılanların cinsiyete göre ailede diğer bireylerin şiddete maruz kalma durumunda polise ya da savcıya başvurma ile ilgili görüşleri, araştırmaya katılanların cinsiyete göre şiddeti kolay unutmak ile ilgili görüşleri, araştırmaya katılanların imkânları olma durumunda şiddet uygulayana nasıl davranacakları ile ilgili görüşleri ile ilgili oransal dağılımların yer aldığı tablolar verilerek incelenecektir.

¹⁴³ **Rafael MOSES**, “Şiddet Nerede Başlıyor”, (Çev.: A.Kul), Cogito, s.23-27.

Tablo 37. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Kolay Unutmak İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddetin Kolay Unutulma Durumu				Toplam
			Evet Unuturum	Zamanla Unuturum	Etkisi Uzun Yıllar Devam Eder	Hayır, Hiç Unutmam	
Cinsiyet	Kadın	n	26	103	116	191	436
		%	6,0	23,6	26,6	43,8	100,0
	Erkek	n	80	123	82	122	407
		%	19,7	30,2	20,1	30,0	100,0
Toplam		n	106	226	198	313	843
		%	12,6	26,8	23,5	37,1	100,0

Cinsiyet ve “şiddeti kolay unutur musunuz?” arasında ikili ilişki kurulduğunda cevaplayan kadınların %43,8’i “hiç unutmam”, %26,6’sı “etkisi uzun yıllar devam eder”, %23,6’sı “zamanla unuturum” ve %6,0’ı da “evet unuturum” demiştir. Erkeklerde bu oransal dağılım ise şu şekildedir; %30,2 “zamanla unuturum”, %30,0 “hayır hiç unutmam”, %20,1 “etkisi uzun yıllar devam eder” ve %19,7 “evet unuturumdur”.

Araştırma verilerine göre cinsiyet açısından şiddetin unutulup unutulmayacağına farklılıklar mevcuttur. Erkeklerin yarısı zamanla unutacağını belirtirken diğer yarısı unutmayacağını belirtmiştir. Yani her iki erkekten biri şiddeti aradan zaman geçse de unutmayacağını belirtmiştir. Kadınlarda ise durum daha farklıdır. Her on kadından yedisi aradan zaman geçse de şiddeti unutamayacağını ve etkisinin uzun süre devam edeceğini belirtmişlerdir. Bu durumun oluşmasında kadın ve erkeklerin farklı yapılara sahip olması, özellikle kadının yaradılışı itibari ile erkeğe oranla daha duygusal ve hassas olması etkilidir.

Aile bireylerinden herhangi bir şiddet türüne maruz kalan kişileri büyük çoğunluğu şiddetin kendisi üzerinde büyük etkiye sahip olacağını belirtmişlerdir. Özellikle de şiddet türlerinden cinsel şiddete maruz kalanların diğer şiddet türlerine göre daha ağır sonuçları olacaktır ve etkisinden kurtulmak mümkün olmayacaktır. Cinsel şiddete örneğin tacize ya da tecavüze maruz kalan bir kadın erkeklere güvenmeyecek, eğer şayet bir gün evlenirse eşini gördüğü anda yaşadığı o anı hatırlayacak sanki tekrar

tekrar yaşayacaktır. Bu durumda kişi de çözümü mümkün olmayan sorunlara yol açacaktır.

Şiddet kişilerde hem kısa vadeli hem de uzun vadeli tahribatlara yol açabilmektedir. Kısa vadede üzülmeye, canının yanmasına sebep olurken uzun vadede psikolojik sorunlar yaşamasına çöküntülere, ruhsal çatışmalara yol açmaktadır. Özellikle hassas yapıya sahip olan insanlar yaşadıkları bu sorunları dış ortama yansıtmayacak, kendi içlerinde yaşayacak ve sonunda ruhsal çöküntülere bunalımlara sebep olacaktır. Böyle bir psikolojiye sahip olan birey sağlıklı bireyler yetiştirme konusunda da problemler yaşayacaktır ve yetiştirdiği nesil de problemli olacaktır.

Tablo 38. Araştırmaya Katılanların İmkânları Olma Durumunda Şiddet Uygulayana Nasıl Davranacakları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Şiddet Uygulayana Nasıl Davranacakları Durumu	Frekans	%
Hiçbir Şey Yapmazdım	186	18,7
Aynı Şiddeti Ona Uygulardım	95	9,6
Kendimce Cezalandırırdım	134	13,5
Polise Şikâyet Ederdim	151	15,2
Şiddetin Kötü Olduğunu Anlatıp Öğüt Verirdim	31	3,1
Cevapsız	397	39,9
Toplam	994	100,0

Ailesinde şiddet gören öğrencilere “İmkânınız olsa şiddet uygulayana karşı nasıl davranırdınız?” sorusunu yönelttiğimizde, farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Soruya görüş bildirenlerin oranı %60,1, cevapsız oranı ise %39,9’dur. Görüş bildirenlerden en fazla orana sahip olan “hiçbir şey yapmazdım”, olayı akışına bırakırdım yanıtı olmuştur. Bunu sırayla 15,2 ile “polise şikâyet ederdim”, %13,5 ile “kendimce cezalandırırdım”, %9,6 ile “aynı şiddeti ona uygulardım” ve %3,1 ile “şiddetin kötü olduğunu anlatıp öğüt verirdim” yanıtları takip etmiştir.

Tabloda tacize uğrayanların yanı sıra uğramayanların da bu soruyu cevapladıklarını görüyoruz ve bu soruya cevap verenlerin büyük çoğunluğu imkânları olsa dahi hiçbir şey yapmayacaklarını belirtmişlerdir. Bu da aslında bu davranışa maruz kalma söz konusu olduğunda bunu kabullenecekleri anlamına gelmektedir. Kişiler

şiddete maruz kaldığında bu şiddeti gerçekleştirenler de aile içerisinde olduğu için hiçbir şey yapmama eğiliminde bulunmaktadırlar. Kendilerini yetiştiren anne babanın her türlü hakka sahip olduklarını ve şiddet uyguluyorlar da bir bildikleri vardır görüşüyle hareket edebilmektedirler. Bu şekilde davranmalarının farklı sebepleri bulunmaktadır. Örneğin kişiye şiddet uygulayan anne ya da baba ise, “annedir döver de sever de” ya da “babadır döver de sever de” anlayışına sahip olabilir. Bunun yanında dini açıdan düşünen bir kişi anneye babaya karşı gelmenin günah olduğunu düşünür ve şiddete karşı herhangi bir eylemde bulunmaz. Bunun yanında şikâyet etmek ya da bir eylemle bulunmak isteyip ancak bulunamayanlar da mevcuttur. Genelde çevredekilerin bakış açısından çekindikleri ve dışlanabileceklerini düşündükleri için bu davranışı sergiliyor olma ihtimalleri de yüksektir.

“Hiçbir şey yapmazdım” diyenlere yakın bir oran ise “polise şikâyet ederdim” demiştir. Kişinin şiddet karşısında sessiz kalınması gereken bir şey olmadığı ve şiddete karşı olabilmek için bir eylem yapılması gerektiğini belirterek bunun için de en iyi yolun polise başvurmak olduğunu belirtmişlerdir. Şiddetin önüne geçilebilmesi için uygun bir yöntemdir ancak bazen ters tepkilerde yaratabilmekte ve daha sonra “sen nasıl beni polise şikâyet edersin” diyerek kişiyi sindirme yoluna gidebilmektedirler. Ancak genel anlamda polis uygulaması olumlu sonuç verebilmekte bunun için çeşitli düzenlemeler de yapılmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliği ile şuanda yeni bir uygulama başlatılmıştır. Uygulamanın adı “Aile Polisi”, “Hem Sevip Hem Dövmemez”dir. Bu uygulama ile evde şiddet gören çocuk ya da kadın şiddet gördüğünü belirtirse arayıp ya da mesaj atarsa eve polis gidecek kişiyi alıp gelecek ve gerekli görüşmeler yapıldıktan sonra kim tarafından şiddete maruz bırakılmışsa onunla da gerekli görüşmeler yapılacak ve cezalar uygulanacaktır. Burada aynı zamanda şiddet gören kişiye psikolojik destek de verilebilecektir.

Öztürk tarafından 18 Şubat 1997’de Türkiye genelinde 8619 evli kadın ile kız öğrenciler tarafından yapılan “kadına yönelik şiddet” konulu kamuoyu araştırmasında; “Kocanız tarafından size karşı işlenen bir şiddet hareketini, örneğin dayak veya tehdidi polise veya savcıya ihbar eder misiniz?” şeklinde yöneltilen soruya, “evet ederim”, ben her şeyden önce bir insanım, bana karşı şiddet uygulayan kim olursa olsun cezalandırılmasını isterim diyenlerin oranı % 29,6’da kalırken; kocamın beni veya aile efradını ayda yılda bir değil, sık sık dövmesi, sövmesi veya buna benzer fena muamelelerde bulunması halinde evet diyenlerin oranı %26,79; “hayır etmem”, zira bu

tür olaylar aile içinde kalır, polisin veya savcının aile içinde olup bitene karıştırılması doğru değildir diyenlerin oranı % 28,81; hayır etmem, kocamdan korkarım diyenlerin oranı ise %10,19'dur. Araştırmaya katılanların %4,95'i ise görüş beyan etmemiştir.¹⁴⁴

Hiçbir şey yapmama ve polise şikâyet etme dışında birçok kişide kendilerince cezalandırmayı tercih etmişlerdir. Bunlar arasında konuşmamak, küsmek, tavır yapmak, mesafe koymak ve benzerleri gelmektedir. Bunlar kişiler için geçici çözümdür. Bunların dışında yaklaşık her on kişiden biri şiddet uygulayan kişiye aynı şiddeti uygulayacaklarını belirtmişlerdir. Bu durum biraz acıdır, çünkü eğer annen ya da baban sana şiddet uyguluyor diye sende şiddet uygularsan onlardan bir farkın kalmaz. Sonuçta şiddetin her türlü ve kime uygulanırsa uygulansın hepsi kötüdür.

Şiddet uygulayana imkânınız olsa nasıl davranırdınız diye sorulduğunda alına bir diğer cevap da şiddetin kötü bir şey olduğunu anlatır öğüt verirdim olmuştur. Şiddetin olumsuzlukları, şiddet mağduru üzerinde ki kalıcı ve yıpratıcı etkileri vs. empati kurulması sağlanarak anlatılması ile şiddetin azalacağı ve önüne geçileceği görüşünde olanlar şiddetin kötü olduğunu anlatıp öğüt verirdim demişlerdir.

Tablo 39. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailede Diğer Bireylerin Şiddete Maruz Kalma Durumunda Polise ya da Savcıya Başvurma İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Ailede Diğer Bireyler Şiddete Maruz Kaldığında Polise ya da Savcıya Başvurma Durumları		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	n	289	131	420
		%	68,8	31,2	100,0
	Erkek	n	159	222	381
		%	41,7	58,3	100,0
Toplam		n	448	353	801
		%	55,9	44,1	100,0

Cinsiyet ile ailede diğer bireyler şiddete maruz kaldığında polise ya da savcıya başvurma arasında ikili ilişki kurulduğunda cevap veren kadınların %68,8'i erkeklerin

¹⁴⁴ **Bahri ÖZTÜRK - Mustafa Ruhan ERDEM**, “Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku” 9.Bası, Ankara, 2006, s.1087

%41,7'si ailede diğer bireyler şiddete maruz kaldığında polise ya da savcıya başvuracaklarını belirtirken, kadınların %31,2'si erkeklerin ise %58,3'ü ailede diğer bireyler şiddete maruz kaldığında polise ya da savcıya başvurmayacaklarını belirtmişlerdir.

Tablodaki veriler bize kadınların bu durumda daha fazla şikâyetçi olabileceklerini göstermektedir. Özellikle küçük çaplı şiddet; örneğin hakaret boyutundaki fiziksel olmayan şiddet ya da uğranılan ufak tefek şiddet karşısında sessiz kalanların sayısı oldukça fazladır. Kocasından şiddet gören kadınların büyük çoğunluğu hayati sonuçlar doğurabilecek türde bir şiddet görmedikleri takdirde genelde bunu aile dışına taşırmadıkları ve kocamdır döverde severde anlayışı göttükleri bilinen bir gerçektir. Bu görüşe benzer bir görüşte Özbudun'da görülmektedir. Özbudun'un yapmış olduğu araştırma sonuçları da şu şekildedir; Türkiye'deki kadınların aile içinde uğramış olduğu şiddeti gösteren araştırmalar ve bulguları ilgi çekicidir. H. Ü. Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yapmış olduğu araştırmaya göre "erkeklerin %44.9'u kadın kocasına itaat etmediğinden kocası karısını dövme hakkına sahiptir görüşünde. Erkeklerin %62.2'si evde erkeğin mutlak otorite olduğu ve kadının ona itaat etmesi gerektiği görüşündedir. Bununla birlikte eğitimsiz kadınların %62'sinin, tüm evli kadınların ise yarısının, 'kadın hak ettiyse erkek dövebilir' diye düşünmektedir."¹⁴⁵

Toplumda ailedeki şiddeti görmezden gelen bir toplum profiline sahip olunması sebebi ile bireyler aile dışında ve çevre de maruz kalınan şiddete kör ve sağır kalınmaktadır. İşlenen kadın cinayetleri ve ülkemizde kadınlara yönelik var olan bakım evlerin giderek yaygınlaşması şiddetin arttığını ancak kadınların bununla başa çıkabildiklerini göstermektedir. Kişinin şiddet karşısında sessiz kalınması gereken bir şey olmadığı ve şiddete karşı olabilmek için bir eylem yapılması gerektiğini belirterek bunun için de en iyi yolun polise başvurmak olduğunu belirtmişlerdir. Şiddetin önüne geçilebilmesi için uygun bir yöntemdir ancak bazen ters tepkilerde yaratabilmekte ve daha sonra "sen nasıl beni polise şikâyet edersin" diyerek kişiyi sindirme yoluna gidebilmektedirler. Ancak genel anlamda polis uygulaması olumlu sonuç verebilmekte bunun için çeşitli düzenlemeler de yapılmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliği ile şuanda yeni bir uygulama başlatılmıştır. Uygulamanın adı "Aile Polisi", "Hem Sevip Hem Dövemez"dir. Bu uygulama ile evde

¹⁴⁵ **Sibel ÖZBUDUN**, "Anneler Gününüz Kutlu (mu) Oluyor?, Küreselleşme, Kadın ve 'Yeni' Ataerki", Ütopya Yayınları, Ankara, 2007, s.17.

şiddet gören çocuk ya da kadın şiddet gördüğünü belirtirse arayıp ya da mesaj atarsa eve polis gidecek kişiyi alıp gelecek ve gerekli görüşmeler yapıldıktan sonra kim tarafından şiddete maruz bırakılmışsa onunla da gerekli görüşmeler yapılacak ve cezalar uygulanacaktır. Burada aynı zamanda şiddet gören kişiye psikolojik destek de verilebilecektir.

4.11. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddete Genel Bakışları

“İster sadece psikolojik olsun, ister fiziksel, şiddet, sosyal gelişme süreci açısından da bireye zarar verir. Onun toplum içindeki ilişkilerini eksi yönde etkiler. Hayat başarısı üzerinde engelleyici sonuçlar ortaya çıkarır.”¹⁴⁶ Üniversite gençliğinin şiddete genel bakışı adlı bu bölümde şiddetin kaynağı şiddetin nedenleri, Cinsiyete göre kadına yönelik şiddetin kaynağı, şiddetin nedenleri incelenmiştir. Bu konularda elde edilen veriler ile ilgili tablolar bu bölümde verilerek incelenmiştir.

4.11.1. Araştırmaya Katılan Gençlere Göre Şiddetin Kaynağı

Ataerkil ve/veya kısmen anaerkil toplum yapısı şiddet üretmektedir. Çünkü bu yapı aile bireylerinin sağlıklı iletişim, yaşam üretim ilişkileriyle toplum yapısını bozarak, şiddetin en önemli kaynağını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, özellikle toplum kültürünün şiddete boyun eğme anlayışını desteklediği açıkça gözlemlenen bir vakadır.¹⁴⁷ “Ailede oldukça yaygın olan şiddet ve dayak, kadına ve çocuklara yönelik bir terbiye aracı olarak görülür. Kadının davranışlarından kocasının sorumlu olduğu, onu terbiye etme hakkının kocaya ait bulunduğu anlayışı toplumsal kültür içinde yer etmiş bir olgudur. Toplumun birçok kesiminde bu anlayış erkekler tarafından benimsenmiştir. Kültürel zeminde şiddet hem bir terbiye aracı, hem de erkeklik ve otorite gösteridir.”¹⁴⁸

Çocukların ve gençlerin şiddete karşı duyarsızlaşma noktasına geldiği ve bunun giderek toplum sağlığının geleceğini önemli bir biçimde etkilediği kabul edilen son yıllarda, şiddetin insanlarımız arasında giderek kabul gördüğü, olağan sayılmaya başlandığı ve hatta özenilip tercih edilen bir toplum haline gelmeye başladığı tespit edilmektedir. Çocuklar tarafından aile içinde veya aile dışında gerçekleştirilen şiddetin

¹⁴⁶ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.40.

¹⁴⁷ **Nurhayat KEMERLİ**, “Aile İçinde Kadın Yöneltilen Şiddet” Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşamda Kadın Sempozyum 22-23 Kasım 2003, s.56.

¹⁴⁸ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.68.

nedeni ise, adeta bir kısır döngü gibi, daha önce çocuklara yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet, istismar ve özellikle de aile içinde yaşadığı şiddet eylemleri olduğu, özellikle sokağa ve buna paralel suça itilmiş çocukların geçmişlerinde hep cinsel veya fiziksel bir istismara maruz kaldıkları belirtilmektedir.

Aile içi şiddet uygulama daha önceden şiddet olayları ile karşılaşmış olma ile yakından ilişkilidir. Şiddet olgusu, sosyalleşme süreci içinde öğrenilen ve öğretilen bir davranış biçimidir. Dolayısıyla her birey şiddet davranışının olabildiği her yerde ya mağdur ya da fail olabilme riski ile karşı karşıyadır.¹⁴⁹ Sosyal Öğrenme Teorisine göre çocukluk döneminde şiddet öğrenilmekte ve çocuk yetişkin olup bir aile kurduğunda çocukluk döneminde benimsediği rol modelini eşine karşı uygulamaktadır. Bu durum çocuklukta yaşanan şiddetin öğrenilerek daha sonra şiddet davranışına nasıl dönüştüğünü göstermektedir. Öğrenme kuramının önde gelen temsilcilerinden biri olan Sutherland, “suçluluğu önemli ölçüde bireylerin kriminal değer ve normlar ile temasları sonucunda, aile ya da çevrede suçlu davranışa tanıklık etmeleri ya da mağduru olduklarında, suçlu akranlarla olan sosyal etkileşim süreci içerisinde öğrenilen bir davranış olduğunu ileri sürmektedir. Bu kurama göre, suça eğimli hale gelmek, suçlu gruplarla/akranlarla olan ilişkisinin sıklığı, süresi, önceliği ve yoğunluk düzeyine göre belirlenmektedir.”¹⁵⁰ Çocukluk döneminde kötü muamele gören ya da şiddet yaşayan bireyler yakın ilişkilerde bu durumu normal olarak değerlendirdikleri için evliliklerinde eşlerine şiddet uygulama oranları yüksek olmaktadır. Ayrıca çocuklar şiddete tanık olarak sadece saldırgan davranışları öğrenmeyip, şiddeti problem çözmede uygun olan yol olarak görmektedirler.

Sağlıksız cinsiyet rolü; Bazı kadınlar kendilerini erkeklere göre değersiz ve yetersiz görmekte ve kendilerini erkeklere bağımlı hissetmektedirler Bu durum onların şiddete maruz kalma riskini artırmaktadır. Ayrıca bazı erkekler ekonomik yönden kendilerine güvendikleri için kendilerini başarılı bulmakta ve bu durum onların kendilerini bağımsız hissetmelerini sağlamakta ve onları yakın çevrelerine karşı saldırgan davranışlarda bulunmaya itmektedir.

¹⁴⁹ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.95-96.

¹⁵⁰ Zahir KIZMAZ, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.23.

4.11.1.1. Araştırmaya Katılan Gençlere Göre Şiddetin Nedenleri

İlk çağlardan beri var olan şiddet günümüzde artarak kendini göstermektedir. Geçmişten günümüze kadar gelen şiddetin nedenleri de bu zaman sürecinde değişmiş ve gelişmiştir. Şiddetin nedenlerinin fazla olması ve şiddetin çok yönlü olmasından dolayı tek bir nedene bağlı kalarak şiddeti açıklamaya çalışmak olumlu sonuç vermeyecektir. Şiddetin çok yönlü bir olgu olmasından dolayı bireysel, toplumsal pek çok faktörler bir arada değerlendirilerek açıklanmaya çalışılması gerekmektedir. Ayan’a göre; “Tek bir neden şiddeti doğurmaz”. Şiddet olayının incelenmesinde ekonomik, psikolojik ve toplumsal boyutun birlikte ele alınıp incelenmesi gerekir, çünkü şiddetin biçimlenerek ortaya çıkmasında bu boyutlar birlikte hareket etmektedir.¹⁵¹ Polat, şiddetin oluşmasına sebep olan ve kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan belli başlı temel etkenlerin olduğunu belirtmiştir. Bu temel etkenler aile bireyleri arasındaki ilişki ve yaşanan şiddet davranışlarıdır. Bununla birlikte ekonomik, kültürel ve sosyal faktörlerde şiddetin oluşmasına sebep olmaktadır. Polat ilk çağlardan beri var olan şiddetin her geçen gün hayatımıza daha fazla girmeye başladığını belirtmiş ve gündelik yaşamda şiddetin çok fazla olmasının da onun benimsenmesine öğrenilmesine yol açtığını belirtmiştir. Benimsenilen ve normal karşılanan şiddet problem çözme aracı olarak kullanılarak daha fazla karşımıza çıkmasına neden olmaktadır.¹⁵²

Çalışmanın bu bölümünde kadına yönelik şiddetin kaynağı, cinsiyet ve kadına yönelik şiddetin kaynağı ikili ilişkileri, şiddetin nedenleri bu bölümde incelenmiştir. Bu konularda elde edilen verilerle ilgili tablolar ile konu açıklığa kavuşturulmuştur.

¹⁵¹ Sezer AYAN, “Aile ve Şiddet; Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet” Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, Sosyoloji Dizisi, Ankara, 2010, s.44.

¹⁵² Oğuz POLAT, “Şiddet”, www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013

Tablo 40. Araştırmaya Katılanların Şiddetin Kaynağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Şiddetin Kaynağı	Frekans	%
Bireysel Faktörler	107	10,8
Psikolojik Faktörler	309	31,1
Sosyal-Psikolojik Faktörler	289	29,1
Kadın Kaynaklı Faktörler	242	24,3
Psikolojik+Sosyal Psikolojik	28	2,8
Ekonomik Sıkıntı	13	1,3
Cevapsız	6	0,6
Toplam	994	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilere şiddetin kaynağı nedir sorusuna alınan yanıtların oransal dağılımı şu şekildedir; öğrencilerin %31,1'i şiddetin kaynağı olarak "psikolojik faktörleri" görmüştür, psikolojik faktörler saldırganlık vs. gibi etkilere dolaylı şiddetin oluştuğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin %29,1'i ise şiddetin "sosyal-psikolojik faktörlerden" kaynaklandığını düşünmektedirler. Sosyal-psikolojik faktörler içerisinde, şiddetin öğrenildiğini söylemektedirler. Bunun dışında eğitim seviyesi vs. de şiddetin kaynakları arasında sayılmaktadır. Öğrencilerin %24,3'ü şiddetin kaynağını "kadınlardan kaynaklanan faktörler" olarak görmektedirler. Kadınlardan kaynaklanan faktörler içerisinde kadının çok konuşması, eşinin isteklerini yerine getirmemesi vs.ler gelmektedir. Öğrencilerin %10,8'i şiddetin kaynağını "bireysel faktörlerde" görmektedirler, örneğin; genetik. Genetiğin şiddeti doğurduğu ve artırdığı görüşünü savunanlar, suçlu anne ya da babadan doğan, ailesinde azıllı bir suçlu bulunan kişinin taşıdığı genler vasıtasıyla suç işleme potansiyellerinin, suçlu olmayan anne babadan doğan ve ailesinde de suçlu bulunmayan kişiye oranla yüksek olduğunu savunmaktadırlar. Şiddetin kaynağını "psikolojik ve sosyal-psikolojik" olarak birlikte değerlendirenlerin oranı ise %2,8'dir. Şiddetin kaynağını "ekonomik faktörlerde" görenlerin oranı ise %1,3'tür. "Cevapsız" bırakanların oranı ise %0,6'dır. Araştırmaya katılan gençlerin şiddetin kaynağına yönelik düşünceleri, aşağıdaki tabloda cinsiyet ile ikili ilişkiler kurularak ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Tablo 41. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddetin Kaynağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddetin Kaynağı İle İlgili Görüşler						Toplam
			Bireysel Faktörler	Psikolojik Faktörler	Sosyal-Psikolojik Faktörler	Kadın Kaynaklı Faktörler	Psikolojik + Sosyal Psikolojik	Ekonomik Sıkıntı	
Cinsiyet	Kadın	n	55	210	188	39	26	7	525
		C%	10,5	40,0	35,8	7,4	5,0	1,3	100,0
		T%	5,6	21,3	19,0	3,9	2,6	0,7	53,1
	Erkek	n	52	99	101	203	2	6	463
		C%	11,2	21,4	21,8	43,8	0,4	1,3	100,0
		T%	5,3	10,0	10,2	20,5	0,2	0,6	46,9
		n	107	309	289	242	28	13	988
		T%	10,8	31,3	29,3	24,5	2,8	1,3	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Aile içi şiddet konusunda yapılan bu çalışmada, öğrencilere “şiddetin kaynağı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” şeklinde sorulan soruya alınan cevapların cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddetin kaynağı” ile ilgili görüşlerini belirtenlerin %53,1’ini “kadınlar”, %46,9’unu “erkekler” oluşturmaktadır.

“Şiddetin kaynağı” ile ilgili görüşlerde birinci sırada %31,3 ile “psikolojik faktörler”, ikinci sırada %29,3 ile “sosyal-psikolojik faktörler”, üçüncü sırada %24,5 ile “kadın kaynaklı faktörler”, dördüncü sırada %10,8 ile “bireysel faktörler”, beşinci sırada %2,8 ile “psikolojik+sosyal psikolojik faktörler”, %1,3 ile “ekonomik sıkıntı” görüşleri yer almaktadır.

Kadınların %21,3’ü şiddetin kaynağı olarak “psikolojik faktörleri” görürken erkeklerin %10,0’ı şiddetin kaynağı olarak “psikolojik faktörleri” görmüştür. Kadınların %19,0’ı şiddetin “sosyal-psikolojik faktörlerden” kaynaklandığını düşünmekteyken erkeklerin %10,2’si şiddetin “sosyal-psikolojik faktörlerden” kaynaklandığını düşünmektedir. Kadınların %3,9’u şiddetin kaynağını “kadınlardan kaynaklanan faktörler” olarak görmekteyken erkeklerin %20,5’i şiddetin kaynağını “kadınlardan kaynaklanan faktörler” olarak görmektedirler. Orana bakıldığında ciddi bir farkın olduğu gözükmemektedir. Bu sonuca göre her 5 erkekten biri şiddetin kaynağı olarak kadını görmektedir. Kadınlardan kaynaklanan faktörler içerisinde kadının çok konuşması, eşinin isteklerini yerine getirmemesi vs.ler gelmektedir. Kadınların %5,6’sı şiddetin kaynağını “bireysel faktörlerde” görmekteyken, erkeklerin %5,3’ü şiddetin kaynağını “bireysel faktörlerde” görmektedirler. Şiddetin kaynağını “psikolojik ve sosyal psikolojik” olarak birlikte değerlendirenlerden kadınların oranı %2,6 iken erkeklerin oranı ise %0,2’dir. Şiddetin kaynağını “ekonomik faktörlerde” gören kadınların oranı %0,7 erkeklerin oranı ise %0,6’dır.

Psikolojik; Dolu’ya göre, psikolojik faktörler suçu ve şiddeti, bozuk kişilik gelişimi sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak ele almışlardır. Dolu’ya göre suçlu davranışı daha çok 1-5 yaş arasında olan çocuklarda kazanılan ve suç işlemeye meyilli hale getiren bozuk kişilik gelişimi sonucunda ortaya çıkmakta ve devam etmektedir.¹⁵³

Duygusal baskı ve sorumluluklardan kurtulma, hayal kırıklıkları için çıkış yolu bulma, isteklerini gerçekleştirme, empati yeteneğinin olmaması ve aile içi şiddetin

¹⁵³ Aktaran: **Osman DOLU**, “Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, s.178 (Einstadter ve Henry, 1995: 99-100).

olduğu bir ailede büyüme gibi nedenler psikolojik nedenler olarak sayılmaktadır.¹⁵⁴ Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %31,1'i şiddetin kaynağı olarak psikolojik faktörleri görmüştür, psikolojik faktörler saldırganlık vs. gibi etkilere dolaylı şiddetin oluştuğunu düşünmektedirler. Gerçekleştirilen çok sayıda araştırma, aile yapısı ile suçluluk arasında çok yakın bir ilişkinin varlığını gözler önüne sermektedir. Dahası, aileye ilişkin değişkenler, suçlulukta oldukça etkili unsurlar olarak dikkat çekmektedir. Bu nedenle gerek suça başlama ve gerekse suç işleme davranışının tekrarlanması sürecinde aile ve aileye ilişkin değişkenlerin irdelenmesi önem taşımaktadır.

“Ebeveynlerin çocuklarına yönelik olarak azarlama, acımasız kurallar koyma ve cezalandırma, güç veya baskı eksenli bir ebeveynsel denetim inşa etme gibi tavır içerisine girmelerinin suçluluğu özellikle de erkek suçluluğunu arttırdığını ortaya koyan çok sayıda araştırmanın olduğu belirtilmektedir.”¹⁵⁵ Bunun yanında aile içi şiddeti artıran tek etken ailenin katı acımasız kurallar koyması değil bazen de tam tersine kuralsızlık da şiddeti, suçu ortaya çıkarmaktadır. Sampson ve Laub şiddetin sebebi olarak iki unsuru da birlikte görmektedir. “Sampson ve Laub, suçlu davranışın büyük ölçüde bireylerin ebeveynlere olan bağlılıklarının zayıflamasıyla ebeveynsel denetim ve disiplinin laçkalaşması, ebeveynsel disiplinin tehdit edici ve sert, cezalandırıcı gelişigüzel bir biçim almasıyla ya da denetimin çok düşük olmasıyla meydana geldiğini ileri sürmektedirler.”¹⁵⁶

Şiddeti doğuran bir diğer unsur da çocukların ebeveynleri ile olan duygusal bağlılıklarının zayıf olmasıdır. Yapılan araştırmalar sonucunda suçluların ailelerinin katı, sert, ilgisiz, suçlu ve aile bağlarının zayıf olduğu görülmektedir.¹⁵⁷

Şiddetin kaynağını psikolojik faktörlerde görenlerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir; “Erkeklerin eziklik, acizlik duygusu ile kadını ezmeye çabalaması, kendi ezikliğini sindirememesi”, “Erkeğin gücü sadece kadına yeter, şiddet uygulaması kendini ispatlama kaygısıdır.”

Sosyal Psikolojik; şiddet öğrenilen bir davranıştır, bu öğrenmenin en etkili olduğu yer ise ailedir. Zamanının büyük çoğunluğunu ailesiyle birlikte geçiren çocuk gördüğü her şeyi kendisine model olarak alacak ve farkında olmadan bu şiddet davranışını içselleştirerek öğrenmiş olacak ve zamanla da uygulayıcısı olacaktır. Ailede

¹⁵⁴ **Tülin Günşen İÇLİ**, “Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu”, Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 1995, s.2-9

¹⁵⁵ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.120.

¹⁵⁶ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.107.

¹⁵⁷ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.105.

şiddet uygulanan bir evde yetişen çocuğun şiddet uygulama potansiyeli ile ailesinde hiç şiddet uygulanmayan bir çocuğun ilerleyen yıllarda şiddet uygulama potansiyelleri birbirinden farklı olacaktır. Tabi ki şiddet gören çocuk şiddeti uygulayacaktır. Toplumda bu denli şiddet olaylarının yaygınlaşması da şiddetin benimsenmesine, normal olarak karşılanmasına ve kuşaktan kuşağa aktarılmasına sebep olmaktadır. “Toplumların sahip oldukları iletişim becerilerinin yetersizliği, duygu ve düşüncelerin kışkırtıcı biçimlerde ifade edilmesi alışkanlığı, bilinçsizce yapılan suçlamalar, hatalı namus ve ahlak anlayışları da şiddetin sosyal nedenleri arasında sayılabilir.”¹⁵⁸

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %29,1i ise şiddetin sosyal-psikolojik faktörlerden kaynaklandığını düşünmektedirler. Sosyal-psikolojik faktörler içerisinde, şiddetin öğrenildiğini söylemektedirler. Bunun dışında eğitim seviyesi vs. de şiddetin kaynakları arasında sayılmaktadır.

Şiddet kendisi başlı başına bir sorundur, burada önemli olan kadına çocuğa, yaşlıya eşe dostu uygulanması değil şiddeti var etmektir. Küçük yaşta şiddet gören çocuklar, bu durumdan etkilenerek ileriki yaşantılarını da etkileyecektir. Şiddet gören bireyin şiddet görmeyene oranla şiddet uygulama potansiyeli daha yüksektir. Şiddetin sosyal-psikolojik faktörlerden kaynaklandığını belirten, öğrencilerden alınan bazı cümleler şu şekilde verilmiştir: “Çocukluk döneminde yapılan şiddetin kalıcı olması ve gelişimini olumsuz etkileyeceğinden dolayı yapılmaması gerekmektedir”, “Ağaç yaşken eğilir mantığıyla düşünülürse, çocuğun herhangi bir şiddete maruz kalması onun sosyal yaşamında büyük bir aksaklık meydana getirir”, “Şiddet uygulayan önceden şiddet görmüştür”, “Çocuğa şiddet uygulanması çocuğun ileriki hayatında derin yaralara, psikolojik bozukluklara, saldırgan bir yapıya sahip olmasına neden olacaktır.”

Kadın kaynaklı faktörler; şiddetin kaynağını kadın kaynaklı olarak görmektedirler. Özellikle erkeklerde bu oran daha fazladır. Kadınların %7,4ü şiddetin kaynağını kadında görürken erkeklerin ise %43,8i şiddetin kaynağını kadınlarda görmektedir. Bu çok yüksek bir orandır. Şiddetin kaynağını kadınlar da görenlerin farklı gerekçeleri vardır. Erkeklerde kadının sahiplik duygusu varsa kadına şiddet uygulaması daha fazladır. “Bütün dünyada yapılan çalışmalar şiddeti "tetiklediği" söylenen bir olaylar listesi belirlemiştir: kocasına itaat etmemek, kocası kendisine kızdığında cevap

¹⁵⁸ **Tülin Günşen İÇLİ**, “Türkiye’de Kadın Suçluluğunun Aile İçi İlişkiler ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi” 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 19-21 Kasım 1997, Ankara, s.151.

vermek, yemeği zamanında hazırlamamak, çocukla ya da evle yeterince ilgilenmemiş olmak, kocasına para ya da kız arkadaşlar konusunda sorular sormak, kocasından izin almadan bir yere gitmek, cinsel ilişkiyi reddetmek ya da sadakatinden şüphe. Bütün bunlar cinsiyet normlarını çiğnemek anlamına gelmekte ve kadının şiddet görmesini haklı gösterme gerekçelerindendir.”¹⁵⁹ Bu düşünce Kalyoncu’da da görülmektedir. Kalyoncu’ya göre, “Bir şeyin sahibi olduğunu düşünen kişi, kendisinde, o şey üzerinde dilediği gibi tasarruf etme hakkını görür. Onu dilediği gibi kullanabileceğini düşünür. Sahip olan kişi, sahip olduğu ile ilgili bir hesap vermeye yanaşmaz. Hatta hesap sorulmasını, haklarına karşı yapılmış bir saldırı olarak görür. Bu da, tepki vermeyi ve ilişkilerin gerginleşmesi sonucunu ortaya çıkarır.”¹⁶⁰

Yapılan araştırma da şiddetin nedenlerini bireysel faktörlerde görenlerin oranı %10,8dir. Bireysel faktörler içerisinde genetik vs. etkilidir. Bireysel faktörler içerisinde kişinin fiziki üstünlüğü, bencilliği, asabiliği vs. etkilidir. Şiddetin kaynağını bireysel faktörlerde görenlerin şiddeti ne şekilde olursa onaylamayanların verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir;

“Kadın erkeğe oranla daha güçsüz bir varlıktır, güçlünün güçsüze uyguladığı herhangi bir üstünlük, (fiziksel ya da psikolojik) aslında o kişinin kişisel zayıflığının göstergesidir”, “Kadına şiddet orantısız güçtür, erkeğin egosunu tatmin etme çabasıdır”, “Erkeğin, ben ne dersem o olur mantığı”, “Kadın neolitik çağdan günümüze kadar II. ve III. sınıf insan muamelesi görmektedir. Günümüz de kadına şiddet erkek egemenliği altında adeta haklı gözükmemektedir.”

Şiddetin kaynağını bireysel faktörlerde görenlerin şiddetin gerektiği koşullarda uygulanması gerektiğini savunanların verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir; “Kadına şiddete karşıyım ama kadınlar bazen çok kaşınıyor”, “Kadının dili çok uzunsa erkek şiddet uygulamakta haklıdır”, “Şiddet tamamen kadından kaynaklanmaktadır, kadının erkeğin isteklerini yerine getirmemesi, kadının aileden terbiye almaması, kadının dilinin uzun olması, saygıda kusur etmesi, edep, örtünme bilmemesi vs. yani her şeyin sebebi kadındır” diyenlerde vardır.

Şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılmasında öğrenilmesinde medya araçlarının etkisi büyüktür. Televizyon, internet, gazete haberlerinde her gün birbirinden farklı suç

¹⁵⁹ **Oğuz POLAT**, “Şiddet”, www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013

¹⁶⁰ **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.71.

türleri ortaya çıkmakta ve bunlar en ince detaylarına kadar okuyucu ya da izleyicilere aktarılmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının özellikle televizyonun suçu doğurduğu ve artırdığı düşüncesi Conklin'de de gözükmemektedir. Conklin suç davranışının öğrenildiği temel kaynaklar olarak; cemaat, akran grubu, genel kültür, kitle iletişim araçları, spor ve pornografiyi göstermektedir. Şiddet görüntülerinin kitle iletişim araçlarında yaygınlık düzeyi ve antisosyal veya suçlu akran grubu ile olan etkileşimin, suçluluğun önemli kaynaklarını oluşturduğu belirtmiştir.¹⁶¹

Yoksulluk, hayat karşısında şanssız olmak, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi Sosyo-ekonomik baskı unsurları şiddet uygulanmasına neden olabilir.

Kadınların ekonomik güçsüzlüğü; Kadınlar genelde erkeklerden daha düşük ücret karşılığı çalışmaktadır. Bu nedenle çocuklara çoğunlukla maddi desteği eşleri sağlamaktadır; çünkü onların çocuklarını maddi yönden destekleyecek yeterli gücü bulunmamaktadır. Bu durum kadınları yaşadıkları ilişkilerde sık sık güçsüz konuma düşürmektedir. Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerden şiddetin kaynağını ekonomik faktörlerde görenlerin oranı ise %1,3tür.

4.12. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi Şiddet Kullanımları

Aile içinde şiddet, aynı aile içindeki üyelerden birinin bir diğer üyenin hayat, beden veya psikolojik bütünlüğü veya hürriyetini kısıtlayıcı ya da şahsiyetin gelişmesine ciddi biçimde zarar verici bir eylem veya ihmali davranış şeklinde tanımlanabilir. Aile içi şiddet tarihi olarak çok eskilere dayanmaktadır. Milattan 2500 yıl önce, kocaların, kendilerine cevap veren karılarını üzerlerinde isimleri yazılı olan tuğlayla döverek cezalandırdıkları bilinmektedir. Günümüz araştırmaları ise, şiddet uygulayan kocaların,%75'inin şiddet uygulayan ailelerden geldiğini ve hatta şiddet uygulayan ebeveynlerin %85'inin kendi çocuklarında fena muamele gördüklerini ispatlayarak, şiddet ve fena muameleyi bir fenomen olarak ortaya koymuşlardır.¹⁶²

Kişinin beden ve ruhsal açıdan zarar görmesine, yaralanmasına veya sakat kalmasına neden olan davranışlar aile içinde gerçekleşiyorsa; Aile içi şiddet söz konusudur.

¹⁶¹ Aktaran: **Zahir KIZMAZ**, "Cezaevi Müdahimleri, İnatçı Suçlular", Ankara, 2006, s.24.

¹⁶² **Timur DEMİRBAŞ**, "Kriminoloji", Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001, s.217.

Aile içi şiddet farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Aile içi şiddet eşler arasında olacağı gibi çocuklara yönelikte olabilmektedir. Ne yazık ki şiddet sadece bununla sınırlı kalmamakta kardeşler arasında, ebeveynlere karşı da şiddet görülebilmektedir. Aile içi şiddet kullanımı aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Aile içi şiddeti etkilediği düşünülen faktörler;

*Kişilerin özgeçmişlerinde daha önceden yaşanmış şiddet olgusunun bulunması,

*Eşler arasındaki ideolojik, ırk ve din farklılığı,

*Bir eşin diğerinden, özellikle de kadının mesleğinin daha iyi ve gelirin daha fazla olması,

*Alkol ve/veya madde bağımlılığı bulunması, tanımlanmış kişilik bozuklukları ya da psikiyatrik hastalığın bulunması,

*Aile içinde güç dengesizliği,

*Evlilik hakkında geleneksel yaklaşımların benimsenmesi,

*Çevresel etkenler (işsizlik, sosyal izolasyon vb.) olarak ifade edilebilir.¹⁶³

Bu bölümde öğrencilerin kadına yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri, kadınlara yönelik şiddet ile ilgili düşüncelerin cinsiyete göre farklılaşmalarının oransal dağılımları, çocuğa yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri, çocuğa yönelik şiddetin cinsiyete göre farklılık göstermelerinin oransal dağılımları verilerek incelenmiştir.

4.12.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşleri

Şiddet, yalnızca birey açısından değil, toplum açısından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. Toplumun yarısını oluşturan kadınların, büyük bir bölümünün şiddete uğraması, ailenin dolayısıyla da toplumun yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Polat, dünyada her üç kadından birinin dövülmüş, cinsel ilişkiye zorlanmış ya da başka şekilde istismar edildiğinin yapılan araştırmalardan ortaya çıktığını belirtmiştir.¹⁶⁴

Araştırmanın verilerine göre, kadınların şiddete maruz kalmalarını artıran nedenler; eğitimsizlik, acizlik, ekonomik sıkıntı, kadının ekonomik özgürlüğe sahip olmayışı, toplumsal faktörler ve kadının haklarını bilmemesi kadınların ailelerinden şiddet görmelerinin sebebi olarak görülmüştür.

¹⁶³ Ayşe AKALIN, “15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Aile İçi Şiddet Sıklığı ve Şiddetin Depresyona Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010, s.9.

¹⁶⁴ Oğuz POLAT, “Şiddet”, www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013

Bu bölümde öğrencilerin kadına yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri, kadınlara yönelik şiddet ile ilgili düşüncelerin cinsiyete göre farklılaşmalarının oransal dağılımları incelenmiştir.

Tablo 42. Araştırmaya Katılanların Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşler	Frekans	%
Yanlış Yapılmamalı	392	39,4
Eğitimsizlik	53	5,3
Acizlik	137	13,8
Maddi Özgürlük Varsa Şiddet Görmez	16	1,6
Kadın Haklarını Savunmalı	46	4,6
Şiddet Gören Kişi de Şiddet Görmüştür	21	2,1
Ekonomik Sıkıntı	10	1,0
Toplumsal Faktörlerden Kaynaklanır	52	5,2
Gerektiğinde Şiddet Uygulanmalı	124	12,5
Şiddet Uygulayan Cezalandırılmalı	41	4,1
Cevapsız	102	10,3
Toplam	994	100,0

Kadına yönelik şiddet hakkında ne düşünüyorsunuz diye öğrencilere sorulan açık uçlu sorularda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır. Araştırma verilerine göre kadına yönelik şiddet ile ilgili farklı cevaplar gelmiştir, kadına yönelik şiddeti yanlış yapılmaması gereken bir şey olarak görenlerin yanında eğitimsizliğe bağlayanlarda olmuştur bununla birlikte kadına yönelik şiddeti acizlik, canilik olarak gören, şiddetin kaynağını ekonomik sıkıntı vs. de bulanlarda vardır.

Araştırma verilerine göre; kadına şiddet “yanlış yapılmamalı” diyenlerin oranı %39,4’tür. Kadına şiddetin sebebinin her ne olursa olsun yapılmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kadına şiddet kişini acizliğidir, kendini tatmin etmenin bir yoludur diyenlerin oranı %13,8’dir. Toplumda dışarıda kendini birey olarak edemeyen kişilerin başvurdukları bir yoldur. Erkeğin iradesizliğidir, alkol kullanma vs. erkek alkol alır

kendinden geçer ve eşine şiddet uygular. Kadına yönelik şiddetti insanlık ayıbı olarak görürler.

Kadınlara “gerektiğinde şiddet uygulanmalı” diyenlerin oranı %12,5’tir. Bunu savunanlar atasözleri ile düşüncelerini pekiştirerek “kadının karnından sıpayı sırtından sopayı eksik etmeyeceksin”, “kızını dövmeyen dizini döver” demişlerdir. Vatandaş’a göre de yüzyıllar boyunca, erkeğin eşini ya da kızını dövmesi erkeğin hakkı hatta görevi olarak kabul edilmiş, “kızını dövmeyen dizini döver” yaklaşımı ile adeta desteklenmiştir.¹⁶⁵

Kadına şiddetin sebebi olarak “eğitimsizliği” görenlerin oranı ise %5,3’tür. Eğitim seviyesinin yükseltilerek var olan şiddetin azaltılabileceği görüşünü savunurlar.

Kadına yönelik şiddetin “toplumsal faktörlerden kaynaklandığını” söyleyenlerin oranı ise %5,2’dir. Bu görüş sosyolojik teorilerle benzerlik göstermektedir. Sosyal yapılarda ki değişiklikler aile yapısının değişmesi, geniş ailenin yerini çekirdek ailenin alması, geniş ailenin etkisinin azalması, bireysellik, bağımsızlık ve izolasyon üzerine baskı yapmaktadır. Aile yapısı ve ilişkilerinin bozulması, çatışmaların artmasına sebep olmakta ve suçluluğun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Sadece aile yapılarında değil teknoloji alanında ki büyük değişimlerde suçlu davranışının artmasında etkili olmuştur.¹⁶⁶ Bunlar var olan toplumsal düzenin şiddeti doğurduğunu söylerler. Aile yapısı olarak ataerkil bir yapıya sahip olunması, ailelerin erkek çocuklarını kız çocuklarına oranla daha farklı büyütmelerinin cinsiyet arasında ki farklılığı artırdığını ve erkekleri daha üstün kıldıklarını gösterir. Örneğin kız çocuklarına bebek alınıp erkek çocuklarına silah alınması küçüklükten çocukların nasıl olmaları gerektiği hakkında çocukların düşüncelerini şekillendirmektedirler. Bir başka örnekle erkek çocuk kavga ettiğinde “erkektir tabi kavga edecek aslan oğlum” denildiği zaman çocuk bunun normal hatta daha da ötesi övünülecek bir şey olarak görür ve ona göre davranır. Bu toplum tipinde daha çok erkektir döverde severde anlayışı egemendir.

Toplumsal faktörlerin kadına yönelik şiddeti doğurduğu görüşü Tekin’de de görülmektedir. Tekin’e göre, erkek egemen toplumlar kadınların mağdur olmasına sebep olmaktadır. Toplumsal yapı itibarıyla erkek egemen bir yapı hâkim olmasından

¹⁶⁵ **Celalettin VATANDAŞ**, “Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, No:58, Afyon, 2003, s.48.

¹⁶⁶ **Tülin Günşen İÇLİ**, “Kriminoloji”, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.90.

dolayı erkekler kadınlar üzerinde baskın olması ve kadını hor görmesi şiddetin önemli nedenlerinden biridir.¹⁶⁷

Şiddet karşısında “kadın haklarını savunmalı” diyenlerin oranı %4,6’dır. Kadın haklı ise hakkını savunacak gerektiğinde polise başvuracaktır. Kanunlarda hangi haklara sahip olduğuyla ilgili bilgi sahibi olacaktır. Tabi kadınların bunları her zaman yapabilmesi mümkün değildir, örneğin kadın şiddet gördüğünde farklı sebeplerden dolayı polise ya da savcıya gidemez, çoğu zaman bunu utanılacak bir durum olarak görür, ya da elalem ne der diyerek yaklaşır. Bunun yanında şikâyet etsem ne olacak sanki diyerek adalete güvenmeyebilir. Birçoğu da şikâyet evresinden sonra işlerin daha kötüye gideceğini düşünerek susmayı ve şiddeti kabullenmeyi tercih eder.

“Şiddet uygulayanlar cezalandırılmalı” diyenleri oranı %4,1’dir. Şiddet uygulayan kişilerin tespit edilerek kanunlarda belirtilen şekillerde cezalandırılmasını istemektedirler. Hatta bununla ilgili cezaların yetersiz olduğunu ve ağırlaştırılmasını, suçun etkisine paralel ağırlıkta cezaların getirilmesini savunmaktadırlar. Bununla birlikte şiddeti uygulayan kişiler aynı oranda şiddet uygulanmasını da savunanlar yok değildir.

Şiddet gören kişinin de daha önce şiddet gördüğünü söyleyenlerin oranı ise %2,1’dir. Bunu söyleyen kişiler şiddet görenlerin daha önceki yaşantılarında ailelerinde, arkadaş çevresinde veya dış çevreden şiddet gördüklerini ileri sürmektedirler. Bu kişiler daha önceden şiddet gördükleri için şiddeti öğrenip daha sonra da tekrarlayacaklardır.

Kadınların maddi özgürlüğünün olmadığından dolayı şiddet gördüğünü belirtenlerin oranı %1,6’dır. Bunlara göre kadınların ekonomik özgürlüklerine sahip olmadıklarından dolayı şiddet görmektedirler. Kadının maddi özgürlüğü, kazancı olmuş olsa şiddete boyun eğmez.

Kadına yönelik şiddeti “ekonomik sıkıntıya” bağlayanların oranı %1,0’dır. Ekonomik sıkıntı çeken ailede gerginlik olacak, ihtiyaçların karşılanmaması sonucu şiddet oluşabilecektir.

Kadına yönelik şiddet ile ilgili öğrencilerin verdiği yanıtlar cinsiyet ile ikili ilişkiler kurularak aşağıda incelenmiştir.

¹⁶⁷ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.8.

Tablo 43. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşler										Toplam
			Yanlış Yapılmamalı	Eğitimsizlik	Acizlik	Maddi Özgürlük Varsa Şiddet Görmez	Kadın Haklarını Savunmalı	Şiddet Uygulayan Kişi de Şiddet Görmüştür	Ekonomik sıkıntı	Toplumsal Faktörlerden Kaynaklanır	Gerektiğinde Şiddet Uygulanmalı	Şiddet Uygulayan Cezalandırılmalı	
Cinsiyet	Kadın	n	199	29	98	12	38	6	1	31	30	31	475
		C%	41,9	6,1	20,6	2,5	8,0	1,3	0,2	6,5	6,3	6,5	100,0
		T%	22,3	3,3	11,0	1,3	4,3	0,7	0,1	3,5	3,4	3,5	53,3
	Erkek	n	193	24	39	4	8	15	9	21	94	10	417
		C%	46,3	5,8	9,4	1,0	1,9	3,6	2,2	5,0	22,5	2,4	100,0
		T%	21,6	2,7	4,4	0,4	0,9	1,7	1,0	2,4	10,5	1,1	46,7
		n	392	53	137	16	46	21	10	52	124	41	892
		T%	43,9	5,9	15,4	1,8	5,2	2,4	1,1	5,8	13,9	4,6	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Aile içi şiddet konusunda yapılan bu çalışmada, öğrencilere “aile içinde kadına yönelik şiddet ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?” şeklinde sorulan açık uçlu sorudan alınan cevapların cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; aile içinde kadına yönelik şiddetle ilgili görüşlerini belirtenlerin %53,3’ünü “kadınlar”, %46,7’sini “erkekler” oluşturmaktadır.

Aile içinde kadına yönelik şiddet ile ilgili görüşlerde birinci sırada kadına yönelik şiddetin yanlış ve yapılmaması gereken bir durum olduğu belirtilmiştir. Bunları sırayla, ikinci sırada kadına şiddet uygulayanın aciz olduğu, üçüncü sırada gerektiğinde şiddet uygulanmalı, dördüncü sırada kadına yönelik şiddetin eğitimsizlikten kaynaklandığı, beşinci sırada kadına yönelik şiddetin toplumsal faktörlerden kaynaklandığını, altıncı sırada kadın haklarını savunmalı, yedinci sırada şiddet uygulayan cezalandırılmalı, sekizinci sırada Şiddet gören kişi de şiddet görmüştür (izole), dokuzuncu sırada maddi özgürlük varsa şiddet görmez ve onuncu ve son sırada da ekonomik sıkıntı görüşleri yer almaktadır. Yukarı da ki tabloda (Tablo 42) öğrencilerin kadına yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Cinsiyet açısından kadına yönelik şiddet ile ilgili görüşlerin oransal dağılımları da aşağıda aktarılmıştır.

Aile içinde kadına yönelik şiddetle ilgili görüş bildiren kadınların; %41,9 ile kadına yönelik şiddetin “yanlış ve yapılmaması gereken bir durum” olduğu, %20,6 ile kadına şiddet uygulayanın “aciz” olduğu, %8,0 ile “kadın haklarını savunmalı”, %6,5 ile kadına yönelik şiddetin “toplumsal faktörlerden kaynaklandığı” ve şiddet uygulayan “cezalandırılmalı”, %6,3 ile “gerektiğinde şiddet uygulanmalı”, %6,1 ile “eğitimsizlik”, %2,5 ile “maddi özgürlük varsa şiddet görmez”, %1,3 ile “şiddet gören kişi de şiddet görmüştür (izole)” ve %0,2 ile “ekonomik sıkıntı” görüşleri yer almaktadır.

Aile içinde kadına yönelik şiddetle ilgili görüş bildiren erkeklerin; %46,3 ile kadına yönelik şiddetin “yanlış ve yapılmaması gereken” bir durum olduğu, %22,5 ile “gerektiğinde şiddet uygulanmalı”, %9,4 ile kadına şiddet uygulayanın “aciz” olduğu, %5,8 ile şiddetin “eğitimsizlikten kaynaklandığı”, %5,0 ile kadına yönelik şiddetin “toplumsal faktörlerden kaynaklandığı”, %3,6 ile “şiddet gören kişi de şiddet görmüştür (izole)”, %2,4 ile şiddet gören “cezalandırılmalı”, %2,2 ile “ekonomik sıkıntı” %1,9 ile “kadın haklarını savunmalı”, %1,0 ile “maddi özgürlük varsa şiddet görmez” görüşleri yer almaktadır.

Kadın ve erkek açısından kadına yönelik şiddet ile ilgili dikkat çeken farklılıklar olmuştur. Erkeklerin yaklaşık dörtte biri kadına yönelik şiddetin gerektiği zaman uygulanması gerektiğini savunmaktadırlar. Ancak bu durum kadınlarda çok düşük bir orana sahiptir. Aile de şiddet mağduru çoğunlukla kadın olduğundan dolayı gerektiği koşullarda şiddetin uygulanmasını kadınlar kabul etmeyecektir. Buna karşılık şiddetin uygulayıcısı olan erkekler var olan egemenliklerini sürdürebilmek için gerektiği koşullarda şiddet uygulanmasını istektedirler. Bu görüşün tam zıt görüşü de şiddet uygulayanın cezalandırılması görüşünde mevcuttur. Kadınlar şiddet uygulayanların cezalandırılması gerektiğini savunurken erkekler ise bu görüşe katılmamaktadırlar. Çünkü şiddetin uygulayıcısı olan erkekler böyle bir kararı kabul ettikleri takdirde cezalandırılanların kendileri olacaklarını bilirler. Sadece şiddet uygulayanlar var olan cezalarla cezalandırılmaları yerine daha ağır cezaların olduğu yeni yasalar çıkarılarak cezalandırılmaları şiddeti daha da azaltacaktır. Eğer uygulayacağı şiddet sonucunda alınacak olan cezanın ağırlığı ne kadar fazla ise bu şiddetin gerçekleşme ihtimali o derece düşük olacaktır. Kadınlar bunlara ek olarak aynı zamanda, kadınların haklarını savunmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Haklarını bilen kadınlar uğradıkları bir haksızlık ya da şiddet karşısında nasıl davranacağını bilir ve ona göre davranırsa şiddeti bir nebze olsun önleyebilecek eğer şiddet gerçekleşmişse bile tekrarının olma ihtimali azalacaktır.

4.12.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşleri

Aile içinde kadına yönelik şiddetle çocuklara yönelik şiddet arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Yani bir evde aile içi şiddet varsa, o evde yüksek ihtimalle çocuklar da şiddet görmektedir.¹⁶⁸ Kalyoncu; “Aile içi şiddetin çocuklar üzerinde meydana getireceği etkiyi ve bu etkinin oluşturacağı sonuçları ifade edecek tek kelime “felaket”tir” demiştir.

Acar, çocuklarda görülen şiddetin sebeplerini tek bir nedene bağlamanın doğru olmadığını belirtmektedir. Acar’a göre, “genelde insanlar, üzerlerinden sorumluluklarını atmak için hep başkalarını suçlamaktadır; Örneğin anne ve babanın, çocuğa iyi bir terbiye veremediğini, okullarda iyi bir eğitim verilmediğini, medyanın sürekli toplumda şiddeti körüklediğini, toplumsal değerlerin dejenere olduğunu, ahlaksızlığın arttığını,

¹⁶⁸ **Aysel YILDIRIM**, “Sıradan Şiddet Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları”, Boyut Kitapları, İstanbul, 1998, s.30.

dini değerlerin öğrenilmediğini söylerler. Ama hiçbir kurum veya kimse de kalkıp bu konuda bizim üzerimize düşen nedir diye düşünmemektedir. Kendilerine bir çeki düzen verseler sonuç ne olacak bunun üzerinde kafa yormamaktadır. Hemen hemen her velimiz televizyon programlarından şikâyetçidir. Özellikle medyada da çok konuşulan kurtlar vadisi dizisini çocuklarının izlememesini istemekte ama daha sonra çocuklara sorduğumuzda özellikle babalarının bu dizileri kaçırmadıklarını söylemektedirler.”¹⁶⁹ Acar’ın da dediği gibi, şiddeti tek bir nedene bağlamak mümkün değildir, araştırıldığı zamanda çok farklı sebeplerinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öztürk, çocukları şiddete yönelten sebepleri, önem sırasına göre şu şekilde belirtmiştir; 1. Çocuğun içinde yaşadığı sosyal çevre, 2. Anne-Baba ilgisizliği, 3. Eğitimsizlik, 4. Çocuğun Psikolojik durumu, 5. Ekonomik koşullar, 6. Şiddet içerikli yayınlar, programlar ve oyunlar, 7. Büyükleri taklit.¹⁷⁰ Öztürk’ün de belirttiği gibi çocuğu şiddete yönelten tek bir sebep yoktur, birçok sebep vardır, bazen bu sebeplerden bir tanesi çocuğun şiddete yönelmesine sebep olduğu gibi bazen de birçok faktör aynı anda etkili olabilmektedir.

Bu bölümde öğrencilerin çocuğa yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri, çocuğa yönelik şiddetin cinsiyete göre farklılık göstermelerinin oransal dağılımları verilerek incelenmiştir.

¹⁶⁹ **Ekrem ACAR**, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Siz’siniz”, Yediveren Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 2012, s.53.

¹⁷⁰ **Bahri ÖZTÜRK**, “Şiddet ve Çocuk (Araştırma)”, www.kriminoloji.com 2002 Erişim Tarihi, 17.01.2013.

Tablo 44. Araştırmaya Katılanların Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşler	Frekans	%
Yanlış	410	41,2
Eğitimsizlik	60	6,0
Acizlik	75	7,5
Çocuğun Psikolojisini Bozar	190	19,1
Toplumsal Kaynaklıdır, Eğitim İçin Araç	15	1,5
Şiddet Uygulayan Kişi de Şiddet Görmüştür	24	2,4
Gerektiğinde Şiddet Uygulanmalı	85	8,6
Şiddet Uygulayan Cezalandırılmalı	37	3,7
Cevapsız	98	9,9
Toplam	994	100,0

Araştırma verilerine göre, “çocuğa yönelik şiddet hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “çocuğa yönelik şiddet hakkında ne düşünüyorsunuz” sorusuna, “yanlış yapılmamalı” diyenlerin oranı %41,2’dir. Şiddetin olduğu yerde huzur olmaz, ne yazık ki çocuğa şiddet son zamanlarda daha yaygın, şiddet kesinlikle bir çocuğun eğitilmesi için bir araç değildir. Çocuklara değer verilmeli hiçbir şiddet uygulanmamalıdır.

“Çocuğun psikolojisini bozar” diyenlerin oranı %19,1’dir. Kendi çocukluğunda ailesinde şiddeti öğrenen insanlar kendi ailelerinde çevrelerinde de sağlıklı davranamaz ve şiddet uygular. Çocuğa şiddet uygulamak yerine yapılan davranışın yanlış olduğu ödül-ceza yöntemleriyle öğretilir.

“Gerektiğinde şiddet uygulanmalı” diyenlerin oranı %8,6’dır. Bu görüşü savunanlar şiddetin çeşitli sebeplerle gerekli olduğunu söylemektedirler. “dövmezsen yaptığı yanlış anlamaz”, “kızını dövmeyen dizini döver” gibi sözler şiddeti kendileri için haklı gösterme gerekçeleridir.

Çocuğa uygulanan şiddeti “acizlik” olarak görenlerin oranı %7,5’tir. Kendini gerçekleştiremeyen, geliştiremeyen çevresinde kendisini ispatlayamamış olan bireylerin kendilerinden daha güçsüz olan çocuklara şiddet uygulamaları şiddet uygulayanın aciz olduğunu göstermektedirler. Bu kişiler konuşarak bir şeyleri anlatmak yerine kolay yol olan şiddet uygulamayı seçmektedirler.

Çocuğa yönelik şiddetin “eğitimsizlikten kaynaklandığını” belirtenlerin oranı %6,0’dır. Eğitim seviyesinin yükselmesi ile şiddet görme ve uygulama oranının azalacağını belirtmişlerdir. Eğitimli ailelerde şiddet oranı eğitimsiz ailelere oranla daha düşüktür. Burada eğitimden kastedilen sadece okullardaki eğitim anlayışı değildir. Hayatın en başından başlayan ve ilk olarak aile içerisinde oluşmaya başlayan eğitim çocuğun kişiliğinin oluşmasında çok etkilidir. Nasıl bir kişiliğe sahip olacağı içine kapanık ya da aktif olması aile içindeki gelişimi ve şiddet görüp görmemesi ile alakalıdır. Aile de sevgi saygı hoşgörü ve anlayışın olduğu bir ailede çocuk bu şekilde yetişir. Bunların dışında çocuğa verilecek dini eğitim de şiddetin oranını etkilemektedir. Dini bilgisi yeterli olan çocuk şiddetin kötü bir şey olacağını, şiddet uygulamanın karşıdaki kişiye zarar vereceğini biraz daha iyi bilecektir.

Araştırma verilerine göre, “çocuğa şiddet uygulayanın cezalandırılması gerektiğini” savunanların oranı %3,7’dir. Savunmasız küçük bedenlere şiddet uygulamanın önüne geçebilmek için şiddet uygulayanların cezalandırılması gerekmektedir. Bunun için var olan hukuk kuralları işleme konmalı suç işleyene caydırıcı cezalar uygulanmalıdır. Var olan hukuk sistemi yeterli gelmiyorsa daha ağırlaştırıcı cezaların uygulanması için yasaların çıkarılması gerektiğini düşünmektedirler.

Araştırma verilerine göre “şiddet uygulayan kişinin de geçmişinde şiddet gördüğünü” savunanların oranı %2,4’tür. Şiddetin geri kafalılık olduğunu, şiddet uygulayanında önceden şiddet gördüğünü düşünmektedirler. Şiddet gören kişi şiddeti benimser ve normal olarak karşılar, o kişiye artık hem şiddet görmek hem de uygulamak normaldir ve tereddütsüz şiddet uygulayabilir çünkü şiddete alışmıştır. Benzer görüş Dadson’da da görülmüştür. Dadson’a göre, eğer çocuk şiddete başvuran anne ve babaya sahipse kendisinde şiddet uygulayacaktır ve eğer çocuk şiddet uyguladığında ise örneğin aşka çocuğu dövdüğünde anne baba karşı çıkmıyorsa bu kişi şiddeti uygulayacağını ve şiddet davranışını tekrarlayacağını belirtmiştir.¹⁷¹

Şiddeti “toplumsal kaynaklı” olarak görenlerin oranı %1,5’tir, toplumsal kaynaklı içerisinde şiddet eğitim için bir araç niteliğindedir. Şiddet ile çocukların eğitimlerinin kişiliklerinin ve terbiyelerinin de gelişeceklerini savunmaktadırlar. Bu görüşü destekleyen bir görüşte Kemerli’den gelmektedir. Kemerli’ye göre; Ataerkil ve/veya kısmen anaerkil toplum yapısı şiddet üretmektedir. Çünkü bu yapı aile

¹⁷¹Aktaran: Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.3, (Cogito, 2001, s.398).

bireylerinin sağlıklı iletişim, yaşam üretim ilişkileriyle toplum yapısını bozarak, şiddetin en önemli kaynağını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, özellikle toplum kültürünün şiddete boyun eğme anlayışını desteklediği açıkça gözlemlenen bir vakadır.¹⁷²

“Cevapsız” oranı ise; %9.9’dur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çocuğa yönelik şiddet ile ilgili verdiği yanıtlar cinsiyetle ikili ilişkiler kurularak oransal dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

¹⁷² **Nurhayat KEMERLİ**, “Aile İçinde Kadın Yöneltilen Şiddet” Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşamda Kadın Sempozyumu, 22-23 Kasım 2003. s.56.

Tablo 45. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Görüşler								Toplam
			Yanlış Yapılmamalı	Eğitimsizlik	Acizlik	Çocuğun Psikolojisini Bozar	Toplumsal Kaynaklıdır, Eğitim İçin Araç	Şiddet Gören Kişi de Şiddet Görmüştür	Gerektiğinde Şiddet Uygulanmalı	Şiddet Uygulayan Cezalandırılmalı	
Cinsiyet	Kadın	n	200	34	48	136	4	16	20	24	482
		C%	41,5	7,1	10,0	28,2	0,8	3,3	4,1	5,0	100,0
		T%	22,3	3,8	5,4	15,2	0,4	1,8	2,2	2,7	53,8
	Erkek	n	210	26	27	54	11	8	65	13	414
		C%	50,7	6,3	6,5	13,0	2,7	1,9	15,7	3,1	100,0
		T%	23,4	2,9	3,0	6,0	1,2	0,9	7,3	1,5	46,2
		n	410	60	75	190	15	24	85	37	896
		T%	45,8	6,7	8,4	21,2	1,7	2,7	9,5	4,1	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Aile içi şiddet konusunda yapılan bu çalışmada, öğrencilere “aile içinde çocuğa yönelik şiddet ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?” şeklinde sorulan açık uçlu sorudan alınan cevapların cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; aile içinde çocuğa yönelik şiddetle ilgili görüşlerini belirtenlerin %53,8’ini “kadınlar”, %46,2’sini “erkekler” oluşturmaktadır.

Aile içinde çocuğa yönelik şiddet ile ilgili görüşlerde birinci sırada çocuğa yönelik şiddetin yanlış ve yapılmaması gereken bir durum olduğu belirtilmiştir. Bunları sırayla, çocuğa uygulanan şiddet çocuğun psikolojisini bozar, gerektiğinde şiddet uygulanmalı, şiddet uygulayanın aciz olduğu, kadına yönelik şiddetin eğitimsizlikten kaynaklandığı, şiddet uygulayan cezalandırılmalı, şiddet gören kişi de şiddet görmüştür ve toplumsal kaynaklıdır, eğitim için araçtır görüşleri izlemiştir.

Aile içinde çocuğa yönelik şiddetle ilgili görüş bildiren kadınların; %22,3 ile çocuğa yönelik şiddetin “yanlış ve yapılmaması gereken bir durum” olduğu %15,2 ile çocuğa uygulanan şiddet “çocuğun psikolojisini bozar”, %5,4 ile şiddet uygulayanın “aciz olduğu, %3,8 ile kadına yönelik şiddetin “eğitimsizlikten kaynaklandığı”, %2,7 ile “şiddet uygulayan cezalandırılmalı”, %2,2 ile “gerektiğinde şiddet uygulanmalı”, %1,8 ile “şiddet gören kişi de şiddet görmüştür” ve %0,4 ile “toplumsal kaynaklıdır”, eğitim için araçtır görüşleri yer almaktadır.

Aile içinde çocuğa yönelik şiddetle ilgili görüş bildiren erkeklerin; %50,7 ile çocuğa yönelik şiddetin “yanlış ve yapılmaması gereken bir durum” olduğu, %15,7 ile “gerektiğinde şiddet uygulanmalı”, %13,0 ile çocuğa uygulanan şiddet “çocuğun psikolojisini bozar”, %6,5 ile şiddet uygulayanın “aciz olduğu”, %6,3 ile kadına yönelik şiddetin “eğitimsizlikten kaynaklandığı”, %3,1 ile “şiddet uygulayan cezalandırılmalı”, %2,7 ile “toplumsal kaynaklıdır”, eğitim için araçtır ve %1,9 ile “şiddet gören kişi de şiddet görmüştür” görüşleri yer almaktadır.

Kadın ve erkek açısından çocuğa yönelik şiddet ile ilgili benzer görüşler çıkmış olmasına rağmen farklılıklar da çıkmıştır. Erkeklerin yaklaşık beşte biri gerektiği zaman çocuklara şiddet uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Gerektiği zaman şiddet uygulanması gerektiğini savunan erkekler çocukları için eğitim amaçlı şiddet uygulanması gerektiğini savunmaktadırlar. “çocuk hata yaptığında vuracaksın ki o hatayı bir daha yapmayacak”, “ağaç yaşken eğilir küçüklüğünde öğretmezsen büyünce hiç öğrenmez öğretmenin en kolay yolu da dayaktır” demişlerdir. Sadece şiddeti eğitim amaçlı değil terbiye ya da ceza amaçlı olarak da kullanılması gerektiğini belirtenlerde

mevcuttur. “dayak cennetten çıkmadır”, “hak ile uslanmayana etmeli tektir, tektir ile uslanmayanın hakkı kötüdür” denilerek şiddeti haklı gösterme gerekçeleri de bulunmaktadır. Gerektiği zaman çocuğa şiddet uygulanmalı diyen öğrencilerde en çok savunulan görüş dayak cennetten çıkmadır görüşüdür. Öğrencilerden birçoğu “atalarımız boşuna mı demişler dayak cennetten çıkmadır diye tabi ki atacaksın ki çocuk da akıllı uslu olsun” ve buna benzer cümleler kullanmışlardır.

Gelişen teknoloji ve buna ayak uydurulmaması da çocukları olumsuz etkilemekte ve belli süreç sonunda şiddete bulaşmalarına sebep olabilmektedir. Acar’ın da belirttiği gibi; Çocuklar gelişen teknolojiye ayak uydurmuşlar, teknoloji geliştikçe çocuklar da gelişmişlerdir. Çünkü gelişim dönemleri birbirleri ile uyum gösteriyor. Çocuk da hızlı geliyor ve değişiyor. Teknoloji de hızlı değişiyor ve geliyor. Ancak anne ve babalarla aralarında uçurumlar oluşuyor, kuşak çatışması başlıyor. Çünkü anne ve babalar değişmiyor ve değişime de direnç gösteriyor. Bu durumda da olan çocuklara oluyor. Çocuklar bu araçlardan kopamıyor. Anne babadan habersiz, okuldan kaçarak veya yalan söyleyerek internet kafelere gidiyorlar. Çocuklar bu arada yalan söylemeyi, okuldan kaçmayı, şiddeti hatta hırsızlık yapmayı da öğrenmiş oluyorlar.¹⁷³

4.12.3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Kardeşler Arası Şiddet İle İlgili Görüşleri

Araştırma verilerine göre ailede tehdit, küçük düşürme davranışlarının olduğunu söyleyenlerin oranı %15,4, böyle davranışların olmadığını söyleyenlerin oranı ise %84,6’dır.¹⁷⁴ Araştırma verilerine göre ailede tehdit, küçük düşürme davranışlarının olduğunu söyleyen %15,4’ün (152 kişinin) ,%45,3’ü tehdit ve küçük düşürmenin baba ve çocuklar arasında olduğunu belirtirken, %34,9’u anne-baba arasında, %11,2’si kardeşler arasında ve %8,6’sı anne ve çocuklar arasında olduğunu belirtmişlerdir.¹⁷⁵ Bireyin yetiştiği aile ortamının suçluluk, şiddet ile olan ilişkisi önemli ölçüde, bireyin ebeveynlere olan bağlılık düzeyini etkilemesi açısından önem taşımaktadır. Aile içerisinde tehdit küçük düşürme davranışının olduğunu söyleyenlerde en fazla orana %45,3 ile baba ile çocuklar arasında olduğunu söyleyenler sahiptir. İkinci sırada anne-

¹⁷³ **Ekrem ACAR**, “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Siz’siniz”, Yediveren Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 2012, s.80.

¹⁷⁴ Bakınız: **Tablo 23**. “Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Olup Olmadığı İle İlgili Görüşleri”, s.62.

¹⁷⁵ Bakınız: **Tablo 24**. “Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Oluyor (Evet) İse Kimler Arasında Olduğu İle İlgili Görüşleri”, s.63.

baba arasında ve üçüncü sırada kardeşler arasın da ve dördüncü ve son sırada anne çocuk olduğunu söylemişlerdir. Kardeşler arasında şiddet az olmakla birlikte yine de ne yazık ki bulunmaktadır.

Ailesinde istediği bağları kuramayan birey bunu farklı şekillerde aramaya çalışacak ve dış çevreye yönelecektir. Dış çevrede ise kendisi gibi evinde huzur bulamayan problemlili kişilerle arkadaşlık yapacak ve ailelerinden da fazla değer onlara verecek ve artık arkadaş çevresi birey için vazgeçilmez bir yere sahip olacaktır. Benzer görüş Kızmaz'ın cezaevi müdavimleri adlı çalışmasında da ortaya çıkmıştır. Kızmaz'a göre de "Suçlu arkadaş grubu ile birlikte olan bazı bireyler belirli bir dönemden sonra aile ile olan ilişkilerini azaltma yoluna gitmektedirler. Bu durum da, onların ailelerine olan bağlılıklarının giderek daha çok zayıflamasına ve kopma noktasına gelmesine yol açmaktadır. Eve gitme sıklığı yerini, arkadaş veya akranları ile birlikte olma sıklığına terk etmektedir."¹⁷⁶ Bu da bireyin suça şiddete eğilimli olmasında etkili olmaktadır.

4.13. Araştırmaya Katılan Gençlere Göre En zararlı Şiddet Türü

Bu bölümde, en zararlı şiddet türü ve bunun cinsiyetle ikili ilişkileri, şiddet karşısında içine kapandığınız oluyor mu, hiç şiddet uyguladınız mı, ailemde şiddet uyguladım ve şiddeti anne babamdan öğrendim görüşleriyle ilgili tablolar verilerek detaylı olarak incelenmiştir.

Tablo 46. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre En Zararlı Şiddet Türü İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			En Zararlı Şiddet Türü					Toplam
			Fiziksel Şiddet	Ekonomik Şiddet	Cinsel Şiddet	Sözselsel Duygusal Şiddet	Psikolojik Şiddet	
Cinsiyet	Kadın	n	23	8	343	26	111	511
		%	4,5	1,6	67,1	5,1	21,7	100,0
	Erkek	n	71	38	172	60	125	466
		%	15,2	8,2	36,9	12,9	26,8	100,0
Toplam		n	94	46	515	86	236	977
		%	9,6	4,7	52,7	8,8	24,2	100,0

¹⁷⁶ **Zahir KIZMAZ**, "Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular", Ankara, 2006, s.135.

Cinsiyet ve en zararlı şiddet türü arasında ikili ilişki kurulduğunda cevaplayan kadınların; %67,1'i "cinsel şiddet", %21,7'si "psikolojik şiddet", %5,1'i "sözselsel/duygusal şiddet", %4,5'i "fiziksel şiddet" ve %1,6'sı ise "ekonomik şiddet" demiştir. Erkeklerin %36,9'u "cinsel şiddet", %26,8'i "psikolojik şiddet", %12,9'u "sözselsel/duygusal şiddet", %15,2'si "fiziksel şiddet" ve %8,2'si ise "ekonomik şiddet" demiştir. Şiddeti sadece fiziksel bir durum olarak düşünmek de yanlıştır. Şiddet türleri içerisinde en çok dikkat çeken ve hemen hemen her gün karşılaşmış olduğumuz fiziksel şiddettir. Gazeteleri açtığımızda üçüncü sayfada karısı öldüren bir adam, eşi ya da nişanlısı tarafından bıçaklanan, dövülen ya da tokatlanan bir haber görmemek neredeyse imkânsızdır. Ancak şiddet denildiği zaman sadece fiziksel şiddet algılanmamalıdır. Bunun yanında duygusal/sözselsel, cinsel, ekonomik şiddetler de vardır. Örneğin; başarısız olan bir çocuğa anne ya da babanın verdiği olumsuz tepki, yemeği beğenmeyen babanın anneye göstermiş olduğu tepki, kardeşlerin ev içerisinde birbirlerine olan hakaretleri de birer şiddet örneğidir. Araştırmanın bu bölümünde şiddet türleri içerisinde en zararlı görülenden en az zararlı olana doğru şiddet türleri verilmiştir.

Cinsel Şiddet; Araştırma verilerine göre en zararlı şiddet türü hangisidir sorusuna alınan cevapların oransal dağılımında cinsel şiddet diyenlerin oranı toplamın %51,8'dir, soruyu cevaplamayanlar çıkarıldığında ise cevaplayanların %52,7'si en zararlı şiddet türünün "cinsel şiddet" türü olduğunu belirtmişlerdir. En zararlı şiddet türüne kadınların %67,1'i erkeklerin ise %36,9'u "cinsel şiddet" türü demiştir. Sonuç gösteriyor ki cinsiyet ayrımı yapılmaksızın her iki cinste en zararlı şiddet türü olarak cinsel şiddeti görmüştür.

Doğan, cinsel şiddeti, aile içi şiddet türleri arasında en ürkütücü ve korkutucu olanı olarak tanımlamaktadır. Cinsel şiddet genelde kocanın karısından cinsel talebine olumlu yanıt alamaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiği zaman cinsel şiddette en fazla ortaya çıkan durumun erkeğin karısını zorla cinsel ilişkide bulunmaya ve ters ilişkiye zorlaması şeklinde görülmektedir.¹⁷⁷ Aile içerisinde yaşanan cinsel şiddet sadece kadınlara yönelik olarak kalmamakta ve çocuklara yönelik cinsel şiddet görülmektedir. Çocuklara yönelik olarak da taciz, tecavüz olayları da cinsel şiddettir.

Psikolojik şiddet; Araştırma verilerine göre en zararlı şiddet türü hangisidir sorusuna alınan cevapların oransal dağılımında cinsel şiddetten sonra ikinci sırada

¹⁷⁷ İsmail DOĞAN, "Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar", Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1996, s.429

psikolojik şiddet yer almaktadır. En zararlı şiddet olarak “psikolojik şiddet” diyenlerin oranı toplamın %23,7’sidir. Soruyu cevaplamayanlar çıkarıldığında ise cevaplayanların %24,2’si en zararlı şiddet türünün “psikolojik şiddet” türü olduğunu belirtmişlerdir. En zararlı şiddet türüne kadınların %21,7’si erkeklerin ise %26,8’i “psikolojik şiddet” türü demiştir.

Fiziksel Şiddet; araştırma verilerine göre “en zararlı şiddet türü hangisidir?” sorusuna alınan cevapların oransal dağılımında cinsel şiddet ve psikolojik şiddetten sonra üçüncü sırada fiziksel şiddet yer almaktadır. En zararlı şiddet olarak “fiziksel şiddet” diyenlerin oranı toplamın %9,5’idir. Soruyu cevaplamayanlar çıkarıldığında ise cevaplayanların %9,6’sı en zararlı şiddet türünün “fiziksel şiddet” türü olduğunu belirtmişlerdir. En zararlı şiddet türüne kadınların %4,5’i erkeklerin ise %15,2’si “fiziksel şiddet” türü demiştir.

Uluslararası Af Örgütü’nün (Amnesty International) 2004 yılında yayınlanmış raporuna göre: "Dünyada üç kadından birinin fiziksel şiddete ya da cinsel tacize maruz kaldığı, bu durumun sadece geri kalmış ülkelerde yaşanmadığı, örneğin İngiltere’de her dört kadından birinin erkeklerin şiddetine maruz kaldığı ayrıca dünyada cinayete kurban giden kadınların %70’inin eşleri tarafından öldürüldüğü" bir gerçektir.¹⁷⁸

Duygusal/sözsöz şiddet; Araştırma verilerine göre “en zararlı şiddet türü hangisidir?” sorusuna alınan cevapların oransal dağılımında cinsel, psikolojik ve fiziksel şiddetten sonra dördüncü sırada duygusal/sözsöz şiddet yer almaktadır. En zararlı şiddet olarak “duygusal/sözsöz şiddet” diyenlerin oranı toplamın %8,7’sidir. Soruyu cevaplamayanlar çıkarıldığında ise cevaplayanların %8,8’i en zararlı şiddet türünün “duygusal/sözsöz şiddet” türü olduğunu belirtmişlerdir. En zararlı şiddet türüne kadınların %5,1’i erkeklerin ise %12,9’u “duygusal/sözsöz şiddet” türü demiştir.

Duygusal şiddet; Sevgi ve ilgi yokluğu, sevecen davranmamak, aşağılama, beceriksizlikle suçlama, küçük görme, insanın içindeki umutları yok etme, zor günlerde, hastalıklarda destek vermeme, yardımcı olmama, yaşanacak güzellikleri paylaşmama, inandığı önem verdiği değerleri görmezlikten gelme, yabancı gibi davranma gibi örnekler, duygusal şiddet kapsamındadır.

¹⁷⁸ **Gülay AKKAYA ŞAHİN**, “Aile İçi Şiddet Kavramı ve Aile İçi Şiddetin Uluslar Arası ve Ulusal Hukuki Belgelerdeki Düzenlemesi”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s.10

Söz ve hareketlerle bir bireyi korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır.¹⁷⁹ Sözel Şiddete ilişkin davranışlardan en belirginini, kişinin değer verdiği konulara yönelik güven sarsmak ve kişiyi yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemektir. Kişiyi küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel Şiddet kapsamında değerlendirilmektedir.¹⁸⁰

Ekonomik şiddet; Araştırma verilerine göre “en zararlı şiddet türü hangisidir?” sorusuna alınan cevapların oransal dağılımında cinsel, psikolojik, fiziksel ve duygusal/sözel şiddetten sonra beşinci sırada ekonomik şiddet yer almaktadır. En zararlı şiddet olarak ekonomik şiddet diyenlerin oranı toplamın %4,6’sıdır. Soruyu cevaplamayanlar çıkarıldığında ise cevaplayanların %4,7 en zararlı şiddet türünün ekonomik şiddet türü olduğunu belirtmişlerdir. En zararlı şiddet türüne kadınların %1,6’sı erkeklerin ise %8,2’si “ekonomik şiddet” türü demiştir.

Tablo 47. Araştırmaya Katılanların Şiddet Uygulayıp Uygulamadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Şiddet Uygulama Durumları	Frekans	%
Evet	297	29,9
Hayır	661	66,5
Cevapsız	36	3,6
Toplam	994	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilere “daha önce hiç şiddet uyguladınız mı?” diye sorulduğunda %66,5’i daha önce şiddet uygulamadığını, %29,9’unun ise şiddet türlerinden herhangi birini uyguladıkları sonucuna ulaşmaktayız. Araştırma verilerine göre yaklaşık her üç kişiden biri şiddet uyguladığını belirtmiştir. Bu oldukça yüksek bir orandır. “Cevapsızların” oranı ise %3,6’dır.

¹⁷⁹ **Mehmet Ali UÇAR**, “Aile İçi Şiddet ve Ailenin Korunması Yasası”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s.81

¹⁸⁰ **Neslihan SÜMER**, “Kültür, Yasa ve Aile İçi Şiddet” 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 19-21 Kasım 1997, Ankara, s.133.

Tablo 48. Araştırmaya Katılanların Şiddeti Anne-Babadan Öğrenip Öğrenmedikleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Şiddeti Anne-Babadan Öğrenme Durumları	Frekans	%
Tamamen Katılıyorum	52	5,2
Katılıyorum	36	3,6
Kısmen Katılıyorum	79	7,9
Katılmıyorum	133	13,4
Hiç Katılmıyorum	685	68,9
Cevapsız	9	0,9
Toplam	994	100,0

Likert ölçek tarzında yapılan “şiddeti anne babamdan öğrendim” öncülüne katılma derecelerinin oransal dağılımları şu şekildedir; %68,9 “hiç katılmıyorum”, %13,4 “katılmıyorum”, %7,9 “kısmen katılıyorum”, %5,2 “tamamen katılıyorum” ve %3,6 “katılıyorum”dur. “Cevapsız” oranı ise %0,9’dur. Araştırma verilerine göre yaklaşık olarak her on kişiden dokuzu şiddeti aile içerisinde anne babadan öğrendikleri görüşüne katılmamaktadırlar. Çıkarılacak bu sonuç öğrencilerin aile içerisinde şiddet olmadığı ortaya çıkmıştır. Ailesinde şiddet görmeyen bir çocuğun şiddet görene oranla şiddet suçları işleme olasılıkları daha düşüktür.

Aile de çocuklar yetiştirilirken izlenen tutumlarla şiddet çocuklara öğretilmektedir. Ailede erkek egemen bir tutum sergilenmekte, erkek çocuklar kız kardeşleri üzerinde baskıcı olarak yetiştirilmekte, erkeğin kız kardeş üzerinde şiddet uygulaması normal olarak öğretilip desteklenmektedir. Bu durumu destekleyici bir görüşü öğrencilerden birisi şu şekilde aktarmıştır; “Babam ağabeyime hatası olduğu zaman kız kardeşini uyaracaksın gerektiğinde vuracaksın, sen bu evin erkeğisin, onu korumak senin görevin diyor. Aslında ağabeyim özünde daha uysal, anlayışlı biri ama babamın ağabeyimi destekleyici tutumları sonucunda, ağabeyim de sürekli beni baskı altında tutmaya çalışıyor bu sebeple onunla yıldızımız hiç barışmıyor.”

4.14. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddet İle İlgili Genel Değerlendirmeleri

Bu bölümde; şiddetin aile içi etkileşimde yeri vardır, şiddet mağdurları şiddeti hoş görmeleri, cinsiyete göre şiddeti gerekli görüp görmediği ile ilgili görüşleri,

cinsiyete göre şiddeti çözüm aracı olarak görüp görmediği ile ilgili görüşleri, araştırmaya katılanların cinsiyete göre şiddeti çocuğun eğitilmesinde araç olarak görüp görmemeleri ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddeti öğrenilen bir davranış olarak görüp görmediği ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddeti genetik yapıyla alakalı olarak görüp görmediği ile ilgili görüşleri, araştırmaya katılanların cinsiyete göre etiketleme ve damgalamanın suçu artırıp artırmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddet uygulayanın şiddeti tekrarlayıp tekrarlamayacağı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre erkektir döverde severde anlayışına katılıp katılmadıkları ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre ailede erkek egemenliği olmalıdır anlayışına katılıp katılmadıkları ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddetin çatışma çözmede uygun bir yol olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddetin stres gidermek için uygun bir yol olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre cinsiyet eşitsizliğinin çatışma ve şiddeti doğurup doğurmayacağı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre kadına karşı şiddet eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkili olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılığının fazla olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddet gören kadınların çocuklarına da şiddet uygulayıp uygulamayacağı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme frekanslarının yüksek olup olmadığı ile ilgili görüşleri tablolar halinde ortaya konularak incelenmiştir.

Tablo 49. Araştırmaya Katılanların Şiddet Mağdurlarının Şiddeti Hoş Görmeleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Şiddeti Hoş Görme Durumları	Frekans	%
Tamamen Katılıyorum	33	3,3
Katılıyorum	30	3,0
Kısmen Katılıyorum	39	3,9
Katılmıyorum	114	11,5
Hiç Katılmıyorum	778	78,3
Toplam	994	100,0

Tabloda Likert ölçeği kullanılarak uygulanan “şiddet mağdurları şiddeti hoş görmelidir” öncülüne üniversite öğrencilerinin katılma derecelerinin oransal dağılımı şu

şekildedir; öğrencilerin %78,3'ü “hiç katılmıyorum” derken, %11,5'i “katılmıyorum”, %3,9'u “kısmen katılıyorum”, %3,3'ü “tamamen katılıyorum” ve 3,0'ı ise “katılıyorum” demiştir.

“Şiddetin mazur görülmesi çoğunlukla cinsiyet normlarından kadınlar ve erkeklerin uygun rol davranışları ve sorumlulukları hakkındaki sosyal normlardan kaynaklanmaktadır. Tipik olarak, erkeklere, evin geçimini sağladıkları sürece, serbestçe hüküm sürme olanağı verilir. Kadınların eve yönelmeleri ve çocuklara bakmaları ve eşlerine itaat etmeleri ve saygı göstermeleri beklenir. Eğer, bir erkek eşinin rolüne uygun olarak davranmadığını, sınırlarının ötesine geçtiğini, haklarını savunduğunu anlarsa buna şiddetle karşılık verebilir.”¹⁸¹ Araştırma verilerine göre şiddet mağdurlarının şiddeti hoş görmesine kısmen ya da tamamen katılıyorum diyenlerin oranı yaklaşık olarak yüzde ona denk gelmektedir. Kadınların şiddeti hoş görmelerinin gerekçeleri birden fazladır. Kadında erkeğe ait olma duygusu vardır. Kadını erkeğin uyguladığı şiddet karşısında sessiz kılmaya mecbur bırakan sebepler, erkeğin şiddeti sürdürmesini kolaylaştırır. Pek az kadın, şiddetle karşılaştığı zaman yapması gerekeni yapacak cesareti gösterebilir. Çoğu ise siner sessiz kalır. Kadının erkeğin uyguladığı şiddete sessiz kalmasının sebepleri arasında kadının kendini erkeğe ait hissetmesi, yalnız kalma korkusu, dışlanırım elalem ne der korkusu, sahipsizlik duygusu, değersizlik hissi ve yetersiz kişilik, tehdit, aç kalacağı geçinemeyeceği kaygısı, utanma, ayrıldığı zaman çocuklarının perişan olacağı kaygısı, dini açıdan kader ve imtihan anlayışı...¹⁸² vb.

¹⁸¹ **Oğuz POLAT**, “Şiddet”, www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013.

¹⁸² **Hamdi KALYONCU**, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, Popüler Yayıncılık, Hayat Yayın Grubu, İstanbul, 2009, s.92.

Tablo 50. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Gerekli Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddeti Gerekli Görüp Görmeme Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	8	7	48	52	407	522
		C%	1,5	1,3	9,2	10,0	78,0	100,0
		T%	0,8	0,7	4,8	5,2	41,1	52,7
	Erkek	n	33	13	89	68	266	469
		C%	7,0	2,8	19,0	14,5	56,7	100,0
		T%	3,3	1,3	9,0	6,9	26,8	47,3
Toplam		n	41	20	137	120	673	991
		T%	4,1	2,0	13,8	12,1	67,9	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddetin gerekli olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet gereklidir” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet gereklidir” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet gereklidir” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %67,9 iken %13,8 “kısmen katılıyorum”, %12,1 “katılmıyorum”, %4,1 “tamamen katılıyorum” ve %2,0 ise “katılıyorum” demıştır. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %41,1’i “hiç katılmıyorum”, %5,2’si “katılmıyorum”, %4,8’i “kısmen katılıyorum”, %0,8’i “tamamen katılıyorum” ve %0,7’si de “katılıyorum” demıştır. Kadınların %78,0’ı “hiç katılmıyorum” derken %10,0’ı “katılmıyorum”, %9,2’si “kısmen katılıyorum”, %1,5’i “tamamen katılıyorum” ve %1,3’ü de “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %26,8’i “hiç katılmıyorum”, %9,0’ı “kısmen katılıyorum”, %6,9’u “katılmıyorum”, %3,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %1,3’ü “hiç katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin %56,7’si “hiç katılmıyorum” derken, %19,0’ı “kısmen katılıyorum”, %14,5’i “katılmıyorum”, %7,0’ı “tamamen katılıyorum” ve %2,8’i “katılıyorum” demıştır.

Kadınların onda dokuzu şiddeti gerekli görmezken erkeklerin onda yedisi gerekli görmemektedir. Erkekler kadınlara oranla şiddeti gerekli görme durumları daha yüksek şiddete daha meyillidir. Bu durum kadın ve erkeğin doğası gereği oluşan bir farklılıktır. Toplumsal yapıda erkeğin şiddetini destekleyici bir tutumun olması erkeklerin şiddete

mevilli olmasını artırmaktadır. Kadınlarda şiddetin gerekli görülme eğilimi azdır, çünkü şiddet uygulanacaksa bu büyük oranda kadınlara ve çocuklara olmaktadır. Çünkü kadın doğası gereği daha uysal, daha duygusaldır ve fiziksel açıdan da erkeğe oranla daha güçsüzdür. Durum böyle olunca şiddete uğrama olasılıkları daha fazladır, kadınlar bir bakıma şiddeti gerekli görmeyerek kendilerine şiddet uygulanmasını istemediklerini ortaya koymaktadırlar.

Tablodaki verilere göre her beş kişiden biri şiddetin gerekli olduğunu savunmuştur, bu hala toplumumuzda ciddi bir problemin var olduğunu ve eğitilmiş kesim olan üniversite öğrencilerinin bile şiddeti gerekli görmesinin ciddi bir problem olduğu ortadadır. Eğitilmiş kesim olan üniversite öğrencilerinden beş kişiden biri şiddeti gerekli görürse eğitilmiş olmayanlar için ortaya çıkacak tablo içler acısı olacaktır. İlerde evlenip aile reisi olan bu bireyler sahip oldukları düşünce anlayışına göre çocuklarını yetiştirecekler ve aile içerisinde şiddet uygulayacaklardır. Ailede şiddeti gören yeni nesil de bunu kabullenecek ve ileriki hayatında kendisi de uygulamaya başlayacaktır. Bu durum şiddetin öğrenilmesi şeklinde kısır döngü olarak devam edip gidecektir.

Tablo 51. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Çözüm Aracı Olarak Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddeti Çözüm Aracı Olarak Görüp Görmeme Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	5	2	29	56	431	523
		C%	1,0	0,4	5,5	10,7	82,4	100,0
		T%	0,5	0,2	2,9	5,7	43,5	52,8
	Erkek	n	27	13	65	79	284	468
		C%	5,8	2,8	13,9	16,9	60,7	100,0
		T%	2,7	1,3	6,6	8,0	28,7	47,2
Toplam		n	32	15	94	135	715	991
		T%	3,2	1,5	9,5	13,6	72,1	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddetin çözüm aracı olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet çözüm aracıdır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet çözüm aracıdır” öncülünü cevaplayanların %52,8’sini “kadınlar” %47,2’sini “erkekler”

oluşturmaktadır. “Şiddet çözüm aracıdır” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %72,1 iken %13,6 “katılmıyorum”, %9,5 “kısmen katılıyorum”, %3,2 “tamamen katılıyorum” ve %1,5 ise “katılıyorum” demıştır. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %43,5’i “hiç katılmıyorum”, %5,7’si “katılmıyorum”, %2,9’u “kısmen katılıyorum”, %0,5’i “tamamen katılıyorum” ve %0,2’si de “katılıyorum” demıştır. Kadınların %82,4’ü “hiç katılmıyorum” derken %10,7’si “katılmıyorum”, %5,5’i “kısmen katılıyorum”, %1,0’ı “tamamen katılıyorum” ve %0,4’ü de “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %28,7’si “hiç katılmıyorum”, %8,0’ı “katılmıyorum”, %6,6’sı “kısmen katılıyorum”, %2,7’si “tamamen katılıyorum” ve %1,3’ü ise “hiç katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin %60,7’si “hiç katılmıyorum” derken, %16,9’ı “katılmıyorum”, %13,9’u “kısmen katılıyorum”, %5,8’i “tamamen katılıyorum” ve %2,8’i “katılıyorum” demıştır.

Aile içerisinde var olan sorunların çözümünü farklı şekilde yapmaya çalışan ebeveynler bazı noktalarda konuşarak anlaşmak, doğru yolu göstermek yerine şiddeti çözüm olarak görebilmekte ve bu amaç doğrultusunda şiddete başvurmaktadır. Kadınların çok düşük bir oranı şiddeti ailede çözüm aracı olarak görmezken, erkeklerin yaklaşık beşte biri, şiddetin gerekli olduğunu düşünenler gibi şiddeti çözüm aracı olarak görmektedirler.

Erkekler bayanlara oranla daha katı ve otoriter olması ve tahammül gücünün zayıf olması sebebiyle bütün sorunları konuşarak aşabilmesi pek mümkün olmamaktadır. Bu durumda sadece tahammül gücünün zayıf olması etkili değildir. İş hayatında çalışan baba eve yorgun gelecek ve işin yoğunluğu ve stresi üzerine, kolay yol olarak şiddeti çözüm aracı olarak görmekte ve uygulamaktadır. Yorgun olan bir baba yanlışı saatlerce anlatmak yerine şiddet ile birkaç dakika olarak çözüme kavuşturabilmektedir. Ancak burada kaçırılan bir nokta vardır, şiddet yolu ile olaylara çözüm bulmak geçici çözümdür, anlık olarak olumlu sonuçlar verebilir ancak uzun süreçte düşünüldüğünde aile hayatında ve bireyler üzerinde tamiri mümkün olmayan tahribatlara yol açmaktadır, birey ebeveynlerinden uzaklaşmakta, içine kapanık olmakta, arkadaş çevresine ve suçlu dış ortama yönelmektedir.

Şiddetin çözüm aracı olarak görülmesinin bir başka olumsuz boyutu da eşler için olmaktadır. Eşinin ihtiyacını karşılamayan veya eşi ile problem yaşayıp da bunu şiddetle çözmeye çalışan erkek, yapmış olduğu davranışla eşi ile kendisi arasına mesafe

koymakta ve eşinin kendisinden uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Eş ile sorun yaşanan bir evde huzur olmayacak ve çatışmaların ve şiddetin boyutu her geçen gün artacaktır.

Tablo 52. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Çocuğun Eğitilmesinde Araç Olarak Görüp Görmemeleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Çocuğun Eğitilmesinde Araç Olarak Görüp Görmeme Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	7	5	33	45	432	522
		C%	1,3	1,0	6,3	8,6	82,8	100,0
		T%	0,7	0,5	3,3	4,6	43,7	52,8
	Erkek	n	26	10	71	61	299	467
		C%	5,6	2,1	15,2	13,1	64,0	100,0
		T%	2,6	1,0	7,2	6,2	30,2	47,2
Toplam		n	33	15	104	106	731	989
		T%	3,3	1,5	10,5	10,7	73,9	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddetin çocuğun eğitilmesinde bir araç olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet çocuğun eğitilmesinde araçtır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet çocuğun eğitilmesinde araçtır” öncülünü cevaplayanların %52,8’sini “kadınlar” %47,2’sini “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet çocuğun eğitilmesinde araçtır” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %73,9 iken %10,7 “katılmıyorum”, %10,5 “kısmen katılıyorum”, %3,3 “tamamen katılıyorum” ve %1,5 ise “katılıyorum” demıştır. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %43,7’si “hiç katılmıyorum”, %4,6’sı “katılmıyorum”, %3,3’ü “kısmen katılıyorum”, %0,7’si “tamamen katılıyorum” ve %0,5’i de “katılıyorum” demıştır. Kadınların %82,8’i “hiç katılmıyorum” derken %8,6’sı “katılmıyorum”, %6,3’ü “kısmen katılıyorum”, %1,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %1,0’ı da “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %30,2’si “hiç katılmıyorum”, %7,2’si “kısmen katılıyorum”, %6,2’si “katılmıyorum”, %2,6’sı “tamamen katılıyorum” ve %1,0’ı “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin %64,0’ı “hiç katılmıyorum” derken, %15,2’si “kısmen katılıyorum”, %13,1’i “katılmıyorum”, %5,6’sı “tamamen katılıyorum” ve %2,1’i “katılıyorum” demıştır.

Şiddetin çocuğun eğitilmesinde araç olup olmadığı sorulduğunda, şiddetin gerekli olduğu ve çözüm aracı olduğu tablolarıyla benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Erkekler kadınlara oranla şiddeti çocuğun eğitilmesi için bir araç olarak görme oranları daha yüksektir. Toplumsal yapıda erkeğin şiddetini destekleyici bir tutumun olması erkeklerin şiddete meyilli olmasını artırmaktadır. Geleneksel aile yapısı itibarı ile çocukları eğitmenin en iyi şeklinin şiddet olacağı görüşü hâkimdir, bir çocuk bir suç işlediğinde onu döversen aynı hatayı bir daha yapmayacağını belirtmektedirler. Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerden “kızını dövmeyen dizini döver”, “gerekli görüldüğü yerde eğitim için şiddet uygulayacaksın” gibi örnekler belirtmişlerdir. Kadınlarda şiddeti eğitim için bir araç olarak görme durumu azdır. Annelik duygusunun verdiği etki ve aşırı sevgi ile kadınlar şiddet yoluyla eğitim olmayacağını bilmektedirler.

Tablo 53. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Öğrenilen Bir Davranış Olarak Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddeti Öğrenilen Bir Davranış Olarak Görüp Görmeme Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	126	91	100	39	165	521
		C%	24,2	17,5	19,2	7,5	31,7	100,0
		T%	12,7	9,2	10,1	3,9	16,7	52,6
	Erkek	n	94	73	95	55	152	469
		C%	20,0	15,6	20,3	11,7	32,4	100,0
		T%	9,5	7,4	9,6	5,6	15,4	47,4
Toplam		n	220	164	195	94	317	990
		T%	22,2	16,6	19,7	9,5	32,0	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet öğrenilen bir davranıştır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet öğrenilen bir davranıştır” öncülünü cevaplayanların %52,6’sını “kadınlar” %47,4’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet öğrenilen bir davranıştır” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %32,0 iken %22,2 “tamamen katılmıyorum”, %19,7 “kısmen katılıyorum”, %16,6 “katılıyorum” ve %9,5 ise “katılmıyorum” demıştır. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları

(yüzdeleri) ise %16,7'si “hiç katılmıyorum”, %12,7'si “tamamen katılıyorum”, %10,1'i “kısmen katılıyorum”, %9,2'si “katılıyorum” ve %3,9'u da “katılmıyorum” demiştir. Kadınların %31,7'si “hiç katılmıyorum”, %24,2'si “tamamen katılıyorum”, %19,2'si “kısmen katılıyorum”, %17,5'i “katılıyorum” ve %7,5'i de “katılmıyorum” demiştir. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %15,4'ü “hiç katılmıyorum”, %9,6'sı “kısmen katılmıyorum”, %9,5'i “tamamen katılıyorum” %7,4'ü “katılıyorum” ve %5,6'sı “katılmıyorum” demiştir. Erkeklerin %32,4'ü “hiç katılmıyorum” derken, %20,3'ü “kısmen katılıyorum”, %20,0'ı “tamamen katılıyorum” %15,6'sı “katılıyorum” ve %11,7'si “katılmıyorum” demiştir.

Şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı konusunda ortaya çıkan sonuçlar birbirine çok yakındır, tamamen ya da kısmen katılanlar hiç katılmıyorum ve katılmıyorum diyenlerle paralellik göstermektedir. Hem katılma derecelerine göre hem de cinsiyete göre sonuçlar benzerdir. Araştırma kapsamına yer alan öğrencilerin yarısından fazlası kısmen ya da tamamen şiddetin öğrenilen davranış olduğunu belirtmişlerdir. Nasıl ki kültür kendini kuşaktan kuşağa aktarabiliyorsa, sahip olunan örf, adet, gelenek ve görenekler gibi şiddet de bunlara benzer bir şekilde varlığını devam ettirmektedir.

Ayan, bireyin aile içinde ya da içinde bulunduğu toplumsal alan içinde uygulanan davranışların taklit ya da örnek alma yoluyla öğrenileceğini belirtmiştir. Öğrenilen bu davranışlar da bireyin hayatlarının şekillenmesinde etkili olacak ve bireyin ileriki yıllardaki tutum ve davranışlarını etkileyecektir. Sağlıklı bir ailede ve toplumsal çevrede yetişen birey toplumsal yaşam süreci içinde daha ılımlı olacak ve uyumsuzluk göstermeyecektir. Ancak içinde bulunulan toplumsal yaşam alanlarında olumsuzluklar mevcut ise bireyin doğasında bulunan saldırganlık içgüdüsüyle hareket edecektir.¹⁸³

Sosyal öğrenme teorisine göre suç davranışı da diğer davranışlar gibi öğrenilmektedir. Biyolojik yaklaşımların savunduğu bireyin suçlu doğması görüşünün aksine birey doğuştan suçlu değildir. Birey suçu yaşantılar sonucunda öğrenmektedir. Bu öğrenme ise farklı şekillerde olmaktadır, örneğin model alma ya da taklit etme yoluyla suç davranışı öğrenilmektedir.

Şiddetin öğrenilen bir davranış olduğunu belirten isimlerden biri de Kalyoncu'dur. Kalyoncu, şiddetin öğrenildiğini ileri sürmüştür. Kalyoncu, “Bu toplum, maalesef şiddeti çocuklarına öğretiyor. Aile içinden başlamak üzere ve aile bireyleri

¹⁸³ **Sezer AYAN**, “Aile ve Şiddet; Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet” Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, Sosyoloji Dizisi, Ankara, 2010, s.47.

arasında bir eğitim ve iletişim yöntemi olarak; “azarlama”, “bağırıp çağırma”, “aşağılama”, “hakaret” gibi “psikolojik şiddet” ve çoğu zaman daha da ileri giderek “fiziksel şiddet” o kadar yaygın kullanılıyor ki! Genç insan, pek çok örnekleri ile âdeta şiddet altında ve şiddetle yoğruluyor. Doğuştan değil; ama sonradan şiddete hazırlanıyor. Yani kimse anasından doğduğunda, “cani” olarak dünyaya gözlerini açmıyor” demiştir.¹⁸⁴

Tablo 54. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddeti Genetik Yapıyla Alakalı Olarak Görüp Görmediği İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddeti Genetik Yapıyla Alakalı Olarak Görüp Görmeme Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	55	51	137	84	196	523
		C%	10,5	9,8	26,2	16,1	37,5	100,0
		T%	5,5	5,1	13,8	8,5	19,8	52,7
	Erkek	n	49	55	108	66	191	469
		C%	10,4	11,7	23,0	14,1	40,7	100,0
		T%	4,9	5,5	10,9	6,7	19,3	47,3
Toplam		n	104	106	245	150	387	992
		T%	10,5	10,7	24,7	15,1	39,0	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddetin genetik yapıyla alakalı olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet genetik yapıyla alakalıdır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet genetik yapıyla alakalıdır” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet genetik yapıyla alakalıdır” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %39,0 iken %24,7’si “kısmen katılıyorum”, %15,1’i “katılmıyorum”, %10,7’si “katılıyorum” ve %10,5’i ise “tamamen katılıyorum” demiştir. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %19,8’i “hiç katılmıyorum”, %13,8’i “kısmen katılıyorum”, %8,5’i “katılmıyorum”, %5,5’i “tamamen katılıyorum” ve %5,1’i de “katılıyorum” demiştir. Kadınların %37,5’i “hiç katılmıyorum” derken %26,2’si “kısmen katılıyorum”, %16,1’i “katılmıyorum”, %10,5’i “tamamen katılıyorum” ve %9,8’i de “katılıyorum” demiştir. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %19,3’ü “hiç

¹⁸⁴ Hamdi KALYONCU, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.20.

katılmıyorum” derken %10,9’u “kısmen katılıyorum”, %6,7’si “katılmıyorum”, %5,5’i “katılıyorum” ve %4,9’u da “tamamen katılıyorum” demiştir. Erkeklerin %40,7’si “hiç katılmıyorum” derken, %23,0’ı “kısmen katılıyorum”, %14,1’i “katılmıyorum”, %11,7’si “katılıyorum” ve %10,4’ü “tamamen katılıyorum” demiştir.

“Şiddetin öğrenilen bir davranıştır” tablosuna benzer bir sonuçta “şiddet genetik yapıyla alakalıdır” tablosunda ortaya çıkmıştır. Erkeklerde kadınlarda şiddetin genetik yapıyla alakalı olup olmadığı görüşüne paralel yanıtlar vermişlerdir. Şiddetin genetik yapıyla alakalı olduğunu söyleyenler suçlu anne ya da babanın çocuklarının da suç işleme şiddete başvurma eğiliminin yüksek olduğu görüşüne dayanmaktadır.

Suçu genetik teorilerle açıklayanlar bunu farklı şekillerde yapmışlardır. Bir kısmı aileler üzerinde araştırmalar yaparken bir kısmı ikiz bebekler üzerinde diğer bir kısmı da kromozomlar üzerinde araştırmalar yapmışlardır. Genetik teorilerin bir kısmı aileler üzerinde yapılmıştır. Örneğin, Dugdale, hapishanelerde 1874 yılında yaptığı araştırmalar sırasında Jukes ailesinin altı üyesi ile karşılaştı. Dugdale, Jukes ailesinin yedi nesil öncesine giderek Max adlı kişinin bilgilerine ulaştı, Max içki düşkünü yaşamını avcılık ile kazanan bir bireydir. Geniş bir aileye sahip olan Max’ın çocuklarından bazıları da gayri meşru idi. Dugdale, bu aile üzerinde yaptığı çalışmalar sonucunda 709 kişiyi incelemiş ve 280’ninin fakir veya dilenci olduğunu, 140 kişinin suçlu ve saldırgan olduğu, 300 adet prematüre çocuğun varlığını, 7 kişinin adam öldürdüğünü, 50 kadının fahişe olduğunu, 440 zührevi hastalıklı, 30’unun gayri meşru çocuk olduğunu tespit etmiştir.¹⁸⁵

Kızmaz’ın cezaevinde bulunan ve birden fazla cezaevine girmiş olan suçlularla yapmış olduğu çalışmada da suç işlendiğinde suçu işleyenin çocuklarının da suç işleme ihtimalinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Kızmaz’a göre; “suç işleyen, antisosyal davranış sergileyen ve mahkûm olan ebeveynler aynı zamanda, kendi çocuklarının da suçlu ve mahkûm olmalarında ciddi bir risk teşkil etmektedirler ve dolayısıyla suçlu ebeveynlerin varlığı, aile içindeki diğer bireylerin suçluluğunu tetikleyen güçlü bir unsur olarak görmek mümkündür.”¹⁸⁶

¹⁸⁵ Aktaran: **Sulhi DÖNMEZER**, “Kriminoloji”, Beta yayınları, İstanbul, 1994, s.105. (Dugdale, 1910).

¹⁸⁶ **Zahir KIZMAZ**, “Cezaevi Müdahimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara, 2006, s.111.

Tablo 55. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Etiketleme Ve Damgalamanın Suçu, Şiddeti Artırıp Artırmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Etiketleme Ve Damgalamanın Suçu, Şiddeti Artırıp Artırmadığı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	147	115	132	49	77	520
		C%	28,3	22,1	25,4	9,4	14,8	100,0
		T%	14,9	11,7	13,4	5,0	7,8	52,7
	Erkek	n	116	109	102	44	95	466
		C%	24,9	23,4	21,9	9,4	20,4	100,0
		T%	11,8	11,1	10,3	4,5	9,6	47,3
Toplam		n	263	224	234	93	172	986
		T%	26,7	22,7	23,7	9,4	17,4	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Etiketlemenin, damgalamanın suçu, şiddeti artırıp artırmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “etiketleme damgalama suçu, şiddeti artırır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “etiketleme damgalama suçu, şiddeti artırır” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Etiketleme damgalama suçu, şiddeti artırır” öncülüne “tamamen katılıyorum” diyenlerin oranı %26,7 iken %23,7’si “kısmen katılıyorum”, %22,7’si “katılıyorum”, %17,4’ü “hiç katılmıyorum” ve %9,4’ü ise “katılmıyorum” demıştır. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %14,9’u “tamamen katılıyorum”, %13,4’ü “kısmen katılıyorum”, %11,7’si “katılmıyorum”, %7,8’i “hiç katılmıyorum” ve %5,0’ı da “katılmıyorum” demıştır. Kadınların %28,3’ü “tamamen katılıyorum”, %25,4’ü “kısmen katılıyorum”, %22,1’i “katılıyorum”, %14,8’i “hiç katılmıyorum” ve %9,4’ü de “katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %11,8’i “tamamen katılıyorum”, %11,1’i “katılıyorum”, %10,3’ü “kısmen katılıyorum”, %9,6’sı “hiç katılmıyorum” ve %4,5’i de “katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin %24,9’u “tamamen katılıyorum”, %23,4’ü “katılıyorum”, %21,9’u “kısmen katılıyorum”, %20,4’ü “hiç katılmıyorum” ve %9,4’ü ise “katılmıyorum” demıştır.

Etiketleme ve damgalamanın suçu, şiddeti artırdığını cinsiyet fark etmeksizin hem kadınlar hem de erkekler kabul etmektedir. Suç işleyen bir kişiye suçlu damgasının

vurulmasıyla birlikte etiketlenmiş ve damgalanmış olmakta ve dışarıda herkesin gözünde suçlu konuma düşmektedir. Bu duruma maruz kalan bir birey bundan sonra ne kadar isterse istesin normal bir birey olamaz çünkü o damgalanmıştır. Normal bir birey olamayacağını bilen kişinin artık hayattan çekineceği bir şey kalmayacak ve şiddet uygulamaya devam edecektir, hatta devam etmekle kalmayıp ciddi suçlara bulaşacaktır, adam öldürme, örgüte üye olma vs.

Etiketleme ya da damgalamanın suçu ya da şiddeti artırdığı görüşünün temelinde etiketleme teorisi yer almaktadır. Etiketleme teorisine göre insanların suçlu olmalarının sebebi, çevresinde bulunan kişiler tarafından etiketlenmiş damgalanmış olmasıdır. Kişiler ebeveynleri, kardeşleri, akran grupları, komşuları, öğretmenleri tarafından ya da polis tarafından çeşitli sebeplerle etiketlendirildiklerinden dolayı suç işlemekte ve suçlu olmaktadırlar. Örneğin; aptal, zihinsel yönden dengesiz, yetişkin suçlu, çocuk suçlu, gibi etiketlemelerden dolayı insanlar suça yönelmektedir. Bu nedenle etiketleme teorileri bu tür etiketlemelerin negatif olduğunu ve kullanıldığı kişiye zarar verdiğini kabul ederler.¹⁸⁷ Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin de %70'ine yakını görüşlerine inanmakta ve etiketlemenin damgalamanın suçu ya da şiddeti artırdığını söylemişlerdir.

Etiketleme ya da damgalama teorisi, doğrudan suçun nedenleriyle değil, toplumun suça ve suçluya gösterdiği tepkiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu teoriye göre aslında bir kişi suç işleyebilir, bu normaldir fakat kişi suç işledi diye onun üzerine bir etiket, damga vurmak yanlıştır. Bir kişinin daha sonra yeniden suç işleyip işlememesi ve hatta daha da ileri giderek bir suçlu alt kültürünün bir parçası haline gelmesi ve suç işlemeyi bir meslek haline getirmiş olmasının nedeni, ceza adalet sistemi ve toplumun kişiye karşı acımasız bir tutum sergileyerek, suçluyu yeniden topluma kazandıracak, kucaklayıcı bir yaklaşım benimsemek yerine, kişinin hataların ve kusurlarını yüzüne vurarak, kişiyi toplumdan dışlamak, izole etmek ve sürekli olayı gündem de tutarak toplumdan kopmasına yol açacak uygulamaların olduğunu göstermektedir. Bu şekilde yaklaşıldığında bir kez suç işlemiş olan birey daha çok suça bulaşacaktır. Bu nedenle suça neden olan şey etiketleme ya da damgalamadır.¹⁸⁸

¹⁸⁷ **Tülin İÇLİ**, “Kriminoloji”, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.127.

¹⁸⁸ **Osman DOLU**, “Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, s.379.

Tablo 56. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddet Uygulayanın Şiddeti Tekrarlayıp Tekrarlamayacağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddet Uygulayanın Şiddeti Tekrarlayıp Tekrarlamayacağı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	175	148	95	37	70	525
		C%	33,3	28,2	18,1	7,0	13,3	100,0
		T%	17,6	14,9	9,6	3,7	7,0	52,8
	Erkek	n	130	119	94	34	92	469
		C%	27,7	25,4	20,0	7,2	19,6	100,0
		T%	13,1	12,0	9,5	3,4	9,3	47,2
Toplam		n	305	267	189	71	162	994
		T%	30,7	26,9	19,0	7,1	16,3	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddet uygulayan kişinin şiddet davranışını tekrarlayıp tekrarlamadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet uygulayan şiddeti tekrarlar” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet uygulayan şiddeti tekrarlar” öncülünü cevaplayanların %52,8’ini “kadınlar” %47,2’sini “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet uygulayan şiddeti tekrarlar” öncülüne “tamamen katılıyorum” diyenlerin oranı %30,7 iken %26,9’u “katılıyorum”, %19,0’ı “kısmen katılıyorum”, %16,3’ü “hiç katılmıyorum” ve %7,1’i ise “katılmıyorum” demiştir. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %17,6’sı “tamamen katılıyorum”, %14,9’u “katılıyorum”, %9,6’sı “kısmen katılıyorum”, %7,0’ı “hiç katılmıyorum” ve %3,7’si de “katılmıyorum” demiştir. Kadınların %33,3’ü “tamamen katılıyorum”, %28,2’si “katılıyorum”, %18,1’i “kısmen katılıyorum”, %13,3’ü “hiç katılmıyorum” ve %7,0’ı da “katılmıyorum” demiştir. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %13,1’i “tamamen katılıyorum”, %12,0’ı “katılıyorum”, %9,5’i “kısmen katılıyorum”, %9,3’ü “hiç katılmıyorum” ve %3,4’ü de “katılmıyorum” demiştir. Erkeklerin %27,7’si “tamamen katılıyorum”, %25,4’ü “katılıyorum”, %20,0’ı “kısmen katılıyorum”, %19,6’sı “hiç katılmıyorum” ve %7,2’si de “katılmıyorum” demiştir.

Araştırma verilerine göre, her beş kişiden yaklaşık dördü şiddet uygulayan kişinin şiddeti tekrarlayacağını belirtmişlerdir. Tekin’de “Unutmayın, şiddet öğrenilen bir davranıştır. Eğer bireye olumsuz bir davranış öğretmişsek olumlu bir davranışı da

öğretebiliriz.”¹⁸⁹ diyerek şiddetin öğrenilen bir davranış olduğunu belirtmiştir. Tekin’in de belirttiği gibi şiddet uygulayan insan şiddet davranışını öğrenecektir ve normal karşılayarak tekrarlayacaktır. Eğer birey uyguladığı şiddet ya da işlediği bir suç karşısında herhangi bir caydırıcı etkiye sahip bir ceza almıyorsa, bu kişinin aynı davranışı tekrarlama olasılığı çok daha fazla olacaktır. Şiddet uygulayan kişinin şiddeti normal olarak benimseyip uygulamasının önüne geçilebilmesi için caydırıcı cezaların uygulanması gerekmektedir.

Tablo 57. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Erkektir Döverde Severde Anlayışına Katılıp Katılmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Erkektir Döverde Severde Anlayışına Katılıp Katılmama Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	13	5	16	34	453	521
		C%	2,5	1,0	3,1	6,5	86,9	100,0
		T%	1,3	0,5	1,6	3,4	45,8	52,7
	Erkek	n	76	29	61	72	230	468
		C%	16,2	6,2	13,0	15,4	49,1	100,0
		T%	7,7	2,9	6,2	7,3	23,3	47,3
Toplam		n	89	34	77	106	683	989
		T%	9,0	3,4	7,8	10,7	69,1	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Halk arasında yaygın bir deyim olan erkektir döverde severde anlayışının araştırma kapsamında yer olan öğrenciler açısından ne derecede geçerli olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “erkektir döverde severde” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “erkektir döverde severde” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Erkektir döverde severde” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %69,1 iken, %10,7’si “katılmıyorum”, %9,0’ı “tamamen katılıyorum” %7,8’i “kısmen katılıyorum”, %3,4’ü “katılıyorum” demıştır. Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %45,8’i “hiç katılmıyorum”, %3,4’ü “katılmıyorum”, %1,6’sı “kısmen katılıyorum”, %1,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %0,5’i de “katılıyorum” demıştır. Kadınların

¹⁸⁹ Üzeyir TEKİN, “Şiddet”, Ankara, 2011, s.1.

%86,9'u "hiç katılmıyorum" derken %6,5'i "katılmıyorum" %3,1'i "kısmen katılıyorum", %2,5'i "tamamen katılıyorum" ve %1,0'ı da "katılıyorum" demiştir. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %23,3'ü "hiç katılmıyorum" derken %7,7'si "tamamen katılıyorum", %7,3'ü "katılmıyorum", %6,2'si "kısmen katılıyorum" ve %2,9'u da "katılıyorum" demiştir. Erkeklerin %49,1'i "hiç katılmıyorum" derken, %16,2'si "tamamen katılıyorum", %15,4'ü "katılmıyorum", %13,0'ı "kısmen katılıyorum" ve %6,2'si ise "katılıyorum" demiştir.

Polat hemen hemen bütün toplumlarda, toplum yapısından kaynaklanan ve erkek egemenliğini öngörerek kadına yönelik şiddeti haklı gösteren gerekçelerin olduğunu belirtmiştir. Erkeğin egemen olmasını öngören toplumların alışkanlıklarından ve geleneklerinden kaynaklanan nedenlerle, ailede egemenliğin erkekte olacağı ve kadını istediği zaman dövüp istediği zaman sevebileceği görüşü yaygın olmakta ve kadınlar mağdur durumda kalmaktadırlar.¹⁹⁰ Polat, "Toplum düzeyinde, bütün dünyada yapılan çalışmalar kadına karşı şiddetin cinsiyet rollerinin katı bir şekilde tanımlandığı ve bunun için baskının yapıldığı ve erkekliğin sertlik, erkeklik gururu ya da egemen olma ile bağdaştırıldığı yerlerde en yaygın şekilde görüldüğünü ortaya koymuştur."¹⁹¹

Aile de "erkek döverde severde" anlayışına katılmayanların oranı bir hayli yüksektir. Araştırmaya katılan her beş öğrenciden biri erkektir döverde severde anlayışına tamamen ya da kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu azımsanmayacak bir orandır. Sosyal yapılarda var olan ataerkil bir aile yapısına sahip olmamız, erkek üstünlüğünü kabul etmektedir. Nitekim zaman içerisinde aile yapılarımızda değişiklikler meydana gelmiş olsa da sahip olunan değerlerin bir anda değişmesi mümkün değildir. Geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmış, ev içerisinde kadın erkek eşitliği gündeme gelmiş olsa da sahip olunan değerler bu değişikliğe bu kadar hızlı oranda ayak uyduramamıştır.

Eğitim seviyesinin yükselmesi, kadınların okuma oranlarının artması, kadınların ekonomik hayata katılması, ekonomik özgürlüklerine sahip olmaları, kamu ve özel sektörde istihdamlarının artması vb. etkilerle kendilerine güvenleri artmış ve aile içinde söz sahibi olmaya başlamışlardır. Aile içerisinde kadın erkek eşitliğini sağlayan birçok ailenin varlığına karşın erkek egemenliği olan ailelerde bir hayli fazladır. Bu tür ailelerde kadının okuma oranının az olması ve ekonomik özgürlüğüne sahip olmaması

¹⁹⁰ Oğuz POLAT, "Şiddet", www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013.

¹⁹¹ Oğuz POLAT, "Şiddet", www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013.

sebebi ile erkeğe oranla kendisini daha güçsüz hissetmekte ve uğramış olduğu herhangi bir şiddette kendini savunamamaktadır. Hatta sadece kendini savunma değil, erkeğin yaptığı davranışta haklı olduğunu söylerler. Çünkü onlara göre erkektir döverde severde anlayışı egemendir ve bu kişiler yetiştikleri aile ortamında da bu mantıkla yetiştikleri ve ailelerinden de bu davranışları gördükleri için erkeğin istediği zamanda dövüp istediği zamanda sevebileceklerini normal karşılayıp kabul ederler.

“Erkektir döverde severde” anlayışına benzer olarak Özbudun’un yapmış olduğu araştırma sonuçları da şu şekildedir; Türkiye’deki kadınların aile içinde uğramış olduğu şiddeti gösteren araştırmalar ve bulguları ilgi çekicidir. H. Ü. Nüfus Etütleri Enstitüsü’nün yapmış olduğu araştırmaya göre “erkeklerin %44.9’u kadın kocasına itaat etmediğinden kocası karısını dövme hakkına sahiptir görüşünde. Erkeklerin %62.2’si evde erkeğin mutlak otorite olduğu ve kadının ona itaat etmesi gerektiği görüşündedir. Bununla birlikte eğitimsiz kadınların %62’sinin, tüm evli kadınların ise yarısının, ‘kadın hak ettiyse erkek dövebilir’ diye düşünmektedir.”¹⁹²

Tablo 58. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailede Erkek Egemenliği Olmalıdır Anlayışına Katılıp Katılmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Ailede Erkek Egemenliği Olmalıdır Anlayışına Katılıp Katılmama Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	39	41	112	61	268	521
		C%	7,5	7,9	21,5	11,7	51,4	100,0
		T%	3,9	4,1	11,3	6,2	27,1	52,6
	Erkek	n	156	69	99	38	107	469
		C%	33,3	14,7	21,1	8,1	22,8	100,0
		T%	15,8	7,0	10,0	3,8	10,8	47,4
Toplam		n	195	110	211	99	375	990
		T%	19,7	11,1	21,3	10,0	37,9	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Tablo da cinsiyet ve aile de erkek egemenliği olması çapraz tablosu verilmiştir. Burada araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin evlilikte aile içi otoritenin erkekte

¹⁹² Sibel ÖZBUDUN, “Anneler Gününüz Kutlu (mu) Oluyor?, Küreselleşme, Kadın ve ‘Yeni’ Ataerki”, Ütopya Yayınları, Ankara, 2007, s.17.

olması, ailede erkek egemenliği olması görüşlerini tespit etmek amacıyla Likert Ölçeği yapılmıştır. Likert tarzındaki “aile de erkek egemenliği olmalıdır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “aile de erkek egemenliği olmalıdır” öncülünü cevaplayanların %52,6’sını “kadınlar” %47,4’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. Cinsiyet ve evlilikte aile içi otoritenin erkekte olması, aile de erkek egemenliği olması çapraz tablosunda görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %37,9’u ailede erkek egemenliği olmalıdır görüşüne “hiç katılmıyorum” derken, %21,3’ü “kısmen katılıyorum”, %19,7’si “tamamen katılıyorum”, %11,1’i “katılıyorum” ve %10,0’ı ise “katılmıyorum” demiştir.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri); “hiç katılmıyorum” diyen kadınların oranı %27,1, “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı %11,3, “katılmıyorum” diyenlerin oranı %6,2, “katılıyorum” diyenlerin oranı %4,1 ve “tamamen katılıyorum” diyenlerin oranı ise %3,9’dur. “Ailede erkek egemenliği olmalıdır” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyen kadınların oranı %51,4, “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı %21,5, “katılmıyorum” diyenlerin oranı %11,7, “katılıyorum” diyenlerin oranı %7,9 ve “tamamen katılıyorum” diyenlerin oranı ise %7,5’tir.

Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri); %15,8’i “tamamen katılıyorum”, %10,8’i “hiç katılmıyorum”, %10,0’ı “kısmen katılıyorum”, %7,0’ı “katılıyorum” ve %3,8’i ise “katılmıyorum” demiştir. Evlilikte aile içi otoritenin erkekte olduğuna, ailede erkek egemenliği olması gerektiği görüşüne, erkeklerin %33,3’ü “tamamen katılıyorum”, %22,8’i “hiç katılmıyorum”, %21,1’i “kısmen katılıyorum”, %14,7’si “katılıyorum” ve %8,1’i ise “katılmıyorum” demiştir.

“Ailenin reisi erkektir, aile içi otorite erkekte olmalıdır” görüşüne kadın ve erkek açısından farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Erkekler aile içi otoritenin erkekte olması gerektiğini düşünürlerken bayanların çoğu bunu reddetmiştir. Sahip olunan toplumsal yapı ve yetiştirme tarzından dolayı ailede erkek egemenliği olmalıdır görüşü yaygındır, bireyler (kız/erkek) aile içerisinde toplumsallaştırılırken cinsiyet özellikleri göz önünde bulundurulur. Kızlar ve erkekler toplumsal yasama hazırlanırken farklı şekillerde eğitilirler. Kadın ve erkek arasındaki ilk ayırimda burada baslar. Erkeklerle güçlü olmaları, aktif olmaları, ekonomide, siyasette vb. alanlarda belirleyici olmaları öğretilirken kızlara nasıl iyi bir es, iyi bir anne olmaları gerektiği öğretilir. Erkek çocuk

annesinden farklı olduğunu, annesi gibi olmadığını, bir başkası olduğunu oldukça erken keşfeder. Kız çocuk annenin dünyası içinde kalır, anneye arasına sınır girmesini, (erkek kardeşi gibi) ondan farklılaşmayı değil; aksine onunla özdeşleşmeyi öğrenir.

Erkekler aile içi otoritenin erkekte olması gerektiğini düşünürlerken bayanların çoğu bunu reddetmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi olarak zihniyet yapılarında ki değişiklikleri gösterebiliriz. Artık değişme ve gelişmeye bağlı olarak toplumlarda sürekli değişmektedir. Bu değişiklik toplumun yapılarında da değişmelere sebep olmuştur. Eskiden çok yaygın olan baba(ata) odaklı geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye(eşitlikçi) bırakmaya başlamıştır. Bu değişimle birlikte insanların zihniyet yapılarında da değişimler olmuş ve eskiden sürekli itaat eden kadın yerine eşitlik ilkesine dayanan yeni bir model gelmiştir. Bundan dolayı da kadınlar aile içi otoritenin erkekte olmasını istemeyip eşitlikçi bir anlayış istemektedirler. Buna karşılık erkekler de var olan avantajlı konumlarından dolayı aile içi otoritenin erkekte olmasını istemekte ve bu avantajlı konumlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar.

İçli, çalışmalar sonucunda kadınların, bir dereceye kadar erkek otoritesini ve gücünü kabullendiklerini belirtmiştir. Bazı çalışmaların bu durumu dinin ve diğer sosyal kurumların öğretileriyle ilişkilendirdiğini belirtmektedir. Koca ve baba otoritesinin koşulsuz onayı, kadında içinde bulunduğu olumsuz koşullarda affedici davranma, aileyi bir arada tutma çabası ve çocuklarına karşı da babalarını mazur gösterme eğilimini ortaya çıkarmaktadır.¹⁹³ İçli'nin de belirttiği gibi, kadınlar erkeklerin otoritesini kabullenmekte ve çeşitli sebeplerle şiddetini de anlayışla karşılamaya göz yummaya çalışmaktadırlar.

¹⁹³ **Tülin Günşen İÇLİ**, “Kriminoloji”, 7.Baskı, Ankara, 2007, s.397.

Tablo 59. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddetin Çatışma Çözmede Uygun Bir Yol Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddetin Çatışma Çözmede Uygun Bir Yol Olup Olmadığı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	6	5	20	54	437	522
		C%	1,1	1,0	3,8	10,3	83,7	100,0
		T%	0,6	0,5	2,0	5,5	44,2	52,8
	Erkek	n	26	19	63	90	269	467
		C%	5,6	4,1	13,5	19,3	57,6	100,0
		T%	2,6	1,9	6,4	9,1	27,2	47,2
Toplam		n	32	24	83	144	706	989
		T%	3,2	2,4	8,4	14,6	71,4	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddetin çatışma çözmede uygun bir yol olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “şiddet çatışma çözmede uygun bir yoldur” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet çatışma çözmede uygun bir yoldur” öncülünü cevaplayanların %52,8’sini “kadınlar” %47,2’sini “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet çatışma çözmede uygun bir yoldur” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %71,4 iken %14,6’sı “katılmıyorum”, %8,4’ü “kısmen katılıyorum”, %3,2’si “tamamen katılıyorum” ve %2,4’ü ise “katılıyorum” demıştır.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %44,2’si “hiç katılmıyorum” derken %5,5’i “katılmıyorum”, %2,0’ı “kısmen katılıyorum”, %0,6’sı “tamamen katılıyorum” ve %0,5’i de “katılıyorum” demıştır. Kadınların 82,8’i “hiç katılmıyorum” derken %8,6’sı “katılmıyorum”, %6,3’ü “kısmen katılıyorum”, %1,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %1,0’ı da “katılıyorum” demıştır.

Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %27,2’si “hiç katılmıyorum”, %9,1’i “katılmıyorum”, %6,4’ü “kısmen katılıyorum”, %2,6’sı “tamamen katılıyorum” ve %1,9’u “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin %57,6’sı “hiç katılmıyorum” derken, %19,3’ü “katılmıyorum”, %13,5’i “kısmen katılıyorum”, %5,6’sı “tamamen katılıyorum” ve %4,1’i de “katılıyorum” demıştır.

“Şiddet, bir erkek problemi olarak görülmesine rağmen, aile içindeki güç ilişkilerinde belirlenerek güçlüden güçsüze yönelik olduğu açıktır. Şiddetin meşru

görülmesi, önce ailede ve sonra da toplumda tekrar tekrar üretilmesine ve bir sorun çözme yöntemi olarak kuşaktan kuşağa aktarılmasına yol açmaktadır".¹⁹⁴ Tılıç'ın belirttiği gibi ne yazık ki şiddetin çözüm yolu olarak kullanılabildiği açıktır.

Cinsiyetin çatışma çözmede uygun bir yol olduğunu araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin tamamına yakını kabul etmediklerini belirtmişlerdir. Ancak ne yazık ki şiddetin çatışma çözmede uygun bir yol olduğunu söyleyenlerde mevcuttur. Tablodan çıkarılacak bu sonuç geleceğin anne ve babası olacak genç neslin şiddete karşı çıktığını bir kez daha göstermiştir. Şiddet çatışma çözmek için bir yoldur ancak uygun bir yol değildir. Çatışma çözmede şiddetin kullanılması sorunların geçici olarak çözülmesinde etkili olabilmekte ama ilerleyen süreçte daha fazla çatışma çıkmasına sorunlar yaşanmasına sebep olabilmektedir. Yaşanan sorunların giderilebilmesi için, örneğin bir çocuğun yaptığı yanlış davranış sonucunda onun cezalandırılması için kullanıldığında, çocuk onun yanlış olduğunu algılayamaz ancak bunun yerine anne ya da baba yaptığı davranışın neden yanlış olduğunu gerekçesiyle birlikte açıkladığı durumda çocuk olayın mantığını kavrayıp bundan sonra aynı ya da benzer türdeki davranışları yapmayacaktır. Kalıcı çözümler aranıyorsa bunun şiddet olmaması gerekmektedir.

Tablo 60. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Cinsiyet Eşitsizliğinin Çatışma Ve Şiddeti Doğurup Doğurmayacağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Cinsiyet Eşitsizliğinin Çatışma Ve Şiddeti Doğurup Doğurmayacağı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	87	73	123	64	173	520
		C%	16,7	14,0	23,7	12,3	33,3	100,0
		T%	8,8	7,4	12,5	6,5	17,5	52,7
	Erkek	n	61	68	77	72	189	467
		C%	13,1	14,6	16,5	15,4	40,5	100,0
		T%	6,2	6,9	7,8	7,3	19,1	47,3
Toplam		n	148	141	200	136	362	987
		T%	15,0	14,3	20,3	13,8	36,7	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

¹⁹⁴ Rosenberg TILIÇ, "Aile İçi Şiddet: Bir Sosyolojik Yaklaşım", TODAİE Yayınları, Ankara, 1997, s.5.

Cinsiyet eşitsizliğinin çatışma ve şiddeti doğurup doğurmayacağını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “cinsiyet eşitsizliği çatışma ve şiddeti doğurur” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “cinsiyet eşitsizliği çatışma ve şiddeti doğurur” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Cinsiyet eşitsizliği çatışma ve şiddeti doğurur” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %36,7 iken %20,3’ü “kısmen katılıyorum”, %15,0’ı “tamamen katılıyorum”, %14,3’ü “katılıyorum” ve %13,8’i ise “katılmıyorum” demiştir.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %17,5’i “hiç katılmıyorum” derken %12,5’i “kısmen katılıyorum”, %8,8’i “tamamen katılıyorum”, %7,4’ü “katılıyorum” ve %6,5’i ise “katılmıyorum” demiştir. Kadınların %33,3’ü “hiç katılmıyorum” derken %23,7’si “kısmen katılıyorum”, %16,7’si “tamamen katılıyorum”, %14,0’ı “katılıyorum” ve %12,3’ü ise “katılmıyorum” demiştir.

Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %19,1’i “hiç katılmıyorum”, %7,8’i “kısmen katılıyorum”, %7,3’ü “katılmıyorum”, %6,9’u “katılıyorum” ve %6,2’si ise “tamamen katılıyorum” demiştir. Erkeklerin %40,5’i “hiç katılmıyorum”, %16,5’i “kısmen katılıyorum”, %15,4’ü “katılmıyorum”, %14,6’sı “katılıyorum” ve %13,1’i ise “tamamen katılıyorum” demiştir.

Cinsiyet ve eşitsizliğin çatışma ve şiddeti doğuracağı görüşünü yaklaşık her iki kişiden biri savunmaktadır. Cinsiyet eşitsizliği ilk yetişme dönemlerinde bile ortaya çıkmaktadır. Bireyler (kız/erkek) aile içerisinde toplumsallaştırılırken cinsiyet özellikleri göz önünde bulundurulur. Kızlar ve erkekler toplumsal yaşama hazırlanırken farklı şekillerde eğitilirler. Kadın ve erkek arasındaki ilk ayrımında burada baslar. Erkeklerle güçlü olmaları, aktif olmaları, ekonomide, siyasette vb. alanlarda belirleyici olmaları öğretilirken kızlara nasıl iyi bir es, iyi bir anne olmaları gerektiği öğretilir. Erkek çocuk annesinden farklı olduğunu, annesi gibi olmadığını, bir başkası olduğunu oldukça erken keşfeder. Kız çocuk annenin dünyası içinde kalır, anneye arasına sınır girmesini, ondan farklılaşmayı değil; aksine onunla özdeşleşmeyi öğrenir ve daha çocukken kız ve erkek arasına bir eşitsizlik girer ve büyüdüklerinde de bu hayatlarına yansır.

Küçük yaştan itibaren yetiştirilme tarzında başlayan cinsiyet eşitsizliği ne yazık ki sadece aile içinde olmakla sınırlı kalmaz ve toplumun her alanına yansır. Sadece aile

yaşantısında değil, toplumda, eğitim alanında, iş hayatında vb. pek çok yerde cinsiyet eşitsizliği mevcuttur. Özellikle erkeklerin kendilerini üstün görmeleri, pek çok alanda bayandan öncelikli haklara sahip olmaları çatışmayı beraberinde getirmektedir. Örneğin; en eski çağlardan beri toplumda bir görev bölüşümü mevcuttur, erkekler avlanmayla dış koşullarla mücadeleyle uğraşırken, kadınlar erkeğin getirdiğini pişirmek, çocuklara bakmak, vb.dir.

Bu görüşe benzer görüşler Caner’de görülmektedir. Ataerkil düzen, kadın ve erkek arasındaki farklılığın sadece yetiştirilme aşamasında kalmasına neden olmuyor aynı zamanda bireylerin evlilik kararlarında da etkili oluyor. “...Ataerkil sistem, evliliğe bir işbölümü olarak bakıyordu. ‘Erkek evi geçindirir, kadın ise bunun karşılığında kocasına emeğini ve dişiliğini sunar’ görüşü, ataerkil paradigmanın tam merkezine yerleştirildi. Böylece üretimden ve artı ürünün kontrolü sürecinden dışlanan kadın, ilk önce baba evinden daha sonra da koca yatağından erkeğin hizmetine girmiş oldu. Ataerkil düzende kadına verilen en hayati görev, mülkiyet zincirinin devamını sağlamak için erkeğe yasal mirasçılar doğurup, onları yetiştirmektir.”¹⁹⁵ Ancak ilerleyen süreçle birlikte kadınlarda iş hayatına atılmaya başlamış ve erkeğin yaptığı işleri kadında yapmaya başlamıştır. Ancak aile içinde ki görev bölüşümü halen değişmemiştir. Bunun sonucunda dışarıda işte çalışan anne, eve geldiğinde evle, çocuğuyla temizlik ve yemekle uğraşırken erkeğin eve geldiği anda işi bitmektedir. Bu durum sonucunda evde var olan eşitsizlik de çatışma ve şiddeti beraberinde getirmiştir.

İçli, cinsiyet eşitsizliğinin aile içi şiddeti doğuracağı ve artıracığı görüşü ile ilgili olarak şunları belirtmiştir; “Aile içinde yaş ve cinsiyet farklılıklarının var olduğu bir yapıdır, bu farklılıklar aileyi bir kültür çatışması arenası yapar ve aile içinde önemli derece de cinsiyet eşitsizliği vardır, bu da önemli bir çatışma ve şiddetin kaynağıdır.”¹⁹⁶

¹⁹⁵ **Emre CANER**, “Kutsal Fahişeden Bakire Meryem’e Toprak ve Kadın”, Su Yayınları, İstanbul, 2004, s.40.

¹⁹⁶ Aktaran: **Tülin Günşen İÇLİ**, “Kriminoloji”, 7.Baskı, Ankara, 2007, s.389-390. (Ritzer,1990:193).

Tablo 61. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Kadına Karşı Şiddet Eşin Öğrenim Düzeyi İle Negatif İlişkili Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Kadına Karşı Şiddet Eşin Öğrenim Düzeyi İle Negatif İlişkili Olup Olmadığı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	72	75	134	69	171	521
		C%	13,8	14,4	25,7	13,2	32,8	100,0
		T%	7,3	7,6	13,6	7,0	17,3	52,8
	Erkek	n	67	56	121	58	164	466
		C%	14,4	12,0	26,0	12,4	35,2	100,0
		T%	6,8	5,7	12,3	5,9	16,6	47,2
Toplam		n	139	131	255	127	335	987
		T%	14,1	13,3	25,8	12,9	33,9	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Kadına karşı şiddetin eşin öğrenim düzeyi ile ilişkili olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “kadına karşı şiddet eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkilidir” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “kadına karşı şiddet eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkilidir” öncülünü cevaplayanların %52,8’ini “kadınlar” %47,2’sini “erkekler” oluşturmaktadır. “Kadına karşı şiddet eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkilidir” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %33,9 iken %25,8’i “kısmen katılıyorum”, %14,1’i “tamamen katılıyorum”, %13,3’ü “katılıyorum” ve %12,9’u ise “katılmıyorum” demıştır.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %17,3’ü “hiç katılmıyorum” derken %13,6’sı “kısmen katılıyorum”, %7,6’sı “katılıyorum”, %7,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %7,0’ı ise “katılmıyorum” demıştır. Kadınların %32,8’i “hiç katılmıyorum” derken %25,7’si “kısmen katılıyorum”, %14,4’ü “katılıyorum”, %13,8’i “tamamen katılıyorum” ve %13,2’si ise “katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %16,6’sı “hiç katılmıyorum”, %12,3’ü “kısmen katılıyorum”, %6,8’i “tamamen katılıyorum”, %5,9’u “katılmıyorum” ve %5,7’si ise “katılıyorum” demıştır. Erkeklerin %35,2’si “hiç katılmıyorum”, %26,0’ı “kısmen katılıyorum”, %14,4’ü “tamamen katılıyorum”, %12,4’ü “katılmıyorum” ve %12,0’ı ise “katılıyorum” demıştır.

Araştırma verilerine göre, öğrencilerin yaklaşık yarısı kadına karşı şiddet uygulamasının eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkili olduğunu kabul etmemiştir. Bunlara göre kadının eşin eğitim durumu arttıkça şiddet azalmamaktadır, şiddet uygulanması ile eğitimin bir ilişkisi yoktur görüşü hâkimdir. Bunun yanında diğer yaklaşık yarısı ise şiddet uygulanmasının eğitimle ilişkili olduğunu savunmuşlardır. Bu görüşe göre şiddet gören kadının şiddet görmesinde en önemli etkenlerden biri de eşin eğitimi ile yakından ilişkilidir. Eğer eşin öğrenim düzeyi yüksek ise şiddet uygulama olasılığı az, eşin öğrenim düzeyi düşükse şiddet uygulama olasılığı daha yüksektir.

İçli'nin 1994 yılında kötü muamele gören kadınlar üzerinde yapmış olduğu çalışma sonucunda kadına karşı şiddetin eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. İçli'ye göre de eşin öğrenim düzeyi düştükçe şiddet uygulama potansiyeli artmakta, öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddet uygulama potansiyeli düşmektedir.¹⁹⁷

Tablo 62. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ekonomik Bağımsızlığı Olmayan Kadınların Şiddete Uğrama Olasılığının Fazla Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Durumları

			Ekonomik Bağımsızlığı Olmayan Kadınların Şiddete Uğrama Olasılığının Fazla Olup Olmadığı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	216	104	116	26	60	522
		C%	41,4	19,9	22,2	5,0	11,5	100,0
		T%	21,8	10,5	11,7	2,6	6,1	52,7
	Erkek	n	136	76	89	43	125	469
		C%	29,0	16,2	19,0	9,2	26,7	100,0
		T%	13,7	7,7	9,0	4,3	12,6	47,3
Toplam		n	352	180	205	69	185	991
		T%	35,5	18,2	20,7	7,0	18,7	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılığı fazladır” öncülünün cinsiyet ile ikili

¹⁹⁷ Aktaran: **Tülin Günşen İÇLİ**, “Kriminoloji”, 7.Baskı, Ankara, 2007, s.393. (İçli, 1994:7-20).

ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “Ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılığı fazladır” öncülünü cevaplayanların %52,7’sini “kadınlar” %47,3’ünü “erkekler” oluşturmaktadır. “Ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılığı fazladır” öncülüne “tamamen katılıyorum” diyenlerin oranı %35,5 iken %20,7’si “kısmen katılıyorum”, %18,7’si “hiç katılmıyorum”, %18,2’si “katılıyorum” ve %7,0’ı ise “katılmıyorum”dur.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %21,8’i “tamamen katılıyorum” derken %11,7’si “kısmen katılıyorum”, %10,5’i “katılıyorum”, %6,1’i “hiç katılmıyorum” ve %2,6’sı ise “katılmıyorum” demıştır. Kadınların %41,4’ü “tamamen katılıyorum” derken %22,2’si “kısmen katılıyorum”, %19,9’u “katılıyorum”, %11,5’i “hiç katılmıyorum” ve %5,0’ı ise “katılmıyorum” demıştır.

Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %13,7’si “tamamen katılıyorum” derken, %12,6’sı “hiç katılmıyorum” %9,0’ı “kısmen katılıyorum”, %7,7’si “katılıyorum” ve %4,3’ü ise “katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin %29,0’ı “tamamen katılıyorum” derken, %26,7’si “hiç katılmıyorum” %19,0’ı “kısmen katılıyorum”, %16,2’si “katılıyorum” ve %9,2’si ise “katılmıyorum” demıştır.

Araştırma verilerine göre her dört kişiden üçü ekonomik bağımsızlığa sahip olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Polat’ta özellikle gelişmekte olan ülkelerde ekonomik bağımsızlığını kazanamayan kadınlarda şiddetin sıklıkla yaşandığını belirtmektedir. Polat, kadına yönelik şiddetin, bütün sosyoekonomik gruplarda meydana gelse de araştırmalara göre yoksul kesimlerde yaşayan kadınların daha yüksek ekonomik düzeydekilerden daha fazla şiddet gördüklerini belirtmektedir.¹⁹⁸ Ekonomik bağımsızlığa sahip olup olmama eğitimle doğru orantılıdır, eğitim seviyesi yüksek olan bir kadın haklarını daha iyi bilecek ve haklarını savunabilecektir. Eğitim ile birlikte eğer ekonomik özgürlüğe de sahipse şiddet karşısında boyun eğmek yerine sahip olduğu hakları kullanır. Şiddete uğrayan kadın erkeğe boyun eğmek zorunda değildir, çünkü ekonomik özgürlüğe sahiptir ve kendi ayakları üzerinde durabilir. Ancak ekonomik özgürlüğe sahip olmayan kadın şiddete uğramış olsa bile ikinci kez şiddete uğrama olasılığı daha fazladır, çünkü ekonomik özgürlüğü yoktur ve kendi ayakları üzerinde duramayacağı için şiddete

¹⁹⁸ Oğuz POLAT, “Şiddet”, www.kriminoloji.com 2002, Erişim Tarihi: 17.01.2013

boyun eğmek zorunda kalır. Ekonomik özgürlüğü olan kadın ise bir kez şiddete maruz kalsa da şiddetin tekrarlanma olasılığı çok daha düşüktür.

İçli'nin 1994 yılında kötü muamele gören kadınlar üzerinde yapmış olduğu çalışma sonucunda ekonomik bağımsızlığı olmayan, gelir getiren bir işte çalışmayan ve anne-babasının ekonomik açıdan katkı sağlanmayan kadınların şiddete uğrama oranları yüksektir, yani ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınlar daha fazla şiddete maruz kalmıştır.¹⁹⁹

Tablo 63. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Kadının Eğitimi İle Şiddete Maruz Kalma Arasında Negatif İlişki Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Kadının Eğitimi İle Şiddete Maruz Kalma Arasında Negatif İlişki Olup Olmadığı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	76	68	142	80	158	524
		C%	14,5	13,0	27,1	15,3	30,2	100,0
		T%	7,7	6,9	14,3	8,1	15,9	52,9
	Erkek	n	76	54	109	73	155	467
		C%	16,3	11,6	23,3	15,6	33,2	100,0
		T%	7,7	5,4	11,0	7,4	15,6	47,1
Toplam		n	152	122	251	153	313	991
		T%	15,3	12,3	25,3	15,4	31,6	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki vardır” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki vardır” öncülünü cevaplayanların %52,9’unu “kadınlar” %47,1’ini “erkekler” oluşturmaktadır. “Kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki vardır” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenler %31,6 iken %25,3’ü “kısmen katılıyorum”, %15,4’ü “katılmıyorum”, %15,3’ü “tamamen katılıyorum” ve %12,3’ü ise “katılıyorum” demiştir.

¹⁹⁹ Aktaran: **Tülin Günşen İÇLİ**, “Kriminoloji”, 7.Baskı, Ankara, 2007, s.394. (İçli, 1994:7-20).

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %15,9'u "hiç katılmıyorum" derken %14,3'ü "kısmen katılıyorum", %8,1'i "katılmıyorum", %7,7'si "tamamen katılıyorum" ve %6,9'u ise "katılıyorum" demıştır. Kadınların %30,2'si "hiç katılmıyorum" derken %27,1'i "kısmen katılıyorum", %15,3'ü "katılmıyorum", %14,5'i "tamamen katılıyorum" ve %13,0'ı ise "katılıyorum" demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise %15,6'sı "hiç katılmıyorum" derken %11,0'ı "kısmen katılıyorum", %7,7'si "tamamen katılıyorum", %7,4'ü "katılmıyorum" ve %5,4'ü ise "katılıyorum" demıştır. Erkeklerin %33,2'si "hiç katılmıyorum" derken %23,3'ü "kısmen katılıyorum", %16,3'ü "tamamen katılıyorum", %15,6'sı "katılmıyorum" ve %11,6'sı ise "katılıyorum" demıştır.

"Kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki vardır" öncülüne katılanların ve katılmayanların oranı yaklaşık olarak aynıdır. Öğrencilerin yarısı eğitim seviyesinin yükselmesi ile şiddete maruz kalma olasılığı artmakta, diğer yarısı ise eğitim seviyesi azaldıkça şiddete uğrama olasılıklarının arttığını belirtmişlerdir. Eğitim seviyesinin yüksek olması bazen şiddeti azaltırken bazen de tam tersine şiddeti tetikleyebilir. Örneğin haklarını bilen kadın haklarını aramak için konuştuğunda erkek çileden çıkabilir ve daha da hiddetlenip şiddet uygulama olasılığını artırabilir. Bununla birlikte eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte kadınlar daha çok ekonomik hayata atılmış ve özgürlüklerini elde etmişlerdir. Ekonomik özgürlüğe sahip aldıktan sonra da şiddete uğramış olsalar bile şiddet uygulayana katlanmak yerine haklarını arayarak ayrılmayı tercih ederler. TÜİK verilerine göre; yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan fiziksel şiddet yaygınlığı, kadınların eğitim düzeyinin artması ile azalmaktadır. Eğitimi olmayan veya ilköğretimi bitirmemiş kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet, lise ve üzeri eğitimi olan kadınlardan iki kat daha fazladır. Yakın dönem dikkate alındığında ise, kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet oranlarının eğitim düzeyindeki artış ile azaldığı net olarak söylenememekle birlikte, hiç eğitimi olmayan (% 12,6) ve lise ve üzeri eğitimi olan (% 7,9) kadınlar arasında bir fark söz konusudur.²⁰⁰

Kadınların eğitim seviyeleri sadece fiziksel şiddet ile değil cinsel şiddet ile de negatif ilişkilidir. Kadının eğitim seviyesi yükseldikçe cinsel şiddete maruz kalma olasılığı düşmektedir. Kadının eğitimi ile cinsel şiddet arasında negatif ilişkinin olduğu

²⁰⁰ TÜİK, "İstatistiklerle Kadın", 2011, s.22, Erişim Tarihi: 12.01.2013.
http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

TÜİK verilerinde de ortaya çıkmıştır. TÜİK'in 2011'de yapmış olduğu "İstatistiklerle Kadın" verilerinde, "yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan cinsel şiddet yaygınlığı, kadınların eğitim düzeyinin artması ile azalmaktadır. Hiç eğitimi olmayan ya da ilköğretim bitirmemiş kadınların % 22,2'si yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalırken, lise ve üzeri eğitim almış kadınlarda bu oran % 8,7'ye düşmektedir. Son 12 ayda lise ve üzeri eğitim almış kadınların % 3,8'i cinsel şiddete maruz kalmıştır."²⁰¹ "Yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan fiziksel veya cinsel şiddetten herhangi birinin yaşanmasına ilişkin oranlar kadının eğitim düzeyinin artması ile azalmaktadır. Eğitimi olmayan veya ilköğretimi bitirmemiş kadınların % 55,7'si yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddetten herhangi birini yaşamıştır."²⁰²

İçli'nin 1994 yılında kötü muamele gören kadınlar üzerinde yapmış olduğu çalışma sonucunda kadının eğitim düzeyi ile şiddete uğrama arasında bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Kadınların öğrenim düzeyleri düştükçe şiddete uğrama oranları artmakta, öğrenim düzeyleri yükseldikçe şiddete uğrama oranları azalmıştır.²⁰³

Tablo 64. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddet Gören Kadınların Çocuklarına da Şiddet Uygulayıp Uygulamayacağı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddet Gören Kadınların Çocuklarına da Şiddet Uygulayıp Uygulamayacağı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	68	73	147	89	147	524
		C%	13,0	13,9	28,1	17,0	28,1	100,0
		T%	6,8	7,4	14,8	9,0	14,8	52,8
	Erkek	n	62	73	109	85	140	469
		C%	13,2	15,6	23,2	18,1	29,9	100,0
		T%	6,2	7,4	11,0	8,6	14,1	47,2
Toplam		n	130	146	256	174	287	993
		T%	13,1	14,7	25,8	17,5	28,9	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

²⁰¹ TÜİK, "İstatistiklerle Kadın", 2011, s.23, Erişim Tarihi: 12.01.2013.

http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

²⁰² TÜİK, "İstatistiklerle Kadın", 2011, s.24, Erişim Tarihi: 12.01.2013.

http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2

²⁰³ Aktaran: Tülin Günşen İÇLİ, "Kriminoloji", 7.Baskı, Ankara, 2007, s.393. (İçli, 1994:7-20).

Şiddet gören kadınların kendi çocuklarına da şiddet uygulayıp uygulamayacaklarını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “şiddet gören kadınlar çocuklarına da şiddet uygular” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddet gören kadınlar çocuklarına da şiddet uygular” öncülünü cevaplayanların %52,8’ini “kadınlar” %47,2’sini “erkekler” oluşturmaktadır. “Şiddet gören kadınlar çocuklarına da şiddet uygular” öncülüne “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %28,9 iken %25,8’i “kısmen katılıyorum”, %17,5’i “katılmıyorum”, %14,7’si “katılıyorum” ve %13,1’i ise “tamamen katılıyorum” demiştir.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %14,8i “hiç katılmıyorum” ve “kısmen katılıyorum” derken %9,0’ı “katılmıyorum”, %8,1’i “katılmıyorum”, %7,4’ü “katılıyorum” ve %6,8’i ise “tamamen katılıyorum” demiştir. Kadınların %28,1’i “hiç katılmıyorum” ve “kısmen katılıyorum” derken %17,0’ı “katılmıyorum”, %13,9’u “katılıyorum”, %13,0’ı “tamamen katılıyorum” demiştir.

Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) %14,1’i “hiç katılmıyorum” derken %11,0’ı “kısmen katılıyorum”, %8,6’sı “katılmıyorum”, %7,4’ü “katılıyorum” ve %6,2’si ise “tamamen katılıyorum” demiştir. Erkeklerin %29,9’u “hiç katılmıyorum” derken %23,2’si “kısmen katılıyorum”, %18,1’i “katılmıyorum”, %15,6’sı “katılıyorum” ve %13,2’si ise “tamamen katılıyorum” demiştir.

Araştırma verilerine göre şiddet gören kadınların çocuklarına şiddet uygulayacağı görüşüne katılan ve katılmayanların oranları yaklaşık olarak aynıdır. Şiddet gören kadınların çocuklarına şiddet uygulayacağı görüşünün temelinde öğrenme teorisi vardır. Öğrenme teorisine göre şiddet, suç öğrenilen bir davranıştır. Kadın yetiştiği aile de ne gördüyse bunu benimseyip kendi ailesinde de bunu uygulayacaktır, bu nedenle de şiddet gören kadının şiddet uygulayacağı görüşü yaygındır. Bu görüşün tam tersi görüşlerde mevcuttur, ailemde şiddet gördüm bunun kötü olduğunu bildiğim için çocuklara asla şiddet uygulamam diyenlerde vardır.

Şiddet gören kadının çocuklarına da şiddet uygulayacağı görüşü Kalyoncu’da da görülmektedir. Kalyoncu, kavga eden eşlerin, aşağılanan ve dayak yiyen annenin yanında yetişeceğinden dolayı çocukların hayatı kararacağını belirtmiştir. Kalyoncu’ya göre, eşi tarafından şiddet gören kadının yetiştirdikleri çocukların da şiddet uygulayıcısı olacağını belirtmiştir. Çünkü eşinden şiddet gören ve aşağılanan kadının, eşine bir şey yapamaması ve sinirini çocuklardan alarak çocuklara şiddet uygulayarak onları

yetiştirmesi çocukların psikolojisini etkileyecek ve ilerde kendi eşlerine ve çocuklarına şiddet uygulamasına sebep olacaktır. Şiddete meyilli olarak yetişen bu çocukların yetiştireceği çocuklar da aynı psikolojiye sahip olacağından dolayı bu şiddet örüntüsü kısır döngü şeklinde devam edecektir.²⁰⁴

Tablo 65. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Şiddete Maruz Kalan Kadınların Şiddet Suçları İşleme Frekanslarının Yüksek Olup Olmadığı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

			Şiddete Maruz Kalan Kadınların Şiddet Suçları İşleme Frekanslarının Yüksek Olup Olmadığı Durumları					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	n	76	85	166	71	127	525
		C%	14,5	16,2	31,6	13,5	24,2	100,0
		T%	7,6	8,6	16,7	7,1	12,8	52,8
	Erkek	n	70	74	124	73	128	469
		C%	14,9	15,8	26,4	15,6	27,3	100,0
		T%	7,0	7,4	12,5	7,3	12,9	47,2
Toplam		n	146	159	290	144	255	994
		T%	14,7	16,0	29,2	14,5	25,7	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme olasılıklarının olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki, “şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme frekansları yüksektir” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; “şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme frekansları yüksektir” öncülünü cevaplayanların %52,8’ini kadınlar %47,2’sini erkekler oluşturmaktadır. “Şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme frekansları yüksektir” öncülüne “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı %29,2 iken %25,7’si “hiç katılmıyorum”, %16,0’ı “katılıyorum”, %14,7’si “tamamen katılıyorum” ve %14,5’i ise “katılmıyorum” demıştır.

Kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı %16,7’si iken %12,8’i “hiç katılmıyorum”, %8,6’sı

²⁰⁴ Hamdi KALYONCU, “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, İstanbul, 2009, s.86.

“katılıyorum”, %7,6’sı si “tamamen katılıyorum” ve %7,1’i ise “katılmıyorum” demıştır. Kadınların “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı %31,6’sı iken %24,2’si “hiç katılmıyorum”, %16,2’si “katılıyorum”, %14,5’i “tamamen katılıyorum” ve %13,5’i ise “katılmıyorum” demıştır. Erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri) ise “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %12,9 iken %12,5’i “kısmen katılıyorum”, %7,4’ü “katılıyorum”, %7,3’ü “katılmıyorum” ve %7,0’ı ise “tamamen katılıyorum” demıştır. Erkeklerin “hiç katılmıyorum” diyenlerin oranı %27,3 iken %26,4’ü “kısmen katılıyorum”, %15,8’i “katılıyorum”, %15,6’sı “katılmıyorum” ve %14,9’u ise “tamamen katılıyorum” demıştır.

Araştırma verilerine göre şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme frekanslarının yüksek olduğuna katılanlar ile katılmayanların oranı yaklaşık olarak aynıdır, şiddete uğrayan kadın bunu öğrenecektir ve kendisinin de şiddet suçlarını uygulama olasılığı artacaktır.

4.15. Üniversite Gençliğinin Şiddetin Çözümüne Yönelik Önerileri

Aile içi şiddet sosyolojik açıdan ele alındığında ailenin bazı yapısal özellikleri çatışma ve şiddete zemin oluşturmaktadır. Straus’ a göre; aile içi şiddete yol açabilen faktörler;

- Aile üyeleri birlikte çok zaman geçirirler, aile içi ilişkilerin yoğunluğu şiddet olasılığını artırır,
- Ailenin işlevleri kapsamlıdır, çatışma yaratabilecek meseleler çoktur,
- Bir aileye mensup olmak, kişiye diğer üyelerin davranışlarına karışma hakkı verir,
- Ailede cinsiyet eşitsizliği vardır, bu da çatışma ve şiddet kaynağıdır,
- Şiddet evde daha sık görülür, çünkü mağdurlar evde her zaman elde edilebilir ve aciz durumdadırlar,
- Aile yaşam sürecinde (hastalık, gebelik, doğum, ölüm, yaşlılık vb.) değişik boyutlarda gerginlikler, kararsızlıklar ve dengesizliklerin yaşanmasına sebep olur,

- Ailenin toplumun diğer kısımlarından, özellikle sosyal kontrol ve rekabet mekanizmalarından soyutlanmış olması gibi bazı özellikler ailede şiddete zemin hazırlayan faktörler arasında sayılabilir.²⁰⁵

“Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi(m.5) ile Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin (m. 34 vd.) devlete yüklediği “eğitim, koruma, iyileştirme, istismarların engellenmesi” gibi ödevleri yerine getirilmelidir.”²⁰⁶

Toplumun eğitimine gerekli önem verilmek suretiyle, bireysel ve toplumsal anlamda bireyler eğitilip bilinçlendirilmelidir. Bu eğitim, aynı zamanda suç ihbarını kolaylaştırıcı ve olayın yaratacağı olumsuz travmayı önleyici nitelikte olmalı, kültürel önyargıları değiştirmeli ve kovuşturma makamlarının bu tür olaylar üzerine ciddi bir şekilde eğilmelerini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu bilinçlendirme ve şiddetle mücadelede sivil toplum örgütlerinin de aktif şekilde katılımları sağlanmalıdır.²⁰⁷

Geniş aile yapısının olumsuz yönleri giderilmeli, özellikle artık çağdışı kalan ve her tür normdan sapıcı ve çağdaş yaşam, hukuk ve kültür kurallarıyla çeliştiği gibi, birçok hak ihlaline neden olan ortamı, nedeni ve imkânları yaratan feodal/aşiret toplum yapısına son verilmelidir. Toplumumuz hak etmese dahi, hala ataerkil aile yapısının derin izlerini taşımakta ve bu da şiddeti körüklemektedir.²⁰⁸

Ekonomik güçlükler giderilmeli, işsizlik sigortası, istihdam alanları, kredi imkânları gibi ekonomik güvence sistemleri geliştirilmelidir. Ankara’da yapılan bir araştırmada, şiddet mağduru kadınların “neden bu şiddete katlandığı” sorulduğunda, genellikle “çocuklarım için, çocuklarıma bakamam” ve “gidecek yerim ve işim yoktu” şeklinde olduğu görülmüştür.²⁰⁹

Ayrıca aile içi şiddete müdahale niteliğinde ve hukuki açıdan kontrollü ve bilim adamları ile resmi mercilerin birlikte çalıştığı programlar devreye sokulmalı, şiddeti önleyici ortamlar geliştirilmeli, özellikle şiddet suçu faillerinin ıslahına çalışılmalıdır. Aile kurumunu destekleyici sistemler geliştirilmelidir. Özellikle sorunlu aileler bu fiillere daha geniş zemin ve neden hazırladıkları gibi, çocuk istismarının gerçek

²⁰⁵ Tülin İÇLİ, “Kriminoloji”, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.389.

²⁰⁶ Z.Ferda DEMİRBAŞ, “Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele” Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006, s.98.

²⁰⁷ Yener ÜNVER, “Türkiye’de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri”, Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ülke Çapında Kriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.47.

²⁰⁸ Yener ÜNVER, “Türkiye’de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri”, Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ülke Çapında Kriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.49.

²⁰⁹ Z.Ferda DEMİRBAŞ, “Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele” Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006, s.99.

anlamda bir aile ilişkisi olduğu ve tek ebeveynli ailelerde istismarın boyutunun daha az görüldüğünün saptanması dolayısıyla, çeşitli açılardan desteğe muhtaç aileler ile çok ebeveynli aileleri destekleyici, fakat aynı zamanda kadın ve çocuk istismarını önleyip denetleyen resmi kurumların oluşturulup uygulamaya sokulması gereklidir.²¹⁰

Tablo 66. Araştırmaya Katılanların Aile İçi Şiddetin Giderilmesine Yönelik Önerilerinin Dağılımı

Aile İçi Şiddetin Giderilmesine Yönelik Öneriler	Frekans	%
Eğitim	276	27,8
Anlayış	218	21,9
Yasalarla Kadının Korunması	48	4,8
Ekonomik Durumun Düzelməsi	57	5,7
Gerektiğinde Şiddet Uygulanmalı	26	2,6
Şiddet Uygulayan Cezalandırılmalı	43	4,3
Psikolojik Danışmanlık	183	18,4
Önlenemez, Şiddet Bitmez	21	2,1
Kimseyi İlgilendirmez Aile İçinde Olan Orada Kalsın	11	1,1
Cevapsız	111	11,2
Toplam	994	100,0

Aile içi şiddet konusunda yapılan bu çalışmada, öğrencilere aile içi şiddetin giderilmesine yönelik önerileriniz nelerdir şeklinde sorulan açık uçlu sorudan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir;

Eğitim; araştırma verilerine göre şiddetin giderilmesi için en önemli etken olarak 1. sırada “eğitim” görülmüştür. “Şiddetin giderilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” sorusuna %27,8 ile “eğitim” ilk sırada gelmiştir. Eğitim seviyesinin yükseltilmesi ile şiddet oranlarının suçun azalacağına inanılmaktadır. Eğitimli ailelerde şiddet oranı eğitimsiz ailelere oranla daha düşüktür. Burada eğitimden kastedilen sadece okullardaki eğitim anlayışı değildir. Hayatın en başından başlayan ve ilk olarak aile içerisinde oluşmaya başlayan eğitim çocuğun kişiliğinin oluşmasında çok etkilidir. Nasıl bir

²¹⁰ **Yener ÜNVER**, “Türkiye’de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri”, Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ülke Çapında Kriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.51-54.

kişiliğe sahip olacağı içine kapanık ya da aktif olması aile içindeki gelişimi ve şiddet görüp görmemesi ile alakalıdır. Çocuğa şiddet uygulamak yerine yapılan davranışın yanlış olduğu ödül-ceza yöntemleriyle öğretilir. Aile de sevgi saygı hoşgörü ve anlayışın olduğu bir ailede çocuk bu şekilde yetişir. Bu şekilde yetişen çocuk büyüyüp de aile reisi olduğu zaman kendi ailesinde de geçmişindeki yaşam stilini uygular ve sevgi saygı hoşgörü görmüşse bunu uygular şiddet çatışma kavga görmüşse bunu uygular. Bunların dışında verilecek dini eğitim de şiddetin oranını etkilemektedir. Dini bilgisi yeterli olan kişiler, şiddet uygulamanın başkasına zarar vermenin günah olduğunu, şiddetin kötü bir şey olacağını, biraz daha iyi bilecektir. Bu görüşü savunanlar “insanların konuşarak birbirlerini anlaması gerekmektedir. İnsanlar birbirleriyle konuşarak anlaşmak yerine fiziksel ya da psikolojik saldırı da bulunurlar, bu da o bireylerin kendilerini yeteri kadar donatamadıklarını ya da kişisel gelişimlerini yeteri kadar tamamlanmadığını gösterir” “kendi çocukluğunda ailesinde şiddeti öğrenen insanlar kendi ailelerinde çevrelerinde de sağlıklı davranamaz ve şiddet uygular” demektedirler.

Sevgi-Anlayış-Hoşgörü; araştırma verilerine göre şiddetin giderilmesi için en önemli etken olarak eğitimden sonra 2.sırada “sevgi-anlayış-hoşgörü” görülmüştür. “Şiddetin giderilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” sorusuna %21,9 ile “sevgi-anlayış-hoşgörü” ikinci sırada gelmiştir. Aile de sevgi saygı hoşgörü ve anlayışın olduğu bir ailede çocuk bu şekilde yetişir. Bu şekilde yetişen çocuk büyüyüp de aile reisi olduğu zaman kendi ailesinde de geçmişindeki yaşam stilini uygular ve sevgi saygı hoşgörü görmüşse bunu uygular şiddet çatışma kavga görmüşse bunu uygular.

Psikolojik Danışmanlık; araştırma verilerine göre şiddetin giderilmesi için en önemli etken olarak eğitimden ve sevgi-anlayış-hoşgörüden sonra üçüncü sırada “psikolojik danışmanlık” gelmektedir. Nasıl ki her kişinin bir aile hekimi varsa bunun gibi aile danışmanlıklarının da olması (psikiyatri hekimi) gerektiğini savunmaktadırlar. Aile danışmanlıkları ihtiyaç duyulduğu takdir de ihtiyaç sahibi olan kişilere psikolojik danışmanlık hizmeti vermelidir. Psikolojik danışman şiddet görenle birlikte şiddet uygulayanlara da terapi uygulamalı hizmet vermelidir.

Psikolojik danışmanlık görüşüne destekleyen ve bu alanda hizmet veren, şiddet önleme ve izleme merkezleri kurulmuştur. Kanun kapsamında kurulan şiddet önleme ve izleme merkezlerinde şiddet mağdurlarına psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal alanda rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmekte, şiddet önleme ve izleme merkezleri 7 gün

24 saat esasıyla aile ve sosyal politikalar bakanlığına bağılı olarak hizmet vermektedir. Bununla birlikte yapılan evlilik öncesi eğitimler artırılmalı ve evlilik düşünen bireylere bu eğitim verilmelidir. Evlilik gerçekleştikten sonrada aile içi eğitimler olmalı ve bilinçli eğitimli ebeveynlerin yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Bu eğitimlerde şiddetin kötü olduğı anlatılarak şiddetin çözüm yolu olarak kullanılamayacağı öğretilmelidir.

Bunun yanında aile içi şiddetin giderilmesine yönelik uzman kişiler tarafından sempozyumların yapılması ve burada gerekli bilgilendirmelerin yapılması da şiddetin giderilmesi için bir yöntemdir. Ailelerin bilinçlendirilmesi için çeşitli yapılandırılmış kuruluşlara değeri verilmeli ve bunlar yaygınlaştırılmalıdır. Sivil toplum kuruluşları da yılın sadece belli günlerinde değil her zaman aktif olmalıdır.

Şiddetin giderilmesi için bir başka yöntem de televizyonlarda aile içi şiddetin giderilmesi yönelik programların yapılmasıdır. Televizyonlarda gösterilen şiddet içerikli filmler, diziler, çizgi filmler şiddeti artırmaktadır. Tekin'e göre, çocukların televizyonda heyecanla seyrettikleri çizgi filmler, okudukları çizgi romanlar hep şiddet içermektedir. Özellikle son zamanlarda gelişen bilgisayar oyunlarında çocukların psikolojilerini olumsuz etkileyecek birçok şiddet unsuru bulunmaktadır. Şiddet her geçen gün korkunç yüzünü göstermekte ve tüm dünya da etkili olmaktadır. Bu yüzden şiddet günümüzde adeta modern insanın kimliğinin bir parçası olmuştur.²¹¹ Televizyonda, yazılı ver görsel basında gösterilen şiddet örüntülerinin çocukların yaşamlarını nasıl kötü etkilediğı ve şiddeti artırdığı birçok çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır. Sadece bu tür programların yapılması ile de sınırlı değildir. Bunun yanı sıra televizyon programlarında şiddeti örnek gösterecek, teşvik edecek programların ve dizilerin de gösterilmemesidir. Şiddeti meşru gösteren her türlü yayın ve basının sona ermesi gerekmektedir.

Ekonomik gelişme; Araştırma verilerine göre şiddetin giderilmesi için en önemli etken olarak eğitimden, sevgi-anlayış-hoşgörüden ve psikolojik danışmanlıktan sonra dördüncü sırada %5,7 ile "ekonomik gelişme" gelmektedir. Ailenin ekonomik durumunun düzelmesi, yükseltilmesi evde oluşabilecek tartışmaları önemli ölçüde azaltacaktır. Eve para getiremeyen erkek, eşinin ve çocukların ihtiyaçlarını karşılayamayacak ve bunun sonucunda agresif davranıp sinirli olacak ve şiddete başvurabilecektir. Ekonomik durumu iyi olan ailelerde ise en azından ekonomik sıkıntı sebebi ile tartışmalar olmayacaktır.

²¹¹ Üzeyir TEKİN, "Şiddet", Ankara, 2011, s.8.

Sadece erkeğin eve para getirmesi değil kadının da ekonomik özgürlüğünü kazanması şiddeti azaltabilecektir. Ekonomik özgürlüğe sahip olan kadın kendi ayakları üzerinde durabileceğinden dolayı şiddet gösteren erkeğe dayanmak yerine ondan ayrılmayı tercih edebilmektedir. Şiddet karşısında haklarını savunabildiği ve ilgili yerlere şikâyet edebildiği için şiddet oranlarında azalmalar meydana gelecektir.

Bu görüşün aksini savunanlarda bulunmaktadır. Bu kişiler kadının iş hayatına atılması ile birlikte ekonomik özgürlüğünü kazanmakta ve kendine özgüveni artmakta bununla birlikte de erkeğe “sen sensen bende benim” diyerek boyun eğmemektedir. Bunun sonucunda da şiddet olayları artmaktadır. Bunun yanında kadının ekonomik bağımsızlığa ulaşması aile içinde erkekten daha fazla maaş alması da bir diğer problemdir. Erkeğin doğal yapısı olarak kadının kendinden fazla maaş almasını kabullenemeyip şiddete başvurmaktadır.

Yasalarla kadının korunması; Araştırma verilerine göre şiddetin giderilmesi için en önemli etken olarak eğitim, sevgi-anlayış-hoşgörü, psikolojik danışmanlık ve ekonomik gelişmeden sonra beşinci sırada %4,8 ile “yasalarla kadının korunması” gelmektedir. Var olan hukuk kuralları ve yasalarla şiddet uygulayanlara yaptırım olması gerektiğini savunmaktadırlar. Bunun için daha ağır yaptırımların yasaya kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler.

Şiddet uygulayan cezalandırılmalı; araştırma verilerine göre, “kadına ve çocuğa şiddet uygulayanın cezalandırılması” gerektiğini savunanların oranı %4,3’tür. Savunmasız küçük bedenlere, kendinden fiziksel açıdan güçsüz olan kadınlara şiddet uygulamanın önüne geçebilmek için şiddet uygulayanların cezalandırılması gerekmektedir. Bunun için var olan hukuk kuralları işleme konmalı suç işleyene caydırıcı cezalar uygulanmalıdır. Var olan hukuk sistemi yeterli gelmiyorsa daha ağırlaştırıcı cezaların uygulanması için yasaların çıkarılması gerektiğini düşünmektedirler. Bu görüşü savunanlar “erkek kadın yerine geçip dayak yemeli yani empati kurulmalı”, “aynı şiddeti uygulayanlara da yapılmasıdır” demektedirler.

Gerektiğinde şiddet uygulanmalı; “gerektiğinde şiddet uygulanmalı” diyenlerin oranı %2,6’dır. Kendini gerçekleştiremeyen, geliştiremeyen çevresinde kendisini ispatlayamamış olan bireylerin kendilerinden daha güçsüz olan çocuklara, kadınlara şiddet uygulamaları şiddet uygulayanın aciz olduğunu göstermektedirler. Bu kişiler konuşarak bir şeyleri anlatmak yerine kolay yol olan şiddet uygulamayı seçmektedirler. Bu görüşü savunanlar şiddetin çeşitli sebeplerle gerekli olduğunu söylemektedirler.

“Dövmezsene yaptığı yanlış anlamaz”, “kadın çiçek gibidir, sevmek ister, sulamak arada bir de budamak” gibi sözler şiddeti kendileri için haklı gösterme gerekçeleridir. Yukarıda belirtilenlere ek olarak şiddeti haklı görebilmek için başka gerekçeler de sunulmuştur. Bireysel görüşme sonucunda bir öğrencinin şiddet ile ilgili söylediği sözler şu şekildedir; “Dayak cennetten çıkmadır, bu millet başka türlü iflah olmaz, bunu 60-70 yaşındaki ihtiyarlarımız bile söylüyor. Gerekli yerde seveceksin gerektiğinde de döveceksin. Sadece çocuk değil kadın içinde geçerli, yani kadının karnından sıpayı sırtından sopayı eksik etmeyeceksin diye boşuna dememiş atalarımız... bir Âdemoğlu her şeyiyle kadından sorumludur, sesi yükseldi mi, dili uzadı mı akıl verdi mi edebini bildireceksin, yoksa ipin ucu kaçır.”

Toplumun kadının mağduriyetine az tepki göstermesinin ardında yatan önemli bir neden kadın oluşı verilen düşük değerdir. Eğer problemle mücadele edilmek isteniyorsa daha önce belirtilen konulara ek olarak kadın haklarının gerçekten önemsenmesi. Korunması ve kullanımının teşvik edilmesinin son derece önemli olduğu göz ardı edilmemelidir. Erkeğin kadına karşı kullandığı şiddet bazı toplumlarda manilere, özdeyişlere veya şarkılara yansımıştır. Örneğin "kadının karnından sıpayı sırtından sopayı eksik etmeyeceksin", "kızını dövmeyen dizini döver" deyişleri kültürün şiddeti teşvik eden bazı unsurlarına örnek gösterilebilir.

Gençlerin uyuşturucu kullanmaları suçun en önemli sebeplerinden bir tanesidir. Bu sebeple şiddetin giderilebilmesi için bir nevi alkol-uyuşturucu gibi madde bağımlılıklarının kullanılması azaltılması da gerekmektedir. Tilkinin dönüp dolacağı kürkçü dükkânı olduğu gibi, uyuşturucu madde kullananların da dönüp dolaşacağı yer hapishaneler veya hastaneler olmaktadır. Uyuşturucu kullananlarda beyi uyuşmuş, sinirler felce uğramış, hakikat âleminden hayal âlemine geçilmiş, irade zayıflamış, utanma kalmamış olmaktadır. Bu hal içindeki insanın öfkeli mütecaviz, fuhuş ve fuhuşa teşvik, homoseksüel ilişkiler, kavga, dövüş ve cinayetler, mal bulamadığı zaman hırsızlık, gasp dolandırıcılık halleri süreklilik kazanmaktadır. Alkol uyuşturucu ve madde kullanmaya iten kişilik yapısı, bireysel ve sosyal nedenler belirlenerek gencin yaşadığı aile, alkol ve iş çevresi içinde çözümleri aranmalıdır. Aile, okul ve iş çevresinde gençlere destek olacak, yol gösterecek danışmanlar sağlanmalıdır. Gençlerin boş zamanlarını olumlu, yapıcı ve yaratıcı biçimde değerlendirebilmeleri için her çevreye özgü şartlar içerisinde örgütlenme yapılmalıdır. Ailelerin öğretmenlerin,

gençlerin çevrelerindeki kişilerin, gençleri anlamaları ve tanımaları için yaygın eğitim programları düzenlenmelidir. Kaçakçılarla etkin ve yasal savaş gereklidir.²¹²

“Önlenemez, şiddet bitmez”; aile içi şiddetin önlenmesine yönelik önerilerini sorduğumuz öğrencilerin %2,1’i ne yapılırsa yapılsın aile içi şiddetin hiçbir şekilde bitmeyeceğini belirtmişlerdir.

Kimseyi ilgilendirmez aile içinde olan orada kalsın; aile içi şiddetin giderilmesi ile ilgili “kimseyi ilgilendirmez aile içinde olan orada kalsın” diyenlerin oranı ise %1,1’dir.

Aile içi şiddetin giderilmesine yönelik önerilerine herhangi bir cevap vermeyenlerin oranı ise %11,2’dir.

²¹² **Selahattin ÖZYURT, M. Sait DOĞAN**, “Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği”, Değişim Yayınları, Adapazarı, 2002, s.49-53.

Tablo 67. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Aile İçi Şiddetin Giderilmesine Yönelik Önerilerinin Dağılımı

			Aile İçi Şiddetin Giderilmesine Yönelik Öneriler									Toplam
			Eğitim	Anlayış	Yasalarla Kadının Korunması	Ekonomik Durumun Düzelmesi	Gerektiğinde Şiddet Uygulanmalı	Şiddet Uygulayan Cezalandırılmalı	Psikolojik Danışmanlık	Önlenemez, Şiddet Bitmez	Kimseyi İlgilendirmez Aile İçinde Olan Orada Kalsın	
Cinsiyet	Kadın	n	145	110	25	24	3	34	121	9	0	471
		C%	30,8	23,4	5,3	5,1	0,6	7,2	25,7	1,9	0,0	100,0
		T%	16,4	12,5	2,8	2,7	0,3	3,9	13,7	1,0	0,0	53,3
	Erkek	n	131	108	23	33	23	9	62	12	11	412
		C%	31,8	26,2	5,6	8,0	5,6	2,2	15,0	2,9	2,7	100,0
		T%	14,8	12,2	2,6	3,7	2,6	1,0	7,0	1,4	1,2	46,7
		n	276	218	48	57	26	43	183	21	11	883
		T%	31,3	24,7	5,4	6,5	2,9	4,9	20,7	2,4	1,2	100,0

NOT: *C: Cinsiyetin Yüzdesi T: Toplamın Yüzdesi

Aile içi şiddet konusunda yapılan bu çalışmada, öğrencilere “aile içi şiddetin giderilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” şeklinde sorulan açık uçlu sorudan alınan cevapların cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevapların oransal dağılımı şu şekildedir; aile içi şiddetin giderilmesinde birinci sırada “eğitim” yer almaktadır. Aile içi şiddetin giderilmesine yönelik önerilerini belirtenlerin %53,3’ünü “kadınlar”, %46,7’sini “erkekler” oluşturmaktadır.

Aile içi şiddetin giderilebilmesi için en önemli etken “eğitim” seviyesinin yükseltilmesidir. İkinci sırada “sevgi, saygı-anlayış ve hoşgörü” yer almaktadır. Bunları sırayla, üçüncü sırada “psikolojik danışmanlık”, dördüncü sırada “ekonomik durumun düzelmesi”, beşinci sırada “yasalarla kadının korunması”, altıncı sırada “şiddet uygulayan cezalandırılmalı”, yedinci sırada “gerektiğinde şiddet uygulanmalı”, sekizinci sırada “önlenemez, şiddet bitmez” ve dokuzuncu ve son sırada da “kimseyi ilgilendirmez aile içinde olan orada kalsın” görüşleri yer almaktadır. Verilen bu cevapların oransal dağılımları tabloda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Aile içi şiddetin giderilmesine yönelik kadınların toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri); %16,4 ile “eğitim”, %13,7 ile “psikolojik danışmanlık”, %12,5 ile “sevgi, saygı-anlayış” %3,9 ile “şiddet uygulayan cezalandırılmalı”, %2,8 ile “yasalarla kadının korunması”, %2,7 ile “ekonomik durumun düzelmesi”, %1,0 ile “önlenemez, şiddet bitmez” ve %0,3 ile “gerektiğinde şiddet uygulanmalı” demıştır. “Kimseyi ilgilendirmez aile içinde olan orada kalsın” diyen ise bulunmamaktadır.

Aile içi şiddetin giderilmesine yönelik erkeklerin toplam yüzde içindeki oransal dağılımları (yüzdeleri); %14,8 ile “eğitim”, %12,2 ile “sevgi, saygı-anlayış” %7,0 ile “psikolojik danışmanlık”, %3,7 ile “ekonomik durumun düzelmesi”, %2,6 ile “yasalarla kadının korunması” ve “gerektiğinde şiddet uygulanmalı”, %1,4 ile “önlenemez, şiddet bitmez”, %1,2 ile “kimseyi ilgilendirmez aile içinde olan orada kalsın” ve %1,0 ile “şiddet uygulayan cezalandırılmalı” görüşleri yer almaktadır.

Cinsiyet açısından aile içi şiddetin giderilmesi ile görüşlere bakıldığında dikkat çeken 3 önemli unsur göze çarpmaktadır. Bunlardan birincisi, erkeklerin %5,6’sı “gerektiği zaman şiddet uygulanmasını” savunmaktadır. Gerektiği koşullardan kastedilen ise, kadının çok konuşması, erkeğinin isteklerini yerine getirmemesi, sürekli eşini sorgulaması, yargılaması, eşine itaat etmemesi, diline hâkim olamaması ya da namusuna laf getirmesi vs.dir. bu tür durumlarda erkekler eşlerine ya da aile de ki diğer kadınlara şiddet uygulanması gerektiğini savunmaktadırlar. Ancak kadınlar da

gerektiğinde şiddet uygulanması gerektiğini savunanlar hemen hemen yoktur. Dikkat çeken ikinci sonuç kadınların “şiddet uygulayan cezalandırılmalı” görüşüne verdikleri yanıttır. Kadınların %7,2’si “şiddet uygulayan insanların cezalandırılması” gerektiğini savunmaktadır. Bu kadınlara göre, var olan yasalarda bulunan cezalar uygulanmalı, bu cezaların yetersiz kaldığı koşullarda ise yeni yasalar çıkarılmalıdır. Ancak çıkarılacak yeni yasaların daha ağır cezalar olması gerektiğini savunmaktadırlar. Çünkü ceza ne kadar ağır olursa caydırıcılık etkisi de o derece fazla olacaktır. Kişi yaptığı davranış, uyguladığı şiddet ya da işlediği/işleyeceği herhangi bir suç karşısında, sonucunu düşünecek ve korkacaktır. Çünkü işlediği suçun karşılığı olarak alacağı cezanın hafif olacağını bilen bir kişi bu suç davranışını yapmaktan çekinmeyecektir, ancak cezası ağır olursa ona göre davranmak zorunda kalacaktır, bu şekilde şiddet de suç da azalacaktır. Ancak erkeklerde bu oran yok denilecek kadar azdır. Erkekler uygulanan şiddet sonucunda şiddet uygulayanın cezalandırılması görüşünü savunmamaktadırlar. Üçüncü dikkat çeken sonuç ise, “aile içi şiddet kimseyi ilgilendirmez aile içinde olan orada kalsın” diyenlerdir. Kadınlarda bu oran %0,0’dır, yani hiç yoktur. Çünkü aile içi şiddet zaten daha çok kadına yönelik olmaktadır. Ülkemizde aile içinde kadının kocasına şiddet uygulaması yaygın değildir, buna karşın aile içinde erkeğin karısına yönelik yapmış olduğu şiddet çok fazladır, hemen hemen her gün televizyonu açtığımızda ya da gazetelerin üçüncü sayfalarını açtığımızda karısını öldüren bir kocanın, karısını bıçaklayan bir kocanın ya da sevgilisini sokak ortasında döven bir erkeğin ya da eski kocası ya da sevgilisi tarafından dövülen ya da öldürülen bir kadının olmadığı bir haber bulmak neredeyse imkânsız olmuştur. Bu şiddetin ne kadar yaygın olduğunu ve bunun mağdurlarının da çoğunlukla kadınlar olduğu görülmektedir. Kadınlar mağdur konumunda iken aile içinde ki şiddetin gizli kalmasını istemezler, isteyenler erkekler olur çünkü şiddetin uygulayıcısı onlardır.

Yaygın olan görüşün aksine şiddete maruz kalan kadın için evi terk etmek kolay değildir. “Araştırma sonuçlarımızda da görüldüğü gibi kadınların çoğu bu durumdan rahatsız olmakla birlikte büyük bir kısmı katlanma, sabretme yolunu seçmektedir. Bunun da çeşitli nedenleri vardır. Kadın her şeyden önce ekonomik yönden erkeğe bağımlı durumdadır. Çalışan kadın kazancını, evi için harcarsa da birçok durumda dışarıda çalışması kocasıyla anlaşmazlık konusu olmaktadır. Çünkü birçok erkek için kadının yeri evidir ve kadının en önemli görevi evin ve çocukların bakımını üstlenmektir.”²¹³

²¹³ DPT Türk Aile Yapısı Araştırması, 1992, s.127.

ÖNERİLER

Kadınlar daha fazla koruma altına alınmalıdır. Bunun için yeni yasalar çıkarılmalıdır. Şiddet uygulayana caydırıcı etkiye sahip olunabilecek cezalar uygulanmalıdır. Bunun yanında aile içi şiddetin giderilmesine yönelik uzman kişiler tarafından sempozyumların yapılması ve burada gerekli bilgilendirmelerin yapılması da şiddetin giderilmesi için bir yöntemdir. Ailelerin bilinçlendirilmesi için çeşitli yapılandırılmış kuruluşlara değer verilmeli ve bunlar yaygınlaştırılmalıdır. Sivil toplum kuruluşları da yılın sadece belli günlerinde değil her zaman aktif olmalıdır.

Şiddetin giderilmesi için bir başka yöntem de televizyonlarda aile içi şiddetin giderilmesi yönelik programların yapılmasıdır. Sadece bu tür programların yapılması ile de sınırlı değildir. Bunun yanı sıra televizyon programlarında şiddeti örnek gösterecek, teşvik edecek programların ve dizilerin de gösterilmemesidir. Şiddeti meşru gösteren her türlü yayın ve basının sona ermesi gerekmektedir.

Şiddetin önlenmesine yönelik bir diğer önemli etken de eğitimidir. Verilecek olan eğitimle de şiddetin azalmasında önemli etkiye sahip olacaktır. Eğitimden kastedilen sadece okullarda verilen eğitim değildir, çocuğu ailesinden küçük yaşta almaya başladığı ve okulda devam edilen eğitim ve buna ek olarak almış olduğu dini eğitim de şiddetin suçun azalmasında büyük etkiye sahip olacaktır. Şiddetin yok edilmese bile en azından daha az seviyeye düşürülmesi için çaba harcanmalıdır.

Şiddet karşısında insanlar haklarını savunmalı ve ne yapması gerektiğini bilmelidirler. Gerek çocuklar gerekse kadınlar bu konuda gerekli bilgileri almalı ve şiddet mağduru olduğunda ya da olacağını sezdiği anda gerekli yerlere başvurmalıdırlar, bunun için aile ve sosyal politikalar bakanlığının yapmış olduğu, emniyetle desteklenen yollara başvurulmalıdır. Örneğin şiddete uğrayan/uğrayacağını tahmin eden kişi; Valilik- Kaymakamlık, Kolluk Güçleri, Adli makamlar (Cumhuriyet Başsavcılığı ve Aile Mahkemeleri), Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, Sağlık Kuruluşları, Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı, Alo 155 Polis İmdat, Alo 156 Jandarma İmdat'a başvurulmalıdır. Özellikle son yıllarda hem aile içi şiddetin önlenmesine hem de şiddet mağdurlarının korunmasına dair kanun çıkarılmakta, psikolojik danışmanlık hatları, kadınları koruma dernekleri oluşturulmaktadır. Bu konuda yapılan en son gelişme ise aile polisi uygulamasıyla "hem sevip hem dövemez" uygulamasıdır.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Tarihin en eski zamanlarından günümüze kadar her dönemde şiddet ve suç var olmuştur. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan suçlar, toplumun huzurunu bozmakta, toplumun yaşanılmaz bir hal almasına sebep olmaktadır. Bu suç türleri çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu suçlardan aile içinde işlenen suçlar son zamanlarda daha da fazla gündeme gelmiştir. Aile içinde işlenen suçlardan çocuğa ve kadına yönelik şiddet hemen hemen her geçen gün daha fazla artmakta, çocuklar ve kadınlar için korkulu bir rüya olmaktadır. Herhangi bir gün televizyonu açtığımızda, ya da elimize bir gazete aldığımızda kadına yönelik şiddetin bir türüyle karşılaşmamamız neredeyse imkânsızdır. Her gün onlarca belki de yüzlerce kadına yönelik şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalmaktayız. Bu da durumun ciddiyetini biraz olsun göstermektedir.

Geleceğin anne ve baba adaylarından olan üniversite öğrencilerinin aile içerisinde şiddet görüp görmediklerini ve bununla ilişkili olarak şiddet uygulayıp uygulamayacakları, gençlerin kadına ve çocuğa yönelik şiddet ile ilgili görüşleri ve şiddetin giderilmesine yönelik çözüm önerileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Son yılların en güncel konularından biri olan, genelde şiddet, özelde de aile içinde kadına yönelik şiddet konusu üzerinde durulması gerekmektedir. Çalışmamız doğrultusunda kadına yönelik şiddetin ne kadar ciddi düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Kadına yönelik şiddet sadece fiziksel anlamda değildir. Fiziksel şiddetle birlikte, cinsel şiddet, sözsöz şiddet, duygusal şiddet, kamusal şiddet ve ekonomik şiddetlerde uygulanmaktadır. Kadına yönelik bu şiddetlerin her biri tek başına uygulandığı gibi bazen birkaç şiddet türünü bir arada görebilmekte mümkündür. Kadına yönelik şiddet içeren bir habere baktığımızda, önce eşi tarafından küfürlerle, tehditlere maruz kalıyor, bu onun sözsöz şiddete uğradığını gösterir, söylenilen sözlerin ağırlığı ve tehditler onu duygusal yönden yıpratır bu duygusal şiddettir. Eşi sadece sözlü şiddetle yetinmez ona vurmaya başlar, bıçaklar ya da canice öldürür, bu da fiziksel şiddete örnektir. Yani kadınlar birçok şiddet türüne aynı anda maruz kalabilmekte o da kadında tamiri mümkün olmayan büyük tahribatlara sebep olur. Bu nedenle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çalışma sonucunda en fazla dikkat çeken durumlardan bir tanesi kadınlar ve erkekler açısından şiddetin kaynağı ile ilgili farklılıklarıdır. Kadın kaynaklı faktörler; şiddetin kaynağını kadın kaynaklı olarak görmektedirler. Özellikle erkeklerde bu oran

daha fazladır. Kadınların %7,4ü şiddetin kaynağını kadında görürken erkeklerin ise %43,8i şiddetin kaynağını kadınlarda görmektedir. Bu çok yüksek bir orandır. Şiddetin kaynağını kadınlar da görenlerin farklı gerekçeleri vardır. Bunlar; erkekte kadının sahiplik duygusu varsa kadına şiddet uygulaması daha fazladır. Bir şeyin sahibi olduğunu düşünen kişi, kendisinde, o şey üzerinde dilediği gibi tasarruf etme hakkını görür. Onu dilediği gibi kullanabileceğini düşünür. Kadının sürekli şikâyet, sitem ve tartışma içinde bulunması şiddetin önemli bir sebebidir. Bu davranışlar erkeği kolay taşırır. Sorgulayan, yargılayan kadın şiddetin oluşmasına neden olur. Bazı kadınlar eşine karşı sürekli sorgulayıcı bir tavır içinde olurlar. Hanımların sorgulayıcı, denetleyici ve yargılayıcı tutum sergilemesi; huzursuz edici, tahammülü azaltıcı, tepki vermeye yöneltici önemli bir faktör olur. Bir türlü memnun olmayan kadının da erkeği şiddete yönelttiğini belirtmektedirler. Bunlara ek olarak namusuna laf getiren kadın da şiddeti hak etmekte ve şiddete kendileri sebebiyet vermektedirler. Ancak bu hususlar erkekler için geçerlidir, hemen hemen her iki erkekten biri şiddetin kadından kaynaklandığını belirtirken kadınlarda bu oran çok düşüktür.

Aile içerisinde şiddet görenlerin kim tarafından şiddete maruz kaldıkları bakıldığında en fazla baba tarafından ikinci olarak da ağabey tarafından şiddete maruz kaldıkları görülmüştür. Bu sonuçtan da anlaşılmaktadır ki şiddetin uygulayıcıları yine erkeklerdir. Babanın şiddet uygulaması durumun öğrenilmesine sebep olmakta ancak bunu kız çocuklarından ziyade erkek çocuklar öğrenmekte ve uygulamaktadır, çünkü ailede erkek egemen bir yetiştirme tarzı mevcuttur. Ailede şiddet görenlerde en fazla fiziksel şiddete maruz kalmıştır.

Araştırma sonucuna göre en zararlı şiddet türünün cinsel şiddet olduğu anlaşılmaktadır. Cinsel tacize uğrayan kadın ya da erkete tamiri zor olan tahribatlar meydana gelmektedir. Bazen cinsel şiddete maruz kalanlar başlarına gelen bu olayları birilerine anlatarak ya da psikologa giderek yardım alır, ancak bunu yapabilenlerin oranı yapamayanlara oranla düşüktür. Bunun yanı sıra yaşadığı bu olaydan utanç duyarak kimselere söylemeden bunu kendi başına yenmeye çalışan kadınlarda mevcuttur. Bu tür kadınların yaşadıklarını unutma ya da atlatma süreçleri gecikeceğinden kadınların daha fazla yıpranmalarına sebep olacaklardır. Cinsel taciz yaşandıktan çok sonra bile olumsuz etkilerini sürdüren, çoğunlukla hatırlamaktan, kaçılan, ancak hatırlandığında çok acı veren bir durumdur.

Araştırma sonucuna göre şiddetin gerekli olduğu, çözüm aracı olduğu, çatışma çözmede, stresi giderme de uygun bir yol olduğu ve çocukların eğitilmesinde bir araç olduğu konuları büyük oranda kabul görmemiştir. Ancak bunların kabul görmemesine karşın cinsiyet fark etmeksizin şiddetin öğrenilen bir davranış olduğuna katılanların oranları bir hayli yüksektir. Bu görüşün temelinde sosyal öğrenme teorisi yatmaktadır. Bu teoriye göre suç davranışı da diğer davranışlar gibi yaşantılar sonucunda öğrenilmektedir. Bu öğrenme ise farklı şekillerde olmaktadır, örneğin model alma ya da taklit etme yoluyla suç davranışı öğrenilmektedir; aile bireyleri arasında bir eğitim ve iletişim yöntemi olarak; “azarlama”, “bağırıp çağırma”, “hakaret” gibi “psikolojik şiddet” ve çoğu zaman daha da ileri giderek “fiziksel şiddet”in yaygın kullanılması ile çocuklar âdeta şiddet altında ve şiddetle yoğruluyor. Doğuştan değil; ama sonradan şiddete hazırlanıyor.

Araştırma sonucunda tespit edilen bir diğer noktada cinsiyet fark etmeksizin etiketlenmenin, damgalamanın suçu şiddeti artıracağı görüşüne katılım oranları olmuştur. Kadınlarda erkeklerde büyük oranda etiketlenmenin damgalamanın suçu şiddeti artırdığını savunmaktadırlar. Bu görüşe göre, suç işleyen bir kişiye suçlu damgasının vurulmasıyla birlikte etiketlenmiş ve damgalanmış olmakta ve dışarıda herkesin gözünde suçlu konuma düşmektedir. Bu duruma maruz kalan bir birey bundan sonra ne kadar isterse istesin normal bir birey olamaz çünkü o damgalanmıştır. Normal bir birey olamayacağını bilen kişinin artık hayattan çekineceği bir şey kalmayacak ve şiddet uygulamaya devam edecektir, hatta devam etmekle kalmayıp ciddi suçlara bulaşacaktır, adam öldürme, örgüte üye olma vs.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer önemli bulgu ise cinsiyet fark etmeksizin büyük bir oranın yaklaşık her beş kişiden dördü, şiddet uygulayanların şiddet davranışını tekrarlayacağı görüşüdür. Birey uyguladığı şiddet ya da işlediği bir suç karşısında herhangi bir caydırıcı etkiye sahip bir ceza almıyorsa, bu kişinin aynı davranışı tekrarlama olasılığı çok daha fazla olacaktır.

Araştırma sonuçlarından elde edilen bir diğer önemli sonuç, cinsiyet fark etmeksizin ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının fazla olup olmadığı görüşüdür. Araştırma verilerine göre her dört kişiden üçü ekonomik bağımsızlığa sahip olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik özgürlüğe de sahipse şiddet karşısında boyun eğmek yerine sahip olduğu hakları kullanır. Ancak ekonomik özgürlüğe sahip olmayan

kadın şiddete uğramış olsa bile ikinci kez şiddete uğrama olasılığı daha fazladır, çünkü ekonomik özgürlüğü yoktur ve kendi ayakları üzerinde duramayacağı için şiddete boyun eğmek zorunda kalır. Ekonomik özgürlüğü olan kadın ise bir kez şiddete maruz kalsa da şiddetin tekrarlanma olasılığı çok daha düşüktür. Yapılan farklı araştırmalarda da benzer sonuçların olduğu dikkat çekmektedir. Diğer araştırmalar da, ekonomik bağımsızlığı olmayan, gelir getiren bir işte çalışmayan kadınların şiddete uğrama oranları yüksek olduğu sonucu çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarında ortaya çıkan bir başka önemli bulgu ise, “ailede erkek egemenliği olmalıdır” ile “erkektir döverde sever de” görüşüne verilen cevapların kadınlar ve erkekler açısından farklılıklar göstermesi olmuştur. Kadınların tamamına yakını erkektir döverde severde anlayışına katılmazken erkeklerden her beş kişiden ikisi erkektir döverde severde anlayışına katılmaktadır. Buna benzer olarak ailede erkek egemenliği olma görüşü de kadın ve erkek açısından farklı olmuştur. Sosyal yapılarda var olan ataerkil bir aile yapısına sahip olmamız, erkek üstünlüğünü kabul etmektedir. Nitekim zaman içerisinde aile yapılarımızda değişiklikler meydana gelmiş olsa da sahip olunan değerlerin bir anda değişmesi mümkün değildir. Geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmış, ev içerisinde kadın erkek eşitliği gündeme gelmiş olsa da sahip olunan değerler bu değişikliğe bu kadar hızlı oranda ayak uyduramamıştır. Yapılan farklı çalışmalarda da erkektir döverde severde anlayışının, aile de erkek egemenliği olması gerektiği anlayışının büyük oranda kabul gördüğü ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, şiddet hem bireysel hem de toplumsal etkenlerle ilgili bir olgudur, gerek bireysel düzeyde gerekse toplumsal düzeyde yaşanan şiddet eylemleri birbirini besler bir biçimde karşımıza çıkar. Öyleyse ailede şiddet varsa toplumda da şiddet vardır. Ya da toplumda şiddet olayları yaşanıyorsa bunun ailenin işleyişine yansması kaçınılmazdır. Bu açıklamadan hareketle şiddeti bireysel ilişkiler bağlamında, aile hem üreten hem de onu meşrulaştırarak toplumsal boyuta taşınmasında önemli bir rol oynayan kurumlardan biridir. Ancak aile içi şiddet olaylarının açığa çıkarılmasında yaşanan güçlükler, aile içi ilişkilerin mahremiyetinden ve buna bağlı olarak aile içinde yaşanan şiddet olaylarının meşrulaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada, aile içi şiddete dayanan suçların gizli kalma ihtimali de artmakta, bu gizlilik bir yandan aile içi şiddet olaylarının ortaya çıkmasını ve çözümünü engellerken, diğer taraftan şiddetin yeniden üretilerek toplumsal boyutta daha büyük şiddet olaylarının yaşanmasına da neden olmaktadır. Çocuğa uygulanan şiddet, ceza, terbiye

vb. amaçlarla olursa olsun çocuğun psikolojisini bozarak anti sosyal kişiliklere neden olacak ve kısır döngüyle birlikte şiddet öğrenilerek kuşaktan kuşağa aktarılacaktır. Bu sebeple şiddetin her türüsüne karşı çıkılmalı ve şiddetsiz bir toplum için her birey üzerine düşeni yapmalıdır.

EKLER

5.1. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
Kanun No. 6284 **Kabul Tarihi: 8/3/2012**

BİRİNCİ BÖLÜM**Amaç, Kapsam, Temel İlkeler ve Tanımlar****“Amaç, Kapsam ve Temel İlkeler**

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında aşağıdaki temel ilkelere uyulur:

a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.

b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.

c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.

ç) Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda yer alan;

a) Bakanlık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,

b) Ev içi şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti,

c) Hâkim: Aile mahkemesi hâkimini,

ç) Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı,

d) Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,

e) Şiddet mağduru: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri,

f) Şiddet önleme ve izleme merkezleri: Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esası ile yürüten merkezleri,

g) Şiddet uygulayan: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri,

ğ) Tedbir kararı: Bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülkî amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler

Mülkî Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

MADDE 3- (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:

- a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.
- b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.
- c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.
- ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması.

d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Hâkim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) İşyerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.

ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Hâkim Tarafından Verilecek Önleyici Tedbir Kararları

MADDE 5- (1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

h) Korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.

(4) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Suçlara İlişkin Saklı Tutulan Hükümler

MADDE 6- (1) Kişinin silah bulundurması, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmasının suç oluşturması dolayısıyla ya da fiilin başka bir suç oluşturması nedeniyle;

a) Soruşturma ve kovuşturma evresinde koruma tedbirlerine veya denetimli serbestlik tedbirlerine,

b) Mahkûmiyet hâlinde ceza veya güvenlik tedbirlerinin infazına ve bu çerçevede uygulanabilecek olan denetimli serbestlik tedbirlerine, ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

İhbar

MADDE 7- (1) Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.

Tedbir Kararının Verilmesi, Tebliği ve Gizlilik

MADDE 8- (1) Tedbir kararı, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Tedbir kararları en çabuk ve en

kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir.

(2) Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine karar verilebilir.

(3) Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.

(4) Tedbir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararı şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir.

(5) Tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtar yapılır.

(6) Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(7) Talep hâlinde ilgililere kişisel eşya ve belgelerinin kolluk marifetiyle teslimi sağlanır.

İtiraz

MADDE 9- (1) Bu Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.

(2) Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini

izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.

(3) İtiraz mercii kararını bir hafta içinde verir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Tedbir Kararlarının Bildirimi ve Uygulanması

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir.

(2) Bu Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilir.

(3) Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir.

(4) Tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır; bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır.

(5) Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.

(6) Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir.

(7) İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir.

Kolluk Görevleri

MADDE 11- (1) Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında bu Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirilir.

Teknik Yöntemlerle Takip

MADDE 12- (1) Bu Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilir. Ancak, bu suretle, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemez, izlenemez ve kayda alınamaz.

(2) Teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Tedbir Kararlarına Aykırılık

MADDE 13- (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur.

(2) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

(3) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve Kurumlar Arası Koordinasyon

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Kurulması

MADDE 14- (1) Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar.

(2) Kurulan merkezlerde şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik izleme çalışmaları yapılır ve destek hizmetleri verilir.

Destek Hizmetleri

MADDE 15- (1) Bu Kanun kapsamında şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

a) Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak.

b) Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek.

c) Gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak.

ç) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak.

d) Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak.

e) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

(2) Korunan kişilerle ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

a) Kişiy e hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak.

b) Verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak.

c) Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek.

ç) Psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak.

d) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişı, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.

e) İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.

f) 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek sağlanması konusunda gerekli rehberliği yapmak.

(3) Şiddet uygulayanla ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

a) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişı, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.

b) İlgili makam veya merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.

c) Teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin;

1) Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına,

2) Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına,

3) Meslek edindirme kurslarına katılmasına, yönelik faaliyetlerde bulunmak.

(4) Şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetler, zorunlu hâller dışında farklı birimlerde sunulur.

Kurumlar Arası Koordinasyon ve Eğitim

MADDE 16- (1) Bu Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlar arası koordinasyon Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür. Gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun kapsamında Bakanlık çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edilir.

(3) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Televizyon kuruluşları ve radyolarda yayınlanacak bilgilendirme materyalleri, Bakanlık birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak hazırlanır.

(4) Bu Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

(5) Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin bu Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

(6) İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

Geçici Maddi Yardım Yapılması

MADDE 17- (1) Bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkrafta belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.

(2) Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.

(3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit hâlinde yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Nafaka

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir.

(2) Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir. İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır.

Sağlık Giderleri

MADDE 19- (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat

hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar; bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

(2) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

Harçlar ve Masraflardan, Vergilerden Muafiyet ve Davaya Katılma

MADDE 20- (1) Bu Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz. Bu Kanunun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemeler gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır.

(2) Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Kadrolar

MADDE 21- (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 22- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar altı ay içinde, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Bakanlık tarafından hazırlanan yönetmeliklerle düzenlenir.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler ve Atıflar

MADDE 23- (1) 14/1/1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta 4320 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararların uygulanmasına devam olunur.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Faaliyete Geçmesi

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesinde kurulması öngörülen şiddet önleme ve izleme merkezleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde Bakanlık tarafından belirlenecek illerde pilot uygulama yapılmak üzere kurulur. Kuruluşları tamamlanıncaya kadar merkezlerin görevlerinin Bakanlığın hangi birimlerince yürütüleceği Bakanlık tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 24- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.”²¹⁴

²¹⁴ <http://www.aile.gov.tr/tr/>, Erişim Tarihi: 23.12.2012

5.1.1. Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdikleri

“Ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair kanunda;

Kadına Yönelik Şiddet;

- Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel her türlü tutum ve davranış şiddettir.
- Baskı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren şiddet toplumsal, kamusal veya özel alanda karşımıza çıkabilmektedir.
- Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan ve kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile şiddet içeren her türlü tutum ve davranış kadına yönelik şiddettir.
- Aile veya hanede aile bireyleri arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet ev içi şiddettir.
- Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet suçtur.
- Kadına yönelik şiddet insan onuruna yönelik bir suçtur.
- Kadına yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir.
- Kadını, kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, yakıcı maddelerle bedenine zarar vermek, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak vb. eylemler fiziksel şiddettir.
- Kıskaçlık bahanesiyle kadını sürekli kontrol altında tutmak, odaya veya eve kilitlemek, yakınları ve arkadaşlarıyla görüştürmemek, nasıl giyeceğine, kimlerle görüşüp nereye gideceğine kadın yerine karar vermek, kadını çocuklarına zarar vermekle veya öldürmekle tehdit etmek psikolojik şiddettir.
- Kadına para vermemek veya kısıtlı para vermek, kadının mallarını ve gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, ailenin tasarrufları gelir ve giderleri konusunda müşterek hareket etmek ekonomik şiddettir.
- Taciz, sarkıntılık, evlilik içi tecavüz, kadını çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlamak cinsel şiddettir.

**Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
Kanun Kapsamı İle İlgili Olarak;**

- “Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun” aile içi şiddetin önlenerek aile bütünlüğünün korunmasını amaçlamaktadır.
- “Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun” kadınları, çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını şiddete karşı koruyarak şiddeti önlemeyi amaçlamaktadır.
- “Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun” ile Vali, Kaymakam, Hâkim ve Polis şiddet mağdurunun yanında, şiddet uygulayanın karşısındadır.
- Bu kanundan yararlanmak için herhangi bir harç ve posta gideri ödenmez.
- Şiddet mağdurunun sosyal güvencesi olmaması durumunda kanun kapsamındaki sağlık giderleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) bütçesinden karşılanır.
- Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil ve ya belge aranmaz.
- Tedbir kararı alınabilmesi için ilgilinin talep etmesi gerekmektedir.
- Tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülki amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir.
- Tedbir kararı ilk defasında altı ay için verilebilir.
- Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı halinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir.
- İhbarı alan kamu görevlileri bu kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.
- Kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler, görev alanlarına giren konularda işbirliği yapmak ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür.
- Tedbir kararları bakanlığın il ve ilçe müdürlükleri ile Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir.
- *Koruyucu tedbir kararlarında gizlilik ilkesi esastır.
- Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, uygulanmasına engel teşkil etmez.

- Tedbir kararlarının uygulanmasının izlenmesinde hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilir.

Şiddetin Önleme ve İzleme Merkezleri ile ilgili olarak;

- Kanun kapsamında kurulan şiddet önleme ve izleme merkezlerinde şiddet mağdurlarına psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal alanda rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilir.
- Şiddet önleme ve izleme merkezleri 7 gün 24 saat esasıyla çalışır.
- Şiddet önleme ve izleme merkezleri, şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik, şiddet mağduru kişiler ile şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler yürütür.

Şiddet Uygulayan İle İlgili Olarak;

- Hâkim, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişinin; ortak yaşam alanından uzaklaştırılmasına, korunan kişilerin bulunduğu konut, okul ve işyerine yaklaşmamasına yönelik karar verebilir.
- Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, korunan kişiye karşı şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına ve iletişim araçları ile veya sair surette rahatsız etmemesine karar verebilir.
- Çocuklarla kişisel ilişki kurulmasına, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılmasına, kişisel ilişkinin sınırlanmasına ya da tümüyle kaldırılmasına yönelik karar hâkim tarafından verilebilir.
- Şiddet uygulayanın hâkim tarafından verilen karar doğrultusunda silah veya benzeri araçlarını kolluk kuvvetlerine teslim etmesi sağlanır. Silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine de karar verilebilir.
- Mülki amir veya hâkim şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişinin bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavisinin sağlanmasına yönelik tedbirlere hükmedebilir.
- Sayılan tedbirlerin yanı sıra şiddet gören lehine nafaka ödeme yükümlülüğü getirilebilir.

- Şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi, hükmedilen tedbir kararlarını ihlal etmesi durumunda üç günden on güne kadar zorlama hapsi ile cezalandırılabilir.
- Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadardır. Söz konusu ceza paraya çevrilemez, ertelenemez.

Şiddet Mağduru ile ilgili olarak;

- Hâkim; korunan kişinin işyerinin değiştirilmesine, korunan kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlenmesine karar verebilir.
- Hayati tehlike bulunması halinde, şiddet mağduru geçici koruma altına alınabilir.
- Vali ve Kaymakam korunan kişinin çalışma yaşamına katılımını desteklemek amacıyla çocukları için kreş imkânı sağlayabilir.
- Türk medeni kanunundaki şartların varlığı halinde ve talep üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulabilir.
- *Hâkim; şiddet mağdurunun aydınlatılmış rızasına dayanarak kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesine hükmedebilir.
- Şiddet mağdurunun barınma talebi olması halinde, mülki amir veya gecikmesinde sakınca olan hallerde kolluk kuvvetleri şiddet mağduru ve çocuklarına uygun barınma yeri sağlar.
- Vali ve Kaymakam gerekli gördüğü hallerde şiddet mağduruna maddi yardım yapılmasına geçici bir süre için karar verebilir.”²¹⁵

5.1.2. Şiddete Maruz Kalındığında Başvurulabilecek Yerler

Şiddete maruz kalındığında başvurulabilecek yerler;

- Valilik- Kaymakamlık
- Kolluk Güçleri
- Adli makamlar (Cumhuriyet Başsavcılığı ve Aile Mahkemeleri)
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri

²¹⁵ <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (KOZA)
- Sağlık Kuruluşları
- Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı
- Alo 155 Polis İmdat
- Alo 156 Jandarma İmdat
- Aile Danışma Merkezleri
- Toplum Merkezleri
- Belediyelerin Kadın Danışma Merkezleri
- Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Danışma Merkezleri
- Baroya Bağlı Kadın Danışma Merkezleri
- Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) hizmet vermektedir.²¹⁶

²¹⁶ <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

5.2. Anket Örneği

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde okuyan öğrencilerin şiddet suçları içerisinde yer alan aile içi şiddet konusundaki görüşlerini tespit etmek amacıyla bir araştırma yapmaktayız. Bu araştırma kapsamında görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Görüşleriniz araştırmamız için büyük önem taşımaktadır. Ankete adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Ankete vereceğiniz cevapların gizli tutulacağından emin olunuz. Gösterdiğiniz ilgiden dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

1.Yaşınız?

() 18-21 () 22-25 () 26-29 () 30- +.....

2.Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

3.Doğum Yeriniz?

() İl () İlçe () Köy

4.Aile Tipiniz?

() Çekirdek Aile () Geleneksel Geniş Aile

() Eksik Aile () Parçalanmış Aile

5.Kaç Kardeşiniz Var?

() 0 () 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 ve +

6.Annenizin Eğitim Durumu Nedir?

() Okur-Yazar Değil () Okur-Yazar () İlköğretim

() Ortaöğretim () Üniversite () Lisansüstü

7.Babanızın Eğitim Durumu Nedir?

() Okur-Yazar değil () Okur-Yazar () İlköğretim

() Ortaöğretim () Üniversite () Lisansüstü

8.Ailenizin Ekonomik Geliri Ne Kadardır?

() Geliri yok () 1-750 () 751-1500

() 1501-2250 () 2251-3000 () 3001-+

9. Harçlıklarınızı Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

() Çok iyi () İyi () Orta () Kötü () Çok kötü

10. Annenizin Mesleği Nedir?

() Ev hanımı () Memur () Ticaretle uğraşıyor

() İşçi () Emekli () Vefat etti () Diğer.....

11. Babanızın Mesleği Nedir?

- () İşçi () Memur () Ticaretle uğraşıyor () Tarımla uğraşıyor
 () Emekli () Çalışmıyor () Vefat etti () Diğer.....

12. Anneniz İle İletişiminiz Nasıldır?

- () Çok iyi () İyi () Orta () Kötü () Çok kötü

13. Babanız ile İletişiminiz Nasıldır?

- () Çok iyi () İyi () Orta () Kötü () Çok kötü

14. Ailenizin Size Değer Verdiğini Düşünüyor Musunuz?

- () Evet () Hayır

15. Ailenizde Sevildiğinizi Hissediyor Musunuz?

- () Evet () Hayır

16. Ailenizde Alkol Kullanan Var Mı?

- () Evet () Hayır

17. Ailenizde Uyuşturucu Kullanan Var Mı?

- () Evet () Hayır

18. Hiç Alkol Kullandınız Mı?

- () Evet () Hayır

19. Hiç Uyuşturucu Kullandınız Mı?

- () Evet () Hayır

20. Ailenizde Kimi Örnek Alırsınız?

- () Annemi () Babamı () Ağabeyimi () Ablamı () Halamı
 () Anne+Baba () Hiç kimse () Amca-Dayı () Diğer (kim ise yazınız)....

21. Ailede Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Oluyor Mu?

- () Evet () Hayır

22. Ailede Tehdit Küçük Düşürme Davranışı Oluyor (Evet) İse Kimler Arasında Oluyor?

- () Anne-baba arasında
 () Baba ve çocuklar arasında
 () Anne ve çocuklar arasında
 () Kardeşler arasında

23. Ailenizde Şiddet Uygulanıyor Mu?

- () Evet () Hayır

24. Ailenizde Şiddet Uygulanıyor (Evet) İse Kim(ler) Şiddete Maruz Kalıyor?

- () Kendim () Annem () Babam () Ağabeyim
 () Ablam () Kardeşlerim () Diğer (kim ise yazınız).....

25. Aile Bireyleri Tarafından Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kaldınız Mı?

- () Evet () Hayır

26. Ailenizde Şiddet Gördüyseniz Kim Tarafından Şiddete Maruz Kaldınız?

- () Babam () Ağabeyim () Amcam () Dayım
 () Büyükbabam () Bakıcım () Annem () Birden fazla
 () Diğer.....

27. Ailenizde Şiddet Gördüyseniz Şiddet Görmenizin Sebebi Nedir?

- () Sebepsiz () Terbiye () Ceza () Diğer.....

28. Ailenizde Şiddet Gördüyseniz Hangi Şiddet Türüne Maruz Kaldınız?

- () Fiziksel şiddet () Ekonomik şiddet () Cinsel şiddet
 () Sözel/Duygusal şiddet () Psikolojik şiddet

29. Aile İçinde Hiç Cinsel Şiddete Maruz Kaldınız Mı?

- () Evet () Hayır

30. Cinsel Şiddete Maruz Kaldıysanız Kim Tarafından Maruz Kaldınız?

- () Babam () Ağabeyim () Amcam
 () Büyükbabam () Dayım () Diğer.....

31. İmkânınız Olsa Size Şiddet Uygulayana Nasıl Davranırdınız?

- () Hiçbir şey yapmazdım () Aynı şiddeti uygulardım
 () Kendimce cezalandırırdım () Polise şikâyet ederdim
 () Şiddetin kötü olduğunu anlatıp öğüt verirdim () Diğer.....

32. Ailenizde Şiddet Uygulayan Kişi Şiddet Uygularken Alkol Almış Olur Mu?

- () Evet () Hayır

33. Ailenizde Diğer Bireyler Şiddete Maruz Kaldığında Polise ya da Savcıya Başvurur Musunuz?

- () Evet () Hayır

34. Şiddeti Kolay Unutur Musunuz?

- () Evet, unuturum () Zamanla unuturum
 () Etkisi uzun yıllar devam eder () Hayır hiç unutmam

35. En Zararlı Şiddet Türü Hangisidir?

- () Fiziksel şiddet () Ekonomik şiddet () Cinsel şiddet
 () Sözsöl/Duygusal şiddet () Psikolojik şiddet

36. Ailenizde Şiddet Davranışları Karşısında İçine Kapanıp Duygularınızı Kimseyle Paylaşamadığınız Oluyor Mu?

- () Evet () Hayır

37. Hiç Şiddet Uyguladınız Mı?

- () Evet () Hayır

38. Kadına Yönelik Şiddetin Kaynağı Nedir?

- () Bireysel faktörler (genetik vb.)
 () Psikolojik faktörler (saldırganlık)
 () Sosyal-Psikolojik faktörler (şiddetin öğrenilmesi)
 () Kadından kaynaklanan faktörler (kadının erkeğin isteklerini yerine getirmemesi vb.)
 () Psikolojik+ Sosyal-psikolojik faktörler
 () Diğer.....

39. Çocuğa yönelik şiddet hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

40. Kadına yönelik şiddet hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

41. Aile içi şiddetin giderilmesine/önlenmesine yönelik önerileriniz nelerdir? Açıklayınız.

.....

Aşağıdaki yargılara katılma derecenizi lütfen belirtiniz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
42.Ailemde Seviliyorum.					
43.Ailemde Önemsendiğimi Bana Değer Verildiğini Hissediyorum.					
44. Ailemde Alkol Kullanmak Normal Karşlanır					
45.Annem ya da Babam Kızdıkları Zaman Harçlığımı Keser.					
46.Şiddet Gereklidir.					
47.Şiddet Bir Çözüm Aracıdır.					
48.Babam Anneme Şiddet Uygular.					
49.Babam Kardeşlerime Şiddet Uygular.					
50.Babam Bana Şiddet Uygular.					
51.Annem Kardeşlerime Şiddet Uygular.					
52.Annem Bana Şiddet Uygular.					
53.Şiddet Çocuğun Eğitilmesi İçin Bir Araçtır.					
54.Ailemde Şiddet Uyguladım.					
55.Şiddet Öğrenilen Bir Davranıştır.					
56.Şiddet Genetik Yapıyla Alakalıdır.					
57.Etiketleme, Damgalama Suçu Artırır.					
58.Şiddet Uygulayan İnsan Şiddet Davranışını Tekrarlar.					
59.Şiddeti, Suçu Anne ya da Babamdan Öğrendim.					
60.Erkektir Döverde Severde Anlayışına Katılıyorum.					
61.Bir Ailede Erkek Egemenliği Olmalıdır.					
62.Şiddet Çatışma Çözmede Uygun Bir Yoldur.					
63.Şiddetin Aile İçi Etkileşimde Yeri Vardır.					
64.Şiddet Stresi Gidermek İçin Uygun Bir Yoldur.					
65.Şiddet Mağdurları Şiddet Davranışını Hoş Görmelidirler.					
66.Aile İçi İlişkilerin Yoğunluğu Şiddet Olasılığını Arttırır.					
67.Cinsiyet Eşitsizliği Çatışma ve Şiddeti Doğurur.					
68.Kadına Karşı Şiddet Eşin Öğrenim Düzeyi İle Negatif İlişkilidir.					
69.Ekonomik Bağımsızlığını Elde Edememiş Kadınların Şiddete Uğrama Olasılıkları Diğer Kadınlardan Daha Yüksektir.					
70.Kadının Öğrenim Düzeyi İle Şiddete Maruz Kalması Arasında Negatif İlişki Vardır.					
71.Şiddete Maruz Kalan Kadınlar Çocuklarına da Şiddet Uygularlar.					
72.Şiddete Maruz Kalan Kadınların Şiddet Suçları İşleme Frekansları Yüksektir.					

KAYNAKÇA

- ACAR, Ekrem, (2012);** “Aile ve Çocuk Eğitiminde Şiddet Siz’siniz”, Yediveren Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul.
- AKALIN, Ayşe, (2010);** “15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Aile İçi Şiddet Sıklığı ve Şiddetin Depresyona Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- AKKAYA ŞAHİN, Gülay, (2010);** “Aile İçi Şiddet Kavramı ve Aile İçi Şiddetin Uluslar Arası ve Ulusal Hukuki Belgelerdeki Düzenlemesi”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- APUHAN, Recep Şükrü, (2006);** “Ergenlerle İletişim Gençleri Anlama Rehberi”, Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- AVCI, Özlem, (2012);** “İstanbul’da Dindar Üniversite Gençliği, İki Dünya Arasında”, 1.Baskı, İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- AYAN, Sezer, (2007);** “Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Sivas İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sivas.
- AYAN, Sezer, (2007);** “Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri”, Anadolu Psikiyatri Dergisi, Sayı:8.
- AYAN, Sezer, (2010);** “Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet”, Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, Sosyoloji Dizisi, Ankara.
- BAKER Linda L. - JAFFE Peter G. - MOORE Kathy J., (2001);** “Understanding the Effects of Domestic Violence a Handbook for Early Childhood Educators”, Centre for Children & Families in the Justice System Resources, London.
- BALCIOĞLU, İbrahim, (2001);** “Şiddet ve Toplum”, Bilge Yayınları, Sosyoloji Dizisi 3, İstanbul.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995);** “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları”, Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.
- BAYHAN, Vehbi, (1995);** “Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma”, Kültür Bakanlığı, Kültür Eserleri, Malatya.
- BUDAK, Selçuk, (2000);** “Psikoloji Sözlüğü”, 1. baskı, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- CANATAN, Kadir - YILDIRIM, Ergün, (2011);** “Aile Sosyolojisi”, Açılım Kitap, 2. Baskı, İstanbul.

- CANER, Emre, (2004);** “Kutsal Fahişeden Bakire Meryem’e Toprak ve Kadın”, Su Yayınları, İstanbul.
- ÇETİNER, S. Gökçen, (2006);** “Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı” Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- DEMİRBAŞ, Timur, (2001);** “Kriminoloji”, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- DEMİRBAŞ, Z.Ferda, (2006);** Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele” Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- DOĞAN, İsmail, (1996);** “Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar”, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- DOĞAN, İzzet, (2008);** "Kadına Yönelik Şiddet Uluslararası Belgeler 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme" İstanbul Barosu Dergisi Cilt: 82 Sayı:3, İstanbul.
- DOLU, Osman, (2010);** “Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji”, Seçkin Yayınları, Ankara.
- DÖNMEZER, Sulhi, (1994);** “Kriminoloji”, Beta Yayınları, İstanbul.
- DPT Türk Aile Yapısı Araştırması, 1992, s.127.**
- DÜNDAR, Can (2007);** “Yağmurdan Sonra”, İmge Kitabevi, Ankara.
- ERGİL, Doğu, (2001);** “Şiddetin Kültürel Kökenleri", Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı:339, Şubat 2001, Promat Basım Yayın A.Ş., İstanbul.
- ERTEN, Yavuz-ARDALI, Cahit (1996);** ”Saldırganlık Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları”, Cogito (Şiddet Özel Sayısı), Sayı 6-7. Kış-Bahar.
- GIDDENS, Anthony, (2000);** “Sosyoloji”, Ayraç Yayınevi, Ankara.
- GÜLEÇ, Hüseyin - TOPALOĞLU, Mürüvvet - ÜNSAL, Demet - ALTINTAŞ, Merih, (2012);** “Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet; Violence as a Vicious Cycle”, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry.
- GÜNERİ, Feride, (1996);** “Aile İçinde Kadına Yöneltilen şiddet” Evdeki Terör: Kadına Yönelik şiddet, İstanbul, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı.
- HALICI, Coşkun, (2007);** “Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basın ve Yayın Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Eskişehir.

- HEİSE Lori L. (1993);** “Violence Against Women: The Hidden Health Burden”. World Health Stat.
- HORNOR Gail, (2005);** “Domestic Violence and Children”, Journal of Pediatric Health Care.
- İÇLİ, Tülin, (1995);** “Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu”, Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- İÇLİ, Tülin, (1997);** “Türkiye”de Kadın Suçluluğunun Aile İçi İlişkiler ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi ” 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 19-21 Kasım 1997, Ankara.
- İÇLİ, Tülin, (2007);** “Kriminoloji”, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- KALYONCU, Hamdi, (2009);** “Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar”, Popüler Yayıncılık, Hayat Yayın Grubu, İstanbul.
- KASATURA, İlkay, (1998);** “Gençlik ve Bağımlılık”, Evrim Yayınevi, İstanbul.
- KEMERLİ, Nurhayat, (2003);** “Aile İçinde Kadın Yöneltilen Şiddet” Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşamda Kadın Sempozyum 22-23 Kasım 2003.
- KIZMAZ, Zahir, (2006);** “Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular”, Ankara.
- KIZMAZ, Zahir, (2006);** “Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, Elazığ.
- KOCACIK, Faruk, (2001);** “Şiddet Olgusu Üzerine”, Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, Sivas.
- KOCACIK, Faruk, (2004);** “Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet”, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No:93, Sivas.
- KOÇÖZ, Remzi, (2011);** “Şiddet Üzerine!”, Ankara Barosu Dergisi, sayı:1, Ankara.
- MOSES, Rafael, (2001);** “Şiddet Nerede Başlıyor”, (Çeviren: A.Kul), Cogito.
- NICOLSON, Paula – WILSON, Richard, (2004);** “Is Domestic Violence A Gender Issue? Views From A British City”, Journal of Community & Applied Social Psychology, J. Community Appl. Soc. Psychol.
- OĞUZ Z. Nuran, (2008);** “ Tüketim Kültürünün Üniversite Gençliği Üzerine Etkisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği”, Isparta.

- ÖZBUDUN, Sibel, (2007);** “Anneler Gününüz Kutlu (mu) Oluyor?, Küreselleşme, Kadın ve ‘Yeni’ Ataerki”, Ütopya Yayınları, Ankara.
- ÖZTÜRK Bahri - ERDEM Mustafa Ruhan, (2006);** “Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku” 9.Baskı, Ankara.
- ÖZTÜRK, Bahri;** www.kriminoloji.com 2002 “Şiddet ve Çocuk (Araştırma)”, Erişim Tarihi: 17.01.2013.
- ÖZYURT, Selahattin - DOĞAN, M. Sait, (2002);** “Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği”, Değişim Yayınları, Adapazarı.
- POLAT, Oğuz, (2009);** “Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar: Suç-Suçlu-Suç Yeri”, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- POLAT, Oğuz;** www.kriminoloji.com 2002, “Şiddet”, Erişim Tarihi: 17.01.2013
- SİNANOĞLU Oktay S., TURAN Rıdvan, (1997);** “Bilim İdeoloji ve Gençlik”, Kasem Ltd. Şti., İstanbul.
- SÜMER, Neslihan, (1997);** “Kültür, Yasa ve Aile İçi Şiddet” 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 19-21 Kasım 1997, Ankara.
- TARLA Kevser, (2011);** “Üniversite Gençliğinin Suç Algısı Üzerine, Teorik ve Uygulamalı Bir Araştırma; Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği”, Kayseri.
- TEKİN, Üzeyir, (2011);** “Şiddet”, Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- TILIÇ, Rosenberg, (1997);** “Aile İçi Şiddet: Bir Sosyolojik Yaklaşım”, TODAİE Yayınları, Ankara.
- TIRAŞÇI Yaşar - GÖREN Süleyman, (2007);** “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Dicle Tıp Dergisi, 34(1), Diyarbakır.
- TUNCAY Suavi, (2000);** “Türkiye’de Gençlik Sorunlarının Psikolojik Boyutu” Muğla Üniversitesi, SBE Dergisi, Güz, Cilt:1 Sayı:1.
- UÇAR, Mehmet Ali, (2003);** “Aile İçi Şiddet ve Ailenin Korunması Yasası”, Yetkin Yayınları, Ankara.
- ÜNVER, Yener, (2003);** “Türkiye’de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri”, Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ülke Çapında Kriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi, Beta Yayıncılık, İstanbul.

VATANDAŞ, Celalettin, (2003); “Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, No:58, Afyon.

WHO, Violence Against Women : Fact Sheet, Revised June 2000, s.239.

YILDIRIM, Aysel, (1998); “Sıradan Şiddet Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları”, Boyut Kitapları, İstanbul.

YILMAZ ÖZKAN, Yeliz, (2008); “Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Muğla/Milas Uğurlu Önbilim Dershanesi OKS Öğrencileri Örneği”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

YÖRÜKOĞLU, Atalay, (1999); “Öğrenciler, Öğretim Üyeleri, Anne ve Babalar Yönünden Gençliğin Eğitimi”, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

TÜİK, (2011); http://www.tuik.gov.tr/jsp/satis/common/kitaplar_tem.jsp?pageNum=2, “İstatistiklerle Kadın”, Erişim Tarihi: 16.01.2013

<http://www.aile.gov.tr/tr/>, Erişim Tarihi: 23.12.2012

<http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet12.asp> Erişim Tarihi: 23.05.2011

<http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet.asp>, Erişim Tarihi: 23.05.2011

<http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet3.asp>, Erişim Tarihi: 23.05.2011

<http://engelliler.gen.tr/f76/kadina-yonelik-cinsel-taciz-ve-getirdigi-sorunlar-4469>, Erişim Tarihi: 27.04.2011.

<http://www.haberler.com/yine-kadin-cinayeti-2597798-haberi/>

Erişim Tarihi:27.04.2011.

<http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/haberler/s/111>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

<http://www.xhaberler.com/?mxz=haber&hid=4433>, Erişim Tarihi: 27.04.2011.

<http://www.saglikcalisanisagligi.org/dosyalar/saglikciyasiddet.pdf> Erişim Tarihi: 15.05.2013.

ÖZGEÇMİŞ

Semra Ataş, 1987 yılında Adana'nın Kozan ilçesinde doğdu. İlköğrenimini, Kozan Remzi Oğuz Arık İlköğretim Okulunda ve Ortaöğrenimini de Kozan Lisesinde tamamladı.

2006 yılında Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyoloji Bölümünü kazandı. 2006 yılında başladığı lisans öğrenimini 2010 yılında, Sosyoloji bölüm ikincisi ve fakülte üçüncüsü olarak tamamladı.

2010-2011 öğretim yılında Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Kurumlar Sosyolojisi Bilim Dalında yüksek lisansa başladı.

2011 yılında Kahramanmaraş Kredi ve Yurtlar Kurumunda Yurt Yönetim Memuru olarak göreve başladı. Halen Yurt Yönetim Memuru olarak görev yapmaktadır.